

190

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

ALMARACHA

ANTONI LOPEZ · EDITOR · BARCELONA

JANER

- 1 Dim. ✕ LA CIRCUMCISIÓ DE NOSTRE SENYOR JESUCRIST y s. Concordi.
- 2 Dimec. Sts. Macari abat y Spiridió b.
- 3 Dij. S. Daniel mr y sta. Genoveva.
- 4 Div. S. Tito b. y sta. Dafrosa mr
- 5 Dis. S. Telesforo p. mr.
- 6 Dium. LA EPIFANIA Ó LA ADORACIÓ DELS TRES SANTS REYS, GASPAR, BALTASAR Y MELCIOR.
- 7 Dill. S. Ramón de Penyafort cf.
- 8 Dim. Sts. Teófilo diaca y Eladi mrs.
- 9 Dimec. S. Juliá mr. y sa esposa sta. Basilisa vg.
- 10 Dij. Sts. Nicanor diaca y Gonzalo de Amarante cf.
- 11 Div. Sta. Higiní p. y Salvi mr.
- 12 Dis. Sts. Arcadi, Aelredo ó Alfredo abat del Cister y sta. Taciana mrs.
- 13 Dium. S. Gumersíndó mr.
- 14 Dill. Sts. Hilari b. y dr. y Félix mr
- 15 Dim. Sts. Pau ermitá y Mauro ab.
- 16 Dimec. Sts. Fulgenci b. y Marcelo p.
- 17 Dij. S. Antoni ab. y sta. Rosalina.
- 18 Div. La Catedral de s. Pere en Roma y sta. Prisca vg. y mr.
- 19 Dis. Sts. Canut rey y Mario mr.
- 20 Dium. Lo Dolcíssim Nom de Jesús.
- 21 Dill. S. Fructuós b. y sta. Ignés vg.
- 22 Dim. Sts. Vicens y Anastasi mrs.
- 23 Dimec. S. Ildefonso arq. de Toledo y sta. Emerenciana vg. y mr.
- 24 Dij. Sts. Timoteo b. y Tirso mrs.
- 25 Div. La Conversió de sant Pau ap., s. Proget b. y sta. Elvira vg. mr.
- 26 Dis. S. Policarpo b. y sta. Paula vg.
- 27 Dium. S. Juan Crisóstomo b. y dr.
- 28 Dill. Sts. Juliá de Cuenca y Cirilo.
- 29 Dim. S. Francisco de Sales ob. y dr.
- 30 Dimec. Sta. Martina vg. y mr.
- 31 Dij. S. Pere Nolasco cf. y fdr.

FEBRER

- 1 Div. Sts. Ignasi y Cecili, bs. y mrs.
- 2 Dis. ✕ LA PURIFICACIÓ DE N^a S.^a y s. Corneli centurió.
- 3 Dium. S. Blay b mr, y lo Beato Nicolau de Longobardo mínim y cf
- 4 Dill. Ntra. Sra. de la Bonanova.
- 5 Dim. Los Sants mártirs del Japón.
- 6 Dimec. Stas Dorotea y Revocata mr
- 7 Dij. Sts. Romualdo ab. y Ricardo.
- 8 Div. S. Joan de Mata fdr.
- 9 Dis. Sta. Polonia vg. y s. Nicéforo.
- 10 Dium. Sta. Escolástica vg. y s. Guillem duch d' Aquitània, ermitá.
- 11 Dill. Los set sants servents de Maria.
- 12 Dim. Stas. Eularia vg. y mr y Humbelina vg.
- 13 Dimec. Sts. Benigne mr., Fulcrán y sta. Catarina de Riccis vg.
- 14 Dij. S. Valentí pbr. mr. y lo beato Joan Baptista de la Concepció fdr.
- 15 Div. Sts. Faustino pbr. y Jovita.
- 16 Dis. Sts. Onéssim bisbe y Honest.
- 17 Dium. Sts. Policroni b. y Rómulo.
- 18 Dill. S. Simeó b. mr y la beata Cristiana vg.
- 19 Dim. Sta. Mansuet b. y Alvaro cfs.
- 20 Dimec. de Cendra. Sts. Sadot b. y Nemesi mrs.
- 21 Dij. Sta. Vérulo, Secundi y Sirici, mr.
- 22 Div. La Catedral de S. Pere en Antioquia y s. Abili b.
- 23 Dis. S. Pere Damiá b. y dr. y santa Margarida de Cortona.
- 24 Dium. I de Quar. S. Matias ap.
- 25 Dill. Sts. Cesari b. y Avertano cfs.
- 26 Dim. N.^a S.^a de Guadalupe de Méjich y s. Porfirí b. y cf
- 27 Dimec. S. Leandro arq. de Sevilla.
- 28 Dij. Sts. Romá ab. y cf. y Rufi y comps. mrs.

MARS

- 1 Div. S. Rossendo b y cf y sta. Eudoxia mr
- 2 Dis. Sts. Simplicí p y cf y Absalón
- 3 Dium. II de Quar. S. Hemeterí mr
- 4 Dill. S. Casimir rey y s. Lluci p. mr
- 5 Dim. Lo beato Nicolau factor
- 6 Dimec. S. Olaguer b. de Barcelona
- 7 Dij. S. Tomás de Aquino dr
- 8 Div. S. Joan de Deu fdr.
- 9 Dis. S. Paciá b. de Barcelona.
- 10 Dium. III de Quar. S. Melitó y 39 comps. mrs.
- 11 Dill. Sts. Constantí cf. y Ramiro mr
- 12 Dim. S. Gregori lo Magno p
- 13 Dimec. Sts. Ramiro y Rodrigo mrs.
- 14 Dij. Stas. Florentina vg. y Matilde reyna.
- 15 Div. Sta. Madrona vg. y mr.
- 16 Dis. S. Heribert b. y sta. Juliana mr.
- 17 Dium. IV de Quar. Sts. Patrici b y Joseph de Arimatea cfs.
- 18 Dill. S. Gabriel y lo beato Salvador de Horta.
- 19 Dim. ✕ S. JOSEPH espós de Nostra Senyora, patró de la Iglesia católica.
- 20 Dimec. S. Aniceto b y Sta. Fotina la Samaritana.
- 21 Dij. S. Benet ab. y fr. —PRIMAVERA.
- 22 Div. S. Deogracias b. y santa Catarina de Génova.
- 23 Dis. Lo Bto. Joseph Oriol cf.
- 24 Dium. de Passió. S. Timolao mr.
- 25 Dill. ✕ LA ANUNCIACIÓ DE NOSTRA SENYORA y s. Dimas lo bon lladre.
- 26 Dim. S. Brauli b. y sta. Maxima mr
- 27 Dimec. Sta. Lidia ab son espós mr.
- 28 Dij. S. Sixto III p. y cf
- 29 Div. Los Dolors de Ntra. Senyora
- 30 Dis. S. Joan Climach ab.
- 31 Dium. de Rams. Sta. Balbina vg.

1901

ABRIL

- 1 Dill. Sta. Teodora mr
- 2 Dim. S. Francisco de Paula fdr
- 3 Dimec. S. Benet de Palermo cf.
- 4 Dij. Sant. S. Isidoro arq. de Sevilla.
- 5 Div. Sant. S. Vicens Ferrer cf.
- 6 Dis. Sant. Sts. Celestí p. y Celso b.
- 7 Dium. PASQUA DE RESURRECCIÓ DE N. S. J. C. y s. Epifani b. y mr
- 8 Dill. Sts. Edesi mr y Albert lo Magno.
- 9 Dim. Stas. Maria Cleofé y Casilda verge.
- 10 Dimec. S. Ezequiel prof
- 11 Dij. S. Lleó lo Magno papa y dr
- 12 Div. Sts. Juli p. y Victor mr.
- 13 Dis. Sts. Hermenegildo rey de Sevilla y Justino mrs.
- 14 Dium. Quasimodo. S. Pere González Telm y sta. Domnina vg. y mr
- 15 Dill. Stas. Basilisa y Anastasia mrs
- 16 Dim. S. Toribi b. y sta. Engracia vg.
- 17 Dimec. La beata Mariana de Jesús.
- 18 Dij. S. Eleuteri b. y sa mare santa Antia mr.
- 19 Div. Sts. Lleó IX p. y Vicens mr
- 20 Dis. Sta. Ignés de Monte-Pulciano
- 21 Dium. II després de Pasqua. La Divina Pastora y S. Anselmo b. y dr
- 22 Dill. Sts. Sotero y Cayo pp. mrs
- 23 Dim. S. Jordi mr., patró del principat de Catalunya.
- 24 Dimec. S. Fidel mr. y sta. Bona vg
- 25 Dij. S. March evangelista.
- 26 Div. Sts. Cleto y Marcell pp. mrs
- 27 Dis. S. Pere Arnebol mr
- 28 Dium. III després de Pasqua. Patrocini de s. Joseph y s. Pau de la Creu fdr.
- 29 Dill. Ntra. Senyora de Montserrat
- 30 Dim. Sta. Catarina de Sena vg

MAIG

- 1 Dimec. Sts. Felip y Jaume apóstols
- 2 Dij. S. Atanasi b. y dr.
- 3 Div. La Invenció de la Santa Creu.
- 4 Dis. Sta. Mónica viuda.
- 5 Dium. IV després de Pasqua. La Conversió de s. Agustí.
- 6 Dill. SAN JOAN ANTE-PORTAM-LATINAM y sta. Benita vg.
- 7 Dim. Sts. Estanislao b. y Juvenal mártirs.
- 8 Dimec. La Aparició de s. Miguel arcàngel. S. Eladi b.
- 9 Dij. S. Gregori Nacianceni b. y dr
- 10 Div. S. Antoni, arq. de Florencia.
- 11 Dis. Sts. Pons, Eudal, Evell, Florenç, Fabio y Anastasi mrs.
- 12 Dium. V després de Pasqua. S. Domingo de la Calzada cf
- 13 Dill. S. Pere Regalat cf.
- 14 Dim. S. Bonifaci y sta. Corona mrs
- 15 Dimec. S. Isidro Llauradó cf.
- 16 Dij. ✕ LA ASCENSIÓ DEL SENYOR.
- 17 Div. S. Pascual Baylon cf.
- 18 Dis. S. Félix de Cantalici cf
- 19 Dium. VI després de Pasqua. Sants Pere Celestí p. y Ivo adv.
- 20 Dill. S. Bernardí de Sena cf.
- 21 Dim. Sts. Secundi mr. y Hospici cf
- 22 Dimec. Sta. Rita de Cassia viuda.
- 23 Dij. La Aparició de s. Jaume ap.
- 24 Div. Stas. Afra y Susana mrs.
- 25 Dis. Sts. Gregori VII y Urbano pp.
- 26 Dium. PASQUA DE PENTECOSTÉS. San Felip Neri fdr
- 27 Dill. Lo venerable Beda pbr.
- 28 Dim. Ntra. Sra. de la Divina Gracia
- 29 Dimec. Sta. Teodosia mr.
- 30 Dij. S. Fernando rey d' Espanya
- 31 Div. Nostra Senyora Reyna y Mare del Amor hermós

JUNY

- 1 Dis. Sts. Enecon ab. y Fortunat cfs.
- 2 Dium. La Santíssima Trinitat. Sants Marcell, Pere, Erasme y Blandina, mártirs
- 3 Dill. S. Isaac monjo, sta. Clotilde reyna y lo beato Joan Grandé.
- 4 Dim. S. Francisco Caracciolo fr.
- 5 Dimec. S. Sanxo y sta. Valeria mr.
- 6 Dij. ✕ SS. CORPUS CHRISTI. S. Norbert b. cf
- 7 Div. S. Sabiniá mr. y sta. Genívera.
- 8 Dis. S. Salustia cf. y sta. Calliopa mr
- 9 Dium. Sts. Prim y Feliciá mrs.
- 10 Dill. Sta. Margarida reyna de Escòcia.
- 11 Dim. S. Bernabé apóstol
- 12 Dimec. S. Joan de Sahagun cf.
- 13 Dij. S. Antoni de Pádua cf.
- 14 Div. Lo Sagrat Cor de Jesús. S. Basili lo Magno b. y dr
- 15 Dis. Sts. Vito, Mcdest y Crescencia, mártirs.
- 16 Dium. S. Francisco de Regis cf.
- 17 Dill. Sts. Manel, Sabel é Ismael mrs.
- 18 Dim. Sts. March y Marcellia mrs.
- 19 Dimec. Sts. Gervasi y Protasi mrs
- 20 Dij. S. Silverí papa mr.
- 21 Div. S. Lluís Gonzaga cf. —ESTIU.
- 22 Dis. S. Paulino b. y sta. Consòrcia.
- 23 Dium. Sta. Agripina vg. y mr.
- 24 Dill. La Nativitat de S. Joan Baptista y san Fermín mr.
- 25 Dim. S. Guillem ab. y sta. Febronia.
- 26 Dimec. Sts. Joan y Pau germ. mrs.
- 27 Dij. Sts. Zóylo mr y Ladislao rey
- 28 Div. S. Lleó II p. y cf.
- 29 Dis. ✕ STS. PERE Y PAU ap. Santa Benita vg.
- 30 Dium. La Conmemoració de san Pau apóstol y sta. Emiliana mr

ALMANACH

• DE • LA •

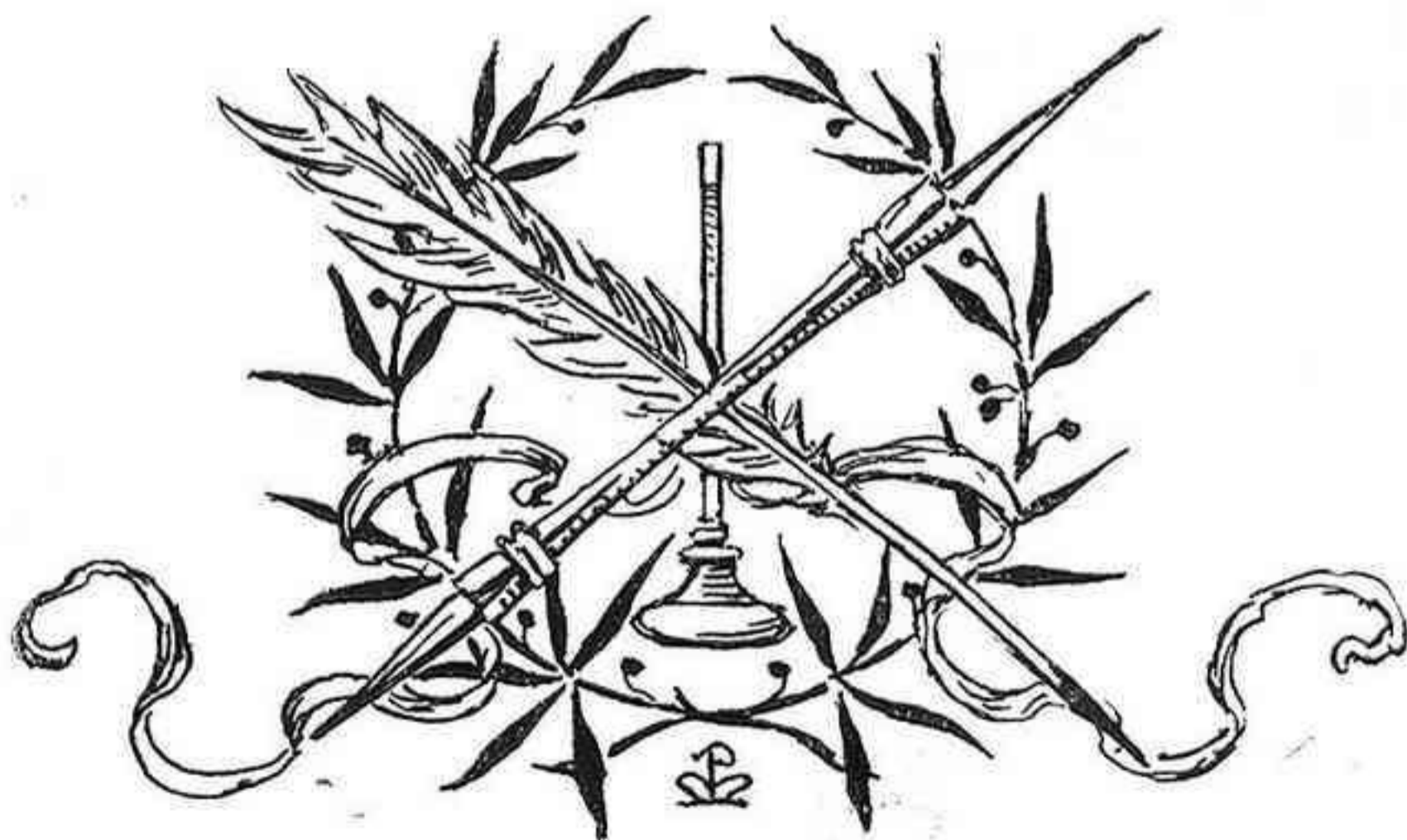
ESQUELLA •

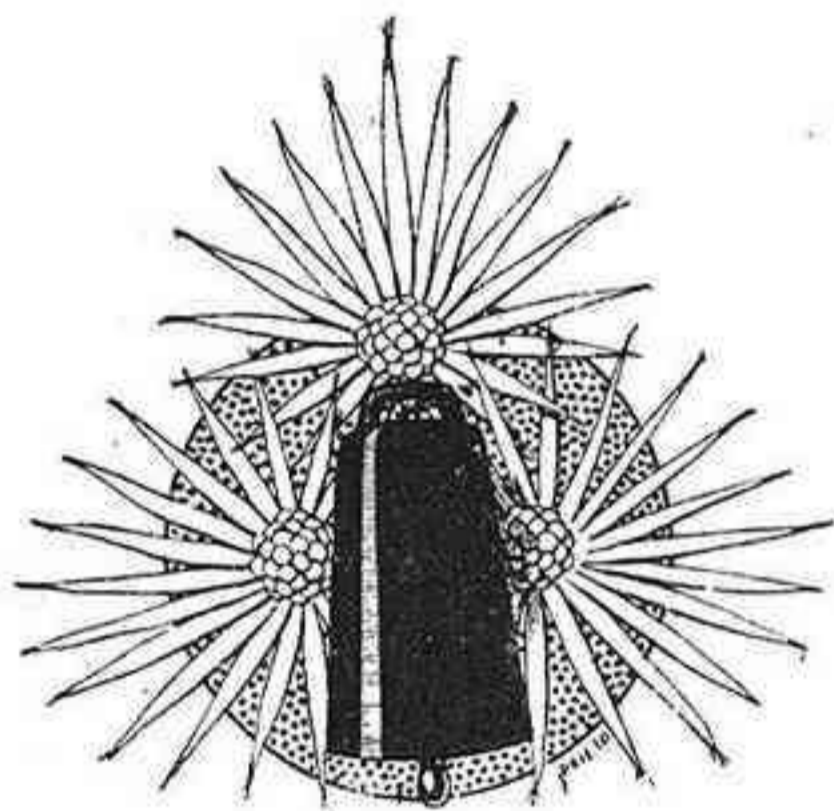
• DE • LA •

• TORRATXA

PERA

• 1901 •

Barcelona: Imprempta de Lluís Tasso, carrer del Arch del Teatro, núms . 21 y 23.

ALMANACH

DE LA
ESQUELLA
DE LA
LA

TORRATXA

XIII de sa publicació

ANTONI LOPEZ

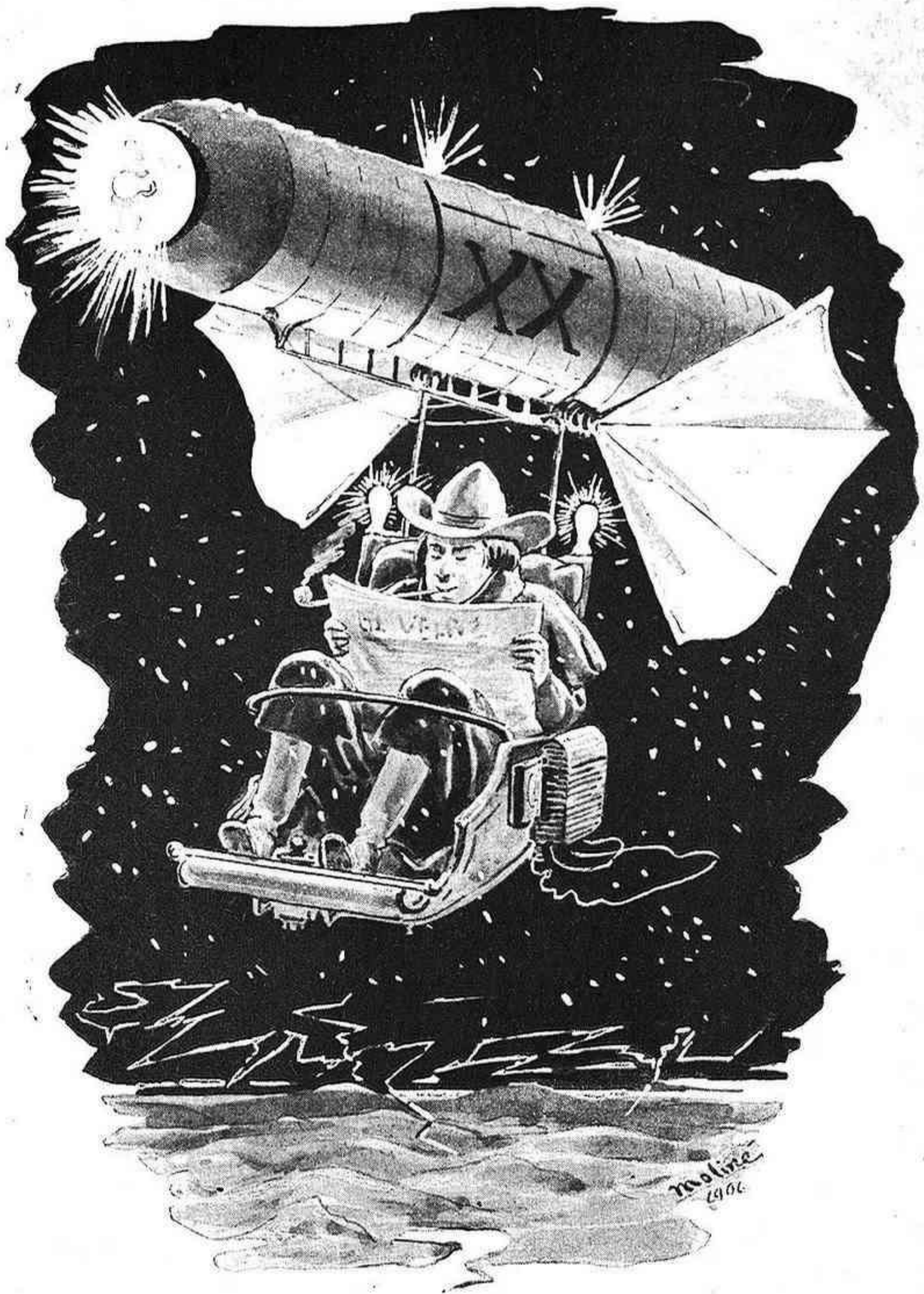
Llibreria Espanyola - Editor

RAMBLA DEL MITJ-20-BARCELONA

Omyent

L' ARRIBADA DEL SIGLE XX (per M. Mollné)

Ab molta llum comensa; vulga Deu que no s' acabi á las foscas.

ENTRADA DE SIGLE

També als sigles, com á tots els sers vivents, els hi arriba la séva hora: ningú 's lliura de pagar el séu tribut á las lleys ineludibles de la Mort. Pero á lo menos els sigles poden gaudirse de que tots arriban als cent anys.

Tant es que portin una vida tranquila y sossegada, com que s' entreguin á la activitat devoradora, á la disbauixa y al desenfré: no per aixó viuen un día més ó deixan de viure un día menos. La igualtat absoluta en la duració de l' existencia, que l' home busca en va, apart de moltes altres igualtats, els sigles la disfrutan, desde que no sé á qui se li va ocorre dividir el temps en periodos de cent anys.

Divisió artificiosa, si vostés volen; pero que té la séva rahó de ser, per lo que vaig á dirlos. Aixís notarán que cada sigle, com si sigüés una individualitat ben definida, ofereix la séva peculiar fesomia. En las planas de la Historia podrém formarnos cabal concepte dels characters culminants de tots els que han passat fins ara: del trajo que han vestit, del gust arquitectónich de las habitacions en que han viscut, dels sentiments que han alentat, de las preocupacions diverses que han embargat el séu esperit. Molts restos veurém de las edats passadas, y sense necessitat de demanarlos la fé de pila, qualsevol persona, mitjanament intel·ligent, dirá:—Sigle tal; sigle qual—segura de no equivocar-se.

* * *

El Sigle XIX, tan bon punt ressoni l' última campanada de las dotze de la nit del 31 de desembre, anirá á fer companyia als sigles que han sigut, en el monumental Panteó del Temps.

Las generacions futuras el contemplarán perfectament condensat, destacant-se entre 'ls demés per son singular aspecte.

Ha sigut el sigle nerviós per excelencia. Bellugadís, ruidós, febril, no ha descansat un sol instant. Ha tingut raptés de boig y admirables intuicions de sabi. Apassionat en sos enamoraments, no han sigut las sévas passions tan duraderas com férvidas.

Per conseguir la llibertat dels pobles, vessá rius de sanch quan era jove, y després se torná escéptich y s' adormí, deixant-se arrullar pel *gori-gori* de la reacció.

En arts ha sigut ecléctich y tasta-olletas, y alternativament ha anat saborejant tots els gustos pretérits, sense repugnarli res, ni las majors extravagancies.

En lletres l' hem vist saltar del romanticisme al realisme y al naturalisme, per á lo millor virar en rodó y pèdre's en las nebulositats del decadentisme.

En filosofia ha demostrat la mateixa falta de fixesa, el mateix afany de papellonejar de sistema en sistema, desde 'ls més espiritualistas als més materialistas... y á voltas, com si hagués perdut el seny, s' ha enamorat de las abstraccions originalíssimas del primer sabi-boig que ha probat de ferli la rateta ab qualsevol mirall entelat de la séva especial invenció.

Sigle de duptes, de versalitat y de perpetuas contradiccions, sols en una cosa s' ha mostrat ferm, constant y decidit: en descubrir els secrets de la naturalesa y aplicarlos al augment y multiplicació dels goigs de la vida.

En aquest punt no hi ha un altre sigle que l' iguali. Hi ha hagut sigles artistas, sigles filosops: el XIX es el sigle enginyer. Va iluminar lo séu naixement l' espurna de la pedra foguera pre-histórica, é iluminan la séva mort els raudals enlluhernadors de la llum eléctrica. Va fer sos primers viatjes en burro, y poch ans de morir trobava que va massa ganso el tren *eclair*, ansiat trasladarse de un cap de mon al altre, ab la mateixa rapidés de una noticia telegráfica.

Pero no ab tantas ventatjas materials conseguidas, á forsa de maravellas del enginy, pot dir, al anársen del mon, que ha conseguit la felicitat humana.

Encare hi ha fronteras que separan als pobles y es un entreteniment dels

EL PLANETA DE L' ANY

En Marte, deu de la guerra
es qui presideix l' anyada.
¡Un soldadot! ¡Pobra Terra,
tú sí qu' estás arreglada!

goberns la tasca de retallar y surgir mapas ab la punta de las bayonetas. Encare hi ha fronteras més altas que separan á las distintas classes socials.

Dels goigs de la vida acumulats pel sigle XIX no 'n disfrutaran tots els homes: els més llestos y 'ls més ríchs els acaparan.

***

La resolució de aquest problema, erissat de dificultats y obstacles, sembla ser lo llegat que 'l sigle que se 'n va deixa al séu successor.

Ben vingut siga, si ha de tenir bona ma en cumplir una tasca tan espínosa.

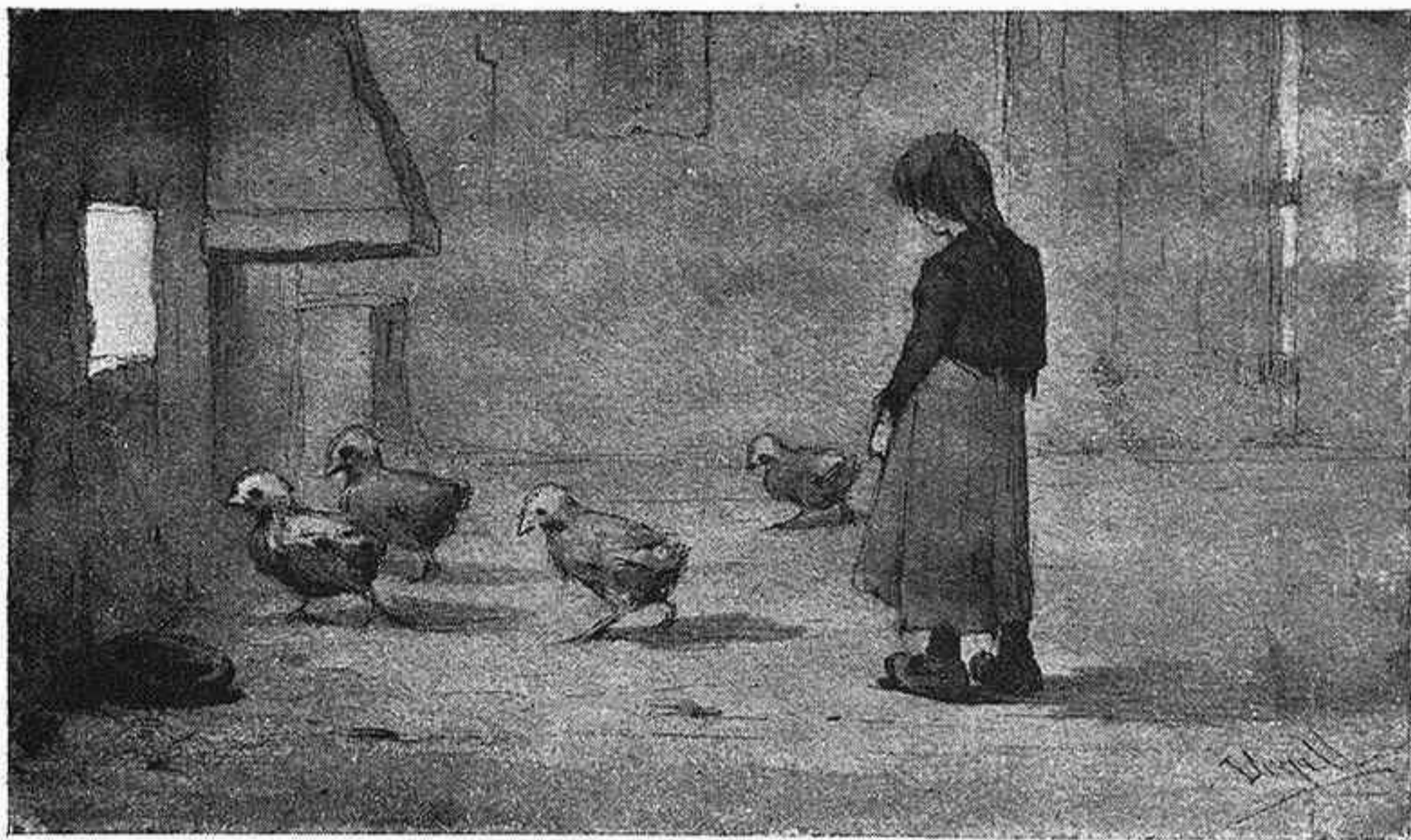
Y felís LA ESQUELLA DE LA TORRATXA—ja que no 'ls que avuy la redactém, que ja serém á fer malvas,—si pot fer bó l' adagi que sol aplicarse als anys y qu' ella avuy deu aplicar á las centurias:

—Sigle comensám, la fi vejám.

P. DEL O.

RUSTICANA (per Modest Urgell)

—Tot just han sortit de l' ou, y ja se la campan.

LA CONGOIXA DEL POETA

Jo soch átom després—del cim de la estelada;
jo soch flor tropical—al fret pol trasplantada;
jo soch com papelló—nascut á l' ivermada;
jo soch el desterrat—d' un cel de vida y llum—á una regió emboirada.

La boira que 'm cubreix—no es pas la que voldria;
no es pas el transparent—mantell de la Poesía:—
un núvol es del Nort—...y jo soch del Mitj-día!...

Contemplo dintre mi,—en mon esprit impresa,
la imatge d' un nou món,—prodigi de grandesa,
hont viuen las Virtuts,—la Ditxa y la Bellesa.

Pro en va cerco 'l model—de la preuhada imatge;
puig trobo, per tot fruit—del meu pelegrinatje,
un pèlach enllotat,—sens límit, sense platja...

Igual que 'l sol desllú—el brill d' una foguera,
y l' esbalech del tró—ofega 'ls brams de fera,
y 's veu, prop l' alt Monseny—petita una cinglera;
la imatge que duch dins—es perla tan albina,
es bella en tan alt grau,—n' es tant de gegantina,
que tot, al costat séu,—m' apar forma mesquina.

Jo adoro l' Ideal—y 'l món té un' altra deria:
no estima més que l' or,—sols ama la Materia,
y tot está tacat—de llot y de miseria.

De tart en tart, no més,—la méva ánima gosa,
quan al trobá un cor pur—pera cantá 'l reposa:
mes, no es estrany punxá's—també al flairá una rosa...

Y vaig ab el cor buyt—corrent á la ventura,
cercant vritats y amor—que acabin ma tristura:
pro sols trobo erials—y en ells fonts de amargura...

...Y porto, per torment,—la santa imatge impresa
del món de las Virtuts—la Ditxa y la Bellesa,
qu' anyoro, com recort—dels jorns de ma infantesa...

¡Qu' es gran la méva creul...—¡plorar tota la vida!...
Conech y vull lo ver—y 'm té prés la mentida...
...¿Per qué portar al cor—aquesta greu ferida?...

Jo 'm sento foraster—aquí hont el Bé no hi móra.
Per 'xó ploro cantant,—per 'xó 'l meu cor s' anyora,—
que 'l món qu' es mon bressol—es món d' eterna aurora!...

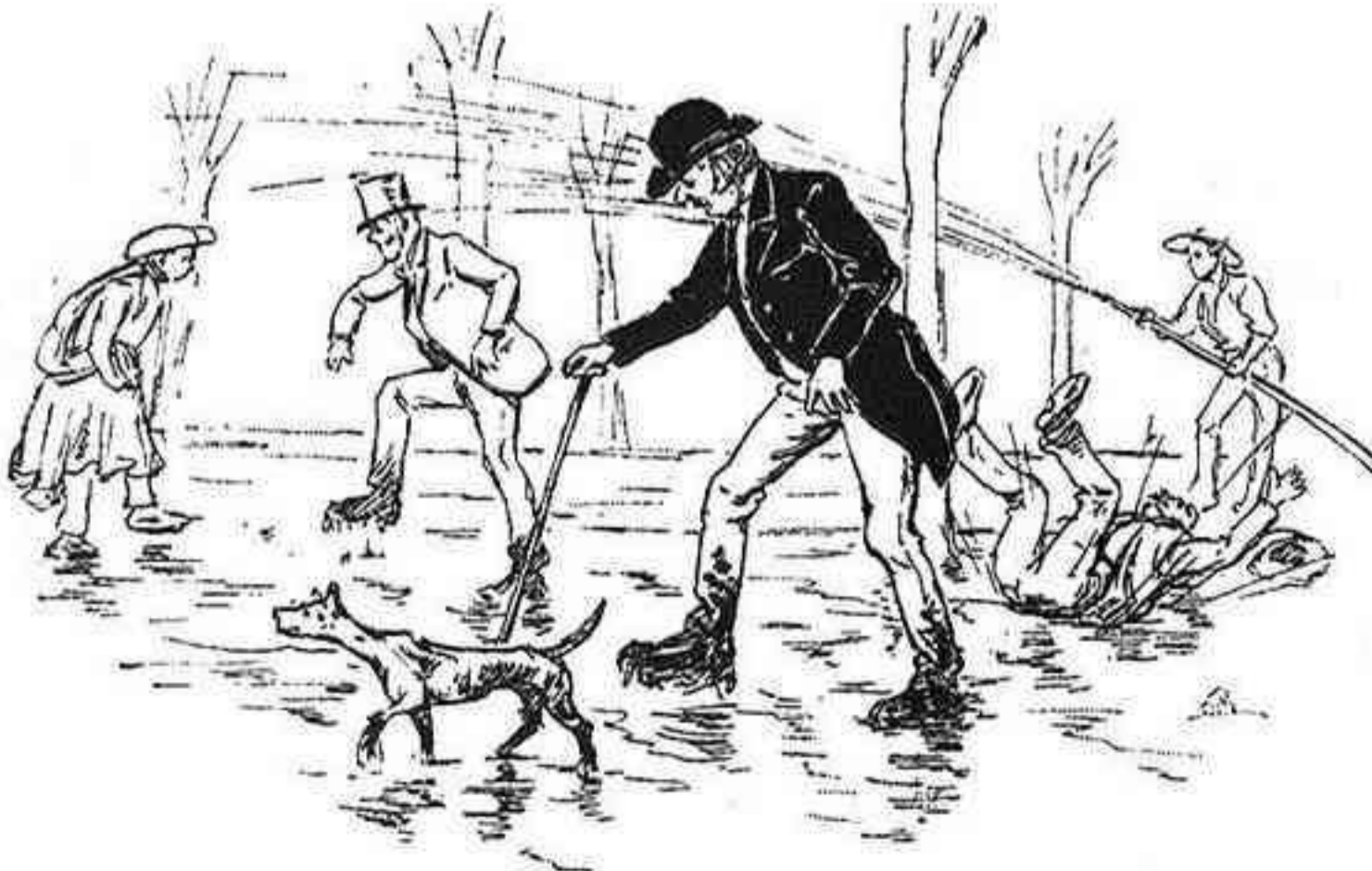
Jo soch el desterrat—d' un cel de vida y llum—á una regió emboirada;
jo soch com papelló—nascut á l' ivermada;
jo soch flor tropical—al fret pol trasplantada;
jo soch átom després—del cim de la estelada.

CLAUDI MAS Y JORNET.

PER QUÉ VA CAURE LA MUNDA

Aquell dia de santa..., santa no me 'n recordo, era la festa de la planxada ahont jo treballava, y haviam quedat que desde 'l mitjdia deixariam

POLICIA URBANA (per J. Pellicer Monseny)

Barcelona á l' aygua

vagar fogó y planxas, y auiriam á celebrar-ho á la montanya de Monjuich ab una brenada, que ja s' entén pagava la mestressa.

De mitja tarde qu' hi eram en un redós de la montanya y havia sigut cosa de veure cóm se havian fet crocar las costellas, brassejadas ab llenya verda, mentres dos ó tres mossas havian anat á buscar la enciamada y un vinet negre bastant fort, en un dels merenderos de per allí 'ls voltants.

Al comensar el brenar, ho feyam bastant

La fi del rey D. Joan II de Aragó
(Estátua de R. Atché)

nava dirme ximplerías, després ja 'm digué cosassas y per últim se deixá anar á ferme pessigollas, comensant ab un tronquet y acabant ab las mans.

Jo reya; reya de las animaladas que m' anava dihent, y, sense dar-me 'n compte, potser ab la xardor del ví, vaig acabar pera correspondre á las sevas tonterías.

Després, ben tart de la nit, quan ja 'ns haviam deixat y jo 'm revolcava pel catre del meu quarto sense poguerme adormir, em preguntava á mí mateixa:—¿Per qué de mica en mica, l' has anat seguint fins allá ahont ell ha volgut? No ho sé. ¿L' estimas? No. ¿T' agrada? Tampoch: es massa poca solta. ¿Donchs perquè...—y girantse á nosaltres,—vosaltres ho sabéu? ¿No?... Don-sas jo tampoch. Pero ja que la volíau, aquí teniu l' historia. Y la puntejá ab una rialla estúpida.

sérias; pero de mica en mica, 'ns anarem animant, sobre tot ab l' auxili del ví, qu' escalfava las orellas que era un contento.

No hi contribuían poch á la gatzara, tres ó quatre estudiants tabolas, xicots de las companyas de feyna, y sobre tot un qu' estudiava per' apotecari, qu' era 'l més bestia y poca solta de la colla.

Després del brenar, com era consegüent, s' armá un ball. Se jugá després á la puput, als descuidats, y altres jochs de tabola pera comensar, quan ja llustrejava, una partida á fet, que fou el joch que tingué més aficionats y sigué de més llarga durada.

Cada una, com es natural, s' amagava ab el seu xicot, y com que jo no 'n tenia, ni gastava xicota 'l mitj apotecari, es clar que sempre venia á darrera meu.

Jo no sé com se las arreglava el dimoni del xicot perque no 'ns atrapes-sin: trobava sempre 'l punt més recóndit, y 'l pobre qu' amagava no 'ns podia arreplegar may, passant nosaltres llargas estonas en el lloch ahont ens haviam arredossat.

De primer tot se li tor-

A UNA MORENA

Senyora, senyora mía,
aprop meu vos he tingut
y al mirarvos una volta
ja no he vist més á ningú,
que no més per vos, senyora,
no més per vos tenia ulls,
com si vos fosseu la terra
plena de flors y perfums
y 'l cel tot cubert d' estrelles
que brillan pel sol que hi llú.
M' ha encantat de vostra cara
més que no pas lo conjunt
de las gracias admirables
ab que feu pel mon lo curs,
la morenó encisadora
que té 'l pa de per amunt
fet del blat que cada casa
pera 'l séu menester cull.

Sino que ja sé, senyora,
que sou cristiana ab molt urch,
mirant vostra fas morena
hauría jurat á ulls cluchs,
que del desert erau filla
y que aquí havíau vingut
pera fer que reneguessem
de nostre Deu gran y just,
y adoptessem de Mahoma
las doctrinas, per l' orgull
de ser de la vostra secta
si hagués la vostra sigut.

Ab vostre color moreno

FORA COMPROMISOS (per Verdugo)

—Veurás, noya: de tot aixó que dius
que has perdut, lo qu' es jo me 'n
rento las mans.

AMOR (Estatueta de E. Clarassó)

vos ben distingiu del munt
de totas las otras donas,
y aixís vacilar no puch
en dir que sou la més bella
de tota la multitud,
y com vos no n' hi ha pas d' altra
ni aquí ni á Sant Petersburg,
ni en cap dels astres que brillan
de nit al nostre damunt.

Al vostre costat, las blancas
semblan pobras de salut
y anémicas com la lluna
que fa sens vida 'l séu curs;
las esgroguehidas fullas
que ha marcit lo gelat buf
de la tardor macilenta,
que per ferlas pols se 'n dú,
y las rojas son, senyora,
rosas de monstruós conjunt,
tan exuberants d' ufana,
com migradas de perfum.

Sou, donchs, vos, senyora mía,
la suprema excelsitut
de las bellesas humanas
que 'l cel envía oportú,
perque ja tinguém dels àngels
lo coneixement més just,
si bé per mi en cel ni en terra
no vos supera ningú.
¿Pot haverhi com los vostres

ulls negres, uns altres ulls?
¡Al cel hi ha un sol, pero en vostra
cara dos per falta d' un!
Dos sols que per la gran forsa
del mateix foch que d' ells surt,
s' han tornat com l' assabetje
negres, brillants, plens de llum,
que no 'ns n' envia pas tanta
may el sol del mes de juny.

Permetau, senyora mia,
que 'us contemple com ningú
potsé 'us ha mirat fins ara
cercant lo vostre esguart, puig
reben la mirada vostra
de plé á plé, lograré 'l gust
de que ab son foch abrusantme
tornará 'l meu rostre bru
y llavoras podré dirvos:
—Aceptau mon amor pur,
que ja som iguals, senyora,

de color, y si es segur
que la morenó del rostre
vol dir que dintre 'l cor bull
lo frenesí de la vida,
la febra del goig, l' impuls
que al cervell ideas novas
y foch al ánima dú,
vos y jo, senyora mia,
podré ben tenir l' orgull
de portar sobre la terra
la llevor dels nobles fruyts
que han de capgirarla tota
perfeccionant son conjunt,
perque cad' un dels fills nostres
reproduhintse, resoluts
formarán la activa rassa
del previndre plé de llum
pel foch que rebrán, senyora,
de mon cor y 'ls vostres ulls.

S. ALSINA Y CLOS.

NOTA DEL ANY (per G. Cornet)

La Premsa y la nova Plassa de Toros

1837-1873

Lo méu avi matern tenia un verdader esperit mercantil, comerciejant ab tot lo que se li presentava; allá hont flairava algún diner á guanyar allí se 'l veyá.

Aquell any—1837—se li ficá á la barretina—perque la veritat es que 'n duya, morada, al estil de la comarca—que hi havia un bon negoci á ter, comprant á entrada d' ivern tots los galls-d'indi de la encontrada y anantlos després á vendre, per las Pasquas de Nadal, á las poblacions més importants de la mateixa.

Lo càlcul no estava mal fundat, puig se deya:

—D' indiots del regne de Valencia, ab la guerra civil, no 'n vindrán pas, y si agavello ab temps los que 's crían al Panadés, en la mateixa comarca podré vendrels sense competencia y á bon préu.—Mes per aquesta empresa, li faltava un soci, no tant per sa importancia, com perque essent ell vehí del Vendrell, població fortificada, y lliberal de bona soca, y d' aquells que cada any per las lluminarias de Santa Cristina posava duas atxas de cera á cada finestra de sa casa, no podia exposarse, seguint los poblets de la comarca, oberts á la carlinalla que simpatisava ab llurs ideas. Y aquell soci, lo va trobar en un tal Bolet del vehí poble de Santa Oliva, traficant com ell y carlí de rassa. No 'n podia pas haver trobat un altre de millor.

Aixís donchs, passat Tots-Sants, posaren mans á l' obra, y juntant abdos un bon grapat de doblas de quatre, lo Bolet, ab un parell de matxos, vinga fer visitas á las masías y caserius del Panadés, comprant pollas y galls-d'indi que, lligats de potas y ficats dins de las sárrias, estiravan lo cap treyent á fora la vermella gargamella protestant ab forts *cloc, cloc* y ploraners *gluchs, gluchs* del cautiveri.

¡Quín goig feya lo corral que tenían á la vila del Vendrell, pels voltants de Sant Thomás, rublert de galls y pollas! ¡Y cóm picava y 's disputava aquella farám los grans de moresch que á grapats los hi tirava l' avi tot contemplantlos y boy trayent comptes de la probable ganancia que al vendrels hi faría! Mes l' home proposa y Deu disposa, com diu una popular sentencia.

Havían convingut abdos socis, que per Sant Thomás portarian lo remat á fira á Vilafranca; que d' allí passarian á Vilanova y després á Sitjes, y ab los caps que sobressin retornarian al Vendrell, hont no costaria gaire de dár-loshi sortida.

Per la diada d' aquell Sant Apóstol, donchs á punta de día, á pesar de la guerra civil, lo batalló de caps vermells, com deyan á la remada, comandat per un parell de baillets qu' en lloch de sabre portavan una llarga canya, esperava que obrissen lo portal de la carretera de Barcelona pera empendre la marxa, mentres los nacionals de guardia feyan la descuberta. Impacient l' avi de no trobar allí al séu soci com havían quedat, s' adelantá carretera amunt pera encontrarlo, en tant que la remada anava sortint poch á poch.

No s' havia pas aquell allunyat cinchcentas passas, quan de cop y volta, de derrera uns carros que baixavan en direcció á la vila, li sortí un escabot de carlins, y camas ajudeume, ben corrents retornáenrera, empaitantlo á tiros que per sort no 'l tocaren, pero si foren aprofitats alguns fent blanch sobre la remada de la que alguns caps quedaren estesos á la carretera, mentres tot depressa se procurá que tornés á guanyar lo portal, com en efecte, ab prous traballs, ajudats pels de la guardia,

L' Avi (per J. Bagunyá)

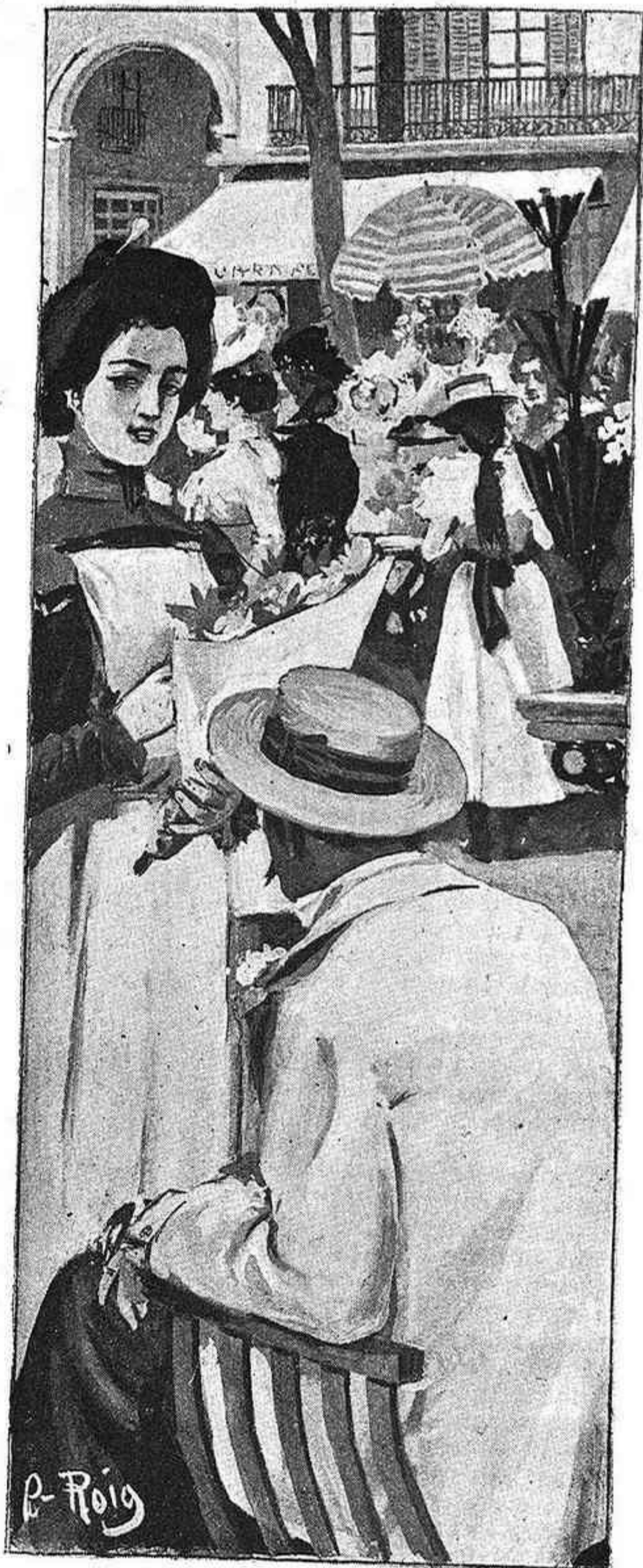
—Las sopetas son gustosas, fan bon ventre y allargan molt la vida.

fou guanyat junt ab l'avi que tingué d'esser sangrat pel esglay.

Fins passadas las festas de Nadal, los carlins volta-ren pels contorns de la vila impedint lo tráfech, com si aquella mena de setje ha-gués anat no més contra 'l negoci del méu avi, que, com es natural, veyentlo esguerrat, no feya més que renegar de Carlos V y de tots els séus partidaris. Prou compregué, que ab aquella virám anava á passarli lo mateix que al mallorquí del quènto ab las palmas que li arribaren passat el diumenje de rams; y per aixó deter-miná tréuresela de qualse- vol manera del davant; mes com era home enginyós y de recursos, procurá al ma-teix temps tréuren també lo major partit possible. Y en efecte; l'endemá 'l nunci de la vila, á só de trompeta, pregonava per totas las can-tonadas que desde aquell dia fins passats los Reys, á la carniceria hi hauria una taula de carn de gall-d'indi á mitja pesseta la tersa. Y vinga matar y plomar in-diots y á fer la competencia als carnicers de carn dellana y pel, que gaire bé deixaren de vendren per resultar més cara que la de ploma. Aixís arribá la diada dels Reys, havent fet net de tot lo re-mat. Aquell any, per Nadal, fins los pobres de la vila ti-raren gall-d'indi á l'olla.

Cada vegada que l'avi contava aquesta feta de la primera guerra civil, sem-pre hi afegia que ab aquell negoci, á pesar de haver sor-tit tan esguerrat, després de passats comptes, no sols no s'hi perdé res, sino qu' encar hi quedá alguna ganancia.

***
Corría lo més de desem-bre del any 1873 y tornavam á estar en plena guerra civil. Los atzars de la sort me ha-vían portat á viure á Sa-rreal, vila de la conca de Barbará.

No son pas las més de témer las que fan olor, sino las que fan... perdre la xaveta.

Era prop de mitj dia y uns quants desenfeynats, los de costum, preníam lo sol assentats á la porta del estanch.

Conversa del dia en poble xich, ja se sab, está sempre marcada, com en lo missal l' Evangelí: lo que passa. Y donchs hi havia carlins á la montanya y 'ns esqueyam pels vols de Nadal, era forsós que 's parlés de galls y de carlins.

—¿Qué ja ha comprat lo gall?—me preguntá uns dels del rotllo.

—No; penso, com cada any, rébrel de casa; del Panadés.

—Si 'ls carlins no li prenen pel camí,—respongué un altre.

—Que tot podria molt ben ser,—afegí un tercer.

—Prou, prou,—digué allavors ficantse en la conversa un jayo, lo Joan del Pastó, que pochs moments avans havia entrat á comprar una *cajetilla*;—y en proba d' aixó, ja que parlan de galls y de carlins, los vaig á explicar un fet de la primera guerra civil que jo 'n vaig ésser lo protagonista. ¡Oh! y que precisament avuy, diada de Sant Thomás, fa anys.

Y continuá d' aquesta manera tot cargolant un cigarret:

—Lo dia anterior, lo nostre batalló, que era un dels que manava D. Manuel Ibáñez, conegut ab lo sobrenom de *Llarch de Copons*, era á la Bisbal del Panadés, que, com poble situat al péu de la montanya, may ne feya net de nosaltres, quan n' hi sortíam los uns hi entravan los altres. No sé quina passada li devían haver fet los del Vendrell á D. Manuel, puig va demanar voluntaris pera que durant las próximas festas de Nadal vaguessin pels encontorns d' aquella vila, tenintla en constant alarma y no deixantlos passar en sossego aquellas diadas.

L' endemá, á punta de dia, un escabot de voluntaris ja eram sobre *la Creu*, en la carretera que va á Barcelona, á un tir de fusell de la vila; y passant un convoy de carros ab tercerols, dels que van al vi, los embargarem: vam treure la rengle de tercerols del darrera de cada carro y 'ns hi vam posar quatre homes á cada hú, seyent penjant las camas pel detrás, amagats pels tercerols del davant, de manera que ab facilitat poguessem saltar del carro, y aixís anarem fent via dret al Vendrell ab l' intent de donar una forta sorpresa als de la guardia. Mes no havíam fet encare la meytat del camí, quan un home tot confiat que venía en direcció oposada, preguntá al carreter del primer carro per un company séu á qui esperava. Véurens de cua d' ull y fugir més depressa que cap llebra, tot va ser hu, mentres nosaltres, saltant dels carros y dantli lo *quien vive* li enjegarem una descarga que per sort no 'l va tocar. «Deixeume 'l per mi—vaig cridar als méus companys,—que tinch bona cama»; y empaitantlo una bona estona no vaig pas poguerlo atrapar, guanyant prest lo portal, en tant que 'ls cristins de la guardia, als qui aquest incident va salvarlos de la sorpresa, comensaren á escopetejarnos. Pero lo bó del cas va ser, que mentres jo empaitava á aquell remalehit vendrellench, que de segur aquell dia hauría guanyat lo primer premi de qualsevol cós, encare que hagués tingut que lluytar ab los més afamats corredors, una remada de galls-d'-indi venía carretera amunt, y á tirs, avans no van posarse á soplux de las balas dels méus companys, ne quedaren bastants d' estesos sobre la carretera, que no vingueren poch bé pera passar aquellas festas durant las quals, constantment ferem bavarotas als de la vila.

—No parléu més, Joan,—vaig dirli.—¿Vos me teniu per un amich?

—¿Y ho pot duptar?

—¿Y 'm fariáu un favor si vos lo demanava?

—Cent que pogués n' hi faría.

—Y si podíau evitar que 'm pervingués una desgracia ¿la evitariáu?

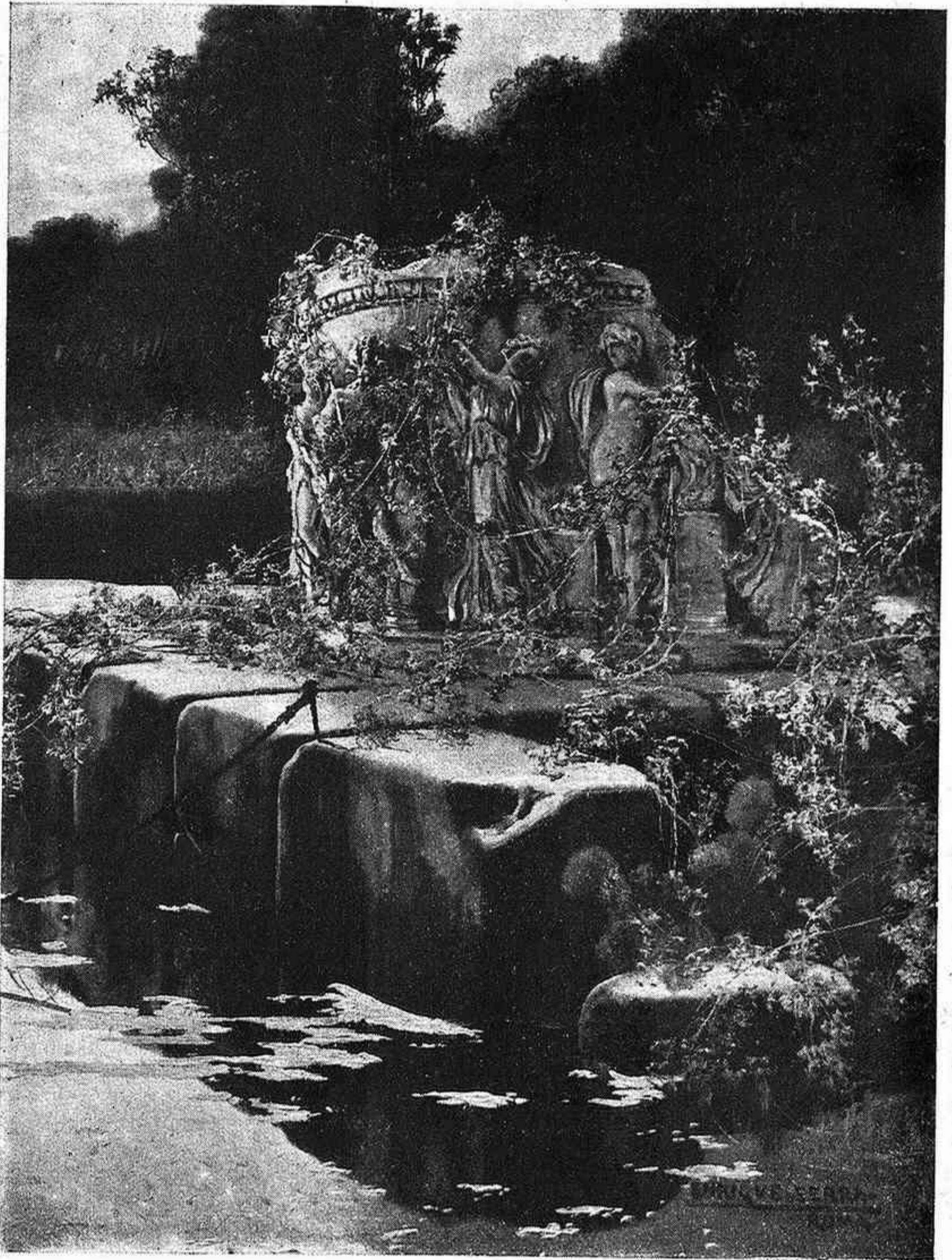
—Encar que 'm costés un sacrifici.

—Donchs pera que vejéu lo que son las guerras civils, y 'ls odis africanos qu' engendran las passións políticas, havéu de sebre que aquell vendrellench que ab tanta sanya vos perseguireu, que res vos havia fet, y que tant sentireu no poguer matar, era... lo méu avi.

Al sentir aixó, lo Joan quedá atontat com un lelo, sens poguer respondre un mot.

† JAUME RAMON.

LA VELLA ROMA (quadro al oli d' *Enrich Serra*)

Restos de un sarcófago

INSTINT DE CONSERVACIÓ

MONÓLECH

¡Tot perdut! ¡tot á fons! fortuna y crédito.
Avuy arruïnat; demá, al nou dia,
escarnit, escupit, cubert d' infamia,
rodant per tribunals y calabossos...

¡Oh honrada Societat, y cóm riurías!
¡Cóm t' hi rabejarías en confondre
la opulencia cayguda! ¡en fer á trossos
y enfonzar el bou d' or—que ahí adoravas—
en un presidi vil sense sortida!
¡en olvidar mon nom, per sempre, sempre,
si no sigúes pel gust d' arrossegarlo
pel llot de la vergonya y l' ignominia!...

***

Res... ¡s' ha acabat!... ¡no hi pensém més!... ¿Qué esperas?
Més curt—¡molt més!—es el camí que mena
desde aquí al mar, que desde aquí á presidi,
y el mar no fa escrafalls, es bon compare;
té molt bon davallant y tot s' ho engorja.

¡Cap al mar, cap al mar! La nit es negra
y el moll está desert en aquest' hora.
Un capbussó ¡y adeu!—demá... que 'm busquin.
¡Ah, quína rabiola la Justicia!...
¡Aném, no hi pensém més!

***

La nit es negra
y el moll está desert en aquest' hora...
Sí, molt desert... Em ficaré el revólver
per lo que puga ser, á la butxaca.
—No fos cas que 'm surtís algún *granuja*
y trobantme escurat em fés els comptes!

APELES MESTRES.

LAS SOGRAS (per J. Blanco Coris)

Aixís las veyém, avants de casarnos

Y aixís, un cop casats

VEYENTLOS VENIR (per Verdugo)

—Quín terceto, ¿eh, noya?
—No me 'n parlís: lo qu' es jo m' estimo
més no sopar.

CANTARS BILINGÜES

*Cuando enciendo mi cigarro
me acuerdo del querer tuyo,
perque ets tu qui 'm dona céntims
per poder comprá algun puro.*

*En tu lecho del dolor
llorando me acerqué un día,
y vaig tenir que fugir
de tantas pussas que hi havia.*

*Muchas veces entre sueños
se me aparece tu sombra
y també la de ta mare
empaitantme ab una escombra.*

*Al darme el primer abrazo
me causaste mucha pena,
puig tenía un gra molt gros
al cap de munt de l' esquena.*

J. FOLGUERA.

*A la reja de la cárcel
no me vengas á llorar;
val mes que 'm portis tabaco
y de passada algún ral.*

F. JUAN Y M.

PEDRETAS

*** L' egoista es pura anatomía: si li feu l' autopsia, li trobaréu vísceras, com á qualsevol bestia, pero no entranyas.

*** La dona es com els altars, que pera celebrarhi festa, necessitan adornos.

*** De vegadas se necessita més virtut pera no alegrarse del mal d' un altre, que crueltat fora menester pera causar á dretas un mal semblant.

*** No esperis may cap consol de qui té y fa sempre 'l pobre.

*** Quan vulgas apartar d' algú una mosca, no ho fassas á cops de pedra.

*** No hi ha burla més amarga que l' elogi exagerat.

*** Una de las gracias més grans que Deu pot concedir al home, es permetreli caure sol.

*** L' home previsor, quan diu vaig, ja hi es.

*** Si l' egoista, en estat embrionari, pensés, no voldria sortir del ventre de sa mare fins haverli xuclat el moll dels ossos.

*** Ab l' afany de treure profit del noy, molts pares matan al home.

*** L' home sol preferir una dona sense dots y ab dot á una dona de dots y sense dot.

*** Si bastés arribar y veure pera véncer, l' home acabaria per ser solament un pilot de carn. Lo que vigorisa l' espirit y 'l fa lluminós, es la acció, la lluyta.

*** Saber poch de moltes cosas es com possehir uns quants duros en calderilla, ó, sent pobre, ser vehí d' un rich.

*** Els que naixen pera fer lo camí de la vida ab el cap acotat, cada ve-

gada que s'atreveixen á aixecarlo 'ls el fa tornar á baixar més que de presa una terrible clatellada del destí.

* * * No es á la porta ahont un ha de lluitar ab més energia pera conseguir un puesto bo, sino dintre.

* * * El valor de las cosas que perdém, més qu' en ellas está en las circunstancias en que las perdém.

* * * Bé n' hi ha y bé n' hi ha hagut de bestias en el mon; ab tot, aquesta es l' hora en que no 's sab de cap d' ellas que pera salvar l' honra d' una femella hagi matat un dels séus petits ó provocat un abortament. Aquesta virtut está reservada als dos sers més perfectes de la creació, pe'ls quals no hi ha sabó com l' infanticidi pera reutar lo qu' eternament ha de gotejar sanch.

* * * Suposar que 'ls grans productors de la inteligencia ho farien millor si escribissin menos, es dar per sentat qu' una font dóna més saborosa l' aygua quant menos raja.

* * * A n' aquell qu' es incapás de tot, li sembla que tot quant véu ell es capes de ferho. Per aixó 'ls desmanyats no atribuheixen cap mérit al treball.

* * * El coleccionista no es més qu' una variant del avaro.

* * * No es lo mateix probar pera fer, que fer pera probar. Qui proba pera fer, obeheix al instint, al temperament, á la inclinació; qui fa pera probar, obeheix al càlcul y á voltas á sugestions dolorosas é irresistibles del cor.

* * * Pendre de bona fe al mon, es com anar carregant de moneda falsa.

* * * L' home no sol dir á Deu: faig y féu, sino: féu y faré.

* * * La filosofia té molta semblansa ab els crits que fa 'l poruch pera espantar á la por.

* * * Els llassos del cor son de manera, que s' ha d' anar ab més cuidado en no romprels qu' en afermarlos.

* * * La mort del rich es com la del porch: l' alegria de la familia.

* * * D' allí hont el germá ó l' amich no 'n poden conseguir ni un pessiguet, el farsant ne trau á grapats.

* * * Las cosas, més que segóns lo cretall ab que 's miran, com diuhen Séneca y Campo-

UNA QUE HO ENTÈN (per N. Sierra)

— Ho tinch ben observat: al estiu sobre tot, els tons clars son els que parlan ab més claretat als homes.

amor, son segóns lo punt de vista qu' un pren. Una costa, desde dalt sembla baixada, desde baix, pujada, y desde 'l mitj pujada y baixada, tant si la mirém ab un vidre d' un color com d' un altre.

* * * Ab fanch Deu va fer á l' home, l' home ab fanch fa estatuas, y si las estatuas poguessin fer alguna cosa, farian fanch.

* * * Una de las características més notables del home, es son despreci á la vida... dels altres.

* * * Quedar bé á mitjas, es quedar lo més malament possible.

* * * Quan l' home s' ha d' obrir camí, las sévas obras avaloran el séu nom; obert lo camí, el seu nom, avalora las sévas obras.

* * * Estar sempre alegre es una especie de tristesa cómica.

* * * Si vols coneixer ta sort probable, mira als caiguts.

* * * En molts cassos la filantropía es el gran modo de ferse pagar pe'ls uns las diversions organisadas baix lo pretext d' aixugar las llágrimas dels altres.

* * * Per regla general, molts rahóns pera no pagar son indici de no voler pagar.

* * * En el camí de la vida, 'ls que 's serveixen dels péus no avansan un pas.

* * * El verdader sabi, es llástima de sí mateix.

* * * L' avaro ho voldria tot per ell, sens que 'ls altres sabessin que ho té; l' egoista enveja tot lo dels altres, y també ho voldria tot, pero de manera que 'ls altres sabessin que ho té, pera complaures en negarho tot á tots.

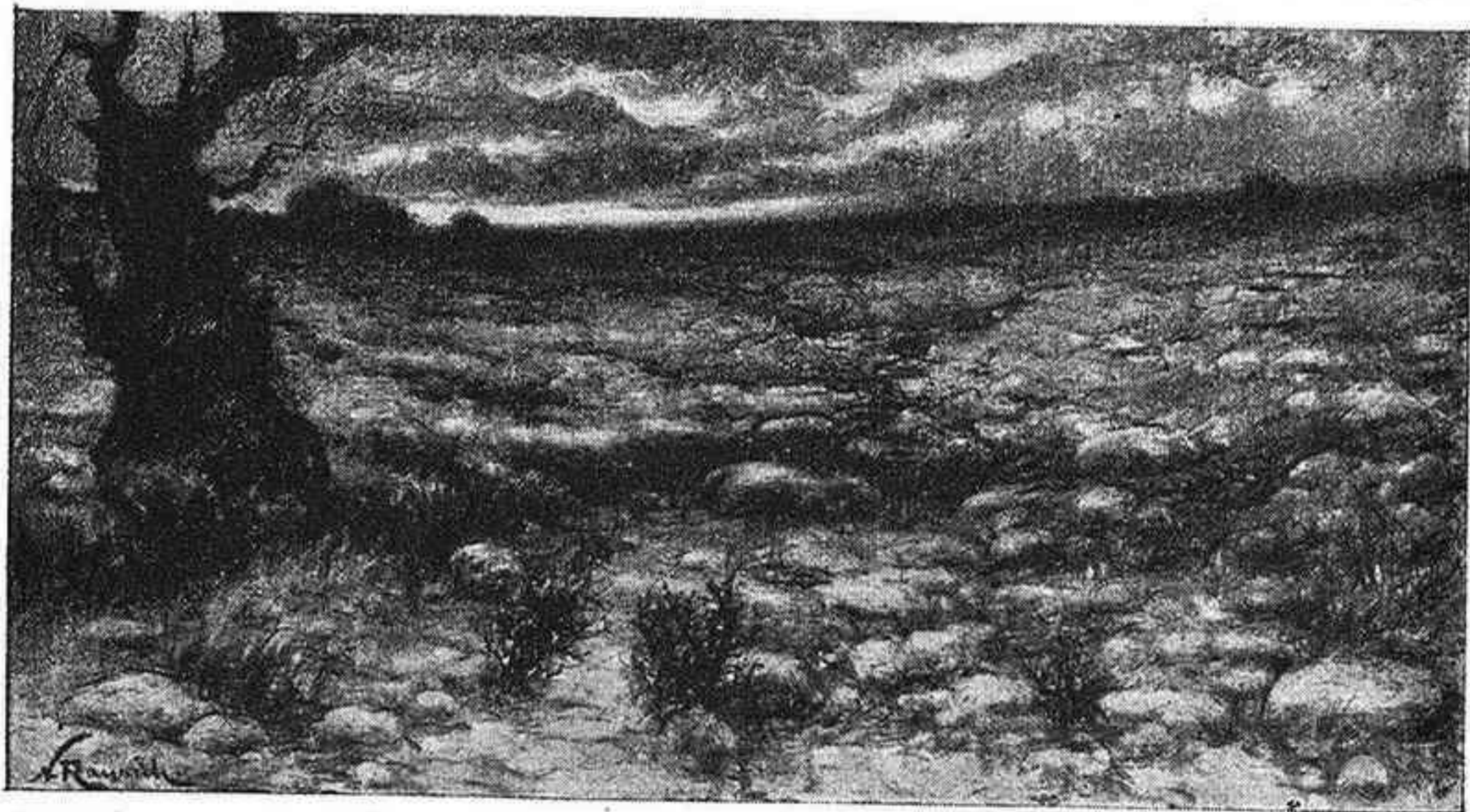
* * * Un escrit difús es com el caldo d' ossos: molts llunas y poca sustancia.

* * * Si tanta condescendencia guardas ab qui t' ha ofés, acabarás pera semblar tu l' ofensor...

* * * Al tacanyo se 'l coneix més en lo modo de donar qu' en lo que dona.

* * * Fer una tontería y contarla son tres tonterías, porque contarla val per duas.

TORQUATO TASSO SERRA.

PEDREGAL (dibuix al carbó de N. Raurich)

PRESSERVATIUS

(per R. Miró)

Contra la soleyada

* * *

Perduts al mitj d' un bosch tu y jo, m' aymia,
 plujosa y negra nit ens va sorprendre!...
 ¡Solets!... y al mitj d' un bosch!... La tramontana
 que al avansar la nit creixia ab furia,
 els arbres mes groixuts y vells rompia.
 ¡El quadro era espantós! Mes, sota un roure
 estavam ajeguts, y 'ns abressavam
 per no servir de joch á la tempesta;
 y en lloch d' esglay, basarda y greu tristura,
 un goig estrany entre 'l perill sentiam.

Més tart, ratxós bufech féu cruxi 'l roure,
 que ab forta sotregada va enlayrarse,
 fantástich y lleuger com una ploma,
 atravesant els núvols, y amunt sempre...
 Abdós també, abressats del mateix modo,
 lligats entre 'ls arrels varem seguirlo;
 fins veyam prop del cel algún vol d' ángels
 que 'ns dava ab gran content la benvinguda,
 omplint l' espay inmens de melodia
 ab celestials cansóns, dolsas y alegres!

Y ab ells en las delicias de la Gloria,
 gosant dels grans plahers ens trobaríam,
 si 'l sol no hagués entrat dins de ma cambra
 á despertarme ab sa claror intrusa!...

J. GIRBAU Y TORDERA.

Contra la xafogó

ÍNTIMA

Cerquém la vida, aymada,
 sortím, que veig el sol.
 ¡Qu' es pur l' aire qu' embauma
 ab l' alé de las flors!

Cerquém la vida, prompte...
 allí... entre aquell vol de papellons...

¿Qu' es la vida 'm preguntas?
 ¿No 'ls veus damunt las flors
 enjogassats, voltantlas,
 bevent llur néctar dols?

Donchs, mira, aixó es la vida;
 un instant entre 'l náixer y la mort...
 ¿No ho veus?—Tot porpra, tot es llum, tot somni...
 La vida es una flor.

ALFONS MASERAS.

EL TRAJO NEGRE D' EN GASPARÓ

¡Bona xeripa li va caure dessorbre á n' el *pa d' agnus* d' en Gasparó ab el
 teru de panyo negre que li maná fer la senyora generala pera que assistís al
 enterro de son marit!... ¡Com era home que may tenia un «no» pera ningú,
 y en tota aquella casassa de cinch pisos y á quatre estadas per replá, amén
 de las tres botigas, no s' hi esqueya un sol vestit de pontifical pera galejar
 una festa, pera celebrarhi ceremoniosos actes!...

Bell punt l' havia desat, plegadet pessa per pessa, seguint la etxura que
 marcavan els séchs, embolicat cuydadosament ab unas tovallas ja més que

UN RECONET DE LA TERRA
(Dibuix d' en J. Gómez Soler)

maduras, qu' encare sentian á bugada, y ab son terrosset de cânfora entre 'ls doblechs dels forros; tot just girava la clau d' aquell pany de calaixera, en quin calaix primer, com prehuada joya en son estoig, reposavan de sos darrers fatichs las tres panyoras que composavan el tern, americana, pantalóns y hermilla, que ja 'l vehí del según, el de la porta número quatre, gelós de son descáns, tractá de deixondirlas de son somni.

—¿Paró?... ¿Gasparó?...—li cridá desde la eixida.

En Gasparó tragué 'l cap per la

finestra del pou, y en Biel, el vehí de la porta número quatre del según replá, va etjegarli sens més preámbuls:

—¿Paró!... ¡Bé 'm deixaréu 'l vestit d' etiqueta pera diumenje en vuyt, si no 'l teniu compromés!... Se 'm casa una cosina... y...

—¿Pera diumenje en vuyt, heu dit?... Bueno. M' ho apuntaré en un cap de paper, porque, ¡d' aquí á diumenje en vuyt!... ¡Deu sab lo que pot succehir en vuyt días!... Per dijous me 'l té emparaulat en Tóful, el del quint, tercera, 'l veler; que diu se casa, ab llicencia closa, ab una sarrellera de can Ramis... ¡Matuta, veus'ho aquí, porque per tot n' hi ha de matuta!... Per divendres de la senmana entrant vindrá á buscárme'l en Titus, el cotxero del metje, que té d' anar á un ball de gala que donan els *factotums* del gremi... de modo y manera que quan se 'l llevi en Titus...

—¿Sí que 'l trobaré calentó!...

—¿Ja podéu dirho!... ¡Y que deurá fer un tuf ab el séu süar!...

—¿Oh!... ¡Si fos el de süar, ray!... ¡Com després del sarau tinch entés que se 'n van «Al Sabre»!... ¡Figuréuvos!...

—Bueno. Ja sé qué 'm toca fer... Penjaré las calsas á la barreta de la cortina, y molt será que ab unas horas á sol y serena... ¿Entenéu?...

—Sí; bé caldrá que s' oregin.

Encare 'n Biel no li havia tornat el vestit, que 'l bó d' en Gasparó altra vegada hi era.

—¿Paró?... ¿Gasparó?...

Era 'l vehí del ters; un que venia als encants, el de la porta segona comensant per la dreta. Li demanava 'l trajo pera 'l proper diumenje, que li tocava ser padri; y si no hi tenia reparo, per uns quants días més, puig la padrina 'l convidava á festa major...

Ja anava á dir: «bueno, bueno», 'l pa d' agnus d' en Gasparó, quan sentí que 'l pesigavan per darrera.

—¿Y ara?... ¡Ah!... ¡Ets tú!...—afegí, regoneixent á la séva dona.

—¿Per diumenje y uns quants días més?—féu aquesta, á sotaveu.—Jo te 'l enmatllevaria per una temporada... Mira, me 'n estalviaria un' altre, ¡veyas!...

—Ja va, Ton, que sembla que trucan.

Se retirá de la eixida, y encarantse ab la séva dona:

—Bé; ¿qué vols que li contesti?... ¿Que no ho sabs que jo no tinch un «no» pera ningú?...

—¡Per aixó 'm queixo!... Vejám: ¿qué te 'n pervé de tanta molestia?... Res. N' hi ha que ni te 'n donan las gracias!... No tingas por que se t' arni, no. ¡Si al menos el lloguessis, com els que tenen disfressas, t' aportaria algún benefici; pero...

—Bé, acabém. Jo no goso á dirli...

—¡Bé t' ho gosan á dir ells!...

—Veurás; tenen més poca vergonya que jo.

—Donchs, mira; si 'n tenen més, que se 'n desfassin d' una miqueta y te la deixin per aquestos cassos.

—¡Com ho dius tu!...

—Nada; que per alló dels quants días, si no 'n té que dejuni!... Además, el vas deixant y deixant, y el día que 't toqui durlo... ab tanta gent com l' estrena... Vaja, que 'm repugnaria. Lo qu' es jo, ¡ni probarho!...

—Bueno, Ton,—digué 'n Gasparó, après d' abocarse á la finestra—per anar á la Catedral, bé, porque es un dematí; mes alló d' uns quants días á fora, Ton, francament, ho hautém d' esborrar del programa.

—¡Sí que 'm sab greu!...

—Ja ho veig... pero...

(La séva dona desde dins:—¡Si li sab greu que s' hi posi fullas!)

—Pero, uns quants días á festa major, qu' es com si diguessem... comprenéu?... Entre la pols y el sol y el ball y las fontadas... ¡Quan el fill pródich me retornaria á la llar, ni jo ni la dona 'l regoneixeriam!... Pel demés...

—Nada, nada; etcetra; ja n' hi ha prou d' aquest coló... ¡Entendidos!... ¡Quan una cosa no vé de gust!...

—Ton, ¡no vos ho prengueu aixís!... Consideréu...

—Sí; considera, alma bendita... En fin... bueno. Per aixó, encare que no hi vaja de negre, també, també m' hi rebrán á foral...

—¡No caldría més!

(La séva dona, desde la cuyna:—¡Ja ho crech!... ¡Un personatge com vos!... ¡Que diheu, home!... ¡Bé prou que sentirém las campanas!...)

—Donchs, per diumenje: me 'n refio, ¿eh?... Per no desfer compromisos... Per... ¿comprenéu, Gasparó?...

—Ton, *pala-bra*.

* * *

Arribá 'l diumenje, y allá á cosa de las vuyt. ja 'n Ton no s' entenía de feyna.

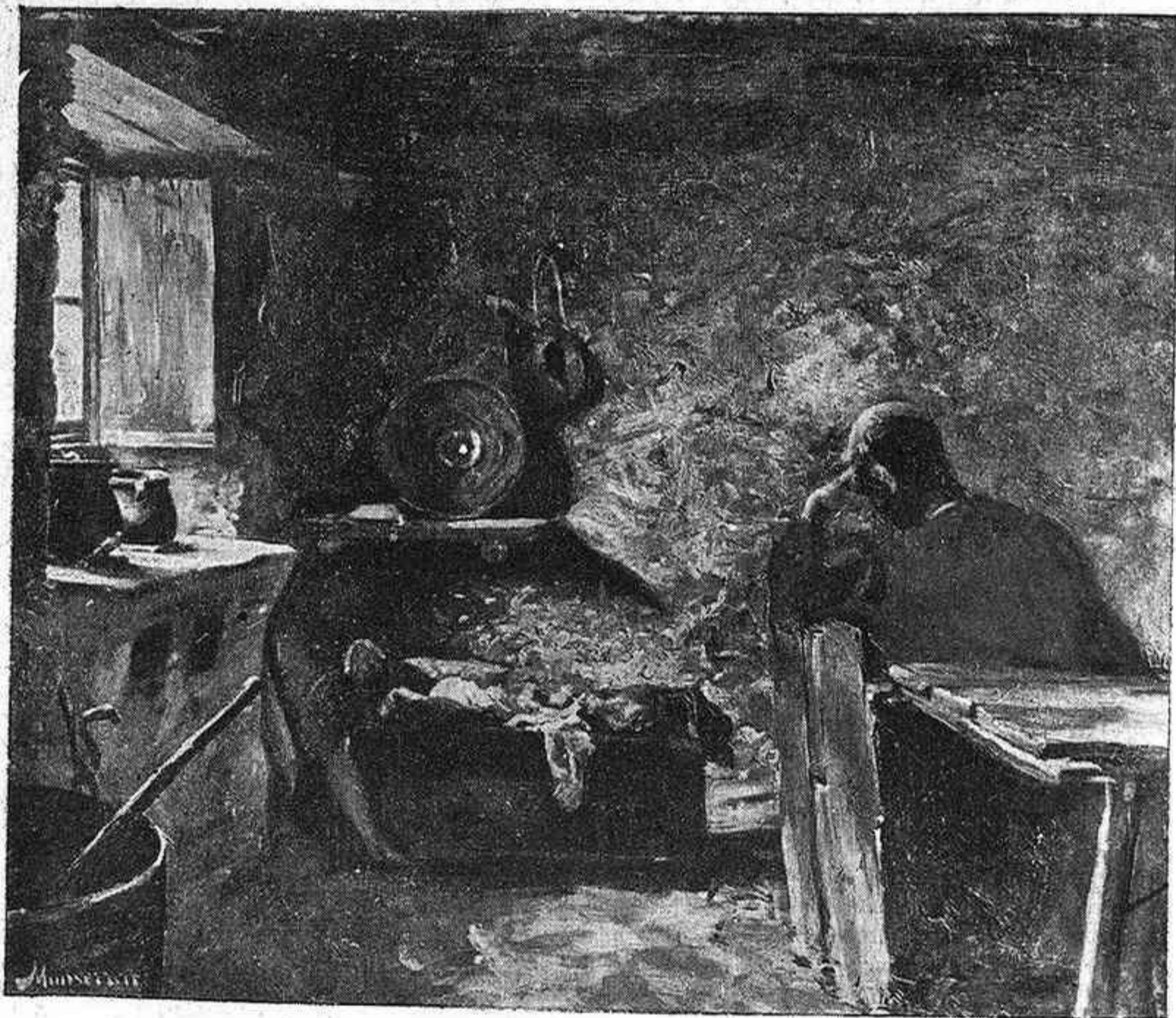
Roba neta per dins. ab la pitre-
ra de la camisa
blanca y ab tabe-
lleras, cordada ab
botonets de cul
de got; las saba-
tas rossas, ciradas
de fresch, jeyan

CELEBRITAT ARTÍSTICA (per M. Benedito)

J. Sorolla pintant (apunte del natural)

TRISTESA (quadro al oli de Montserrat)

El bressol buit

dretas y temptadoras en son seti, com esperant que 's dignés cullirlas; el coll planxat, ab aletas, y la corbateta color de rosa ab llas de papalló, penjavan de la clau d' un pany, junt ab la leontina de *doublé*, convidantlo á vestirse; 'l barret nou, tou, d' aquells que s' adoban á cops de puny y de color gris de núvol, reposava, cofoy, en el replá de la calaixera com dihentli: «¡Acóstat, Ton, que 't coronó!...» tot amanit, tot á punt d' orga, ¡vamos!... En quant al tern d' en Gasparó, no cal dirho; una pessa á cada cadira, qu' es, com si diguessem, una cadira per cada pessa.

Al sentir las nou, en Ton va disposarse pera la muda. Tot li anava com un tirabuquet. Els mitjons com á guants... Folgada de cos la samarreta y ben ample dels aixelleróns... El coll, el redimontri del coll postís el féu perfidiar un xiquet... ¡Com era nou de trinca y els traus d' estrena sempre venen justos!... Al probarse las botinas ja s' hi deumá una miqueta més... No era que fossen mal etxuradas, ni que li vinguessen estretas; pero 'l sigronet d' un ull de poll se li enveriná de tal lley ab la tirantor del cuyro, que á cada pas li fiblava. Quan se ficá las calsas, son enfado rebassá 'l terme. No li volían seguir... Se li aturavan á la cuixa; á la mateixa entrada de la cuixa, arrugantseli com una mitja al garró, com la manxa d' un acordeón.—«Y ara, cóm te tornas?...» se va dir á sí mateix, sorprendentse de sa molsudesa.—«No vagis pas á Mallorca, que 't pendrian per altri.»

La presencia de sa muller y de la padriua, qu' era la estadanta del quint, segona, donantli pressas, mortificantlo pera que s' hi afanyés, acabaren de desesperarlo.

—¡Son las calsas!... Aquestas ditxosas calsas que no 'm volen pujar amunt, refume!... ¡Miréu!...

—¡Sí que se li ha engruixit!...

—Ja pot dirho... Com un bacó... Vejám, probém abduas alhora...

Y agafant las calsas per la trinxa y sacsant el cos del aburrit Ton com si adobessen un fardo, conseguiren engirbárlashi.}

Se li assentavan tant á la pell, tant encastadas á las sévas formas, que ni els embutits d' Extremadura. L' americana també li venia estreta, dels sotai-xellas, pero... en arquejant un xich els brassos... Tot era la costum... A n' els que muntan caballs també se 'ls corvan las camas...

—Vaja, que te 'n haurías de donar vergonya de que las donas t' hagues-sen de vestir!... Ja no més hi faltava que 't volguessem!...

—Si no 'm quedés la pena del encarcament, ¡array!... pero, noyas, tot me vé tan just, tan precís, que ni goso á móurem. Si ara 'm dius que no vaig tiesso, Tuyas, et diré que t' erras!...

* * *

Un soroll de rodas per l' empedrat els feu present que s' acostavan els cotxes. En Ton se cala 'l barret, va enmirallarshi de resquitllentas com un letxugino; 's colocá dins la butxaca 'l mocadoret de pita esponja, color de foch, estufántse'l de las puntas, y s' encaminá dret á la escala.

Quan obría la porta ja li cridavan cent veus: «¿Encare no está 'l nuvi?»

—Un pet de marxa reyal, iniciat per en Tóful en connivencia ab en Gasparó, va acompanyarlo fins al cotxe. Las donas ja hi eran.

—¿Y ara, Ton?...—va fer la padrina, après de repaparse aquell en son seti.

—¿Qué voleu dir?...

—¿No se 'n ha adonat, Tuyas?...

La Tuyas arrufá 'l nas, com ensumant ab reparo; mes, no sentint res de sospitós, s' hi encongí d' espatllas.

—Donchs jo juraría...—reprengué la Toneta.—Diguéu la veritat, Ton.

A L' ESTANY DE REMOLÁ (quadro al oli de J. M.ª Marqués)

De cassera

MANOLA (per J. Llovera)

—¡Juy, qué hombres!

—¡Ah, no!... ¿Per qué havia de negarho?...

—Veyám, tómbat, — li digué la séva dona, com inspirada per lluminosa idea.

—En Ton s' hi girá en rodó, y las dugas donas, llambregantse de sopte, hi esclataren á riure.

—¡M' ho he pensat!... ¡Aixís mateix m' ho he pensat!... Com está tan rebutit... y aquestas calsas... Bé; ¡no t' apuris!... Es un descosit. Quatre agullas y... ¿que 't punxo?... Noy, paciencia. ¡Ve tan malament aquest lloch!... Veyám, proba d' asséuret... Bueno; mentresset' aguantin, array!... Mira, ja som á la Canonja... ¡No t' engunihis!... ¡No t' engunihis!... Cap y á la fi, avans de mitj' hora, llestos!...

Amenassat pels encongments, en Ton devallá del cotxe ab el major cuydado. Semblava tullit, ab uns andamis encarcarats com un personatge de putxinel-lis.

A plom, tot d' una pesa, á tall d' equilibrista de Circo, aná pujant la grahonada de la Sèu. Ja dins l' altar de la pica, s' arriamá á una de las parets pera preservarse dels curio-

sos. Las agullas li rascavan la pell, pero, gracias al séu compte, á n' el pacient y estudiant cuydado ab que jugava son cos, encartronat com el d' una momia, no li penetravan á dintre. El temps se li feya llarch... més llarch!...

—¡No tingas ánsia!...—li deva la Tuyas, comprenent son desfici,—¡com els avían á parells, poch trigarém á quedar llestos!...

Mes, per l' angunia que torturava á n' en Ton, lliscava 'l temps tan d' espay, que ni un galerí de l' any trenta.

—Ara, ara; ¿ahónt son?... ¿Ahónt es la colla?...—cridá la llevadora.

El rotllo s' aná fent, aixamplantse y engruixintse á cada tom, y après d' un süau picament de mans donat pel sagristá pera prevenir als concurrents al acte, comensá la cerimonia.

Quan en Ton agafá la criatura, va posarse més encés que un bitxo. Ab uns esporugiments y uns tremolíns!... ¡Com si li anés á caure de las mans! ¡Com si pressentís una esllavissada!... ¡Era tan remenuda aquella coseta, tan delicada y remenuda que se li aparentava á n' el nirviós d' en Ton com una joguina de vidre!... «Ay, gracias á Deu»—exclamá, per fi, reparant que li prenían. Y ho digué tan sentidament, ab tal fervor que, oblidantse de son estat, del crítich estat de sos pantalóns, y naturalment endut per la expansió que 'l dominava, exagerá una mica 'ls gestos... y li caygueren las agullas.

Ell no se 'n havia adonat, pero un dels xicots que pidolavan confits li estirá una arruga de la camisa, y las veus de: «¡La cebal!... ¡Li surt la cebal!...» s' escamparen pel rotllo.

—Y are, Ton; ¿que no hi veus?...

—Noya, ¡prou pena 'n tinch!...

—¿Que no 'us en adonávau per la frescor?—reprengué la padrina.

En Ton no contestá. Com si li agafés una rauixa, girá la esquena totdu-na, boy dirigintse al portal, y apretá á corre fins el cotxe.

Mitj' hora més tart hi compareixia de nou, rioler, aixerit, ditxaratxero; ja després del trajo de gala. Sols ab llevarse la disfressa se n' hi havia anat la múrria.—Si no fos per la carada d' en Gasparó!...—s' deya, pensant ab els descusits. ¡Li he deixat uns pantalóns *com unas calsetas de criatura!*

***

L' endemá, quan en Ton trucá á la porta d' en Gasparó, tremolava com la fulla al arbre. Penjant d' un dels brassos hi duya 'l tern, el famós vestit d' etiqueta. A escáurens per Nadall' haurían prés per un masover que anés á dur el gall al amo.

—Veuréu, Gasparó. Ja sé tot lo que 'm podéu dir!...—lietjegá del primer entuvi;—mes també 'm poso á las resultas. Vull dir que, si 'l esboranch de las calsas y els esquinsos dels sotaixellas, á més de replantxarlo tot,—perque jo ja sé cóm se fan las cosas—valen en que sia un duro... en Ton pagará un duro, ¿entenéu?...

—Bé, Ton, m' está bé—confegí en Gasparó, destivant del tot la cara;—aixís m' agradan els homes!... Com que jo no sé 'l que costará aquest enredo, farém una cosa; pujaré 'l trajo á n' el sastret del quint, el rellogat de la Pona, que diu té unas mans tan finas... y...

—No diguéu més. Entesos.

***

Pochs días més endavant, en Paró va rebre la nova de que la senyora generala, la séva mestressa de quan servia al Rey, havia acabat d' existir. «¡No faltava sino que deixés d' anar al enterro, haventme regalat ella 'l trajo!...»—s' digué, fonéntshi.

Y abocantse á la finestra del cel obert, preguntá á la Tuyas pel sastri-nyoli.

—¿Pel sastret?... ¿Pel rellogat, Paró?...—feu la Pona.

—Sí; á veure com té 'l trajo.

—¿Que era un de negre?... Donchs... ¡Sí que l' hem feta bona!... ¡Ja fa tres días que no es á casa!.. ¡Se 'n va anar!... No 'm va dir ahont!... Potser al poble, porque, ¡la ballava molt prima!...

—¿Qué tal? ¿Te gustan las güenas jembras?

—¿Y s' ho va endur tot?... ¿Tot?...

—Va deixar un paperet... Teniu... Ja 'us el baixo per la galleda... Potser vos ne treuréu l' entrellat... Sembla cosa de *munta-pío*.

Quan en Gasparó s' adoná de que 'l tal paperet era una papeleta d' empenyos, ja se la va témer. L' agafá, la va llegir... *Un traje de paño negro valorado en diez pesetas*, la rosegá ab rabia, la rebaté pel cel obert feta una bola... y ja del tot acalorat, fins perdé 'l mon de vista. Si sa muller no li ruixa 'ls polsos á grapats d' aygua fresca ab vinagre, ben segur que aduch s' hi queda.

JOAN PONS Y MASSAVEU.

EN EL TRANSVAAL (per M. Moliné)

Els darrers esforços.

DE MAL EN PITJOR

Trobantse malalta la mestressa d' una xacolateria, determiná posarla en venda, pera lo cual encomená al séu marit la redacció d' un anunci destinat á un diari.

L' espós agafa paper y ploma y estén lo següent:

«*Per enfermetat de la duenya, se vén una xacolateria molt céntrica.*»

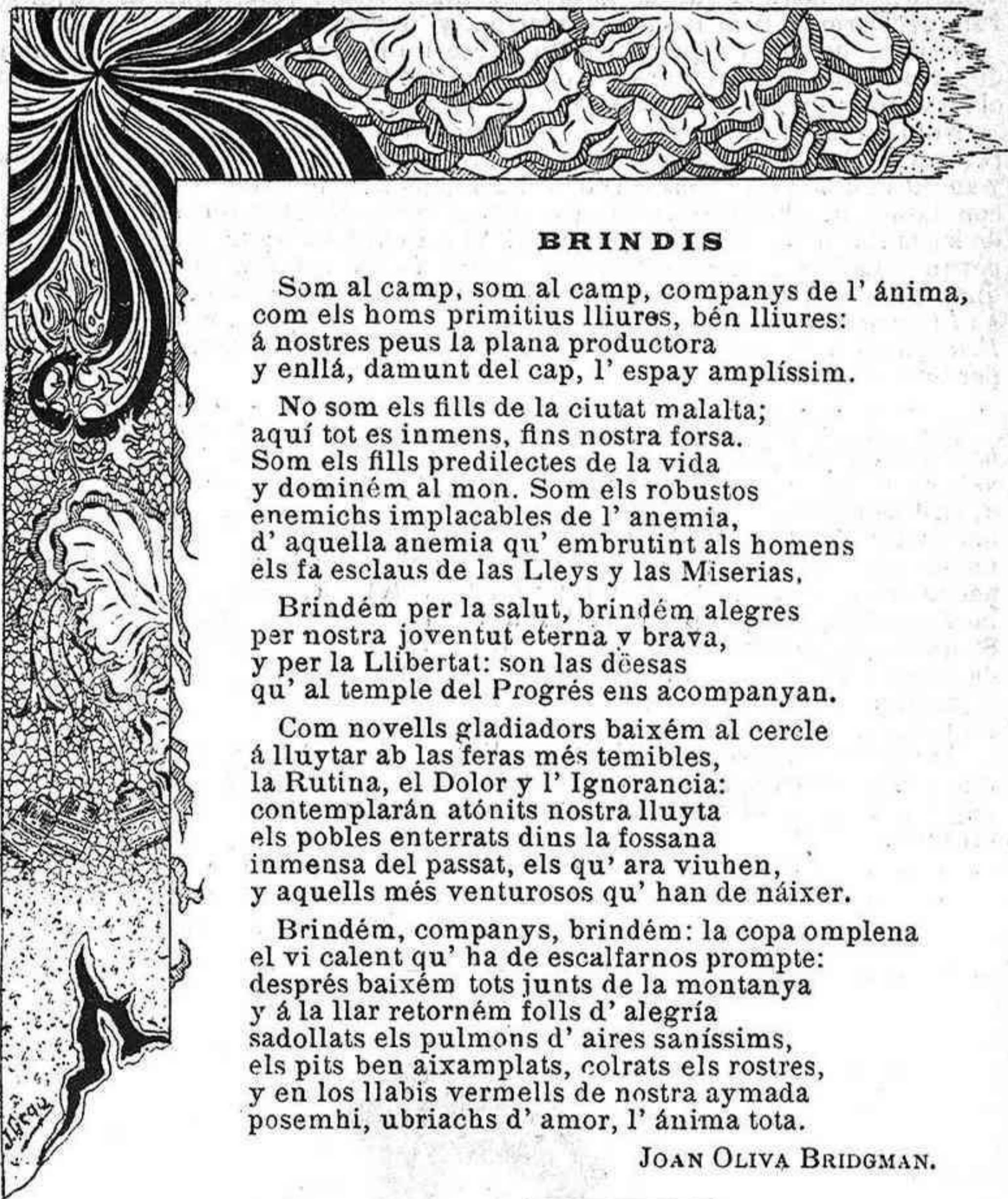
No trobant la dona conforme lo escrit, n' hi va fer fé un altre, que deya:

«*Se vén una xacolateria molt céntrica, per enfermetat de la duenya.*»

La dona, mitj enfadada, li exigí que ho tornés á fer, y 'l pobre marit, ja cansat, va jurar que aquest seria l' últim, quedant redactat d' aquesta manera:

«*¡Se vén una xacolateria per enfermetat molt céntrica de la duenya!!*»

P. A. MORENO

BRINDIS

Som al camp, som al camp, companys de l'ànima,
com els homs primitius lliures, bé lliures:
á nostres peus la plana productora
y enllá, damunt del cap, l'espai amplíssim.

No som els fills de la ciutat malalta;
aquí tot es inmens, fins nostra forsa.
Som els fills predilectes de la vida
y dominém al mon. Som els robustos
enemichs implacables de l'anemia,
d'aquella anemia qu'embrutint als homs
els fa esclaus de las Lleys y las Miserias.

Brindém per la salut, brindém alegres
per nostra joventut eterna y brava,
y per la Llibertat: son las dèesas
qu' al temple del Progrés ens acompanyan.

Com novells gladiadors baixém al cercle
á lluytar ab las feras més temibles,
la Rutina, el Dolor y l' Ignorancia:
contemplarán atónits nostra lluyta
els pobles enterrats dins la fossana
inmensa del passat, els qu' ara viuhem,
y aquells més venturosos qu' han de náixer.

Brindém, companys, brindém: la copa omplena
el vi calent qu' ha de escalfarnos prompte:
després baixém tots junts de la montanya
y á la llar retorném folls d'alegría
sadollats els pulmons d'aires saníssims,
els pits ben aixamplats, colrats els rostres,
y en los llabis vermells de nostra aymada
posemhi, ubriachs d'amor, l'ànima tota.

JOAN OLIVA BRIDGMAN.

¿AUTOR?

(FRAGMENT D' UN MONÓLECH INÈDIT)

.....
Ja 'm dispensarán. Precisament acabava un juguet dels méus ¡es dir!...
tant com méu... que m' han d'estrenar diumenje á la tarde á la Societat de
El Lirio modernista, y no estich per res. ¡Compromisos que tenim els bons
autors!... ¿saben? Com que de bons-bons se 'n troban tan poch, qu' es bus-
car una agulla en un paller... Vostés ja 'm deuen haver sentit anomenar ¡de
segur! Bé prou que m' han portat els diaris ab *sueños* fets per mi mateix,
pera estalviarlos feyna...

Fins no fa gayre m' havia dedicat á escriure epigramas trasplantats y epi-
tafis desenterrats y á enviar solucions; pro havia agafat ja tanta preponde-
rancia entre 'ls lectors... de la escala de casa, que no més me sentia á cada

moment:—¡Llástima que no fassi comedias, vosté! ¡Tant que fa riure!—Y vaig decidir-me á ficar la *pata* al teatro... y 'm sembla que ho hauré lograt.

Jo ja m' ho coneix que aniré lluny escrivint pera la escena; pro ¡m' hauré de fer uns tips de corre pera arribar á puesto! Perque 'l teatro té aixó: costa el ferse aplaudir, pero á lo milló... 't reventan.

No parlo per mi, perque jo m' he sangrat ab salut: antes de llansarme á Romea, m' he despenjat al carrer d' en Lladó, ahont está instalada la Societat y ahont hi actúa una companyia d' aficionats..., que l' afició 'ls fa perdre 'l coneixement. ¡Quins éxits més espontanis hi he alcansat en aquells taulóns de las taulas d' aquella sala y arcoba! Allí no hi ha *claque* ni falta que hi fa; perque tota la concurrencia es una *claque* complerta. D' aqueix modo, quan surti del carrer d' en Lladó ab el títol d' autor refrendat pel públich de *El Lirio modernista*, me 'n puch anar de dret al hospital, vull dir, á ca 'n *Franquesa* y allí ab tota franquesa tinch confiansa d' arreplegar verdura per tot l' any.

¡Escriure pel Teatro, ray!... Si ara mateix hi escriu en *xó*, en *gó*, y en *barba d' estopa*. ¡Vés si jo m' hi hauria atrevit may, á pesar dels estímuls dels vehins de la escala, si no hagués tingut la convicció de que desde 'l carrer d' en Lladó havia de desbancar á quatre nyébets que ja 'm feyan la competencia al Poble Séch antes de jo exhibirme! Perque un servidor, d' autor, ja ho era antes de serho; vull dir, antes d' aplaudirse'm: tenia no sé quantas pessas inéditas tancadas al calaix de la tauleta del recibidor sense presentarlas á cap Empresa ¡no per falta d' empresal sino per massa génit que tinch. Si un empresari 'm rebutjés una obra méva, per dolenta que fós, sería capás de no escriure may més... y 'l repertori del Teatro Catalá se 'n ressentiria... y ¡vaja! no vull mermar la llista d' autors de la méva *talla*, perque aixó sería rebaixarme.

Més m' estimo sacrificar la méva dignitat dins d' una sala y arcoba, per ara, y ja m' obriré pas, si no m' obran el cap antes... ¡Péssas sí que!... Sapiquent el francés, faig una comedia ab la mateixa facilitat que desfaig un original.

J. BARBANY (PEPET DEL CARRIL).

UN TIEMPO FUÉ... (per R. Cilla)

En l' época de aquests mestres eran de debó las corridas.

CELEBRITATS MUNICIPALS (per M. Moliné)

¡Prop de un any de interinitat!... ¡Tant mateix l' han fet ballar una mica massa!

EN QUEL D' ARGELAGUER

Las bruixas que al castell—de Besalú s' amagan
pels masos del entorn—han dat malas miradas.

Parcer que ve del camp—las tem si á l' hora baixa
es lluny; y á la muller—sola ha deixat á casa;
perque, segons se diu,—y ho diuhen las comares,
es cap al tart quan fan—pels masos més disbauixas.

No son tot bruixas, no,—d' aytals temors la causa;
l' Arnal de Besalú,—que 'ls sab menar la tasca,
té l' ull encisador,—prou escayent lo tracte,
y 's bat ab la virtut—més ferma y la fa caure.

De tot aquell varal—per fi toca la tanda
d' en Quel d' Argelaguer—á la muller qu' es guapa...
Si en Quel ho sab ó no—pel poble no se 'n parla,
y menos sab l' Arnal—si en Quel li va á la saga.

Pel veremar, al Mas—l' Arnal va cada tarde;
conversa ab la muller;—en Quel... canta que canta...
prou la coneix dels cups—y sitjas la fondárial...
mes «No es aquí—pensa ell—hont purgaréu la falta.»

Cap vespre tot sopant—en Quel ab ella parla:
«Tal día com demá—Banyolas fa gallarda,
hi pujan de Pedret—los tamboríns y flautas,
y donchs... ja ho sabs de temps—que 'm plauhen las sardanas.»

Ronseja la muller—que als cups hi ha feyna llarga...
pera quedarse al Mas—excusas no li faltan;
per avisá al Arnal—ja 's donará prou manya,
donchs veu al Quel resolt—ab ella á fer la marxa.

Matí, dematinet—ja l' euga es ensellada;
y, fentse trobadís,—l' Arnal els acompanya;
á fira van plegats,—tots tres á un hostel paran,
y surten á passeig—boy junts per la gallarda.

Si en Quel se fon pel ball—no 'n té pas ella ganas;
li plau més ab l' Arnal—parlar mentres ell balla...
en Quel els deixa fer,—paraulas son paraulas...
si algú fa mofa d' ell—no l' entén gens ni gayre.

Finit lo tirabou,—el vespre d' arribada,
se 'n van cap al *Estany*,—que fa la lluna clara;
en Quel paga al barquer,—ab quatre mots l' aparta,
y ab ella y l' Arnal, sols,—d' un salt munta á la barca.

Endintre barquejant—¡quín riure, á la vegada
que 's tapa la claror—y s' inflan las onadas!
¡quín riure la muller—que á popa ab l' Arnal parla!
y ¡quín posat en Quel—remant á l' altra banda!

A la remor d' un bes—qu' en la foscó s' amaga,
segueix un cop de rem—qu' un crani esberla y xafa;
del cop de rem, ve un crit;—á fons se 'n va la barca,
y un borbolleig estrany—arreu conmóu las ayguas.

De nit á Argelaguer—en Quel tot sol marxava;
als masos, als hostals,—per sa muller demana...
tothom lo compadeix,—y al poble d' arribada,
fent rotllo á vora d' ell—murmuran las comares:

«¡Es foll! l' han captocat—ab sos conjurs y manyas
las bruixas que al castell—de Besalú s' amagan.»

A. BORI Y FONTESTÁ

PRIMAVERA.

DIBUJ DE O. JUNYENT.

— ¡Fresca, fresca, l' acqua cetosa!...

LO SANT DE L' AVI

— ¡Per Deu, filla! estigas quieta, porque si no, será imposible acabar de vestirte.

— *Ez qu' en Papitu 'm fa ganyotas.*

— ¡Au tu, fora d' aquí; ja no tindrás d' ésser xicot per ser entremaliat!

— ¡Miriz, mamá, ja hi torna!

— ¡Ja veurás si m' aixeco, quína nata 't daré!

— ¡Per Deu, nena! estigas per mi, ó sino may més acabarem.

— ¡Ez que 'm fa mal!

— ¿Per qué arronsas la cama? aixís no 't podré ficar la bota... ¡Apreta fort!!
Ja 't dich jo que 'm feu suhar la cansalada! Aixís, dona... cap dins... ¿No ho veus? Ja 'n tenim una.

— ¿Ara l' altra?

— No; anirás á peu coix si 't sembla. ¡¡Treute 'ls dits de la boca!! ¿Veus cóm t' has mullat la cinta d' aquí 'l davant? ¡¡Es un fástich!! ¡May podeu fer goig!

— ¡Mamá, la Teta m' ha pegat!...

— ¡No ho cregui, senyoreta! Es que 'm vesteixo, y ell m' obra la porta del quarto, y com que no ho vull, s' enfada, y diu que li he pegat.

— ¡Vina aquí, dolent! ¡Deixa estar á la Teta, que s' ha d' arreglar!

— ¡Jo vuy posarli las botas!!

— ¡Parla bé, bunyol! Serás un grandassot y encare menjarás sopas.

— ¡Jo hi vuy está!!

— ¿Que no sabs que 'ls nens no poden veure á las noyas quan se vesteixen?

- ¿Oy, mamá, qu' es pecat?
—¡Y dels més grossos!
—No *mes* miraré una miqueta.
—¡Ja veurás si m' aixeco! Vosté, Treseta, no s' entretingui, ó sino 'ls avis ja haurán sortit.
—Ja estich, senyoreta; tan sols me falta 'l davantal.
—Apa, tu, vina, que 't posaré 'l sombrero.
—¿Que comprarém bobons?
—Si sou bons minyons. ¿Ja portas la décima de l' avi?
—Zi, senyora.
—Bueno, pero no l' estrenyis tant, ó sino quan li donarás ja farà fástich.
—¿Y tu ja 't recordarás de dirli tota soleta?
—Zi.
—Si senyora, diuhen las nenas. Treseta, pujis la nena al coll. Tu, Pepito, dónam la má, que caurias per l' escala.
—¿Are aném á comprar camelos?
—¿No sent, senyoreta, lo que diu la nena?
—Prou que la sento. Aquestas criaturas no més pensan en tindre cuchs. ¡Ditxosas diadas! No voldría que may vinguessin.
—¿Qué tal? ¡Ja 'm creya que no vindríau!...
—Ja té rahó mamá, pero fássis cárrech que per arreglar els menuts ja 's passa mitj dematí.

REFLEXIÓ (per J. Lluís Pellicer)

—¡Y pensar que perque aquesta bandera pugui anar als toros, m' haig d' estar aquí treballant tot el sant día!

—Ay, filla, que 't queixas de poch. Si 'n tinguessis una dotzena ¿qué farías?

—¡Yara! ¡No 'm vulgui tant mal!

—¿Y que diuhen aquestas monadas?

—Feu l' amistat á la *yaya*.

—¡Ay las ratetas de casa! ¡Qu' aném bonichs, filets del méu cor!

—¿Ahóntes el papá?

—Al séu quarto, que s' acaba d' arreglar 'ls peus. ¿Que no 't treus la mantellina?

—No, perque ell després me vindrá á buscar quan sortiré de missa.

—¡L' has deixat al llit!...

—El día de festa fa la dormida més llarga.

—Pero, ¿que no vindreu á dinar?

—No, mamá, després de lo del any passat...

—¡Sí que li dura!

—Son génits...

—¡Ara surt l' avi!

—¡Qué tal, papá! Que per molts anys...

—Gracias filla, en vida vostra.

MONUMENT CAMPAROL (per J. Pahissa)

—¿Que no veus els nens?

—¿Ahónt son a quests pimpollos?

—Apa tu, Pepito, dóna la décima á l'avi.

—¡Oh, oh! ¿qu' es aixó tan bonich?... ¡Está molt bé!... ¿Aquestas lletras son fetas tévas?...

—No senyó. Las grozas son fetas del mestre.

—Tu has fet las petitas.

—Tampoch. Aquestas son fetas d'un noy qu' es diu Milio.

—¡Bé! ¿Y tu, donchs, qu' has fet?

—¿Yo? hi he fet aquest topo.

—¡No está mal!

—Y si es tant petit, ¿qué vols que fassi?

—Y tu, Enriqueta, ¿que no vols dir una cosa á l'avi?

—Si senyor.

—¡Mira qu' es trempada! ¡A veure cóm te portarás!

—Apa, puja á dalt de la cadira, y treute 'ls ditets de la boca.

—Potser no se 'n recordará...

—Digas maca, digas. *Faltara á mi obligación...*

—*Faltara á mi obligación, caro abuelo, si en tal día, no asociara mi alegría... alegría...*

—Apa, dona... *A vuestra satis...*

—*A vuestra satisfacción.*

Hoy, al par que os felicita, vuestra nieta muy atenta.... con una falda de percal planchá...

—Just, y unos zapatos bajos de charol. ¡Tonta, més que tonta!

—¿Y ara? ¡No vull que la renyis! A l'avi li ha agradat molt. Aquí teniu una pesseta cada hú.

—¿Qué diuhen els nens?...

—Gracias.

—¿Estareu contents de quedarvos á dinar?

—¿Hi haurá postres?

Recort de un volco de carro

- No faltaria més, sent el sant de l'avi. Vosaltres ja ho sabeu, si voleu veni á postres...
—Ho diré á n' aquell.
—¡Si no dorm! O sino, deixal estar...
—¡Que siguéu bons minyons!...
—Vés, dona, vés, deixa'ls estar per nosaltres.
—Hasta després.
—¡ Vos espero á pendre café!...
—¡Si no 's quedan dormits tots dos!...
—¡Quínas cosas de dir! A després...
—Adiós.
—(Tot son celos. No 's pot ser vell per cap diner.)
—(Quan era soltera, tot era els papás. Ara tot es *ell*... ¡Cosas del mon!)

SANTIAGO BOY.

VENTS (per R. Miró)

Vent de popa

de sofisticas tramoyas,
l' hi va tirá un feix de *joyas*
á dintre d' un encés forn.
Don Pau va tení un trastorn
y 'l tresorer fou citat;
mes aquest digué al jutjat:
—«Lo que no vulguis per tu,
no ho vulguis pera ningú»:
el demandant m' ho ha ensenyat.

Un altre día 'l cotxero,
ab tot y semblá un babau,
á la filla de don Pau
besava. Ab gran desespero
el sorprén aquest y, fiero,
diu al criat: —¡Desvergonyit!; —
pro aquest respón decidit:
—Dispensi; no li he fet més
que 'l que voldria que 'm fes
á un servidor tot seguit.

M. BADÍA

CADA HU CULL LO QUE SEMBRA

I

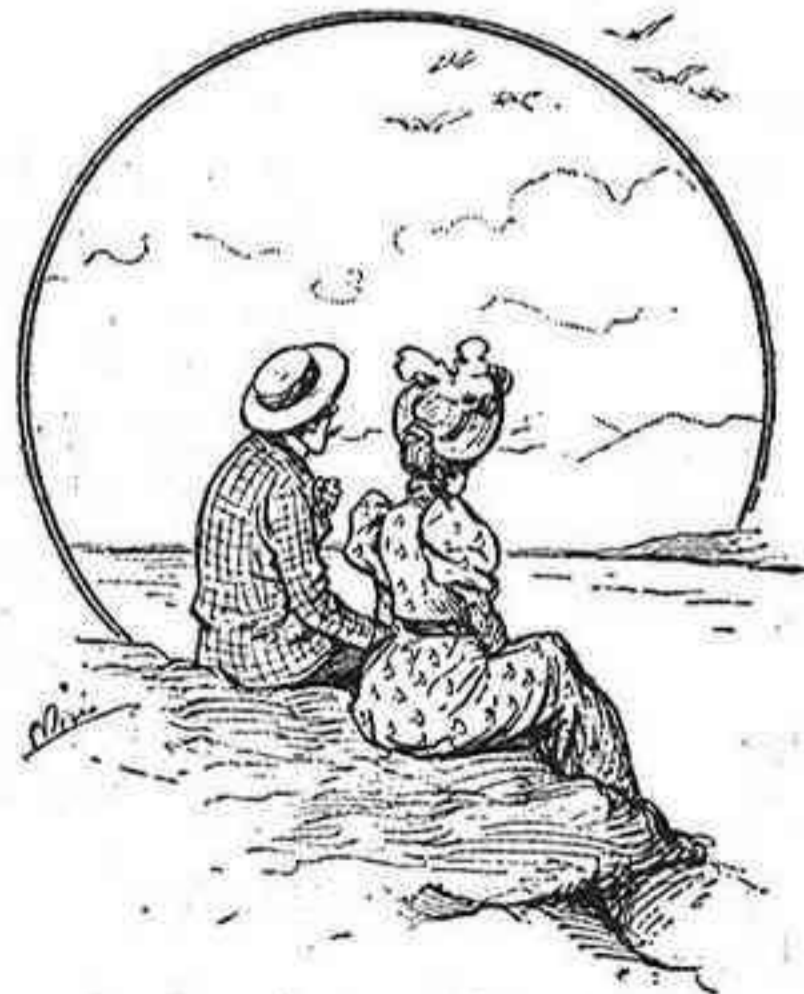
El rich don Pau, ab las sobras
que llensa del séu menjar,
podria ben atipar
á una dotzena de pobres.
Que aixó no son bonas obras,
s' ha atrevit á dirli algú;
mes ell contesta oportú
que l' hi agraeix el consell;
pro que 'l que no vol per ell,
tampoch l' hi plau per ningú.

Quan veu alguna bellesa
femenina, la detura;
y, an' que no siga criatura,
son rostre angelical besa.
Si la víctima escomesa
protesta de tal acció,
ell replica que un petó
no pot sé un acte immoral,
ni 'l que ama al próxim, igual
que á sí mateix, pecadó.

II

Cansat el séu caixé un jorn

VENTS (per R. MIRÓ.)

Lleveig

CAPRITXO GRÁFICH (per R. Fradera)

Arengada ab monjetas

Tunyina

Rap ab salsa

Crema... ¡y bon profit!

MODISME ANTICH (per J. Cuchy)

L'aca de D. Diego, que va corre tot lo dia y no va sortir de la Plassa Nova.

RIMES

(VALENCIÀ)

Lo cor es un arbre altiu,
aucellets les ilusions,
que, alegrantlo ab ses cansóns,
van en ell á fer son niu.

Mes, quan se 'n veuhen cantar
mils y mils ¡oh negra sort!
de sopte arriba la mort
y á totes les fa volar.

Doneuli al que patix plahers sens mida,
claror al cego y al malalt salut,
doneuli la esperansa d' altra vida
al que pergué fa temps sa joventut.

Al poeta 'ls llorers de son deliri,
á la nina 'l doncell per qui s' anyor,
mes al que té un desterro per martiri,
¡ay! doneuli la patria del séu cor.

J. GADEA MIRA.

LA VIDA

Tan curta com es la vida,
amor, tant curta com es,
y corra la malehida
como si eternament durés.

Corra y corra desbocada
vessant alegría y plor,
com la furienta rierada
que no troba aturador.

Tot s' ho emporta, tot ho arrenca
desgalsa lo més colgat,
lo que la destorba, trenca,
arrabassa sens pietat

¡Oh! mentres es seré el día,
amor meva, fem el niu,
que 'l cor salta d' alegría
al botarell del estiu.

Fem el niu, femella aymada,
avans de que á la tardor,
se 'ns enduga la rierada
que no troba aturador!

A. LLIMONER.

* * *

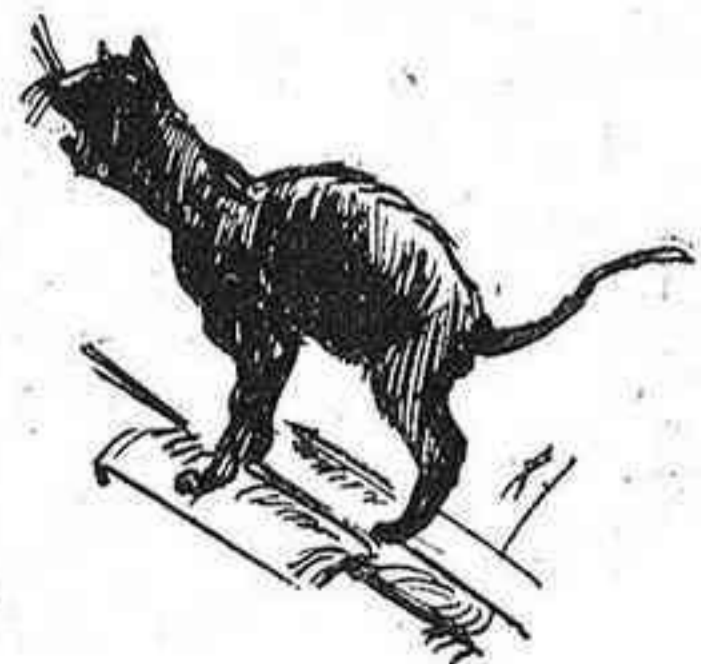
Ab mal cor els aucellayres
treuhen els ulls als aucells
perque sigan més cantayres
y tingan els cants més bells.

¡Y cantan més! No 'ls espanta
l' afany trist que 'ls dú á morí!
¡Com més cego, més se canta!
Aixó prou que ho sé per mí.

Sos ritmes plens de tristor
aquell que 'ls sent no 'ls olvida.
Semblan l' himne de la mort
cantat á sobre la vida.

El mon ab mi fa 'l mateix
qu' als aucells de cansóns finas.
Com més mos cants aplaudeix,
més el cor m' ompla d' espinas.

J. PUIG CASSANYAS.

La colla de Sant Mus, dirigintse á la conquesta de l' arrós.

LITERATURA XINA

Las miradas de tot Europa están clavadas en la Xina.

Avuy lo del Celest Imperi ens interessa més que la puja del pa y la baixa dels valors.

Periódichs y revistas de tota mena ens donan copiosíssims detalls de la vida de la rassa groga.

Nosaltres, convensuts de que la literatura d' un poble es la mostra més evident de la séva civilisació, ens limitarem á fer un petit estudi, y á *grandes rasgos*, del séu estat literari contemporani.

Els xinos no coneixen las classificacions que nosaltres fém dels treballs del pensament; en cambi, els sinólegs europeus y nort-americanos qu' han dat preferencia al estudi de la literatura d' aquella gent, no s' han entés de feyná en dividir y encasillar la diversitat de géneros y estils que ofereix la literatura xina.

Els xinos, com qu' están encare per civilisar, tampoch forman *camari-llas*, ni perteneixen á escoles de cap mena; el que se sent poeta, escriu sense preocuparse en ser *realista*, *simbolista* ó *decadent*.

Un dels poetas més famosos es, sens dupte, el célebre metje aracnóleg (el que cura aplicant aranyas), XIM-PAN-XÉ. Nosaltres calificariam d' obsceno delirant á aquell que, com aquest fill d' en Confuci, tractés de descriure ab la vehemencia y riquesa de detalls l' acte sublim de la generació.

Las obras més celebradas d' en Xim-Pan-Xé, son: *La Bola de Cánfora malehida*, en la que tracta de desvirtuar las propietats divinas que s' atribueixen á la odorífera y casta substancia del llorer xino.

La Sargantana voluptuosa, del mateix autor, es una novela en forma dramática, que va dedicada á *la gent incapás de contribuir al gran Acte*. Segóns una frase del crítich d' art, Rhe-Kong-Kel-Fum, es una obra destinada «á substituir els afrodissíachs més actius».

En Rui-Xim-Fi, actor y autor dramátich, té escritas varias obras d' una

psicología subtil y refinada. Las sévas produccions més notables son: *La Xin-el-la de Xicranda*, estudi d' una passió amorosa que va ésser xiulat el dia del séu estreno, en proba d' entussiasme; *La Borrataea d' opi*, drama que fa adormir deliciosament; pero la séva obra capdal es la que porta per rétol: *Las venerables sombras ænescas dels nostres antepassats*.

Es autor també d' un llibre de versos dedicats à la deesa *Xa-Fo-Gó*.

En *XIM-XIM-DE-KAL-XIMO* es l' autor més fecond del Imperi. Si 'l séu llenguatge permetés el ripi, fóra una cosa per l' istil del *nostre* Jackson Veyán. El *clou* de las sévas obras escénicas es la gimnástica. Els actors que no sápi-gan entortolligarse las camas, ferse passar el ventre á l' esquena y no fassin jochs malabars, se veuhen privats de representar las obras d' en *Xim-Xim*. Té un drama—el títul ara no 'l recordo, pero sé que hi entran molts equis,— en el qual hi ha un desafió á llansa, passant la maroma.

Els que senten l' art seriós detestan á aquest autor ab tota l' ánima; pero 'l cas es qu' ell sol guanya més pessetas que tots els artistas de veras de la *Xina* en pés.

Per últim, vaig á ocuparme, y ab un xich més d' atenció, del poeta per excelencia *KA-KAOS-I-XU-FLAS*.

GATADA (per *T. Dalla Francesca*)

Marruixins de casas bonas

Ab dir qu' aquest es l' autor del celeberrim poema *L' Arrel de Bambú*, queda fet l' elogi més gran.

Aquesta obra, qual mérit intrinsech no es possible apreciar per traduccions, s' ha de llegir assentat á terra, mastegant fullas d' ébano, y á la claror d' una llantia mantinguda ab oli de coco. El felís mortal que posseheixi lo suficient l' idioma mandarí, y llegeixi la esmentada obra en las condicions apuntadas, compondrá de sobras la fama extraordinaria que alcan-sá son autor.

Hi han hagut lectors, y sobre tot, lectoras, que s' han desmayat de goig al llegir las preciosas estrofas de *L' arrel de bambú*. Ab tot y ésser aquesta la séva obra mestra, no es la que ha divulgat el nom del autor. El lli-

UN CAS COM UN CABÁS (per G. Cornet)

A n' en Cot li sembla veure als extranjeros que venen á repartirse l' Espanya armats de grossos canóns.

bre que féu popularíssim l' harmoniós nom de Ka-Kaos-i-Xu-Flas, es un drama en setanta actes, titulat *La Shon d' en Kim y la Shang del Thon*, qual representació durá tres mesos, y tingué lloch en el *Teatro de Marfil*, el millor colisséu de Kan-Xan-Flis.

L' autor, en aquesta obra altament filosófica, discuteix l' eterna apreciació dualista de la Vida. En Kim, defensor de la *Shon* ó siga 'l *Nirwana*, creu que la Vida es un cástich, y al efecte entona cántichs á la Mort. Una de las máximas sagradas que may olvida, es aquella d' en Sakiamuni: «Millor que dret, s' está assentat; millor que assentat, ajegut, y millor que ajegut, mort.» El Thon, defensor de la *Shang*, es el pol oposat, l' antítessis d' en Kim. El Thon canta la vida intensiva y extensiva; la feconditat sana; el goig de viure.

Aquesta es la tassis de l' obra, que 's va desenrotllant ab una lentitut aclaparadora, xinesca.

Pera que nostres llegidors tinguin idea del teatro xino, traduhím ab molt gust una de las escenas menos ensopidas d' aquest drama kilométrich:

ÚLTIMA ESCENA DEL PENÚLTIM ACTE

El teatro representa l' interior d' una casa de fumadors d' opi. Taulas 'de fusta y cadiras de canya blava, son els mobles qu' *adornan* l' escenari. Es á entrada de fosch. Del sostre penjan fanals de paper, de colors molt vius y de formas capritxosas; la llum que llensan es esmortuhida y dolsa.

Personatjes en escena:

En KIM, en THON y en TING-Po, fumant la séva pipa d' opi, y de colzes en una taula, colocada en primer terme. En el fons de la sala resta assentada, y ab ayre d' aburriment, la cambrera, una noya d' uns disset anys, SHANGHAI DE KONG.

KIM. (*Llensant un diari que té á la mà*). ¡Caballers!... no sé que tinch: de fástich me fonch, y fins el gust més dols me put. ¡Oh, Sakiamuni, *Dieu!*

THON. ¡Kim, Kim! te compadesch. No tens pas l' elástich cor d' en Kao-Chú...

UN CAS COM UN CABÁS (per G. Cornet)

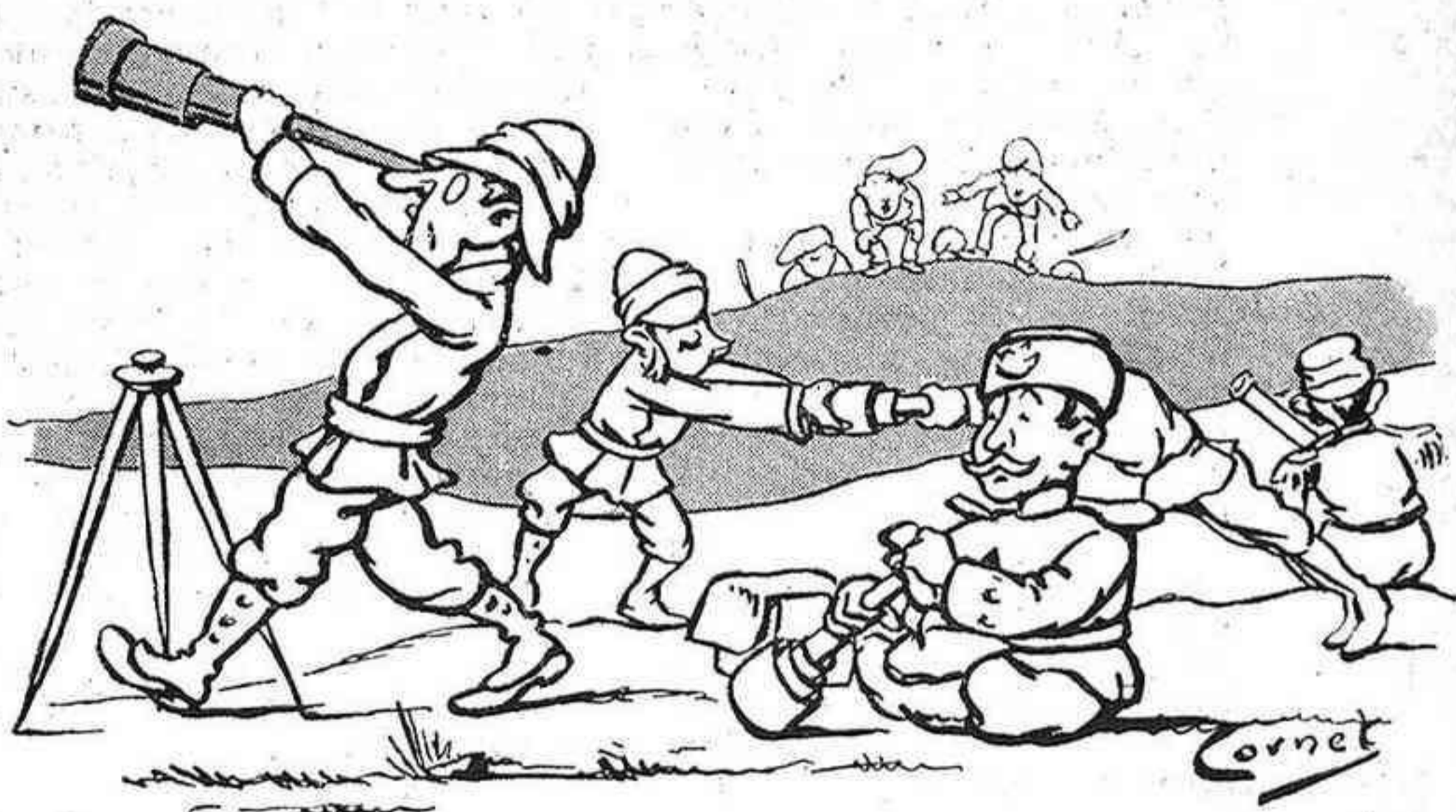
Ell que sí, arma al poble, y al crit de «Jamay podrá gent extranya—tacar d' Espanya 'l bon nom», marxan tots á deturar l' invassió.

- KIM. (Sense deixar-lo acabar). Thon, Thon... tu sempre serás lo que t' acabo de dir.
- TING-PO. (Qu' estava endormiscat, se desperta badallant.) Vaya, vaya. Ja torném ab lo mateix. Tu, (á n' en Kim) dihent fástichs de la vida; y tu, (á n' en Thon) alabantla sense solta. Vaya, vaya... (Tanca 'ls ulls y torna á clapar).
- THON. (Sense fer mica de cas d' en Ting-Po). ¡Lo qu' acabas de dir! ¡No t' entench!
- KIM. Ets incapás d' enténdrem. L' estúpít positivisme que 't devora, apoyat per la infantil ciencia moderna, t' ha fet creure que la idea utilitaria es la única qu' existeix... y es una idea ben mesquina... ¿Qué es pera tu la quinta essencia de la Vida? ¿T' ha preocupat may el Principi Suprém de las cosas?
- THON. (Un xich enverinat). ¡Calla, ó t' atipo de nespras! (1) Procura quan parlis ab mi de tocar de peus á terra... vull dir, que no t' enlayris massa. Reconech que tu sabs moltes cosas que jo ignoro; pero no 'm confonguis tampoch ab aquest ximple d' en Ting-Po, que 's passa la mitat del día dormint y l' altre mitat fent versos en el *Xin-Xin* (2), que no fa gaire has l lensat ab fástich. Jo he llegit moltes obras búdicas, entre ellas, *La Tortuga pensativa*, *El Nenúfar blanch* y el *Maya*, ahont s' hi encarna 'l verdader esperit budhista. ¿Y sabs qué diu en Dalai-Lama? «Lo que 's percibeix pels cinch sentits de tot coneixement no es cap ilusió, y lo invisible que vosaltres defenséu no es veritat.»
- KIM. Pera creure en lo tangible no es necessari fer esforços. L' elefant té tant talent com vosaltres. Además, no tracto de convencet. ¿Creus que la vida es bona? Donchs lluyta per ella. (Pega una xuclada á la pipa y 's queda mirant al sostre, com abstrayentse.)
- THON. (Ab aire de conmisericordi). ¡Es un agotat! (Després d' una pausa

(1) En catalá dihém bolets ó pinyas.

(2) El *Xin-Xin* es el *Blanco y Negro* de Pekín.

UN CAS COM UN CABÁS (per G. Cornet)

Pero alló no eran canóns, sino ulleras, per lo qué en Cot exclamá:—Tórnémse'n al lit, quo aixó es la lluna.
Y en efecte: era la lluna que tapava al sol el día del eclipse.

- curta, crida á la cambra y la convidada á seure.*) Hermosa Shanghai, ¿vols venir un rato?
- SHANGHAI (*Aæcantse*). ¿Per qué no?
- THON. Séu y digam ab tota franquesa: ¿qu' es pera tu la Vida?
- SHANGHAI ¡Ayay! ¡Qué sé jo! Pera algúns, arribar á Mandari; pera molts, consumir bolas d' opi; pera altres, atiparse de gat y gos...
- THON. Pera tu, pera tu; pregunto jo.
- SHANGHAI (*Llensant un suspir ab molta gracia*). Pera mi... ¡es estimar, y trobar qui m' estimi!
- THON. Y casarte ab ell... ¿no es aixó?
- SHANGHAI No he dit tal cosa. Jo desitjo viure estimant, pero conservant sempre la llibertat de la joa (1).
- THON. Pero las que pensan com tu, casi totas moren joves...
- SHANGHAI ¡Y qué! ¿Vols encare més sort qu' aquesta? Morintnos joves deixém recorts de joya; morintnos vellas... res, l' oblit.
- KIM. (*Ficantse en la conversa*). Aprén, Thon, d' una dona. Ha dit més aquesta xicota sense cap instrucció contra las tévas teorías burgesas, que tot lo que pugui dir en la séva defensa el téu Dalai-Lama. ¿Per qué? Perque ha viscut la vida millor que tu, á pesar de sa juvenesa. Se dóna compte, encare que siga inconscientment, de las injusticias de la Vida. A la dona, sobre tot, no l' ha redimida encare ni la religió ni la política. Es un objecte de plaher; una flor que aspirém ab egoísme y que abandoném quan no llensa flayre; es una cosa. No es l' artista del Amor, com sa naturalesa demana que siga; no es l' amiga intelectual que hauría d' iluminarnos en las tenebras de la Vida. La volém ignorant y cultivém aixís la nostra ignorancia. (*Ab defalliment*). ¡Pero, qué heu d' entendre vosaltres tot aixó! Si vosaltres no conseguíu el significat de las dugas paraulas que sintetisan la Vida: Belleza y Justicia. Els vostres artistas no 's preocupan més que d' agradar als ulls; y els vostres gover-

(1) Joa, vol dir flor, y també meretríu.

nants, de fer lleys tan equitatives que no hauríau de fer més qu' arribarvos fins el riu pera compendre la vostra sort. (*Animantse per graus*). Mira la corrúa de joves y vells de l' aristocràcia, com se dirigeix al espléndit *Ku-joa* (1). Mira 'ls elegantíssims palankíns que cómodament els transportan, sostinguts per criats que suan tinta. Ja saltan á terra. L' orquesta de la barca ja entona la *latopea* del *Xin-na, Xin-na*, la vostra marxa real. Las hermosas, ricament vestidas, recrean las orellas dels goluts, ab els afalachs de rúbrika: ¡Oh, *marqués*, sembleu un gall! ¡Quíns ullets son els vostres; ni 'ls de l' aureneta son més petits! Y comensan á omplirlo de pape- rets daurats y perfumarlo de patxulí. Las taulas están ja prepara- das; las elegants xicras pintadas á má, plenas de vi calent, llensan voluptuosas espirals de fumarola blavenca. Els satisfets se sentan en cómodos diváns d' estora y canya de bambú. Las caras s' enro- geixen, la cridoria creix; jagan á la *morra* ab las bellas papallo- nas (2), y l' orgía va creixent, creixent... fins que s' acaba com tots sabém, y á las tantas de la matinada se 'ls transporta á sos pa- laus en elegantíssims palankíns, sostinguts per criats que suan tinta.

THON. Prou: no volía saber més. Demá, la magnífica descripció que aca- bas de fer, la farás davant del gran *Mandarin Cor-de-Zink*. Jo soch el *primer jefe de la Ronda de la Ka-Ti-Pen*.

SHANGHAI (*Ab terror*). ¡Re-Brahma! ¡Es de la Policia!

KIM. La descripció aquesta la tornaré á fer ab molt gust. Jo no estimo gens la vida, pero tinch un Ideal, del que tu no pots gaudirne. ¡Conill! (3).

(*Cau el teló*).

* * *

¿Que 'ls ha semblat aquest *resum de literatura xina*? ¿S' han cregut tal volta qu' hem tractat d' enganyarlos com á *xinos*?

Donchs no hem fet més que *parodiar* la diversitat de treballs que sobre sinologia s' han escrit, y s' escriuhen ara com á nota d' actualitat.

Llegeixin lo que diu en Morrisson en el *Chinese Dictionary*, y veurán las *latas* que 'ns han donat al parlarnos de la vida y costums del Celest Im- peri.

ROSSENDO PONS.

ESPIGOLEIG

Entre dos amichs que 's troban en la Rambla:

—Ja sé que t' has casat: ¿bé y cóm te proba?...

—Per ara... en disposició de tornarhi.

—
Tot lo que l' home es llarch de dits, la dona es llarga de llengua.

—
Disputavan dos autors sobre la originalitat d' un drama, á lo qual un de ells digué:

—Home, si vosté no l' hagués escrit antes que jo, no li hauría copiat.

—
Quan dos se pegan, no cal preguntar qui té rahó: el que reb.

DOMINGO BARTRINA.

(1) *Ku-joa*, es un barco guarnit de flors, ahont hi celebran sas bacanals la gent de pelas.
(2) Cambreras.
(3) Entre 'ls xinos la paraula *conill* serveix pera expressar el *summum* del des- preci.

SIBARITISME

LA PUJA DEL PA (per M. Moliné)

M' agrada molt el tabaco,
si es fresch y ve de l' Habana,
menjar bons talls quan tinch gana,
lluhir joyas y anar maco:

M' agrada jeure en un llit,
plens de llana 'ls matalassos,
y entre holandas y domassos
quedarm'hi ben adormit.

M' agrada molt, si es ben feta,
veure entre galan y dama
una comedia, ó bé un drama,
damunt del café y copeta.

M' agrada qu' en bonich cotxe
m' arrosseguin braus caballs,
fer viatjes, aná als balls,
divertirme á trotxe y motxe.

Las flors, quan al sol se badan,
m' agradan més que 'ls heretjes,
las donas, guapas ó lletjas,
¡válgam Deu y com m' agradan!

Mes per tot lo que 'us he dit,
y no sé quants gustos més,
se necessitan dinés
que jamay he conseguit.

¡Ay! vaig naixe organiat,
si ho voleu sabé en un mot,
pera disfrutar de tot
y de res he disfrutat.

¡Y diuhen á tort y á dret
doctors d' enginy y de llabia
que naturalesa es sabia
y que 'l món está ben fet!

JOAN TOMÁS SALVANY.

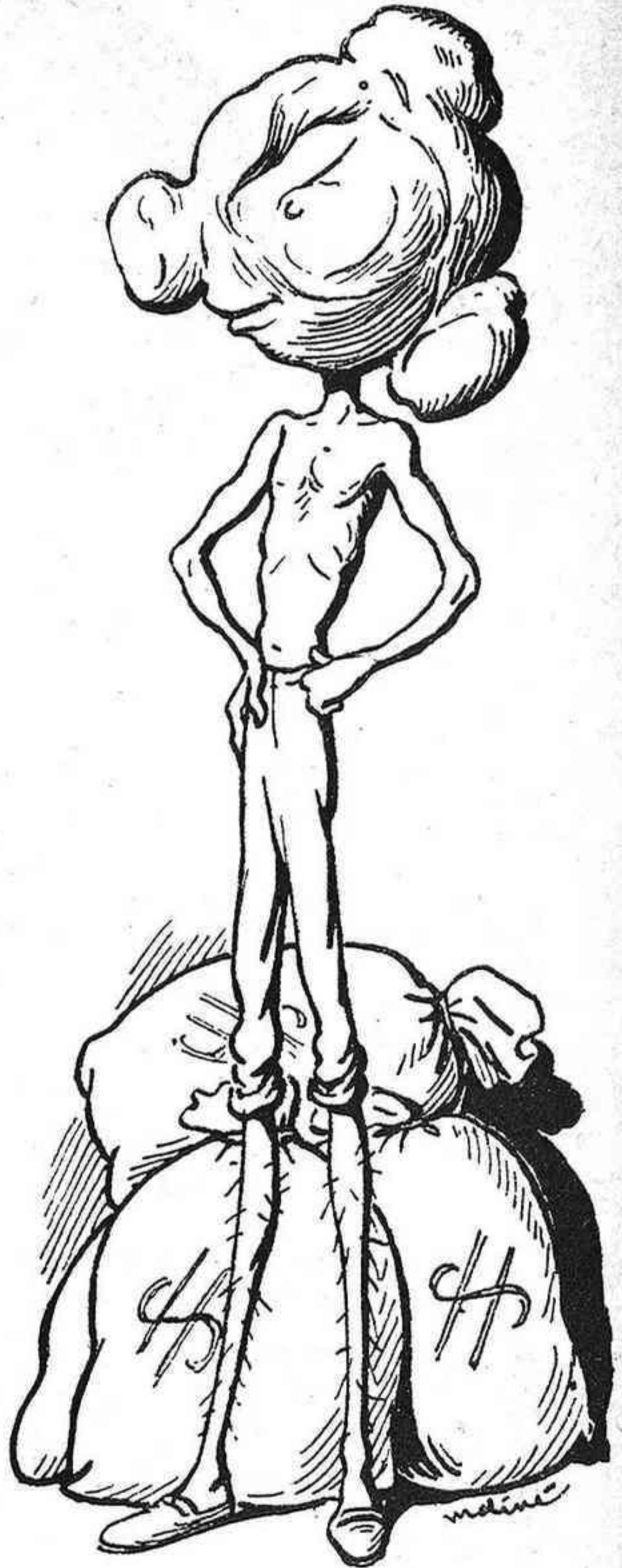
ESPERANT

Rossinyolet que tant cantares
en ma verdissa 'l darré' estiu,
¿per qué tot d' una la deixares?
¿per qué no hi feres també 'l niu?

Ja cap encant té la verdissa
hont tant á pler vas refilar:
la trista tortra anyoradissa
se n' hi ha vingut pera plorar.

Jo, dins ma llar, ploro com ella,
y ella s' anyor y jo m' anyor!
ella esperant s' amant parella
y jo esperant... l' últim dolor!

EMILI COCA Y COLLADO.

Ha fet una creixensa tan rápida, que ja casi ningú
li arriba á posar els dits á la cara.

DE LA CARN

AL INSEPARABLE RAMÓN JOVAL

Se van coneixer en el *foyer*; ell mitj esporuguit, ab veu tremolosa, va convidarla, y ella va obrir forsa 'ls ulls, va esclatar en una rialla desentona-
nada, se li va seure á la falda; d' un sol glop s' engolí tota la copa de *Martell*,
y tot dihent: *Merci, jeune homme*, va aixugarse 'l llabis ab el revés de la má.

***

L' Ivonne (ella 's deya Ivonne), cansada d' arrossegar-se pels *Duvals* de
París y havent renyit ab el seu *maquereau*, un italiá borrarxó, que la tracta-
va com á una bestia, vingué á la capital contractada per una agencia expor-
dora d' *étoiles* de diferentas categorías, y com era vistosa, ballava bé el *can-*
can y cantava 'ls coplets d' en Paulus ab molta intenció, l' empresari d'
aquí va fer fixar unas tiras pels carrers qu' ab lletres de desmesurada mida y
colors llampants deyan:

GRAN ÉTOILE
IVONNE DE FORGES
CHANTEUSE COMIQUE.

***

..... Y la nit del debut, en el *foyer*, tot bevent una copa de *Martell*, fou
quan va entaular la coneixensa ab l' Enrich de Castellet.

Ell era un sensitíu amant de las subtilitats, un refinat digne de servir de
pendant als protagonistas d' en D'Annunzio: ros, ulls blaus, naturalesa po-
bre, dinou anys. Era l' heréu d' una familia de sanch blava y portava en el
seu posat, en la tristesa dels seus ulls, tots els efectes de la degeneració d'
una rassa que havia malgastat las sévas energías en plahers interminables.

Ella era alta, ben plantada, nassuda, d' ulls negres y llabis pronunciats,
anava perfumada sempre com una oriental, era el verdader tipo de la *maí-*
tresse d' une nuit, sensual, esbojerrada, mes en tots els seus actes sabia im-
primirhi aparentment un sello de grandiositat qu' enamorava fins á n' els
més brutals.

L' Enrich continuá anant al *foyer*, y una nit en que sopant ab ella 'ls va-
pors del *Mumm*, li presentaren á n' aquella dona, la reyna de la carn, apeti-
tosa, radiant de bellesa y de desitj, li va dir unas quantas paraulas á l' orella.

Y l' Ivonne, baixant els ulls per rutina y clavàntlosi després ab més forsa, pera fer sentir ben bé la seva presencia dintre d' ell, va dirli ab dolcesa, amorosida com una verge:

—*Demain tu seras heureuæ...*

Y va serho.

* * *

Els uní l' amor sense fórmula de cap mena.

Y en un piset dels voltants de la ciutat tingueren el níu de sos amors, no d' uns amors reflexius, egoistas; d' uns amors inconscients, d' un afany de bestialitat terrible.

L' Enrich, el sensitíu per excelencia, l' etern idealista, va caure en la materia y va arrossegarshi; era l' esclau rendit per la luxuria qu' en la crisis de son temperament nerviós y apassionat, s' entregava als majors desordres de la carn.

En l' Ivonne, l' amor prenia un altre aspecte; era un afany de dona sense cor que gosava en aniquilar á un mascle jove y rendirlo; era una tardania de la carn que la saborejava ab veritable fruició.

Y en aquella *garçonniere*, ornamentada ab tota la *coqueterie* de una francesa, en aquell níu de Traviata que sols respirava carn y flayres voluptuosos, hi passaren tota una sentmana d' amor sense móurese'n, vivint l' un per l' altre, clohent els ulls á tot lo qu' era mon y no 'ls pertanyia ni 'ls interessava.

La nit era curta pera disfrutar; necessitavan part del dia.

L' Enrich s' estava horas y horas ajegut en una *chaise-longue* y l' Ivonne arraulida á sos péus l' anava cobrint de flors y de petóns com si fos un cadavre...

Ell clohia 'ls ulls, els clohia á la carn, y un afany d' idealitat s' apoderava del seu ésser y pensava ab la mort, l' acarona ab els seus pensaments més íntims, més estimats; però la carn, la eterna enemiga 'l devetllava del seu estat y altra volta uns llabis rojos se li posavan frech á frech dels seus y tenia que besarlos...

RECORT DE UN AMICH

Apunte inédit del malaguanyat artista
FRANCISCO GÓMEZ SOLER

Y la lluyta tornava de nou, guaytantse l' un y l' altre fit á fit en un éxtassis d' adoració sensual, ab las mans agafadas, suhant d' angunia y de desitj y ab els llabis disposats á besarse l' un á l' altre, á tot arréu, allí hont fos cos, ahont hi hagués engrunas de l' ídol adorat.

Y el fástich no arribava encare.

L' Ivonne, li passava la ma pels cabells, ficantli 'ls dits per entremitj dels rinxos: se l' assentava á la falda y tot mossegantli l' orella li deya:

—*Comme tu est mignon! Comme tu est joli! Tu est joli comme une petite femme...*

Ell llavors se li llansava al damunt com una fera, la besava arréu y ella 's trobava com embolcallada en un vel de petóns, els uns de rabia, altres suaus, com si servissen pera curar las feridas que hi havían deixat els primers...

Y en aquell desequilibri de la naturalesa, 'ls ulls d' ells semblavan penetrarse, atreures, l' alé 's feya fadigós é inconscientment el respiravan l' un de l' altre, besantse en ulls y boca, llabi sobre llabi sempre, ab l' intent de comunicarse respectivament part del séu ésser, pera extremar més l' unió, pera fondre ben bé dos cossos en un, fins que rodavan per terra...

* * *

En els círcols burgesos, en las tertulias ahont s' hi reunía la *gomme* de la capital, la nova circulá ab una llestesa extraordinaria.

«L' heréu Castellet s' ha mort», era la frase del día.

Els uns deyan: «Ha fet la mort de la Traviata»; altres: «Ja 'n venía de familia»; molts repetían el nom de l' Ivonne, y els més íntims taratlejavan un *couplet* qu' ella cantava cada nit en escena.

Aquest era l' himne funerari, unas absoltas (?) d' en Paulus...

L' enterro fou una manifestació de dol, puig la familia era conegudíssima.

Al ésser en el cementiri, en el moment en que anavan á ficar la caixa en el panteó, una dona obrintse pas per entremitj de la concurrencia, ab véu ofegada demaná per caritat si li volían deixar veure 'l mort.

No s' hi negaren.

Y aquella dona, vestida de negre y ab la cara cuberta 's quedá per bréus moments contemplant el cadavre.

No n' hi havia de flors per tirarli al damunt, y ja no més el besava el sol tot anantsen á la posta...

Era l' epílech de la carn, que ja 's descomponía; la materia triomfant de l' idealisme.

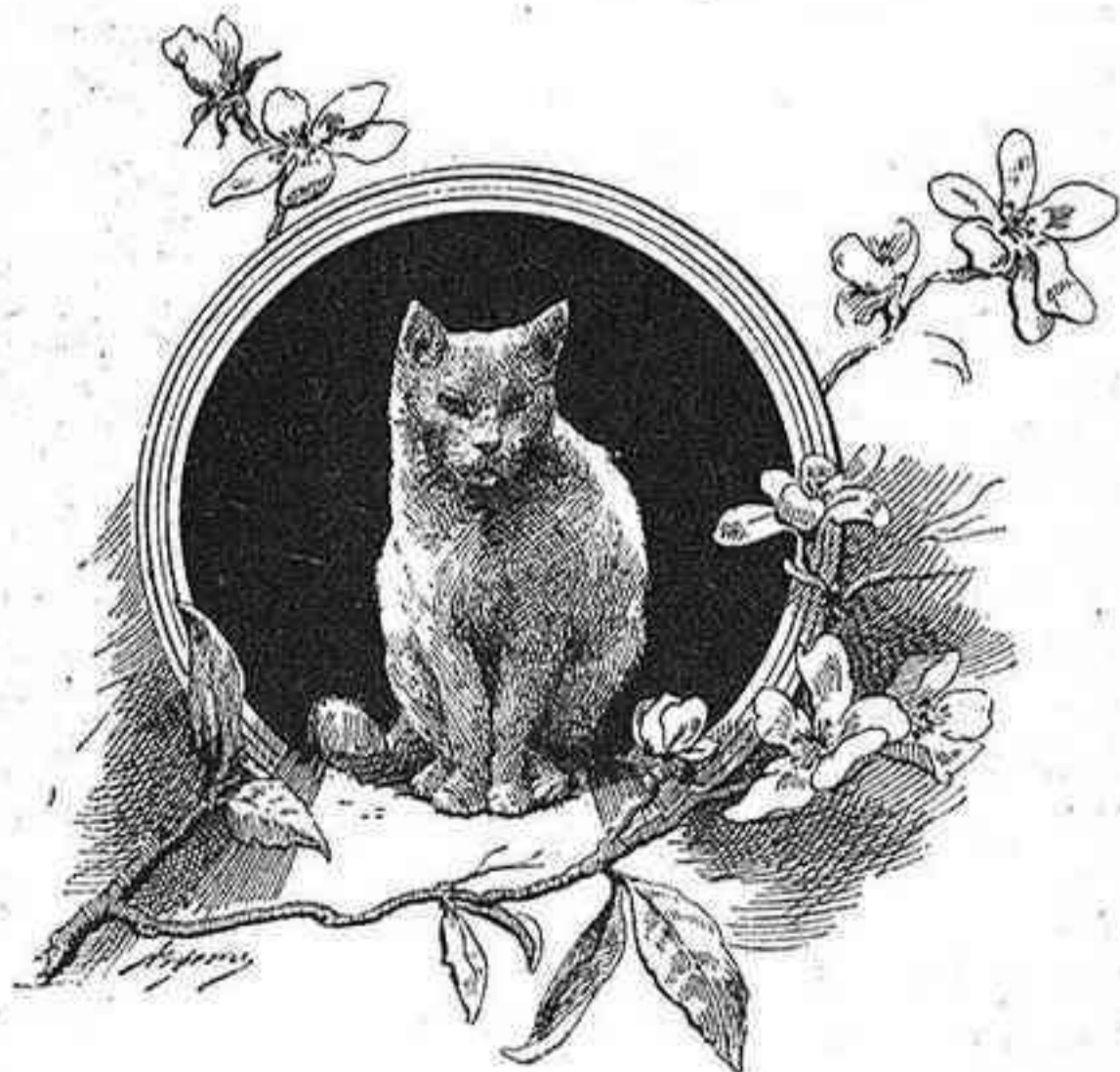
El cos del pobret Enrich era una momia, tot ossada, semblava un vell, els llabis sense color, com si á copia de tant besar hagués donat la sanch qu' en ells hi havia...

Del nas, se li desprenían dos fils de sanch que li anavan á parar á la boca, y que, ab las darreras clarors qu' enviava el sol, prenían un tó metálich...

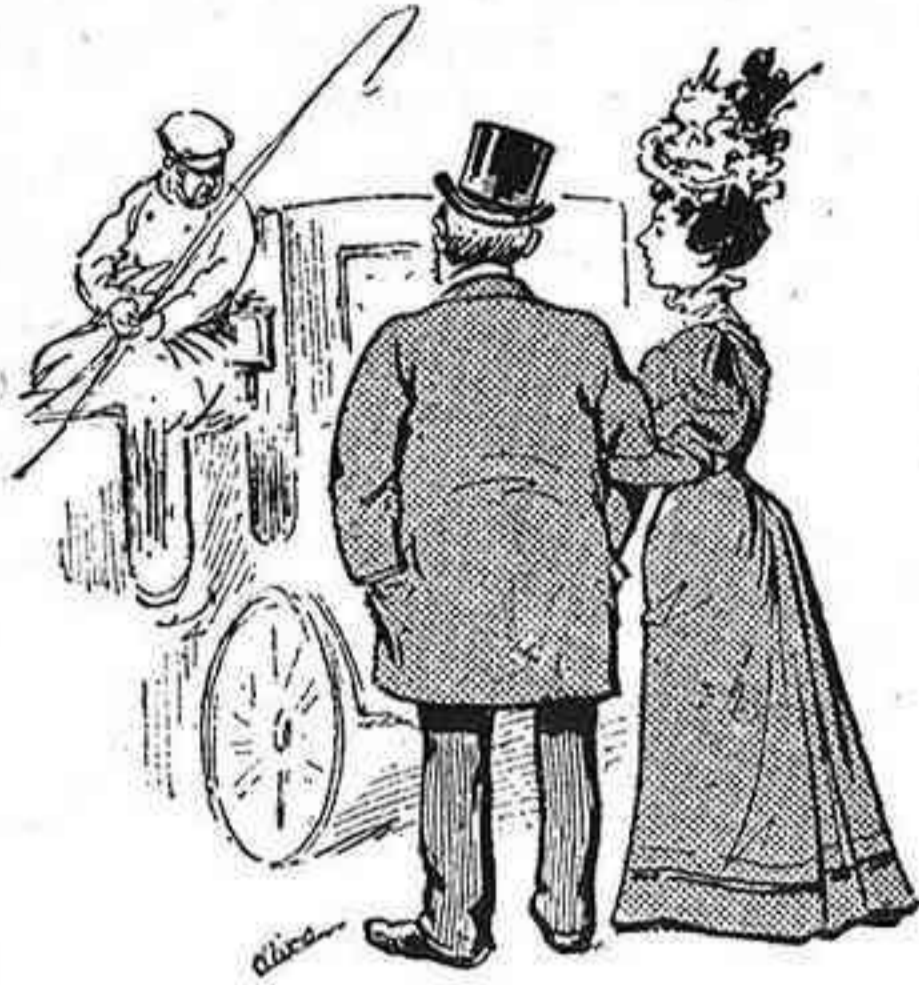
Y aquella dona 's posá á plorar, y aixugantse las llágrimas va allunyar-se.

Era l' Ivonne; era la femella que gemegava porque se li enduyan el mascle...

JASCINTO CAPELLA.

UN COTXERO ENRAHONAT (per R. Miró)

—¿A quánt la carrera?
 —¿Ab las cortinetas altas ó ab las cortinetas baixas?

SOMNI INFERNAL

¡Un fret intens m' extremía!
 La terra blanca, 'l cel gris:
 la neu tot el pla cubría,
 y en busca del Paradís
 la meva ánima corria.

Y en tant trista divagava
 pels cel-oberts siderals,
 y mentres de dents petava,
 ¡en els antres infernals
 que bé s' hi estaré! pensava.

Y trobant á sant Nassari
 vaig conseguir ab rahons
 passaport extraordinari...
 Hasta al infern per entrarhi
 volen recomanacions.—

A través del infinit
 llensantme com una bala,
 vaig trobarme enfrededit
 al primer tram de la escala
 del lloch del etern neguit.

Vareig fer del passe entrega,
 y al entrar á aquell abím,
 sols el pensarhi m' ofega:
 ¡quina olor de socarrim
 y de llamps de pega grega!

Baf de pels socarrimats,
 pudor de carn que 's rostia,
 fumerall de corns cremats
 que 'm varen dir que venia
 de la sala dels casats,
 tot barrejat y confús
 m' ofenia y m' ofegava
 com si prengué un bany rus:
 per tots mos poros suava
 sanch y aygua, fel y pus.

L' espectacle aquell esglaya

al contemplar tanta gent,
 y 'l cor amorós desmaya
 quan veu que sofreix torment
 tanta y tanta dona caya!

M' invadi forta emoció
 que 'm conmoqué las entranyas
 contemplant la gran munió
 de homes que portavan banyas
 —y aixó qu' aquí ¡Deu n' hi dó!

Crits, gemechs, bocas que 's queixan,
 brams d' algun ser infernal,
 mots y renechs qu' escruixeixen
 y un ruido colossal
 de payellas que fregeixen.

Qui mira ab ulls que fan pór,
 qui s' estira, qui 's cargola,
 qui bull dintre de un cassó,
 qui 's rosteix en la cassola,
 qui en el ast com un capó.

Entre 'ls dimonis hi havia
 gent que may ho haguera dit,
 molts qu' en el mon coneixia:
 un metje molt distingit
 qu' exerceix la homeopatia,
 un amich de matinada,
 el meu sastre, 'l meu llibré,
 el sabater de la entrada
 y 'l procurador que vé
 á cobrarme la mesada.

Son de un corrido 'l desfici
 tots els micos que doná;
 atormentan sens pará
 á un gran jugador de ofici
 tots els morts que va aixecá.

Cau encés á un usurer
 el diner que va incautarse;
 un advocat pasteler
 está obligat á menjarse
 tots els pastels que va fer.

Pena inspira un mal casat
 que ni un punt de repós logra:

JUST Y CABAL (per R. Miró)

—Desengányis, senyora: per anar en bicicleta, lo primer que 's necessita es bona cama.

¡lo pobre está condemnat
á está al costat de la sogra
per tota una eternitat!

Els adroguers taruguistas,
lleters adulteradors,
els cafeters alquimistas
y 'ls taberners ayguadors
sufreixen penas molt tristas.

Un quirúrgich qu' en el mon
guanyá 'ls quartos ab mil manyas,
entre la pena 's confon
y 's disseca las entranyas
buscant tumors que no hi son...

Seguía ab curiositat
aquella mansió de eterna
desditxa, quan d' un plegat,
al entrar á una caverna,
vareig quedá horroritzat.

No oblidaré aquells moments
en que, apenada y confosa,

entre 'ls més grans delinqüents,
vegí á la Adela, ma esposa,
á qui davan fers torments.

Fou tan gran lo méu neguit,
qu' ab ven desconsoladora
vareig donar tan gran crit
que despertá á ma senyora,
y ab un xich més cau del llit.

Y al dirli plé de dolor
que l' havia despertada
al contemplarla ab terror
dins del infern sepultada
y tractada ab tot rigor,
rabia sentí en tal excés
per haverla despertada,
que 'm digué, dantme un revés:
—«¡Tórnatenhi altra vegada
y no te 'n moguis may més!»

VÍCTOR RAHOLA.

APOSTA

Son dos companys que, per las trassas, se coneix
que cap d' ells té pel de tonto; l' un diu á l' altre lo
següent:

—¿Vols jugar que no oloras una ampolla de sulfumant, cinch minuts
seguits?

—¡A que sí! —diu el segón.

—¿Que vá que nó?

—Lo que vulguis.

—¿Va apostat un esmorzar de pollastre?

—¡Ja está dit!

—¡Vaja donchs, ja pots comensar!

Lo séu amich, tot decidit, agafa una ampolla, l' ompla de sal de Cardona, y
's posa á olorar la sal, fumant un cigarro de paper. En havent passat el temps
ficsat, diu á l' altre:

—¿Qué tal?... ¿Encare no 't donas per satisfet?

—¡Sí, noy, sí! ¡y tant satisfet com estich que, mira, no trobo cap més so-
lució que la de pagar; y en proba d' aixó, aquí tens lo qu' es ben téu. (Do-
nantli una cosa que s' ha tret de la butxaca.)

—¿Y bé; qué significa aixó?—diu el vencedor, tot
estranyat de lo que 'l company li presenta.—¡Aixó es
un grapat de blat de moro!...

—¿Ay donchs, que 't creyas?... Aixó es un esmorzar
de pollastre...

ABELARDO COMA.

MONTSENYENCAS

MATINAL

Lo pastor fonejant, puja la costa,
 lo gos de atura lladra pel corriol,
 la lluna dolsament se 'n va á la posta
 y traspunta al Orient un raig de sol.

Regaliman las flors tot just badadas,
 son fi plomatge espolsan los aucells,
 pels verts fondals relliscan las boyradas
 y perfuman l' oreig els ginestells.

Tot desperta al matí, ma esposa bella,
 ab despertar potent;
 sols mon fill arrapat á la mamella
 s' adorm tranquilament.

NOCTURN

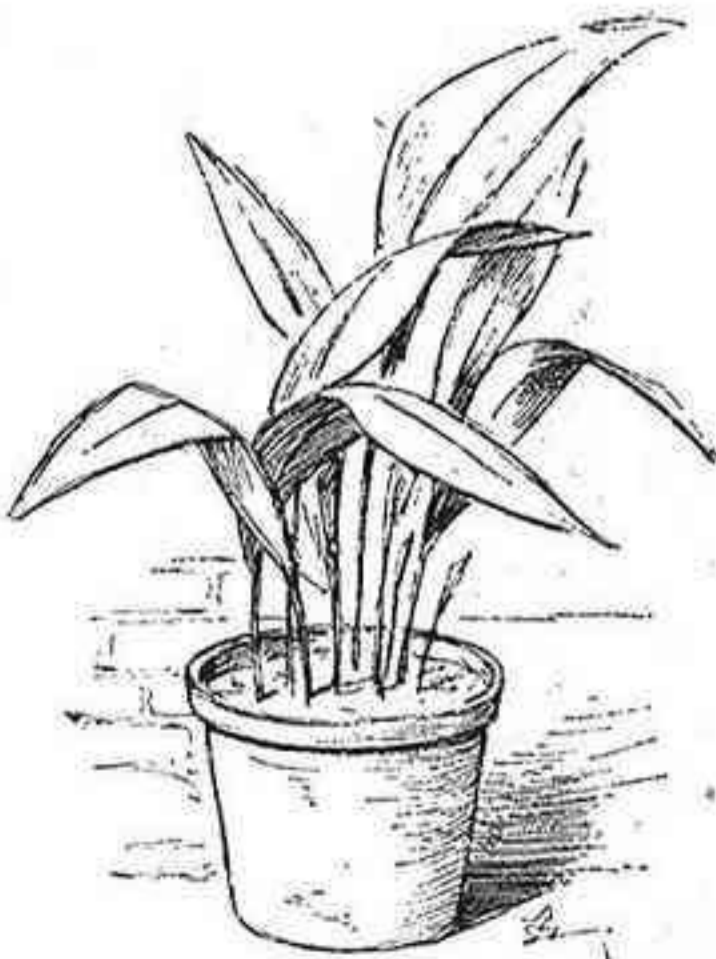
La fosca va pujant á la montanya,
 la enamorada de las fondas valls,
 va pujant suaument, sens moure fressa,
 per cingles y vessants.

Las violas de tija cargolada
 clouhen sos ulls morats
 y al bes del serení pels bachs s' adorman
 rosellas y cap-blaus.

Comensa l' himne de la nit plascenta,
 de granotas, reynetas y gripaus
 y frisaments d' insectes invisibles
 y refrech de fullatges y brancams.

Y la nit va abrigant la inmensa volta;
 tot es negre; serrats, boscos y valls...
 sols traspúa la llum de las estrellas
 reflectint damunt l' aygua de l' estany.

J. NOVELLAS DE MOLINS.

GRACIAS AL SOMBRERER

(per J. Pellicer Monseny)

Un boer, pero no del Transvaal;
 del carrer de Fernando.

EL CRIM TRIOMFANT

Plorosa ha arribat. A un nen que du als brassos
 cubreix de petons. ¿Hónt van els seus passos?
 Camina á l' atzar. Sols pensa qu' es mare
 d' un pobre infantó may vist del séu pare.
 Tremola de fret. La vila es deserta:
 ni uns ulls compassius! cap porta hi ha oberta!
 Poncella d' ahir, ja es flor trepitjada.
 Marcida l' ha 'l mon: el mon l' ha llansada.
 L' amor es son crim; son cástich, la pena
 del séu deshonor, que du com cadena.
 ¡No troba perdó si vol redimirse!
 ¡La treu de l' abím tant sols el morirse!

• Somriu son fillet. L' estreny en sos brassos.
 • En ell veu la llum que guía 'ls seus passos.
 • L' aboca á son pit; li dona la vida...
 • ¡Triomfa l' amor!... ¡Ja está redimida!...

E. JANER.

CAPS DE COLLA DEL CATALANISME (per M. Moliné)

Al bisbat de Barcelona, avants teníam un *Catalá*; ara tenim un *catalanista*.

CAPS DE COLLA DEL CATALANISME (per M. Moliné)

¿Per qué ha d' empunyar la fals? ¿No valdria més la mitja-lluna, sent Vich la terra de las llangonissas?

CAPS DE COLLA DEL CATALANISME (per M. Moliné)

—¿Catalanista també?
—Sí, senyors; pero de *vellut*.

¿COLOCACIÓ BONA?...

Va entrar al méu despaig, y sense circumloquis ni preparatius va anarsen directament al bulto.

—Ja pot pensar,—va dirme, rihent,—que quan vinch á veurel es perque 'l necessito. Jo soch aixís: al pa, pa; no 'n se fer de compliments.

—Aquest es el gran sistema, Félix,—vaig contestarli jo per seguirli la veta:—las comedias, péls cómichs. ¿Qué se 'us ofereix? Podeu parlar ab tota llibertat.

—Ja veurá. Per vosté potser será una cosa molt senzilla, pero per mi es tot un mon.

L' home va explicar-se ab encantadora ingenuitat, acompanyant el relato ab la més expressiva de las mímicas y adornantlo ab frasses pintorescas que son el principal atractiu de la séva oratoria.

El séu fill, l' Enrich, tenia ja tretze anys, y á tretze anys, «me caso ab Judas», ja es hora de que un bordegás se guanyi las caixaladas. Sense que 'l xicot fos un *sabto* Salomón, burros més grossos havia vist ell passejarse ab levita, y estava segur de que, anés ahont anés, el noy quedaria bé y faria 'l séu paperot com qualsevol altre.

Lampista com ell, no volia que 'n fos. ¡Ni 'ls mils! Primer que lampista, el deixaria tirar... per municipal, qu' es l' última de las carreras. Sabia massa 'l pa que s' hi donava. Ara enfila't aquí, ara pénja't allá... caygudas, explosiós, cremaduras... Res, ¡malaglasada m' estovi! que devegadas, donant llum á la gent, un hom se queda «á las foscas».

Rumiantho molt y deixant cantar á la de casa, que quan no diu *amén*, diu «fes lo que vulguis», á n' en Félix li havia semblat que lo millor que al Enrich podia convenirli, era una colocació en un magatzém, despaig ó botiga bona; una casa ahont, poch ó molt, pogués guanyar desseguida y tingué camp obert pera ferse home y prosperar.

—Pero, aquí está 'l cas,—va exclamar el lampista, donant un cop de puny á la taula:—Un despaig, un magatzém... ¿Ahont ho trobo jo aixó? Vel'hi aquí cóm ha sigut que hi pensat en vosté y m' hi determinat á venir á cansarlo. Vosté que té tanta coneixensa ¿no 's veuria ab cor d' enquirme 'l bordegás en un puesto ó altre?

—Ho mirarém, home, ho mirarém,—vaig dirli jo desitjant complaurel:—torneu dintre de quinze días, y molt será que no ñaguém trobat alguna coseta.

No se 'n va olvidar, no. Dugas senmanas després d' aquesta entrevista, un día, acabant de dinar, se 'm presenta en Félix á casa.

—¿Qué hi ha de nou?—'m pregunta de bonas á primeras, conseqüent en el séu sistema d' anarsen al gra desseguida:—¿s' ha trobat alló pel noy?

—Sí, senyor. Las actuals circunstancias son dolentas; pero á forsa de rodar y regirar, me sembla que haurém sortit ab la nostra.

—Moltas gracias. Ja sabia jo que acudir á vosté era tret segur. ¿Ahónt me 'l col·locará?

—En una casa molt bona: al *Sigle*.

Al sentir aquesta última paraula, el lampista va fer una mueca de desagrado y 's redressá tot ell, com si li haguessin trepitjat un ull de poll.

—¿Qué hi ha?—vaig dirli jo, admirat del séu gesto:—¿que voleu dir que la colocació no es acceptable?

—No, senyor; gens ni mica. ¿Que no sab cóm está aquella casa?

—¿Cóm?

—A punt de plegar.

Era tan ferm l' accent de convicció ab que en Félix parlava, que 'm va impressionar de veras.

—¿El *Sigle* á punt de plegar? ¿Per qué? ¿A causa de la crisis actual? ¿A conseqüencia de mals negocis?

—El perquè no 'l sé: lo que puch assegurarli es que la casa se 'n va á can Taps.

—¿D' ahónt ho heu tret vos aixó?

—¿D' ahónt? De tot arreu. Lo raro es que vosté ho ignori. Fa set ó vuyt mesos que no 's parla d' altra cosa.

—Pero ¿ahónt se 'n parla? No n' he sentit dir res á ningú.

—Pues, fill, per més de cinquanta conductos ha arribat als méus oídos. El *Sigle* está á punt de morir-se, el *Sigle* s' acaba, el *Sigle* está fent á tots, el fi del *Sigle* s' acosta... Ja veu vosté que posá 'l noy en una casa que tothom la dona per llesta, seria una verdadera temeritat.

La rialla que va escaparse'm al sentir aquesta explicació sòls pot compararse ab la que va l·lensar en Félix quan, en virtut de las aclaracions mevas, va comprendre la planxa que havia fet.

—¡Mala ventada se m' endugui!—exclamava 'l bon lampista, rihent ab tota la boca:—¡Ves qui s' havia d' anar á pensar que á més del *Sigle* de la Rambla n' hi hagués un altre!

A. MARCHI.

DURANT LA FOSCA DEL ECLIPSE (per J. Cuchy)

—Vaja, tonta, no ploris que no es nit encare: ja vindrá 'l noy.

AMORS FRUSTRATS

Y FI DESASTRÓS DEL BARÓ DE SANTGENÍS

ROMANSO HISTÓRICH Y TÈTRICH

Lema: Plou y fa sol
las bruixas se pentinan;
plou y fa sol
las bruixas portan dol.

Lo cel estava estrellat,
las ayguas ab furia queyan;
y 'ls trons qu' en l' espay se veyan
deixaban enlluhernat.

Los llamps feyan tal soroll,
capás de sentirlo un mut;
si algú anava peu aixut
l' aygua li arribava al coll.

De prompte, en la fosca gran,
se veu baixar d' un quint pis
al baró de Santgenís,
mitj á peu mitj caminant.

Es grabat y molt farrenyo,
ab cabells rossos com l' or,
es... un poema de amor,
xato, geperut y guenyo.

A pesar de ser garrell,
camina ab pas resolut;
porta per casco un embut,
per llansa porta un pinzell.

¿Qué deu buscá en tan mal' hora,
quan ningú sab l' hora qu' es?
¿L' hi han carregat los neulés
de buscá una llevadora?

No es aixó 'l que necessita.
Surt al carré enfurismat;
y troba á un burro ensenyat,
al qual ja havia dat cita.

El munta ab un salt segú,
y tal foch pels caixals treu,
qu' espanta á tothom que 'l veu
(la sòrt que no 'l veu ningú).

Tira per la Blanquería,
passa 'l carrer de Corders,
y emprén el de Flassaders;
com si un llamp tingués per guía.

Entra al carrer de las Moscas
més furiat que bala rasa,
y 's para frente una casa
que té dos entradas foscas.

¿Es casa 'l duch de Milán
ó casa 'l compte de Alguaire?
No, es la casa de un drapaire
que té parada al encant.

Allí 'l Baró aferma 'l burro,
s' espolsa la llauna un xich;
va á la porta, pica un pich
y entra cap á dins molt curro.

El drapaire surt furiós,
y 'l baró li planta cara
tot dihent:— Vos sou el pare;
pareuvos, que vinch per vos.

Drapaire, m' he proposat
endurmen la vostra filla.

LA CEBA (per J. Cuchy)

—No anirá bé Catalunya mentres hi
haja cataláns.

—Y donchs, ¿qué hi ha d' haver?

—¡¡Catalanistas!!

SERENATA CULINARIA

(per T. Dalla Francesca)

«Ab tos ulls que semblan brasas,
si fas cas de mas cansóns,
¡qué n' estalviaré de mistos
per encendre aquests fogóns.»

—¿Quína, Baró?—La pubilla;
vull el dot, qu' estich tronat.
—¿Voléu la filla? prenéula,
pero 'l dot se queda aquí.
—Drapaire, sou molt mesquí.
—Y vos Baró, sou molt neula.
—Aixó es insultá á un Baró.
—Es un insult y un desaire.
—Drapaire, sou un xerraire.
—Baró, sou un carrincló.

Al dí aixó 'l Baró, s' empipa
y 's tira sobre 'l contrari;
l' altre tenia un diari,
y ab forta rabia l' estripa.

Y 's topan de tal manera,
que durant trenta segons,
ressona per 'quells recóns
gran soroll de fiamblera,
quedant en el mateix lloch,
la corassa abonyegada,
la llansa tota esquerdada;
y el casco perdut el broch.
Tan desesperada lluyta,
de un modo trágich acaba;
quedant un mar de sanch blava,
y 'l Baró fet una truyta.

Mentres tant en el carrer,
el ruch despedía llamps;
l' espay vomitava brams,
y 'ls trons feyan mullader.

Plou y fa sol
las bruixas se pentinan;
plou y fa sol
las bruixas portan dol.

Q. ROIG.

El combustible

LA COSINA DELS HERNÁNDEZ

Una estiragassada al trucador de la porta del pis feu repicar la campaneta ab tanta violencia, que 'l senyor Ramón, quins nervis solen estar trempats á la tensió moderna, exclamá de sopte, mogut d' ira.—¿Qui es aqueix desespero?... Vès, noya, si li ha quedat el pom als dits, que li faré pagar per nou.—¿Quína munyeca de bastaix! L' enviarém á ventar la Tomasa de la Seu. Cuyta, mira qui hi ha, avans no torni á pegar brivada y ho fassi seguir tot: fil-ferro, campana y vestigi de la porta.

—No puch deixar aixó; estich escaldant els colomins per plomarlos.

—Calla, no cridis; els vehíns sabrán tant com nosaltres. No 'n tenen de ferres si 'ns els menjém ab plomas ó sense. Ves á obrir.

—¿Qui hi ha?—Senyor Ramón, deu volguer dir la mestressa. Es una senyora ab una nena; demana donya Pepita; parla castellá.

—¿Castellana y trucar d' aqueixa manera? Vès que no sigui un polissón disfressat... Pregúntali si ven picadura.

—No senyor, ca ¡porta gorro!

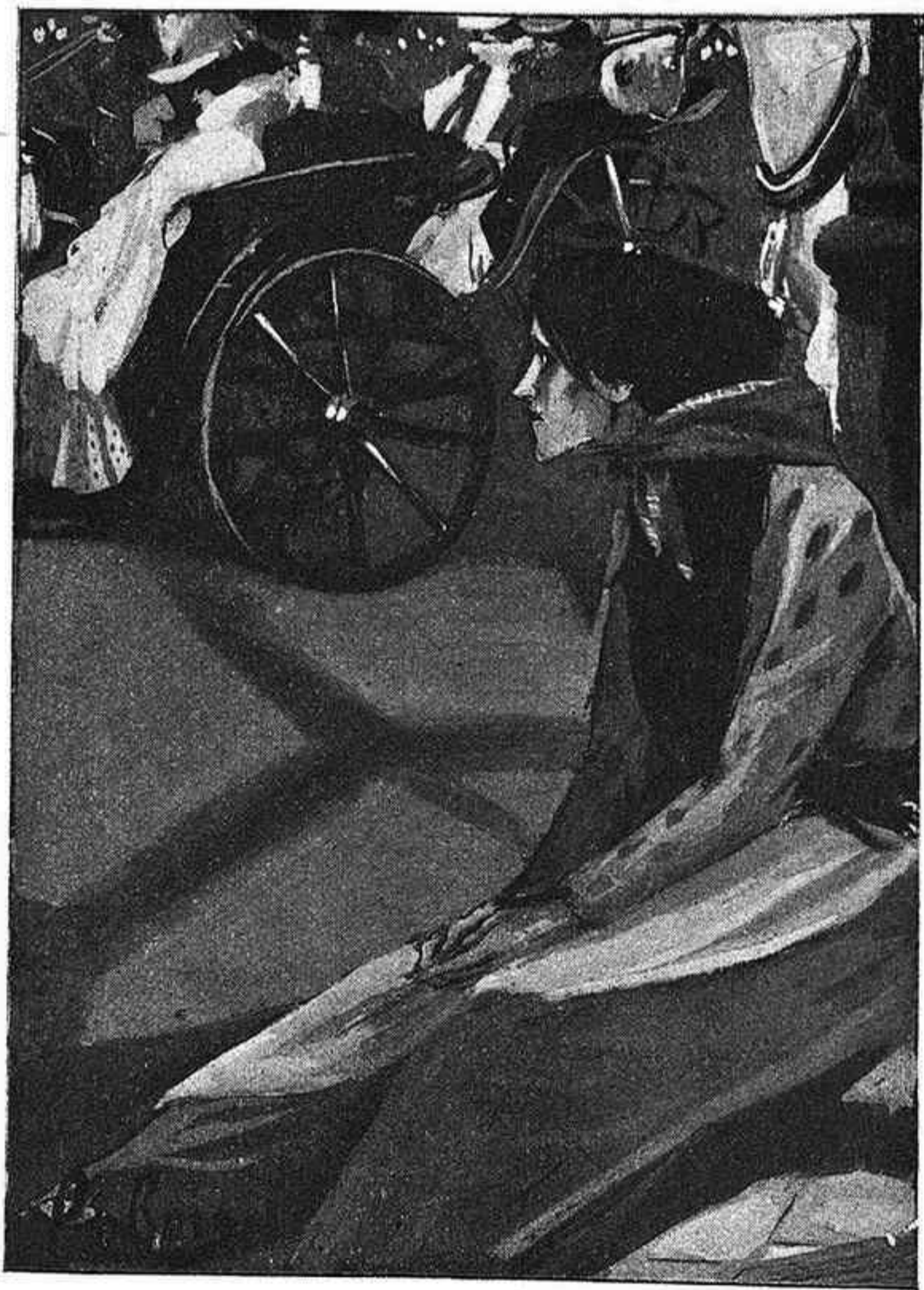
—Avisa, donchs, á la senyora: Dígali que demanan á *Donya Pepita*, que estará més contenta. Potser es una coneixensa de Sant Hilari ó de Camprodón. Fora d' allí, tothom li diu senyora Pepa. Tot prospera á las ayguas; vinguin dons y donyas. Jo 'ls haguera tractat á la valenciana: per mi tots semblavan *Tios bolaos y Tias sanfarrias*. ¡Ab aquell castellá que 's rosega entre la colonia! Pobre gent, haurian de férloshi operació á la boca per rompre la dificultat y no barrejar lletras á norri. Per las *setas y cés*, si cada vegada que volen

parlar no 's treuen la afinadora de la butxaca y no hi pegan uns quants cops de llengua amunt y avall, conforme fan els fadrins barbers ab la navaja perque corri llista, no 'l parlaran net tampoch l'idioma. Pero, lo que es el deixo, no 'l conseguiran may. Sempre se 'ls hi coneixerá que no més van anar á estudi de vespres. Jo, que no 'm tinch de sofocar per haver sigut pobre, ab tanta prudencia com el més ben criat, els hi parlava catalá á tot gasto. *¿Qué dise, qué dise?* 'm preguntavan. Repetia lo dit y de la mateixa manera. No havia de tórcels la voluntat y ferde reformador; m' hi distreya aprenent disbarats per estármén, avuy per demá que m' haja de posar al frente d' alguna autoritat...

Noya: *¿Qué deu volguer aquesta donya Col que parla com la pisa tarada?*

—Es una visita. L' he feta seure á la saleta. La mestressa ja sortirá, ha anat á tirarse un altre vestit.

—Fa bé; deu tenir por d' encostiparse. Dígali que 's posi 'l de llana, que anirá més governada. ¡Ab un mes de juny tan rigurós com estém passant! Malviatje 'l presumir y las ceremonias. Aixó sí que ho tenen las senyoras; á tota edat volen fer goig. La méva... ja li dich: per aixó tu ets de las que *tuco y retuvo*; pero aqueixa empolvada de la cara no adoba res. *¿Qué no ho sé 'ls anys que tens?* Si 'l govern demanés una lleva de senyoras *estacionadas*, — las dels trenta cinch als cinquanta y tants, — potser aboliriau aqueixos ensucrats de pastisseria que sembla que no gastéu salut. «Calla, calla, poca solta» 'm diu. Ja ho veig, la moda es soberana. Pero lo que 'm crema es que jo també haig de sucumbir y vestirme com un petimetre. Ara 'm volia fer portar botinas blancas. — *¿Que son pels días de fanch?* — li vaig preguntar. — Té, ves, aprofita la tela per uns estrenya-caps, ó pórtalas á cal tintorer. *¿Qué 't pensas que haig de fer els volatins pels carrers de la ciutat?...* Me vaig acomodar per la pau de casa; ni blancas ni ab punteras y tirketes y retalons que

— ¡Ay, Senyor! ¡Els uns tant, y nosaltres tan poch!...

ESTIUHEJANT (per Mariano Foix)

La ventatja de passar l'estiu á Caldetas, es que un fa *repuesto* de calor per tot l'hivern.

semblan sandalias. Róssas, lllisas, que quan me miro 'ls peus y 'ls veig d'aquell color de platillo de bacallá ab patatas, els ficaría dins d'un sot. Aixís que s'acabi la temporada las regalaré al camállich que fa ballar la gegantesa.

Alsa amigo, com la petoneja á la Pepa la visita. No la rependrà, si está dejuna, que no 'n gasta de polvos de patata, ni dels de fregir llus. Els compra dels superiors, ab una olor que escampan de bergamota y d'essencias finas de fer mantecados, que jo no sé com no tenen la cara més inquietada, ara, al estiu.

Noya, 'm sembla que la mestressa 't crida... Potser es una llogatera pel pis de dalt de tot... ¿Qué volía?

—Unas quantas galetas per la nena que somiqueja.

—Dónali borregos, que li omplirán la boca y per róm-

prels es descuydará de plorar, no las podrá fer dugas feynas á l'hora, pobra criatura.

Quan ha trucat d'aqueixa manera, 'm pensava no fos el de las cédulas ó algú que passa papeletas de pago. ¡Son tan arrogants aqueixa gent! El día que m'ensopeguin de mala lluna 'ls hi enjego la *Morita*, que no més al alsarse de potas els hi deixarà las sanchs glassadas.

¿Vols jugar, que si aquesta senyora ve pel pis, es de las que quedan á deure 'ls lloguers? Després, per tréurels, se 'ls hi ha de pagar la conductora y bestreure un mes avansat per estafar al altre propietari. Quan trukan ab aqueixa

desinvoltura no m'erro: ó es forsa major governativa (que ja 'ls hi tinch amanit el trimestre), ó algú trempatsense criansa que 's pensa que aquí es el país de la cucanya.

Veyám, déixamhi entrar. Pórtam la americana. Si m'hi presentés ab aqueixa 'm pendria per criat. Vull que ho conega que gasto principis. Sent del sistema dels petons, m'allargará la má per primer entuvi. De cortesias no n'hi mancarán; pero si conech qu'es de las que viu del crédito, no més li bes-

ESTRAMBOTIQUESAS DE PARÍS (per O. Junyent)

Tipos del Moulin Rouge

treuré compliments;
el pis no li llogo.

* * *

—Mira, Ramón, la senyora es de Valladolid y 'ns porta una visita dels Hernández. *El señor es mi marido.*

—Servidor de vosté.

—*Muchas gracias; por muchos años. Pues, ya saben ustedes; el domingo llegan mis primos y el lunes les esperan á ustedes á comer. Se lo acabo de decir á su esposa; he venido expresamente para visitar á ustedes. Vivimos en Sarriá, ¿saben ustedes? He venido para cumplir el encargo de mis primos; saludar á ustedes, conocerles y además leerles... pero, se me ha olvidado la carta, no la traigo; y lo siento, porque está muy expresica refiriéndose á ustedes.*

—Señora, ¡cuánta molestia! No se incomode usted. Se la habrá olvidado.

—Seguramente, la habré perdido ó la dejé olvidada. No es ninguna molestia, al contrario, hubiese tenido mucho gusto en leérsela á ustedes. Pero niña, hija mía, ¿quieres callarte? ¿Dónde tienes el dulce que te ha dado la señora, hijita?

—Noya, porta bombons de xacolata.

—No se molesten ustedes. Es muy voluntariosa. ¡Ay, cuanto siento!...

—Espere usted, señora, ya se los daré yo. (¿Qué no ho sabs que 'ls tinch desats?) Sí, con el servicio que ahora corre, no hay nada seguro. Estos dulces los tengo escondidos en la cómoda. ¡Son tan glotonas las criadas!

—En todas partes pasa igual. Mire usted, en la despensa no tengo nada seguro: un día es en el jamón que le meten mano, y lo dejan en el puro hueso; otro en el jarabe, ó los dulces. En fin, que hay que hacer un interrogatorio para averiguar cuál es la menos golosa.

—Come, ninita, y no llores.

—Pues, dale las gracias á esos señores, hija.

—Ca, no le hace; las criaturas no hacen cumplidos.

—Pues mis primos tienen mucho empeño en que vayan ustedes á su casa. Pasado mañana, lunes. Ya se lo he dicho á su señora. Mis primos vienen de París ¿sabe usted? Traen para ustedes unos regalos muy lindos, muy pre-

ELS DEL SERVEY Á LAS DE SERVEY (per Ricart Urgell)

—¡Á la orden, mi capitana!

ciosos. Para usted, doña Pepita, un sombrero para teatro que es el último capricho: á la Sahara; una monada.

—¿Qui es aquesta senyora Sara?

—A la Sahara Bernad, la famosa trágica.

—Ay, sí, senyora, ja sé. Pero ab aixó de las modas un no está al corrent.

—Ya se ve; ustedes, los caballeros, no se fijan en eso.

—¡Ellos qué han de hacer!... Con la política y la bolsa están tan ocupados... mi marido no se fija nunca en nada.

—Si ja sé de qué 's tracta. Jo 'ls compro á devant de la Vireyna, que ni á París els fan més bons.

—¿Hay alguna modista francesa donde dice usted?

—¿Cóm diu senyora?... ¿una modista?...

—No, Ramón—Usted dispense, señora.—Tu paras d' una cosa y la senyora 'n vol dir un' altra. Mi marido no está en el caso; está confundido.

—Ah, vamos, ya sospechaba yo... frente á la Virreyna... mejores que en París...

—Sí, senyora, á la Rambla. Per aixó no 'ls he tastat els d' allí dalt, pero 'ls Sara Bernat que jo dich...

—Ramon, per l' amor de Deu; ¡si parla d' un gorro!...

—Dispensi, senyora; aquesta, com es tant prudenta, m' adverteix que estich confós. Te rahó vosté, te rahó; lo que fan á París no ho fan en nyoch.

—No digas en nyoch. Parla com els de Barcelona al menos, si vols parlar catalá. Mi marido no le gusta hablar en castellano; tiene miedo de decir alguna equivocación.

—Sí, senyora: Jo cartejantme tot lo que vulgui; no 'm fa por res: tan empayto 'l participio com un gerundio. Ab la condició que no li posaré cap hatxe de més. Pero en tocant á parlarlo, lo que es á Catalunya, no 'l parlo may.

—Niña, ¿quieres callarte? no seas pesada. ¿Qué dirán los señores?... Pues, miren ustedes; aqui, generalmente hablan ustedes el castellano con mucha finura. Ustedes lo pronuncian conforme se escribe y no dicen ustedes soldao, prensao, diferiencia...

—Potser té sed aquesta nena.

—Por Dios, no seas mala, niña. A ver si te callas... No se incomoden ustedes más. Muchas gracias. Como decía á ustedes, traen unos regalos muy CHIC. Para usted, don Ramon, un NECESER de viaje; piel de Rusia; las cachas de las navajas y los tapones de los tarros, de plata y marfil. Ya verán ustedes; una preciosidad.

—Escolti, senyora, ¿la gracia de vosté? Com la méva dona no me l' ha dita... vosté 'm dispensará.

—¡Ay! dispéñeme usted también. No habia caído.

—Están ustedes dispensadas, no faltaba más. Concha Garcia, y de Ceballos por mi esposo.

—Vaja, per molts anys, y en la séva companyia.

DIFERENCIAS SOCIALES.—RAREAS (per M. Moliné)

Lo que 'ls richs guardan,

els pobres ho llensan

—Muchas gracias.

—¿Está segura de que 'ls séus cosins l' envían aquí, á nosaltres?

—Positivament. ¿Es usted don Ramón Cebriá y su señora doña Pepita Pujolet?

—Sí, senyora, Pujolet.

—Nosotros lo pronunciamos de otra manera mi apellido.

—Pues ya ven ustedes si tengo bien informada. ¿Es que dudan ustedes?

Mi primo, Leon Hernández, el banquero, y mi prima Petra su esposa... sus amigos de ustedes... tan íntimos... Nada, nada, pasado mañana les esperan á ustedes en su casa. No es cosa de saltar porque se resentirían mucho mis primos y á mí me dejarían ustedes desairada. Ya saben ustedes, Gran Via,—derecha,—186, segundo, segunda. No hay principal.

—Ya iremos, señora. ¿Verdad, Ramón?

—Sí, senyora, ja que la méva muller ho vol. ¿A mi també 'm tens de parlar castellá? ¡Bromista!...

—¿Decía usted algo, caballero?

—No, dispensi, era á la méva senyora.

—No puede disimular nada; me ha hecho broma á mí.

—Jo deya, á aquestos senyors Hernández ja 'ls coneixém. Pero encare que varem estar plegats á Camprodón ó á Ribas...

—Sí, á Ribas, á Ribas, Ramón.

—Hija, por la Virgen, estás pesada hoy. No te traeré más; te quedarás en casa. Escúsenme ustedes.

—Sí, com deya; als Hernández de Valladolid els varem coneixer á Ribas. Acabada la temporada 'ns van oferir la casa, nosaltres la nostra, etc. Pero aixó de regalos y de necesser... m' extranya, porque ells no han rebut cap francesilla nostra. ¿Entén vosté, donya Conxita?...

—Mucho, perfectamente. Pero es que mis primos son muy atentos, muy finos; y viniendo de París, pasando por Barcelona, me dicen... ¡Ay, cuánto siento no haber traído la carta! que traen unos regalitos para ustedes de Cebriá. ¿Y ustedes se van á disgustar por ello? Mis primos les quieren á ustedes; tienen un recuerdo muy agradable de ustedes. En Ribas ya vieron ustedes el aprecio que les merecían. Señora, haga usted el favor; no le dé usted más dulces á mi hija, porque no callará; es muy consentida.

—Pero ¿qué tiene?

MANDROSA. (per A. Cardunets)

Contra peresa... un jove ben guapo

— *Ya sabe ella por qué llora; la he pegado ahí fuera, en la calle.*

— *¡Pobrecita!*

— *Vamos, nena, no ploris. Senyora, ab permís de vosté, que allí fora 'm demanan. Passihobé; servidor séu.*

— *Muchas gracias. Adiós; hasta pasado mañana. Beso á usted la mano.*

* * *

La visita 's prolongá encare bona estona. Després se sentí tancar la porta del pis y la senyora Pepa entrá al menjador ab un posat de cara alegre, satisfeta, 'ls ulls animats y la boca riallera.

— Ramón, Ramón, escolta, may dirías qué...

— *¿Ja l' has despedida á la embaixadora dels Hernández?*

— *¿Sabs perque plorava aquella criatura? Li ha pegat perque havia perdut el portamonedas. M' ha explicat una historia. Hi portava dos bitllets de vinticinch, tres duros sencers; pessetas no sab quantas y céntims!... Jo, — ¡Sí que es llástima! veji, ¡aixó son més de catorze duros!... Sí que ho sento... — Pero veurá, m' ha dit, á la Plassa Real, á ca 'n Camps, anava per pagar unas canas de setí per remontar un vestit, y 'm trobo sense 'l portamonedas. De totes maneres han volgut que m' endugués el paquet. Jo no ho volía; en fin, per tranzigir, — perque s' hagueran agraviat molt — havém quedat que á las 12 y mitja m' esperés el *mancebo* á la estació de Sarriá, que m' entregarán el paquet. Jo no 'ls he dit que 'ls pagaría; pero, com soch una senyora, una finesa la agraheixo y la pago ab altra finesa. Aixís es que vull satisfacer la factura, que es de vintivuyt pessetas. — ¡Malasaguanyadas! deya jo tota afligida; ¡son més de catorze duros tot plegat! — *Sí, no es nada, no vale la pena.* — Y jo, més apesarada qu' ella, tot eran lamentos y sospirs...*

— *Que 's deu haver pensat que eras tú, y no ella, la que havia perdut el portamonedas.*

— *De tal manera. També havia d' anar á pagar dos mesos de suscripció al Patronato. Cinch duros. Pero aixó, com es una caritat mensual, ja vindrán á Sarriá á cobrarlos, ha dit. Jo més afligida quan pensava ab los catorze duros y cop de dirli: ¡Aixó es prop d' una unsa.*

— *A poch á poch; si tantas vegadas li has retret, ja puja més de cinquanta sis duros.*

— *Ha mirat el rellotje y diu: Me 'n vaig, que son vora las dotze, y el chico esperará. Jo, res; un afligiment que no 'm podía treure del cap els catorze duros. No sé si trobaré unas amigas del carrer de Ronda que 'm deixarán per pagar lo setí... Si las trobo, bé; pero sino, ¡quín paper més ridícul!... Jo no 'm sabia treure las paraulas de la boca.*

— *Está clar; ¡com que la tenías plena de duros! Era com una guardiola que, si no 's trenca, no ixen. ¿Ja has vist que era rellotje lo que ha tret? ¿no fos un as d' oro retallat?*

— *Ens hem despedit...*

— *Ab un ambo de petóns á cada galta... ¿eh?*

— *Sí. Y es el cas que no tinch céntims pel carril ni pel tranvía — ha dit tot anantsen.*

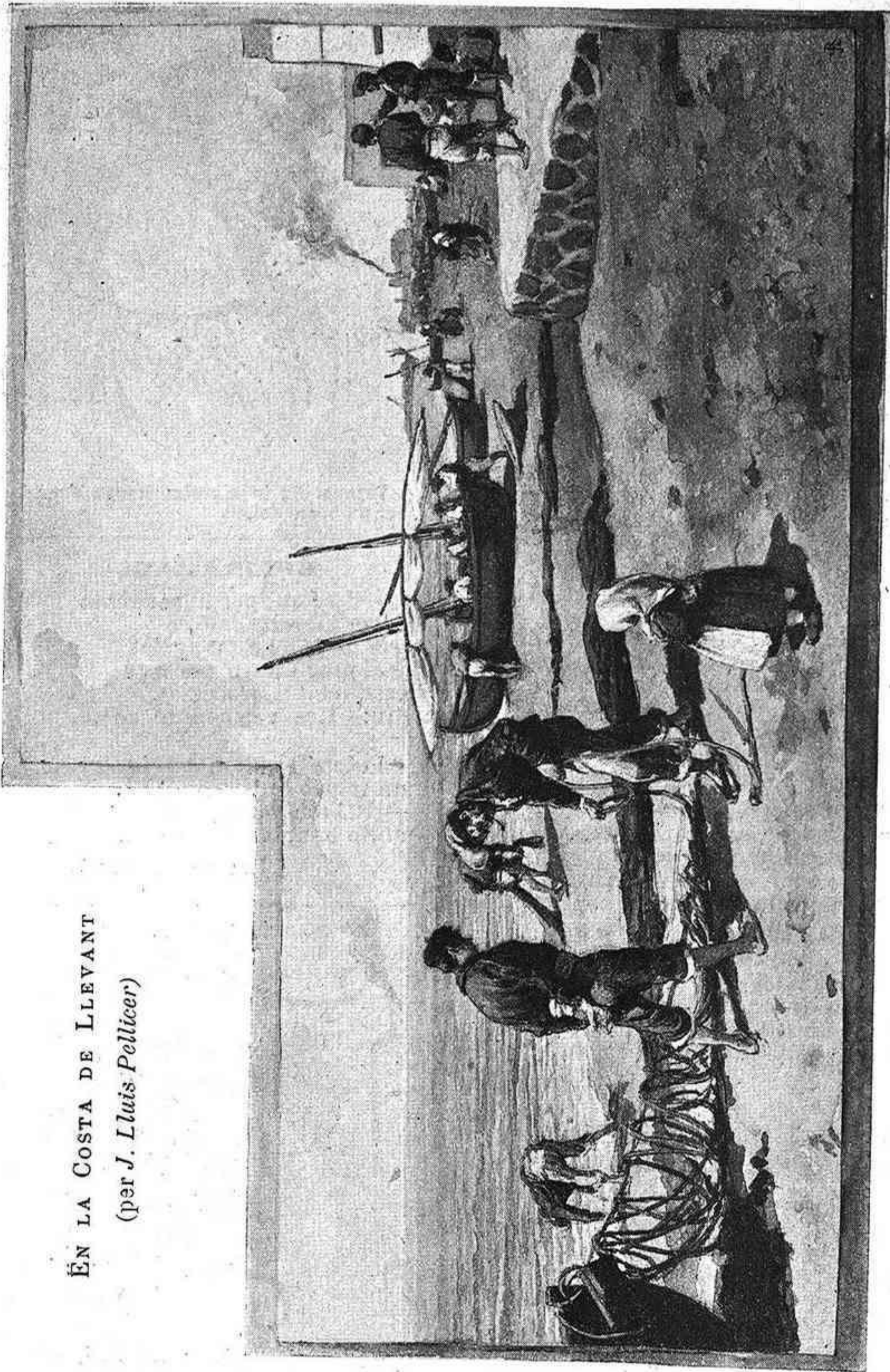
— *¿Perqué noli donavas deu céntims per anar á la estació?*

— *No, ¡que van de primera!*

— *Mira, jo me n' he retirat perque la he temuda. Veyám, he dit, si aixó acabarà com al carrer de la Palla, sortint de Sant Felip Neri, ab un « ¡Válgame Dios! ¡Noble y Piadoso Caballero! ¡Por las llagas benditas de Nuestro Señor Jesucristo y por las Angustias de la Santísima Virgen! Una limosnita... » Vaja, tócala muller. Ets més espavilada que jo. Noya, Marieta. Ves á comprar una Sarah Bernat. La mestressa l' ha guanyada. Ara tu haurías de posar un parte als Hernández, que envihin fondos á donya Conxa per entornarse'n á Sarriá.*

EMILI VILANOVA.

ÉN LA COSTA DE LLEVANT
(per J. Lluís Pellicer)

Els pescadors.

QUADRETS

I

Espitrelat lo Masové esmolava
 á las pedras del rech la séva fals,
 quan la claror de l' alba comensava
 à moure l' ombra dels turons de Sals.

Llest de l' eyna tornava á la masía,
 dant lo crit d' un tros lluny als segadors
 que pujavan á l' era, hont la Maria
 ja 'ls esperava tot regant las flors.

Desseguida la colla s' escampava
 pels ordís que s' ajeyan de tan alts,
 y á la senyal que 'l Masover donava
 tothom se treya del buyrach la fals.

Com sempre, comensavan las garberas
 bó y tocant á la Creu dels Tres camíns:
 á las deu, ja n' hi havia dos rengleras;
 al plegar, ja arribavan vora 'ls pins.

Y 's feya fosch, y 'ls segadors pujavan
 á menjá y beure cap al bosch de tall;
 anava callant tot, las llars fumavan,
 y la nit s' estenia per la vall.

II

Llavors, á la segada,
 ¡quánts cops jo y ma estimada,
 sentats vora la Creu dels Tres camíns,
 veyam en la nit bruna
 la claror de la lluna
 jugant ab la ombra dels pinars vehins!

M' apar trobarmhi encare:
 la bona de la Mare
 seya á la fresca al emparrat del hort,
 y alsava sa canturia,
 tornant de la boscuria
 á sa casa de tapia 'l llenyador.

Semblant del mar á l' ona,
 los pins d' estona á estona
 sorollavan del vent al fort embat...
 ¡Y quína tristor feya
 quan la lluna no 's veyá,
 sentí aquella ramó en la soletat!

F. BARTRINA.

CAMÍ DEL CEL

Si es vritat alló que diuhen
 que ab paciència 's guanya 'l cel,
 estich més que segurissim
 que la gloria jo obtindré;
 porque ab dotze criaturas,
 dona, sogra y además
 cinch cunyadas y set tías...
 ¡¡¡figureus si sufriré!!!

AGUILETA.

DESEQUILIBRI CONJUGAL

(per R. Miró)

Tothom diu lo mateix: massa dona
per un home sol.

EPIGRAMAS

—En Pau, per haber robat
 dotze kilos de café,
 tres anys ha estat agafat
 y al preguntarli per qué
 estava aixís processat,
 diu:—Res, per pendre café.

Pel méu sant m' envia en Brú
 un regalo qu' es molt bó.
 —¿Pel téu sant? ¡qué carrincló!
 milló hauría estat per tú.

LLUIS CAMPANYÁ.

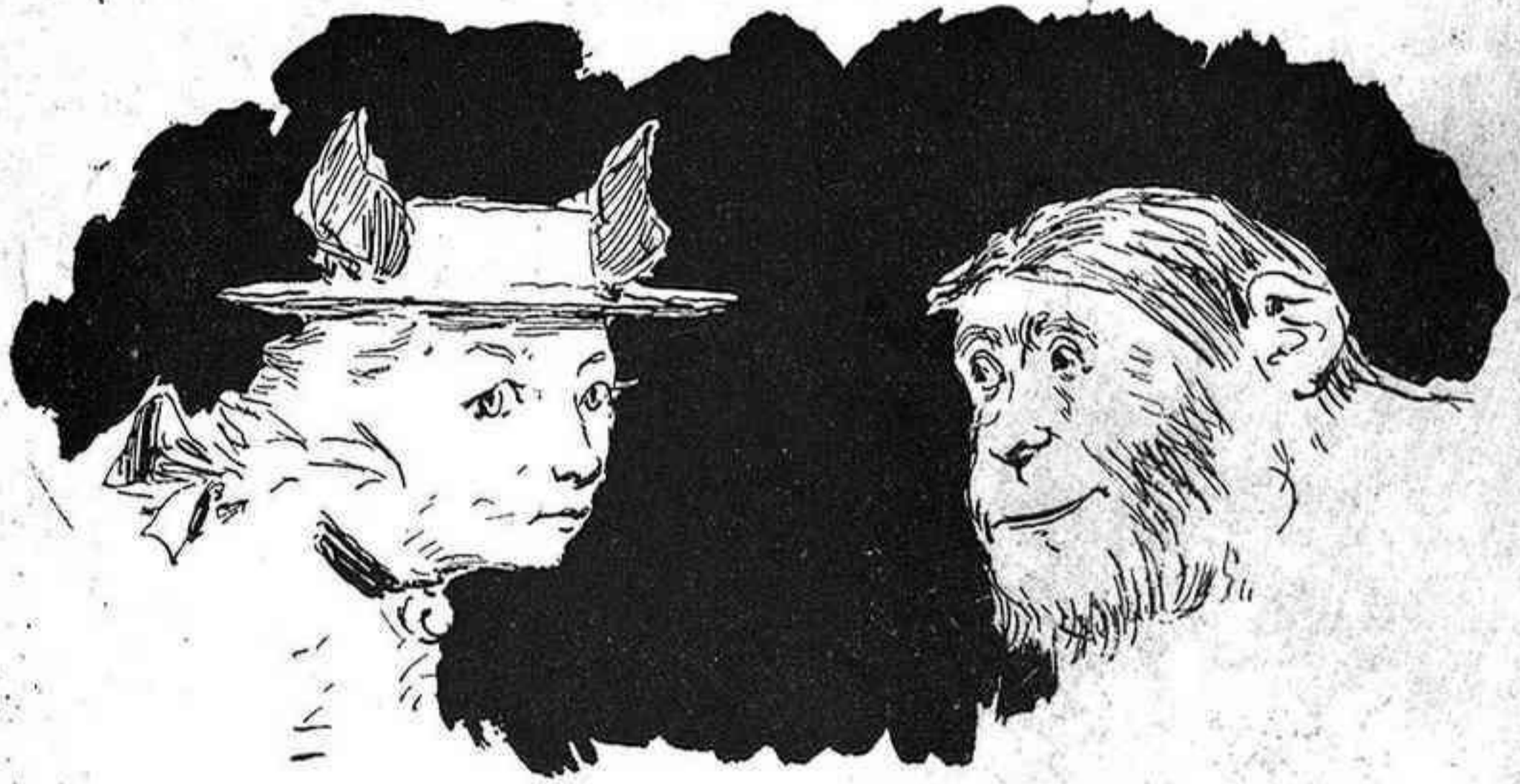
Lo positíu (per R. Miró)

—¿Com el voldrías al téu nuvi, ros.
ó moreno?

—Que sigués ben rich.

ENTRE NUVIS (per J. Blanco 'Coris)

—¡Gateta méva!...

—¡Mono méu!...

LA FRONTISSA

Cada vegada que s' obría y 's tancava la porta, la frontissa grinyolava asprement.

—¿No estás bé?—va preguntarli un día l' amo.

—No.

—¿Qué vols?

—Que m' untis.

L' amo va amorosirla ab unas quantas gotas d' oli, y la frontissa semblá moure's ab tota comoditat.

Aixó durá una senmana, dugas á lo més.

La frontissa comensá altre cop á grinyolar.

—¿Qué?—va dirli l' amo:—¿ja hi tornem?

—Sí.

—¿Qué necessitas?

—Oli.—

Nova untada, y altra vegada la frontissa torná á rodar perfectament.

Pero deu ó dotze d' s més tart, al obrirse y tancarse la porta, 's renovaren els grinyols.

—¿Qué 't passa?—li digué l' amo, ja una mica empipat.

—Qu' estich incómoia.

—¿Y donchs?

—M' has de tornar á untar.

—¡Cóm! ¿Un cop més?

La frontissa va posarse á riure.

—¿Un cop més, díus? Un cop, y deu, y cent y un milió... L' efecte del oli ¿aixó no sabs? no dura mes enllá d' un parell de senmanas. Perque las frontissas no grinyolin y corrin bé, s' han d' untar sovint.—

Y qui diu frontissas, diu amichs, companys, dependents, servidors...

FANTÁSTICH

SOCA AMUNT (per J. Cuchy)

¡Quánta pena per un níu!

MODERNISME

Fins fa poch el ser casat
no m' havia dut desditxas;
sempre 'm veyá tan mimat,
que podía di en vritat:

«cor que vols, cor que desitjas».

Mes ja prop d' un any deu fer
que passo una vida trista;
no tinch ni un quart de plaher,
y tot perque ma muller
se m' ha tornat modernista.

Molts creuhen que aixó no es res,
y está clar, ningú m' abona.

¡Sols el qui ho passa sab qu' es!
Es la ceba que cou més
la que té la méva dona.

¡De probaturas si 'n fa,
per poguer semblá esllanguida!
Ab novas modistas va

y cap cotillayre hi ha
que no li hagi pres la mida.

Ningú li fa res ben fet
y aixó el séu neguit aixampla;
vol tornarse un ser primet
y el séu cos no li permet
perque fa com jo, es molt ampla.

Perque la miri la gent
de colors extranys cambía
sos vestits continuament,
y 'us dich que á casa talment
sembla una tintorería.

Y el més trist es que sovint
me deixa l' hermilla buyda;
molts llibres que van sortint
els compra... y sempre llegint;
de casa, ¡ca! ni se 'n cuida.

Si pregunto pel dinar,
irada 'm mira y exclama:
—No més pensas en menjar
y haurías de procurar
llegí als autors de més fama.

Tinch d' en Zarathustra aquí
un llibre que molt ilustra;
aixó haurías de llegí!—

Y jo penso: Ves á mi
qué 'm conta d' en Zarathustra!

Tot lo que d' ells surt á llum,
sigan vritats ó bé faulas,
ella ho llegeix, y 'm consúm
que també ha pres la costum
de repetir las paraulas.

Quan junts menjém ella y jo,
li he dit alguna vegada:

—¿Per qué no menjas d' aixó?—
y ella 'm contesta:—Ay, no, no,
no m' agrada, no m' agrada.—

Quan la sento parlá així,
molt cops l' humor reintegro,
y en tó burlesch, dich al fi:

—Bueno, n' hi haurá mes per mi,
me 'n alegre, me 'n alegre.

No obstant, me causa disgust,
perque sa salut perilla.

Las costellas, el séu gust
es que hi hagi el tall ben just,
ben primetas, tot barnilla.

Quan las hi portan aixís
diu que sembla veurhi en ellas
del modernisme l' encís;
pro jo 'n necessito sis
ben bé d' aqueixas costellas.

Lo sortí ab ella plegats
va resultá per mi un cástich;
passavam sempre assentats
las tardes als Quatre Gats
y jo 'm moria de fástich.

També 'm va fé aná una nit
á veure un drama, sols propi
perque s' hi porti un el llit,
perque 'm vaig quedá adormit
com si m' haguessin dat opi.

Aixís es qu'entre ella y jo
temps fa 'ns separa un abisme
que ha de ser ma perdició.
¡Ja 'l pago car de debó
aquest ditxós modernisme!

Molts cops penso, estant tot sol,
que 'l que passa á casa espanta;
fins la raspa fa 'l que vol
y ha dat tot tal giravol
qu' alló sembla á can xeixanta.
Tot son crits, tot es soroll,

per gastar tothom hi ajuda
y els diners se 'n van á doll.
¡S' ha ben tornat aygua-poll
aquella pau tan volguda!

Tots els qui continuament
visquin com jo en guerra eterna,
que fassin el pensament
que d' aixó senzillament
se 'n diu viure á la moderna.

MARTÍ REVOLTÓS

DURANT LA FUNCIO (dibuix póstum de F. Gómez Soler)

¿Quínas son las comedias más divertidas? ¿las del escenari ó las dels palcos?

LOS CAMINANTS DE LA TERRA

(POEMA EN PROSA, POSAT EN MÚSICA PER ENRICH MORERA)

Una plana sens fi. Un mar de terra s' estén sota la plana del cel. Las dugas planas son llisas: la de baix sense arbres, la de dalt sense núvols. Lo sol ja baixa y ni un alé d' ayre rellisca. En mitj d' aquella gran calma, de aquella terra cremada que reposa, s' estén la llarga y desotada carretera.

PILOTAS Y NOYS (per T. Dalla Francesca)

Ditxosa l' edat, quan surten
brincant á jugá al carrer:
las pilotas son de goma
y 'ls noys de goma també.

Res com aquella
línea blanca dóna 'l
vértich del desconsol.
La via polsosa, exten-
nentse interminable
per las planas com
una veta extesa, pu-
jant com una serp
per las montanyas,
per tornarse á exten-
dre més lluny, fins á
perdre enllá d' enllá
del horitzó no 's pot
mirar sense tenir un
dupte al cor, un sen-
timent de vaguetat,
un buyt d' ausencia
de l' ánima que se 'n
va seguint angunio-
sa la via, ab l' afany
de descubrir sa llar-
garia, que arriba á
semblar infinita.

En mitj d' aquella
quietut de la plana,
invisible camina des-

d' aquella mort esblaymada, un remolí de pols casi invisible camina des-

LO REMOLÍ.—Seguíume, desgraciats de la terra. Seguiu lo ritme de l' espay, que m' empeny vers un camí sense fitas. Seguiu la pols, que es mon ombra, l' ombra del Juheu Errant, moguda per la forsa misteriosa del Destí. Seguíume terra enllá com orenetas. Seguíume, pero no penseu en fer niu, que la terra sols te de veures de pas. Seguíume y no planteu may arrels, y no planteu may amor, que las arrels plantadas son nous dolors que han de dar espinas per fruyt. Caminém sempre, que 'l caminar eternament ubriaga las ideas y ensopeix per esperar la tardansa de la mort.

«Camina sempre», me digueren malehintme, y 'l caminar es ma vida. Ab la mateixa dolsura ab que 's mouhen los planetas, jo rellisco per la fosca del misteri. Veniu ab mi, desconsolats de la vida; veniu per la llarga carretera.

(Lo Sol va decantantse, y al enfosquirse la terra, sembla aclarirse la via: y per ella, com punts negres, passan ombras, seguint la polsina del Juheu Errant que rellisca.)

CHOR DE FUGITIUS.—A tu 't seguím, fantasma. Tu ets l' imant de la nostra desventura. Som fugitius. La patria que deixarem fou dura per plantarhi las arrels del amor. Sentírem fret y fam á casa nostra. No teníam teulada hont aixoplugarnos; no teníam escó hont arrupirnos, y 'l caliu del bressol fou l' ayre lliure. La única amiga es la Mort, y ella vindrá allí hont anirém nosaltres. Guíans, Juheu, y pórtans allí hont voldrás, que la patria que busquem es no tenirne.

UN CEGO.—(Tantejant la terra, caminant ab los ulls buyts girats en l' ayre).—¿Hont me portas, oh sombra que sospito? No veig hont vaig. Soch cego y 't segueixo. De la terra que trepitjo tot m' es igual. Conech la grandaria dels pobles pel crit que surt de sa gola; conech la grandaria de la plana per la ampla quietut que 'n goso; conech lo Sol per la suor que m' arrenca dels meus ossos; conech lo bany de la lluna pels somnis que 'm fa neixer, la neu per la fredor, la pluja per la mullena, y conech lo llarch de la carretera per lo que 'm tarda á trobarse 'l fossar. Tot m' es igual. Camino porque aturat no puch viure. Los homes se cansan aviat de veure ma desventura y tinch d' ensenyarla de pas. Per aixó 't segueixo, Juheu. Crech que 'm portas á la mort, y t' ho agraeixo.

CHOR DE GIMNASTAS Y PALLASSOS.—Som los juglars del poble, pastorant pel camí las engrunas dels pobres. Disfressats ab retalls de la miseria dels altres surgidas á sobre nostre; nascuts anant pel mon; formada nostra parla de la

escoria de paraulas per tot arreu recullidas, seguim també la polsosa carretera. Nostra missió es fer riure, y no 'ns queda ni una arruga d' alegria. Tenim de divertir al poble, amagant lo sofriment darrera d' una rialla; tenim de pidolar ab ganyotas que inspirin lo goig de viure. No podem demanar la pietat que mereixem, perque 'ls homes no s' allunyin d' aprop nostre. Caminar es nostre ofici, arrossegar la tristesa per las planas, y amagar las miserias, per presentarnos riallers á las tristas arenas y seguir caminant. Ombra, no 'ns deixis, que no podem aturarnos.

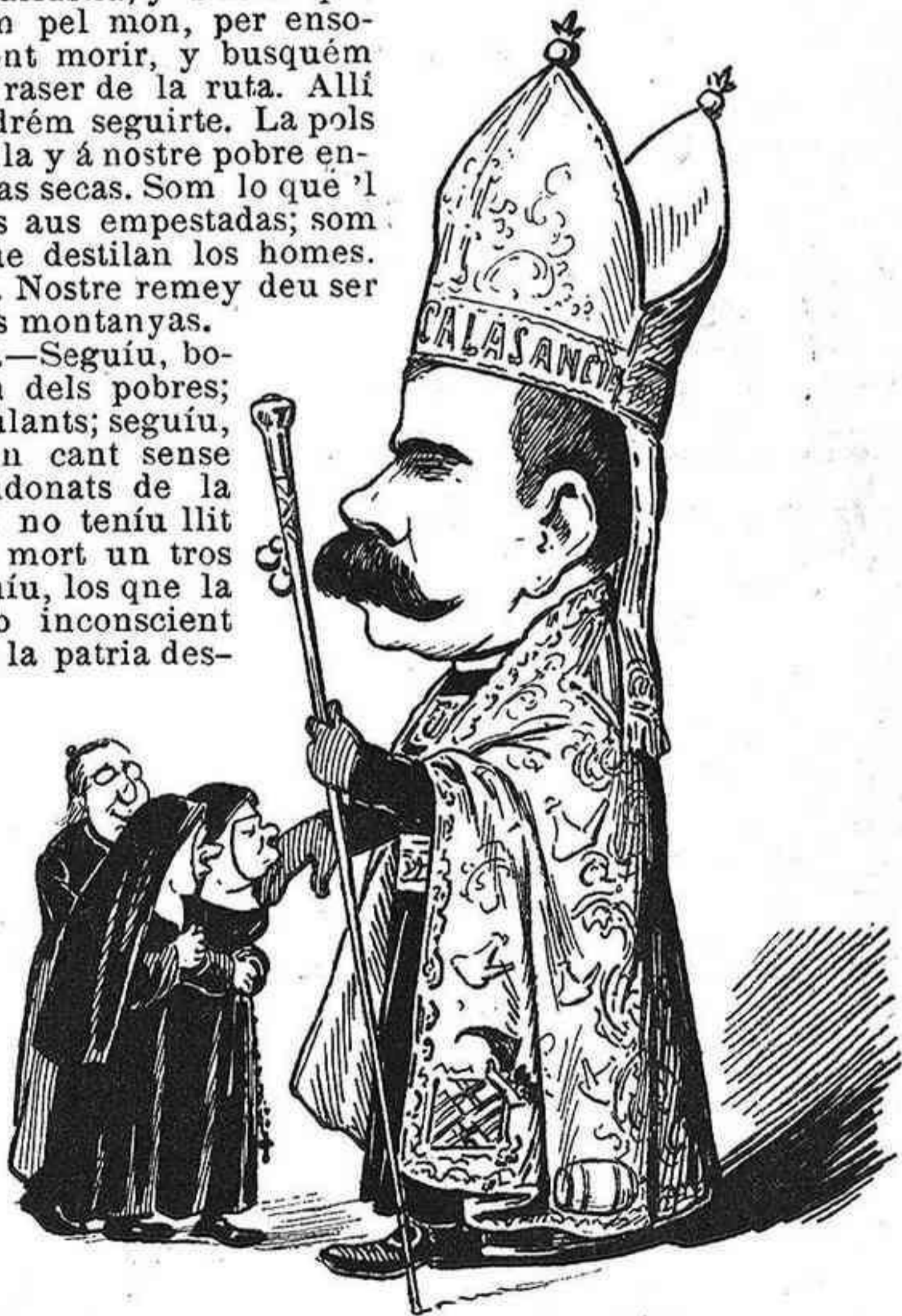
CHOR DE BOHEMIS.—Res se 'ns endona la vida. ¡Visca la bohemial! ¡May treballar! Emborratxemnos de Sol, endormisquem l' esperit al compás de la indolencia, gronxemnos en lo bressol de la ruta. Cantem entre la pols com las cigalas; cantem la marxa eterna del somni, y deixemnos relliscar ab la vaguetat dels núvols. No tenim ambició. Aborrím als Juheus de la terra, y tu, Juheu Errant, ets l' únich que 'ns atreus per la via misteriosa. Cantant y somniant te seguirem. Pórtans allí hont tu vulguis.

CHOR DE MALALTS.—(Uns ab crossas, altres envenats, altres en carretons y arrossegantse tots plegats entre la polsa-guera).—¡Ay de nosaltres, malalts de l' ayre lliure! Nostre hospital es la terra, y la miseria 'l remey. Sabem que no tenim cura, seguim la pols que 'ns arrastra, y 'l dolor que sofrim l' arrosseguem pel mon, per ensopirlo. No sabem ahont morir, y busquem nostra tomba en lo raser de la ruta. Allí caurém, quan no podrém seguirte. La pols nos servirá de mortalla y á nostre pobre enterro vindrán las fullas secas. Som lo que 'l mon rebutja; som las aus empestadas; som la última miseria que destilan los homes. Caminém. Caminém. Nostre remey deu ser darrera de las últimas montanyas.

LO JUHEU ERRANT.—Seguiu, bohemis de la bohemia dels pobres; seguieu, clowns ambulants; seguieu, músichs, repetint un cant sense patria; seguieu, abandonats de la sort; seguieu, los que no teniu llit per la vida ni per la mort un tros de terra segura; seguieu, los que la humanitat escup ab inconscient indiferencia, los que la patria desterra y 'n fa eterns fugitius de casa seva, los que haveu perdut los records y oblidat la llengua mare.

Veniu ab mi, los que sentiu una tristesa incurable; veniu ab mi, los que canteu sense veu y feu forsas sense tenirne; veniu ab mi, los que vos abordan los gosos; veniu ab mi, professó del infortuni, fullas secas del arbre de la desgracia. Veniu

CELEBRITATS MUNICIPALS
(per M. Moliné)

Sa Ilustríssima el bisbe Trabal, gran protector de la gent mística

y caminém sens may parar per aqueixa ratlla blanca. Veniu per la llarga carretera.

CHOR DE TOTS PLEGATS.—Marxém tots á un plegat. Lo Juheu Errant nos inspira. Seguím lo ritme del espay que 'ns empeny per un camí sense fitas. Nosaltres som los que crida, los desconsolats del mon. A nosaltres nos promet que 'l caminar eternament ubriaga las ideas y ensopeix per esperar la tardansa de la mort. Juheu, no 'ns abandonis; sias la nostra estrella, la estrella negra de la nit.

(Ja es fosch. En lo cel comensan á puntejar las estrellas. La carretera encare es blanca, y per ella van passant las tristas siluetas dels caminants de la terra. Las veus de la nit comensan á sentirse, y allí, al lluny, perdentse ab ellas, se sent encare la veu del Juheu Errant.)

JUHEU ERRANT.—Veniu y caminém sens may parar per aqueixa ratlla blanca. Veniu per la llarga carretera.

(S' ha fet de nit. Hont van los caminants de la terra, ni ells mateixos ho saben. Van d' esma, atrets per lo desconegut, fiantse en lo que vindrá, probant sempre terras novas com remeys nous als seus mals, fascinats del blau cel lluny. y... qui sab?... somniant potser en l' infinit, en lo sempre més d' un fatalisme sense límits.

Potser aixó senten, y potser son los sols filosops que practican.

Lo seu rastre deixá un desitj de seguirlos, un agre-dols, sentit y fugit depressa, de compassió y simpatia.

Es un adeu cada un que passa per la llarga carretera.

Es l' adeu d' una vaga silueta que s' esfuma.

L' adeu del cor presoner que voldria tenir alas.)

SANTIAGO RUSIÑOL.

quinze rubís té,
la plata preciosa,
l' esfera també,
bonich guarda-polvo
del millor plaqué...
En fi, es bon rellotje;
millor no pot sé;
sols que té 'l defecte
que no va may bé.

A un séu fill desaplicat
deya un pare bondadós:
—Fes orelles quan el mestre
vos expliqui la llissó.
—Donchs si vol que fassi orelles
(va respóndreli 'l xicot)
es molt just que 'm busqui un mestre
que ademés sigui escultor.

—Per deu rals als Quatre Gats
m' han dat un dinar decent.
—Per deu rals y era de cent?
¡vaya uns comptes més salats!

J. F. BUSQUÉ.

Parlant de rellotjes
deya 'l senyor Arqué:
—Lo méu sí qu' es joya:

—Tinch un gran disgust, Arcís.
—¿Y aixó, senyor Batarada?
—¡Ay! aquesta nit passada
m' han entrat lladres al pis.
—Sí qu' ho sento á fe de neu.
—Es un cas molt desgraciat,
pero alabat siga Deu.
Sórt que del que m' han robat
no hi 'via res que fos meu.

—No 'n passis ansia d' en Prat;
ja pot anar sol.

—Carat,
no 't pensis que també ho conto
—Lo que li falta de tonto
li sobra d' espavilat.

J. PONT Y ESPASA

L'HEREUHET (quadro al oli d' *Enrich Serra*).

L' AMICH X.

ANSAT de pensar en vers per espay de tres horas, empleadas en la terminació d' un juguet cómic, vaig sortir de casa pera respirar en prosa, una cayguda de tarde, quan las ombas de la nit y la llum del día están en renyida batalla de govern.

De pas en pas, vaig trobarme, tot fumant cigarrillos, assentat en un dels banchs del passeig de Colón.

No pensava en res, y tot me distreya. La collada de treballadors de la Barceloneta y 'l port, suats y somrients per ser l' hora de plegar; els tranvías passant bronzents ab sos monótonos cops de campana d' avís per no atropellar als viandants y fer separar els carros; el soldat y la ninyera retrassada venint del Parch; el matrimoni desocupat que surt á donar un vol, aprofitant l' hora de la fresca, y 'l nyébit que serpenteja buscant puntas de cigarro; tot constituía als méus ulls un cinematógrafo de molts mils metros de cinta y justa colorana.

Tan distret estava ab vista vagativa, que vareig tardar segurament un bon quart d' hora en reparar que tenia un company de banch. ¡Pero, quín company! *Nada menos* que l' amich X, al qual feya temps que no veyá.

¡Y ell també n' estava de distret! Tampoch reparava en mi.

¡Cosa estranya!

Son carácter jovial, propici sempre al xiste y á la broma, desdeya molt del estat d' ensopiment en que 's presentava á la inéva vista.

Ullerós, ab moviments nerviosos, descuydat de roba, fangós de calsat, tot probava en ell l' home que, possehit de idea neguitosa que li atrofia el cervell, camina sense reparar ahónt posa 'ls peus.

L' amich X no era pas aquell assíduo concurrent al Eden-Concert, el carambolista de Novetats, el desitjat de las coristas de Eldorado, no. Semblava tot un' altre home.

—Y donchs, amich X, —vaig dirli tot tocantli 'l bras com per desper-tarlo.—¿Qué tens, qu' estás tant distret? ¿Ja no vols coneixer als amichs?

ACONTEIXEMENTS DE L' ANY.—*En Dato á Barcelona*
(Fot. ESQUELLA).

La Ronda de Sant Antoni en estat de pau

—¡Eh!—feu ell com retornant á la vida.—¡Ah! ¿ets tú? Dispensa: no havia reparat...

—¡Quánt temps sense véuren's!—afegí jo ab ganas d' entaular conversa.

—Sí; molt temps... molt temps... Es dir, no gayre.

—Home, un any ó poch menos.

—A mi, sí, pero á ella...

—¡Ella! ¿qui es ella?

—L' Alicia.

—No la coneix.

—¡Cóm que no! ¿Tu no coneixes á l' Alicia? ¿A la *méca* Alicia?

—No recordo...

—¿Sabs-ahont la vaig coneixer?

—Allá ahont se coneixen totas las Alicias. Al Eden-Concert.

—No. En els assientos fixos del Tívoli, quan la companyía valenciana.

—¿Ella ho es?

—Sí: de Burriana.

—Bonas taronjas, y bonas mossas.

—¡Tu la coneixes!

—Coneix las taronjas, pero á la téva Alicia, no.

—¿Ho asseguras?

—Ho asseguro.

—¿Ho juras?

—Ho juro.

—Donchs... Jo estich boig.

—Molt ho temo, porque fins ara tot lo que 'm dius me resulta altament estrambótich.

—Escolta. Estich enamorat, enamoradíssim de l' Alicia. L' hi he posat un pis decentet al carrer de... ¿Tu no sabs quín carrer?

—Si no m' ho dius...

—Al carrer de Dou. ¿Qué 't sembla?

—Me sembla que fa cantonada al carrer del Carme.

—Donchs bé: fa uns quants días qu' ella, l' Alicia, no 'm resulta com avants.

—¿Es que tu ja n' estás cansat?

—Al contrari. Jo estich cego d' amor per ella. Pero ella ¡ah! El séu somris d' ara no es pas el d' avants: es débil, esteriotipat. Els séus petóns no son

més que soroll... els séus...

—Bah, potser t' ho pensas. Caborias tévas.

—¡No! Sospito que 'n té un altre, y que jo soch el pagano.

—¿Tens probas?

—Fins á cert punt, sí.

—Veyám, digas.

—Quan truco, tarda á obrir, y quan l' invito per anar al teatro, segóns quíns días no vol surtir.

—Aixó no justifica res del cert.

—¡Tu la defenses!

—Jo no defenso á ningú... pero...

—La méva sospita es certa. Tu ets el preferit.

—¡Jo!

—Sí: tu mateix. No ho neguis.

—Amich X, aixó ja es més serio. Te juro per

ACONTEIXEMENTS DE L' ANY.—*En Dato á Barcelona*
(Fot. ESQUELLA).

La Ronda de Sant Antoni en estat de guerra

lo més sagrat, que ni coneix a la tal Alicia, ni m'he dedicat may a...

—Es que com aquestes coses sempre recauen en els més amichs...

—En mi no està bé admetre aquesta màxima, y m'agravia molt el teu dupte.

—Espérat. ¿Permetes que continuhi?

—Continúa, descartantme a mi d'aquest joch.

—Dispensa: després ja'm justificaré.

—Com vulguis.

—L'Alicia somnia alt. En somnis contesta a tot lo que se li pregunta. L'altra nit, donchs, posantli la mà al pit per ferli més opressió, vaig dirli:

—Alicia, ¿tu estimas a algu?—Sí,—va contestá ella ab veu dolça.—Sí, estimo molt.—¿A qui?—vaig replicar boig de celos.—A...—Sens dupte anava a dir un nom, pero...

—¿Pero, qué?

—En aquell precís moment va despertarse esbarada, dihentme que acabava de somniar que jo no l'estimava, y qu'ella s'havia tornat boja d'amor.

—Resumen: que qui s'ha tornat boig est tu, embolicante ab... Alicias.

—¿Vols dir?

—Las senyas son mortals. Lo que de tot més m'estranya es que hajas arribat a pensar que jo...

—No hi ha tal cosa. En el dupte de qui es *ell*, dono aquesta escopetada a tots els amichs que trobo, per veure si en alguna cara descubreixo la inquietut propia del traïdor.

—Mal sistema.

—¿Per qué?

—Perque 'n trobarás més d'un que, pel mer fet de donarse ayres de conquistador, te farà creure ab mitja rialleta qu'ell es el preferit.

LLUIS MILLÀ.

RECORT DE CATALUNYA (apunte al llapis de J. Masriera)

PARROQUIANA (per J. Juliana)

Una lectora del ALMANACH
de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

MODISME CASTELLÀ ILUSTRAT (per Mecachis)

Calentándose los cascos

ESPURNAS

Lo casarse sens conéixers
es aquí y á tot arreu
tenir ganas de jugarse
lo benestá á cara ó creu.

La que té la cara hermosa,
molt *salero* y bells contorns,
sols mirant, si s' ho proposa,
fa dels homes lo que vol.

Está tant mon pobre cor
á las penas avesat,
que si un cop te d' alegrarse
vol está alegre y no 'n sab.

Sé que dus mitjas de seda,
sé també de quín color,
y fins sé que fa mitj' hora
las portavas al garró.

J. F. GAVIRES.

CANTARELLAS

Si á ta súplica accedis
y un petó 't deixés donar,
te voldria net de cara
y además aixut de nas.

No es que no 't trobi aixerit
ni que 'm semblis testarut;
es que tens molt poch *monissos*
y avuy, fill, l' *argent fait tout*.

Ans de requebrá á las noyas
t' has de fé arreglar la cara,
puig si ho fas tal com la tens
t' endurás moltes carbassas.

No hi ha pena que s' iguali
ni s' assembli de bon tros
á la que en aquest mon passa
qui, estimant, no es correspost.

PEPETA FORGERÓN B.

L' AMOR D' ELLS

—Jo t' asseguro, María,
y ho pots dir als teus papás,
que per 'llá als vols de Sant Pere...
serán els días més llarchs.

Desde que 't coneix, Tresona,
que... coneix á un' altra dona.

Si un día m' abandonessis
pera casarte ab un altre,
agafava un ganivet,
y... mataría un pollastre.

G. P. DE VILASSAR.

DIALECH POÉTICH-GEROGRIFICH (1)

(La solució a la plana del davant)

FIGURÍNS PER CARNAVAL

Trajo de Frescura

Trajo d' Ignocencia

(PP) (—) 6 AB 6 :: TTT TIMO
 : TARIIS + CONTNTA
 × T 1, 100 1 A pa pa IO
 > L KE TIT PPP I
 (¿) :: POTS KE JO VIKI
 100, 100EVIRETAB FreQEEIA
 100, 100, E 100 ITAVI PIRA
 : CLA 1 als TIS PIS VIENME
 × KE I D TNI TAN ZLS
 × KE NO ††† ma ma PRO + †
 × KE DIIS KE JOTolVIDO
 3 Z × KE TI PPP † (?)
 10 10 ab KENO TTT MOTIIS
 × O TI 13 que XIII.
 7 E DDTAR KII CGO
 × MACO CO TAAAIA NOVI 0 (cero re)
 20 AKI I TTPLIK 0
 :: MON COR × TI TAN PN
 6, 1 FOIX × KE VOLDRIA
 1 NIR SAL TI BN DP0S
 100 poo IBLE A rama TIX
 + AVI AT DL KE DIGUE rem
 7 ink D LO T IA MOR
 × TI I FOCH TER IBLE'mCrM
 1 BBB T VILL DAR o 1000
 20 als MEIS BRAII 3 Z.

(3Z) (—) (¿) :: CNTN POK VRGONYA
 : KE TI PROPOOAT 0B0?
 6 ab ab LO KE VAL TAKRA
 10, 10, 10, pooa I F0 amaa I LLengua

(PP) (—) 100 TOT = DDP0 o ARA
 (¿) × KE 3AIXIT MOLEETI (?)

(3Z) (—) × KE 9 VILL JA TO E DIT
 × QAAAOLS JOO ERE TVA
 6 0ALIALANOOOTRA
 1 IOTAL :: 10 ORDN
 10, 10, 9 LVIDARTNTOTANT
 :: SO 1 a NOIA D 100 a
 :: PIR MOCH I I seré
 × + KEN KON TRATEMP ÑÑÑ
 (apart) 6 a b 6...

(PP) (—) VAIA Dn.A
 × D + et et KRIEL I EEKERPA
 6 on AIXO 888 I 999

(3Z) (—) (¿) : K ENKR pot pot E IN6TIXEE(?)

(PP) (—) 9 DI0 + D G NO LLS
 1, 1000 T DICH KEMDIIPP6

(3Z) (—) : 1 A E (apart)

(PP) (apart) (—) KINANO IA
 + Honrada I + DiICRETA
 20 DO ARA + o20
 × KELS ZELS VIG TAtormentaÑ

(3Z) (—) : × o o FA6 A IXIII
 — DITS I + K1TL
 (apart) : I B, : I BON XICOT
 :: FA RA LO KELIORDNI

(PP) (—) :: V NO 0NYIR ABLL (apart)
 × KE T MOLT A NNNNN.

(1) Observis que cada vers comensa per xifras ó signos aritmétichs. L' autor s' ha

PEP.—Si sabessis com t' estimo,
estaries més contenta;
per tu sento una passió
major que la que tu 't pensas.
¿Com pot esser que jo visqui
sense veuret ab freqüència,
sense sentir ta veu pura,
esclau als teus peus veyentme?
¿Per qué has de tenir tan zels,
per qué no creus mas promesas,
per qué dius que jo t' olvido,
Treseta, per qué t' ho pensas?
Déu sab que no tens motius,
pero tu, tretze que tretze.
Se té d' estar casi cego
per ma constancia no veure.
Vina aquí y t' explicaré
com mon cor per tu tan pena;
sí, sofreix perque voldria
unirse al teu ben depressa;
sent possible ara mateix,
més aviat del que diguérem...
Set tinch de lo teu amor;
per tu un foch terrible 'm crema:
un bés te vull dar, ó mil;
vina als meus brassos, Treseta.

TRESETA.—¿Com s' entén, poca vergonya,
es que t' has proposat rebre?
Si sabs lo que val ta cara
deus posá un fré á mans y llengua.

PEP.—Sent tot igual després. ara,
¿per qué, Tresa, així 't molestas?

TRESETA.—Perque no ho vull, ja t' ho he dit
per quan sols jo seré teva
si 's realisa la nostra
unió tal com Deu ordena.
Deus no olvidarte entretant
com so una noya decenta
com pura soch y ho seré
per més que en contra t' empenyas.
(*apart*). Si sabessis...

PEP. —Vaya, dona,
per demés ets cruel y esquerpa,
si son aixó vuyts y nous...

TRESETA.—¿Es que encar, pot sé, insisteixes?

PEP.—No ho diré més, de genolls
humil te dich que 'm dispensis.

TRESETA.—Es un ase (*apart*).

PEP. (*apart*). —¡Quina noya
més honrada y més discreta!...

—Vindré ara més sovint
perque 'ls zels veig t' atormentan.

TRESETA.—Espero ho fassis aixís:
menos dits y més cautela...
(*apart*). Es un be, es un bon xicot;
com farà lo que li ordeni.

PEP.—Convé no renyir ab ella (*apart*)
perque té moltes cinquenas.

P. TALLADAS.

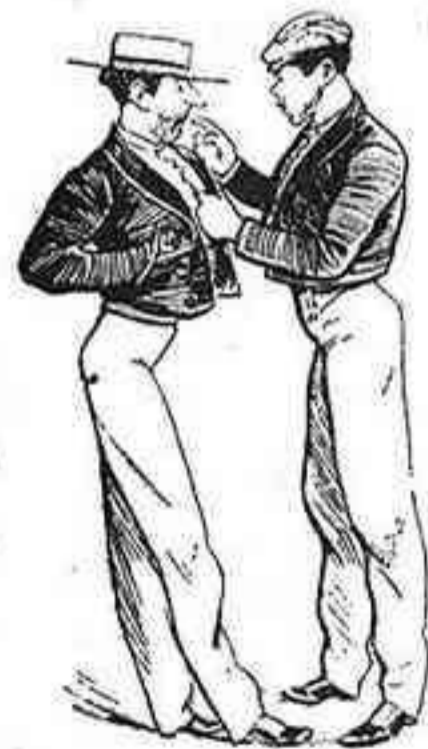
permés totas las lliberats fonéticas y ortográficas d' aquesta classe de composicions.

ATRAVESANT LA SALZEREDA
(per R. Miró)

—Ja poden cantar els rossi-
nyols, que si jo hi caragolo una
reflada de fiscorn, tots pararán
per sentirme.

TOREROS DE HIVERN
(per L. Ensenyat)

—Ja ho veus, tots se la tallan:
dintre de poch, ens quedarém
sols.

GRANS DE PEBRE

Quan una dona no veu en un' altra una rival, es sempre generosa, y fins se permet alabar la séva bellesa.

***

Es l' amistat un llas que serveix per agermanar als homes; pero basta que una dona 'l toqui pera desferse tot seguit.

RAMÓN BERTRÁN.

El parlar y 'l vi, poch, bó y á las sévas horas.

***

Aixís com en el teatro las comedias solen acabar en casament, en el mon real, després de un casament es quan comensan las comedias.

LLUIS CAMPANYÁ.

Home previngut, desconfiat segur.

***

Es la calumnia com un tap de gaseosa: qualsevol pot tréure'l; pero després, ni 'l mateix que l' ha tret es capás de tornar-lo á ficar.

UN A. VENDRELLI.

La major part dels casaments se fan per amor... al interés.

***

Per més que vaja sorprendre que la Sarah Bernhardt en l' «Amlet» fes el primer actor, no té res d'extrany, puig en la Comedia humana ja fa molt temps que la dona s' ha posat las calsas.

B. SAGRERA.

CARNAVAL DE 1900

(per M. Moliné)

De las inclinacions que mostra la infancia al disfressarse, pot deduirse qué será la juventut del sigle XX.

Imyent

ESTIU.

DEUX DE O. JUNVENT

QUADRET

El joyós vellet
de missa ja torna;
de missa ja vé
picant ab sa crossa.

La neta gentil
son brasset li dona...
¡tan tendre brasset
cóm el reconforta!

Per veure passar
al vell y la noya,
abaixan llurs caps
alzinaz y roures...

Llensan son perfúm
las tristas violas
y 'ls aucells del bosch
refilaut s' acoblan.

El joyós vellet
de missa ja torna;
la neta gentil
son brasset li dona.

Y 'ls bons xaragalls
que cantant rodolan,
al véurels passar
el bon día 'ls portan.

XAVIER VIURA.

L' art vol aixó: apoyarse molt sobre el modelo

A CAL RETRATISTA

—Deu lo guard.

—¿Digui, senyora?

—Venía per retratarme.

—Molt bé. ¿No pot indicarme
si vol busto ó qué?

—Es igual.

Encare que... la figura
sencera... tinch por que abulti...
¡Vosté mateix!... Que resulti
una coseta com cal.

—Descuydi.

—Aixó sí, voldria
que aquest granet de la galta,
¿sab?...

—Ja. Que no hi farà falta.
si li trech ¿eh, no es aixó?

—Just. A més, si li es possible,
aquesta arruga la esborra,
y aquí al cabell...

—Déixiu corre;
sé la méva obligació.

—Els ulls...

—Conservarán íntegra

la llum que dins d' ells se tanca.
—¡No 'm fassi morena!

—Blanca,

com la llet ¡naturalment!

—¿Es dir que...?

—Quedi tranquila:

jo mateix vull retocar-lo.

—¿Quán haig de vení á buscarlo?

—Passi... 'l dissapte vinent.—

En la fetxa convinguda
torna altre cop la senyora.

—¿Está llest?

—¡Pues bona fora!

Veji, mirissel. ¿Qué tal?—

Com se comprén, el retrato
no s' hi sembla gens ni mica;
pero es clá, 's troba bonica,
y exclama:—¡Qué natural!

C. GUMÀ.

LO DARRER PETO

Nunca cual ella amarás.

Josepha Massanés.

La porta del cancell s' obrí de sobte y una munió de baylets invadiren lo menjador de casa.

Darrera d' ells dos homes compassius portavan el méu fill gran desmayat, ple de sanch, ab lo capet mitj caygut sobre las espatllas.

Al véurels la méva mare y ma bona esposa, feren un xiscle estrident y esgarrifós, un d' aquells xiscles que surten no més de las ánimas que verdaerament estiman. A mi 'l xiscle no 'm sortí perque se m' entortolligá pel cor y m' hi deixá una opresió violenta y dolorosa.

La primera impresió fou la de que 'l noy havia tingut alguna d' aqueixas desgracias á que está exposada tots els días la maynada dels pobles rurals, ahont l' esbargiment y 'l joch se fan en mitj del carrer, á tot ayre y ab plena llibertat. Mes no era aixís. Lo méu fill havia rebut un cop de pedra al cap que li ocasioná una ferida fondíssima. Y mentres esbarats corriam ma esposa y jo en busca de draps y venas, árnica, fel de goday, oli de fullas de lliri, y altres remeys casuláns indicats en semblants cassos, ens adonarem que l' avia havia desaparecut del menjador.

Feya una nit d' hivern dolenta, ab un vent fret y punxant que 's ficava fins al moll dels ossos, y als pochs minuts comparegué la méva mare acompanyada del metje. Elia no obrí boca. Tremolant y ab la cara de color de ci-

rera verda, lluhintli ab la suhor de l' angunia y del sofriment moral, quedá com alelada contemplant al metje fent la cura del noy.

Aquest se revifá, y presos els antiespasmódichs que 'ns receptaren, torná la normalitat á casa, encare que á ningú l' hi torná la tranquil·litat del esperit.

* * *

Al endemá lá mare no s' aixecá del llit. Ella, qu' era sempre la primera de llevarse, aquell día no pogué. Entrarem en sa cambra y 'ns innová que á la nit havia caygut del llit y que no 's trobava ab forsas pera res.

Vingué 'l metje. La examiná atentament y 'ns digué que alló no era cosa de cuydado. Passaren días y la malaltia no cedí. Jo, per un presentiment inexplicable, me la veyá mor-

UN OBRER INDIGNAT (per G. Cornet)

—¡Ditxosa anada dels obrers á París! Trenta anys fá que soch obrer de Santa María, y ningú s' ha recordat de mí per res.

ta; 'l metje perfidiejava en que no. Ab tot y resoltament vaig plantejar la qüestió de sacramentarla.

¡Y tant mateix la veu del méu cor no s'enganyava pas! La mare aná perdent, perdent, y 'l metje hagué de declarar-se vensut.

May com alashoras havia sentit jo l'amor de fill. May com alashoras havia comprés lo que 'ls fills deuen a las mares, y tot interés me semblava poch, tot sacrifici mesquí, y grollera tota expansió amorosa. ¿Qué no hauria fet pera salvar la vida de la méva mare?

Cada vegada qu'entrava en sa cambra 'm plorava 'l cor y havia de ferme molta resistència pera que 'ls ulls quedessen aixuts. Jo la servia carinyosament; l'acotxava y amanyagava com si fos una filla méva; y fins al tractarla, ab tot y qu'ella era una dona que sempre havia exigit molta sumissió y molt respecte, sense adonarme'n li vaig dir *tu*.

Al més lleuger mohiment jo era allí.—¿Qué vols?—li deya. Y ella 'm responia ab una dolcesa, ab un mirar d'ulls, ab un tirat de llabis que m'enternia.

Jo veyia que s'acabava aquella vida; y 'm sentia atret cap al llit de la malalta, y m'ajeya al séu costat de boca terrosa, arrapantme als coixins, á frech á frech de las galdas de la mare. Aixís me creya contemplarla millor; lo séu alé 'm confortava; sas miradas m'entravan més de dret al cor y 'l séu parlar me semblava la veu de Déu.

En aquesta posició, no sé cuántas vegadas vaig arreglarli 'ls cabells esbullats y aixugarli la suhor del front; pero recordo bé que una d'ellas mos llabris se posaren sobre 'ls séus llabis y 'ns cambiarem dos petóns plens, vibrants, xardorosos, esclat fervorós de las nostras ánimas.

Y li diguí:—¿Oy, mare, que m'ho perdonas tot?

—Sí, fill méu... tot... tot...—respongué ab fermesa, malgrat son respirar fadigós...

Moltas consolacions he sentidas al peu del confessorari, pero cap tan fonda ni tan extraordinariament inefable com la que 'm causá aquella absolució general de tota ma vida, rebuda de la méva mare y de cara ja á la Eternitat.

¡Que Déu la tinga al cel!

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

BON RECURS

En Manel, un jove despreocupat, més viu que la fam, valent, decidit y que may per res s'inmuta, surt del café á altas horas de la nit per anarsen cap á retiro y al tombá una cantonada 's topa ab un lladregot que 'l primer Déu te guard que li dona es el següent:

—¡Alto, 'ls dinés ó la vida!

En Manel demostra quedar més sorprés y tenir més espant de lo que realment li causa 'l soptat *encuantre* ab el lladre y li díu:

—*Bueno*; no 'm mateu, ja us els donaré 'ls quartos; pero sobre tot que aquell que ve al darrera vostre no 'm dongui un altre susto tornántmels á demanar.

—¿Quí voleu dir?

—Miréu aquell que hi ha allí.

El lladre gira 'l cap per veure al fulano en qüestió, que no es ningú, y, aprofitant en Manel la ocasió, li venta tan tremenda garrotada entre cap y coll que ja 'm tenen al *caco* rodolant per terra sense sentits. Y en Manel segueix son camí tranquilament.

AGUILETA.

A PARIS.—LA DRETA DE LUXEMBURG (per O. Junyent)

Las que jagan á ninas.

A PARÍS.—L' ESQUERRA DE LUXEMBURG (per O. Junyent)

NOTAS ESCULTÓRICAS
(per L. Escaler)

Desilusión

Jerro pera ví

Jerro pera flors

LA «SOIRÉE» DE DON SILVERI

A casa don Silveri Pasta Naga va celebrarse, fa vuyt ó deu días, una *soirée* ab caràcter de vetllada musical-literaria-cursi é insípida.

Els salons de la casa varen veure's plens de una concurrència molt *lluhida*, puig que tothom *lluhia* de la cara pel gran calor que hi havia per 'llá dintre.

Els joves engomats tots procuravan cambiarse ab las senyoras frases finas, quan més els convenia als uns y als altres cambiarse en lloch de frases... la camisa.

Las senyoretas totas demostravan á *El Eco de la moda* estar suscritas, pro no n' hi havia cap que fés la cara de saber fé una truyta ab esberginias.

Quan va estar tot ben ple, que alló semblava la Sucursal de la Pescateria, una tal «Soledad» s' acosta al piano y lo que va tocar ni ella ho sabia.

Un jove elegantíssim que ostentava á prop mateix del nas una gran piga, va cantar, segons deya cert programa l' Himne modern (¡horror!) *Vorrei morire*.

A aquell pobre infelís que feya cara de no haver menjat res desde vuyt días, li queyan, tot cantant, unas gotassas que hauria omplert cada una mitja xicra.

Seguidament un' altra senyoreta va llegir *La Sordina*, una poesia tan llarga y mal llegida, que semblava talment alló una lata... de *sordinas*.

Pero 'l gran atractiu, lo que esperava la concurrència ansiosa y mitj dormida era la gran sessió que de fonógrafo el senyor de la casa donaria.

Al acabá un discurs fosch y molt negre que 'l seu fill li va escriure ab tinta xina, fa saber que 'l fonógrafo allavoras cantarà 'l brindis de *La Viejecita*.

Y en efecte, comensa l' aparato á entonar *La Passió* ab tanta desdixta y ab un soroll tan raro, que 'ls qu' ho escoltan á tots la pell se 'ls torna de gallina.

No va faltar qui á riure va posarse prenent aquell *percance* per un xiste; més després d' excusarse don Silveri anúncia 'l concertant de la *Lucia*.

Més l' aparato aquell, que ja semblava disposat sols per ferli la santíssima, com si li hagués dit *Llucia*, al punt comensa á declamar un drama d' en Zorrilla.

Davant de tal fracás dona una excusa al mateix temps que dona la noticia que en vista de lo adelantat de l' hora van á serví 'l refresch las sévas fillas.

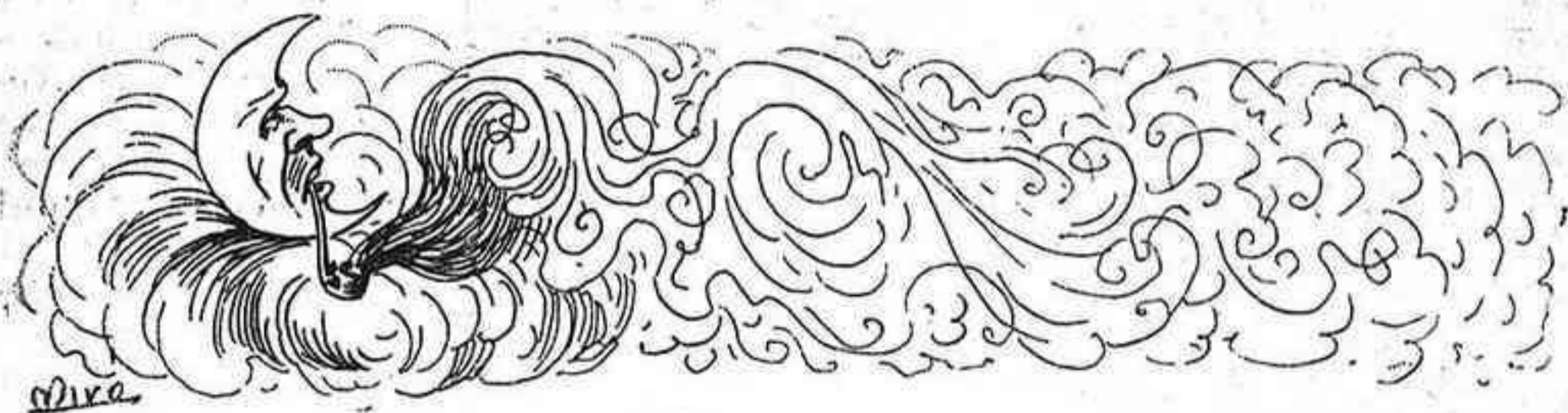
Al acte en mohiment tothom se posa y comensa 'l soroll de la *vajilla*, puig pels preparatius tenia trassas de sé' un refresch com pochs entran en lliura.

Al molta parsimonia y elegancia

comensa á repartí una de las fillas
orxata feta ab aygua de l' aixeta
perque resulta així més de familia.

Al acabar la festa van cambiarse
saludos y petons de despedida;
fomentant així 'ls llussos, vull dí, 'ls llassos
de unas quantas familias distingidas.

J. STARAMSA.

EN «MITJA-CULLITA»

Lo méu amich l' hereu Jaume de Mas Molons, que en ló firal dels bous á
fira al Vendrell se trobava voltat de negociants y bouaters, discutint la bona
cria del bé de Déu de caps que aquell hi tenia, digué al véure'm entre 'l
grupo de badochs, deixant per un moment la conversa del negoci:

—Tením que parlar; si t' esperas un moment...

—¡Uy!...—diguí interrompentlo—tens feyna tallada per tot lo dematí; ja
'ns veurém un' altra hora.

—Bueno, donchs; al mitj dia fes cap al café del Tano, y tot prenent un
vermouth enrahonarém.

—Allí t' esperaré—vaig contestar tot allunyantme del grupo, fent la se-
güent reflexió: ¡En bon lloch me cita, com hi ha mon! Si aquí no parlan de
altra cosa que de bous, al café d' en Tano, tot esperant los bouaters que del
hostal del Xocolata los avisin pera dinar, no tractan de res més, per variar.—

Y allí vaig fer cap en lo precís moment en que l' amich Jaume, partint
la diferencia de un tracte, exclamava:

—¡Vaja, Jan; donali 'ls vadells al pés á vuyt rals y mitj, y que no se 'n
parli més!... Los vadells quedan per vos... ¡Hola!...—continuá al véurem.—
¡Séu!... ¡Tano... porta quatre vermouhts!

—¡Ahónt vas ab *bramuts*!—digué en Jan.—¡Aixó son potingas! A mí pór-
ta'm *horlanda*.—

Y mentres en Jan y 'l comprador dels séus vadells establían las condi-
cions de pago y entrega del bestia, nosaltres tinguérem la següent conversa:

—¿No vas dirme que desitjavas venir á Mas Molons quan organisés una
cassera? Donchs lo dijous vinent, passada la fira, llestos ja de las feynas de
trascolar, prempsar y embotar lo ví, y alleugeridas las vinyas de pampolada,
després d' haverhi donat una passada los remats de bestia, indispensable aixó
perque 'ls gossos puguin *traballar* ab comoditat y sense entrebanchs, inau-
gurarém la temporada ab tot l' aparato corresponent.

—¡Magnífich!—vaig contestar entussiasmat.—No faré falta. ¿Que portaré
escopeta?

—¡No!... te pesaria massa y després... los gossos podrían pagar la festa á
costa d' alguna perdigonada á las costellas.

—¿Que vols dir que no tiraría dret?...

—¿Als gossos?... ¡Ja ho crech! Ab tal que portis gana, res més de tu de-
sitjo.

—Gana, ray; es lo que 'm sobra. ¿Y per venir al Mas?

—A las sis del mati hi haurá ja aquí al Vendrell en *Mitja-Cullita*, lo ma-
sover, ab la tartana, qu' en menos de mitj' hora vos portará á la hisenda á
tu y á quatre ó cinch amichs més.

Lo pollós, de MURILLO

—¿Confías en que 'sfará bona cassera?

—Si no fem un parell de llebras y una dotzena de conills, lo *Negret* deixa de ser lo millor llebrer que hi ha á deu horas al voltant,—digué acariciant lo cap del *Negret*, que s' estava assegut á terra, sobre las potas del darrera, y que, al coneixer que 's parlava d' ell, se aixecá, remenant la qua, vinclant son esbelt y elegant cos, negre com una mora y lluhent com unas sabatas de cadet, y com si volgués probar la flexibilitat de son camañe, alsá una pota, y ab tota facilitat ¡xap! la descansá sobre 'l marbre de la taula.

Era un galgo de pura rassa que 's portava las alabansas á sobre, y que en quantas casseras havia assistit demostrá que la séva fatxandería no te-

nía res d' embustera.

Després d' enterat de certs detalls de la cassera, nos despedirem hasta 'l dijous, ja qu' en Jaume tenia precisió de deixar la fira per reclamarho aixís los perentoris treballs agrícolas de la hisenda de Molons.

* * *

Entre sis y set del matí del día senyalat, encabits dintre de la tartana, anavam quatre amichs d' en Jaume de Molons y 'l masover d' aquest, en *Mitja-Cullita*, que guiava 'l caball que trotava fort com si li faltés temps pera arribar á puesto. Dels amichs que anavam á la tartana, l' un donava capsonadas, mitj adormit, com si volgués recuperar las horas de son que havia tingut de deixar en banda; los altres dos discutian sobre 'l mérit de la companyia de sarsuela que durant las firas havia actuat en lo teatro del Casino, y 'l masover y jo anavam enrahonant del hereu Jaume, de las cullitas, de la filoxera y de la hisenda de Molons. En *Mitja-Cullita*, motiu que jo trobava molt estrambótich y que m' intrigava saber de qué prevenia, sense gosar á preguntarli, porque ignorava si era de son agrado que li diguessin, era un acabat exemplar de pagés catalá acomodad, de cara llarga, escardalenca y seriosa, enterament afeytada, sombrejada pel doblech de la barretina musca, que li descansava sobre 'l front en forma de barbacana de teulada; vestía, mitj endiumenjat, trajo de vellut negre ratllat, camisa blanca de drap de casa, que volia ser planxada, y al coll mocador de pita esponja ab nús de carreter, quals puntas li baixavan pit avall fins á amagarse dintre dels do-

blechs d'una faixa de seda vermella, voltantli estretament lo cos, que deixava veure la desbotonada hermilla, desde qual trau superior baixava en dugas doblas un cordó de seda negra que 's perdía dintre del butxacó, en lo que s'hi endevinava, com vaig tenir ocasió de veure més endavant, un rellotje de plata ab tapes un temps grabadas y avuy casi llisas, gastats los dibuixos per l'ús y frech continuats.

¡Mitja-Cullita!... ¡Mitja-Cullita!... ¿De qué redimóntri li previndrà un renom tan estrambótich? me preguntava jo fixant mon esguard sobre aquella cara imperturbable, escardalenca y seriosa, buscant en ella algún trás fisionómich que 'm tragués de duptes. Y res, arribarem al Mas sense haver fet cap altra averiguació que la contemplativa sobre aquella cara afeytada, llarga y escardalenca, d'emperador romá, com digué l'Ixart tan gráficamente al descriure 'ls pagesos del camp de Tarragona.

Com dich, arribárem á Mas Molons en lo precís moment en que l' hereu Jaume hi arribava també, seguit d'un mosso que portava una llebrassa que prou pesava mitja arroba, y del *Negret*, brut y terrós, que anava caminant ab pena, ranquejant, la quía entre camas, la boca oberta, per la que li sortía un pam de llengua, esbofegant ab un tan continuat y fort panteig que semblava que no trobés prou ayre pera respirar.

—¿Que has deixat la cassera?—vaig dirli, després dels saludos de benvinguda ab que ell nos rebé, y haver admirat y sospesat nosaltres la llebra que portava lo mosso.

—Per forsa; acompanyo á un ferit,—contestá tot signant al gos, que s'havía deixat caure sobre una sárria á la entrada de la masía.

—¿Una perdigonada?

—¡Cá!... s' es mitj esllomat al agafar aquest dimoni de llebra, que si no es éll la perdém. Afigureuse que tots els llebrers que portém anavan perdent terreno al empaytarla, menos el *Negret*, que li anava á la rerassaga, guanyantli ventatja á cada brinco que donava. De prompte se 'ls hi entrevesa un marge en lo precís moment en que ell li anava á donar la bordada decisiva; la llebra pega brinco pera saltar lo marge, y darrera d'ella 'l gos, ab tanta lleugeresa, que pot dirse que la ha agafada al vol, ja que 's quedaren tots dos á terra, á l'altra part del marge, lo *Negret* esllomat, ab tot sacudint ab rabia á la llebra que tenia agafada pel coll, de tal manera, que, mireu:—continué aixecantla ab lo bras alt—está degollada.—

¡Pobre *Negret*! al veure la llebra, encare probá d' alsarse rondinant, tot ensenyant las dents y 'ls punxaguts ullals.

En Jaume ordená que anessin á buscar al pastor á fi de que donés una

Esperant el centimet

mirada al *Negret*, y 'ns anarem á ajuntar ab els cassadors, que 's trobavan no molt lluny de la masía.

* * *

No descriuré la cassera, que 's realisá sense cap altre incident desgraciat; sols diré d' ella que 'ls resultats superaren á lo qu' en Jaume havia predit, y que 'l dinar, que 's celebrá á la sala gran de la masía, fou espléndit y digne de la anomenada que de rumbós y lliberal tenia l' hereu Jaume de Mas Molons.

No cal dir si en ell hi regná lo bon humor y si de sobretaula, després de haver donat compte d' un bon contingent d' ampollas de vi ranci que 's recordava del temps dels matinés, sortiren las obligadas historias de hassanyas y peripecias de cassadors y casseras. Pero jo, encaterinat en voler esbrinar lo perquè al masover li deyan en *Mitja-Cullita*, vaig aprofitar un petit paro de la conversa general pera dir al amich Molons:

—A propòsit; una pregunta, Jaume: ¿De qué vé que al téu masover li digan aquest estrambótich motiu de *Mitja-Cullita*?

—¡Sí, sí!, ¡que ho expliqui, que ho expliqui!—diguéreh tots á coro.

—No ets tu 'l primer que m' ha fet tal pregunta, y vaig á satisfacer vostra curiositat,—contestá en Molons.—Ab esplicarvos lo que ha passat enguany ab la cullita del vi, lo que 's reproduheix cada any invariablement, comprendreu quan bé li escau lo estrany motiu ab que se 'l coneix en tota la comarca.

Nos trobavam á mitjans del mes de mars, quan las vinyas comensavan á borronar, y en algún que altre cep esclatavan ja 'ls borrons en tendra brotada, quan s' esdevingué un fret tocatardá que posá en grans cuytas als pagesos de la comarca, y al diumenje següent me compareix lo masover y 'm diu tot alarmat:

—¿Ja sabs, noy (perque ell sempre 'm diu noy y 'm tracta de tu), las malfetas que 'l remalehit fret d' aquestos días ha ocasionat á las vinyas?

—¡Ca!...—vaig contestarli, veyent ahont anava á parar, tot fent una mitja rialleta d' incredulitat.—No será tant com vos penseu.

—¡Com hi ha redeu!... Ja, ja 'ns ho trobarem al embotar lo vi. Al menos, pel cap més baix, hem perdut *mitja cullita*.—

Passaren días y 'ls borrons esclatavan com si tal cosa. Los pretenguts danys no 's veyan en lloch. Brotaren las vinyas que donava gust de véurelas; jo 'm trobava aquí al Mas preparant los traballs pera donar la primera ensofrada, quan un día, á la cayguda de la tarde, bufá un vent tan fort, que fins feu caure una de las xameneyas de la masía, que si val á dirho, ja amennassa ruina; y ja 'm teníu al bon home tot rondinant:

—Aquest vent, ¡prou haurá fet de las sévas!... ¡Son tan tendres encare 'ls brots!...—

Y al essent demá, á punta de día, ja era á seguir las vinyas. ¡Quínas llástimas al tornar!

—Noy, ¡quín condol veure las vinyas! ¡Tot trinxat!... ¡la terra coberta de brots!... Te dich que per mi,—continuá,—hasta deixaría corre l' ensofrada; no val la pena donarla per lo que ha quedat; s' ha perdut més de *mitja cullita*; ¡qué dich, molt més!...—

La veritat, lo vent va fer una mica de mal, pero no n' hi havia per tant: total un que altre brot per terra; es dir, una petita espurgada feta per mans inexpertas.

¿Creyeu que la pérdua de *mitjas cullitas* acabá aquí? ¡Qu' es cas! Lo juliol las doná ab humitats y 'l mildiu nos doná bastant que fer; pero, segons lo masover, las sulfatadas no hi podrían res; resultarían com un pegat en un banch; la pérdua de *mitja cullita* era segura. A últims d' agost caygué una calamarsada, que no arribá á pedregada, pero que pel masover se 'n emportá la corresponent *mitja cullita*; després lo cuch se posá als rahíms, fent perdre també *mitja cullita*. Y ab tot, me compareix un día, y 'm diu:

—Donchs, noy, ¿quán pensas rentar los cups y las bótas y apariar las prempsas?

—¡Ayay!...—vaig contestar fentme 'l sorprés—¿voleu dir que després del fret y del vent y del mildiu, quedan rahíms?

—Jo 't diré; la cosa s' ha anat avariant y, Deu n' hi doret, sempre hi haurá més de *mitja cullita*.—

¿Voleu saber ara lo resultat de las vremas, després de perdre tantas *mitjas cullitas*? Que si no hagués venut una bona partida de cargas de vi á raig de cup, no hauria tingut prou bótas per colocalo.

Ara bé; com las sévas exclamacions arriban y son conegudas al café, á la taberna, al estanch, á la plassa y per tot arréu allá hont fan quatreta els pagesos, á aquestos, que no hi ha ningú com ells per treure renoms, va faltá-loshi temps per batejarlo, y, ¿*mitja cullita* has dit? Donchs, en *Mitja-Cullita* va y en *Mitja-Cullita* ve, y ni un seguit de bonas anyadas es capás de desbatejarlo.—

Molt riguda siguié la relació que 'ns feu en Jaume, comprenent tots quant bé li esqueya al seu masover aquell estrany motiu, y més adequat me semblá á mi encare, després de la contesta que 'm feu á la tartana, quan nos retornava al Vendrell, al preguntarli cóm havia anat la cullita del vi.

—¡Psé!—feu ab tó desdenyós.—¡Xau, xau!... ¡Per allí, per allí... *mitja cullita!*

Los companys de viatge, al sentir l' estribillo, esclataren en una gran riallada que deixá tot sorprés y ab la paraula á la boca al pobre masover.

RAMÓN RAMÓN Y VIDALES.

EN LA FESTA MAJOR

L' alegre repicar de las campanas
que omplan l' espay de febrosech ressó,
lo burgit de la gent que formigueija
sempre ab creixent remor,
l' escándol dels cohets y 'l de las bandas,
que s' llensan al carrer quan surt el sol:
lo soroll dels que vénen á la fira
ab crits aixordadors;

tots aquestos accents extraordinaris
ben clarament demostran á tothom
que 'l nostre barri avuy celebra 'l día
de sa festa major.

¡Es la festa major!... ¡tothom disfruta!...
¡tothom se diverteix!... sí: menos jo,
puig del burgit fugint, me 'n torno á casa
¡que 'm fa mal tant soroll!

y arraulidet en un recó del quarto
hont guardo d' altres jorns tots els recorts,
¡cóm goso, ¡ay Déu! besant la téva imatge!...
¡qué 'm plau trobarme sol

y abandonat en mitj d' un mar de llibres,
que son els méus companys, els que tant sols
ab tots els méus capritxos se conforman
sens proferir ni un mot!...

¡Cóm disfruto al trobar entre sas fullas
obertas al atzar, algunas flors
de las qu' en altres temps tu m' entregavas
perque 'n guardés recort!

¡Qué 'm plau assadollarme en sa fragancia
ab el fort sospirar dels méus pulmons
ensempe que per l' espay ressona l' eco
d' un ball voluptuós!...

Es el ball dels ditxosos, dels que encare
no han probat de la vida l' amargor...
¡quí sab si al any vinent dintre sas casas
molts d' ells s' arraulirán en un recó!...

A. CARRASCA GAYÁN.

MORO ARGELÍ
(dibuix de T. Moragas)

CIENCIA MODERNA

(EXAMEN DE FI DE CURS)

PROFESSOR.—Comensém per l' aritmética. ¿Qué son quebrats?

DEIXEBLE.—Uns comerciants, que ab aquesta martingala de vegadas s' escapan de pagar als séus acreedors.

PROFESSOR.—¿Quántas maneras de multiplicar coneix?

DEIXEBLE.—Varias, pero la més legal es la del matrimoni.

PROFESSOR.—La divisió ¿per qué serveix?

DEIXEBLE.—Pera véncer. Maquiavelo va dirho: «Divideix y vencerás.»

PROFESSOR.—Química. Cítim els millors químichs que 's coneixen.

DEIXEBLE.—Els taberners, els lleters, els fabricants de xacolata...

PROFESSOR.—¿Cóm se divideixen els cossos?

DEIXEBLE.—En sólits, líquits y gaseosos.

PROFESSOR.—Un cos solit.

DEIXEBLE.—El cos... d' artillería.

PROFESSOR.—Un cos gaseós.

DEIXEBLE.—El cos... electoral: es invisible é impalpable.

PROFESSOR.—¿Podría indicarme un cos transparent?

DEIXEBLE.—Sí, senyor: un mestre d' estudi.

PROFESSOR.—Historia eclesiástica. ¿A qui 's deu la fundació de l' Iglesia?

DEIXEBLE.—Deure's, á ningú. Suposo que ja está pagada.

PROFESSOR.—Els papas més coneguts ¿quins son?

DEIXEBLE.—El papa-natas, el papa-moscas y el papa-dinero.

PROFESSOR.—Passém á la geometría. ¿Qué son secants?

DEIXEBLE.—Uns papers sense cola, anomenats també papers-xupóns.

PROFESSOR.—¿Y una tangent, qu' es?

DEIXEBLE.—El lloch per ahont ens escapém quan no sabém qué dir.

PROFESSOR.—¿Quántas classes de cercles hi ha?

DEIXEBLE.—Moltas; pero 'ls més coneguts son els cercles viciosos.

PROFESSOR.—¿Quina es la línea més curta?

DEIXEBLE.—La de Barcelona á Sarriá.

PROFESSOR.—¿Qué son horizontals?

DEIXEBLE (*ruborizantse una mica*).—¡Vamos, hombre! ¡Vaya unas preguntas!

MATÍAS BONAFÉ.

EL TEMPS, A PARTIR DEL SIGLE XX (per M. Moliné)

Sempre havia anat tot nú;
pero, se'ns se 'ns ha dit,
tan bon punt comenci 'l Sigle
el Temps anirà vestit.

CATALUNYA

CANTATA (1)

MUSICA DEL MESTRE DON CLAUDI MARTÍNEZ

I

Ja l'astre rey destrena
sa cabellera d'or;
los aspres pichs llumena;
y 'l riu, mirall de plata,
sa hermosa llum retrata,
sa llum d'encés color.

La nit s'allunya,
canta aixerida
la cadenera,
canta lo gall;
y Catalunya,
sempre feynera,
brava y ardida
se'n va al treball.

No es la superba dama que algun día
lluytava á foch y á sanch:
no son avuy los fréstechs almugávers
sos aspres cortesans;
ja en lo castell los negres corbs no alejan
entorn de un trist penjat,
ni las galeras surten de la platxa
de guerra crits donant;
ni en cinturóns de pedra s'asfixian
las vilas y ciutats;
ni la blavenca volta sols esqueixa
lo cim dels campanars.

Mes Catalunya es viva encare
lluyta constant;
la llibertat, sa santa mare
la impulsa avant.

II

Lo camp oneja
cubert de blat:
lo vi rojeja
trayent espuma:
l'airet perfuma
lo fruyt daurat.

Fins de las penyas
brolla l'esplet:
feynas farrenyas,
duras suadas
de treballadas
may han distret
al fill de nostra terra,
que ab la materia en guerra,
uneix galans cantadas
als cants de l'aucellet.

Tra, la ra lá
¡Visca 'l treball!
Tra, la ra lá.

Quan la masía
mira que amunt
lo fum envía,
sa llar honrada,
sa esposa aymada
contempla al punt.

Y 'ls jorns de festa
—jorns de consol,—
sens fatich resta,
si ab la que adora
pot sols un hora
seguir lo vol
lo vol del ball de plassa
que 's forma y desenlassa,
al só de la tenora
y al só del fluviol.
Tra, la ra lá
¡Visca l'amor!
Tra, la ra lá.

III

Tant enlayre com del temple
n'es lo cim del campanar,
la superba xameneya
trau l'encens del sant treball.

Lo teler ne traqueteja,
las calderas van roncant:
de la gloria de la patria
las fogaynas son la llar.

Rebrunzentas van las rodas,
tot tremola á son voltant,
y entremitj d'aquell estrépit
l'obrer canta adelarant.

Trich trach, trich trach.
¡Visca 'l treball!
Trich trach, trich trach.

Catalunya despullada
ja pel mon may anirá:
cull lo cánem, lo fil fila
y 's teixeix vestit real.

Als agravis que li feren,
ha respost com ella sab,
donant honra als qui arrencaren
l'antich ceptre de sas mans.

Sos palaus avuy adorna,
y hasta adorna llurs palaus
ab las galas de la industria
y ab las joyas de las arts.

Trich trach, trich trach.
¡Gloria al treball!
Trich trach, trich trach.

IV

Mentres xiulant l'espai travessa
locomotora com lo vent,
sarpa del port la nau ayrosa
que deixa estela al detras séu

(1) Premiada en lo primer Certamen-Clavé,
celebrat per la Societat coral EUTERPE.

Planas y monts, barranchs y timbas
l' una traspassa rebrunzent:
l' altra ab lo tall de forta quilla,
blavas onadas mitj-parteix.

Fruyts de l' enginy de Catalunya,
qu' en Catalunya no cabent,
van sobreixint, en tant que escampan
de novas glorias grans retrets.

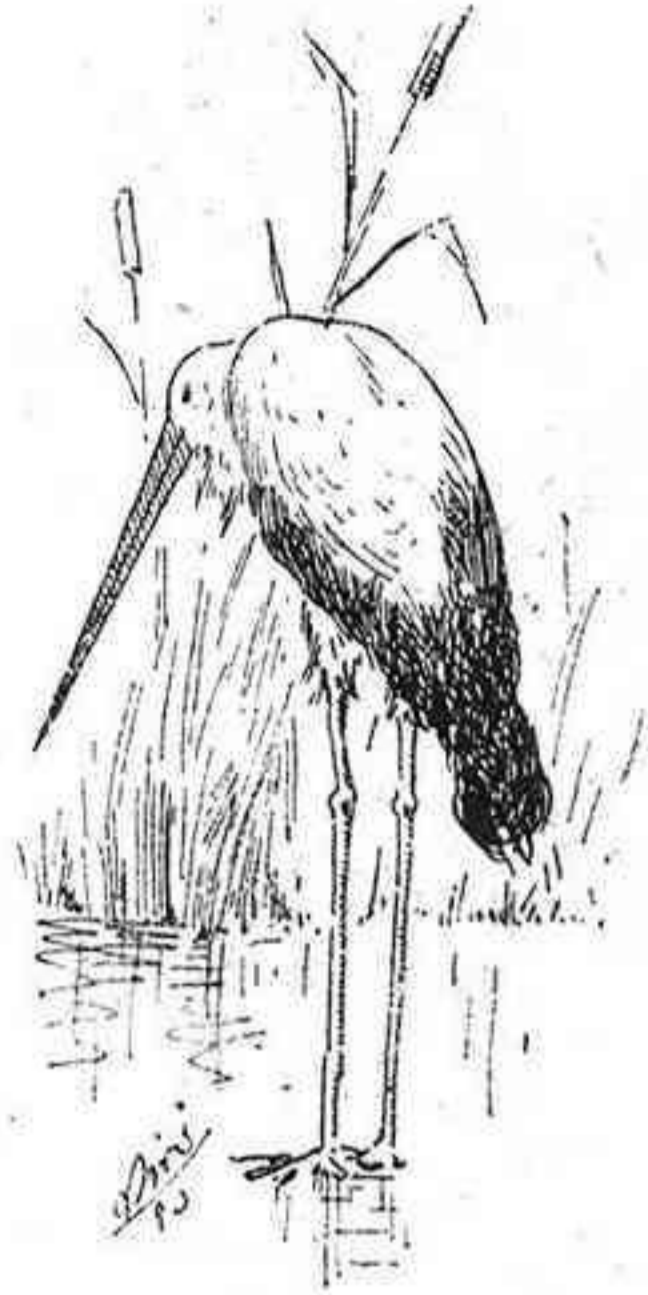
¡Avant! ¡Avant!
¡Visca 'l comers!
¡Avant! ¡Avant!

¡Oh mariner qu' en mar llunyana
dalt de la gavia estás atent!
Quan lo fibló de l' anyoransa
sents ¡ay! que 't punxa 'l cor fidel,
pensa que 'l buch en que navegas
es Catalunya, en moviment,
que per la mar recorra altiva
com ans gloriosa l' Univers.

Y al arribar á estranya terra
l' espay aixorda ab tos accents:
¡Un cant de pau y un cant de gloria,
y una abressada als fills de Deu!

¡Avant! ¡Avant!
¡Gloria al progrés!
¡Avant! ¡Avant!

J. ROCA Y ROCA

PENSAMENTS

Suprimíu las cosas que més perjudican á la humanitat, y se 'us morirá de fástich.

Revela la estadística que moren més viudas que viudos; pero no diu que la diferencia consisteix en que las últimas anyoran més al home que 'ls homes á la dona.

El secret pera fer durables els plahers, consisteix en escursarlos.

Per regla general, á la dona se la fá creure dihentli que 's tornarà lletja, y al home dihentli que 's tornarà pobre.

L' estudiar Dret es el camí de conseguir una patent pera tórcer las lleys.

Que molts tipos tinguin diners no es extrany, per aixó mateix, porque son *uns tipos*.

La calma previsorora es la mare del bon éxit.

Si 'ls homes poguessim llegirnos el pensament, ¡qué 'ns en fariam de fástich els uns als altres!

En aquest mon tots seguím una carrera, fins els que no saben de lletra: la carrera d' obstacles.

RAMÓN MASSIP.

(per N. Lagarde)

Un porrer de la Catedral

LA CANSÓ DEL VELL XARUCH

Miserere nobis

Mestre Jaume, que trajina
 setanta anys á sobre séu,
 d'una noya jova y maca,
 segons diuhen, es promés.
 ¡Pobre home! mala pensada,
 á la séva edat, ha fet;
 els minyons hi fan rialleta
 y se persignan els vells.
 Una cansoneta nova
 la fadrinalla li ha tret;
 tot el poble ja la canta
 per las plassas y carrers:
 Miserere nobis, diuhen,
 s' ha begut l' enteniment

«Miserere nobis, tornan,
 cal encomanarlo á Deu.»
 Mestre Jaume los capítols
 avuy firma satisfet
 prou serán per ell los últims
 si per la nuvia els primers.
 Quan repiquin las campanas
 en senyal de casament,
 tocarán per ella á gloria
 y á morts tocarán per ell.
 Quinze anyets porta la nuvia,
 l' home setanta de fets;
 son el bressol y la caixa,
 la primavera y l' hivern.
 Ella oeix missa primera,
 y á vespres se 'n va el jayet;
 mentres qu' ella cerca l' ayre
 pendre el sol es l' afany d' ell.
 L' un no veu més que hermosura,
 l' altra no més que diners,
 á n' ell lo jovent el tira,
 l' emprenda á n' ella l' or vell.
 Quan li parlan de la calva
 del nuvi, respón á temps
 que ablas unsas de perruca
 tindrà sobra de cabells.
 Quan li bescantan la boca
 que no conserva una dent,
 respón qu' aixís no perilla
 de que li clavi un mossech.
 Un li ha regalat un manto
 de viuda no gayre espés,
 un altre un *niño* de cera
 y una amiga un maridet.
 ¡Tants joves com la volían
 y se l' ha emportada un vell!
 ¡malaguanyada minyona
 per casarse ab los diners!
 El dimoni que l' estimi
 desde que s' ha posat preu
 no mancará qui festeji
 las doblas que deixi 'l vell.
 ¡Pobre home! mala pensada
 á la séva etat ha fet;
 els minyons hi fan rialleta
 y se persignan els vells.
 «Miserere nobis, cantan,
 s' ha begut l' enteniment,
 miserere nobis, tornan
 cal encomanarlo á Déu.»

FREDERICH RAHOLA.

EPIGRAMA

Fa dos días, en Fontova
 va di á son amich Camilo:
 —Al estiu, jo suho el kilo.
 —Donchs jo 'l que suho, es *la roba*.—

PEPET DE GRACIA.

LA VENJANSA

(Il·lustracions de J. CABRINETY)

—¿Te 'n rius? Douchs mira, per mi es un *sport*, un passatemps, un entreteniment com qualsevol altre. Veure pisos per llogar es com respirar la vida íntima del estadant qu' acaba d' anarse'n. Un pis buyt es una especie de niu abandonat, hont sempre s' hi troba quelcóm que doua indicis de las costúms y manera de ser del últim morador. Per qui té la imaginació desperta, las tacas de la paret, las gotas de cera, una clapa de tinta, els mateixos claus del sostre, son datos suficients pera esbrinar uua historia, pera reconstituir un fet amagat ó pera enpatollarse una novela, que podrá tenir molt de fantasiosa, pero que reunirá totas las circunstancias de la verosimilitut y fins els requisits de la certesa.

Més te diré. A mi mateix m' ha valgut aquesta afició pera revenjarme de la dona que ab son desamor va oféndrem, y del séu marit, que del cor d' ella va desbancarme.

Sèu, sèu, que t' ho explicaré.

Y omplint de tabaco la ventruda pipa, ordená á la minyona que'n servís una copa de cognac. Seguint l' exemple d' en Daniel, vaig asseurem prop de la llar encesa. Llavors el méu amich, boy estirant las camas, aclucá 'ls ulls, com per resseguir ab l' imaginació els més fondos recóns de la memoria, calá foch á la pipota y aná esgranant la revellida historia.

* * *

Tení 'l casament fet y pastat. Per la Victorina era 'l séu ideal; per donya Gileta, el gendre model, ni buscat exprés; y per don Segimón, el fill polítich somniat, el prototipo dels bons minyóns. Boca que vols, cor que desitjas. Se 'm tenia per guapo, aixerit, discret, llest, ben plan-

tat; en fi, veyan en mi moltas més preñdas de las que jo mateix, ab tot y el natural egoisme, m' apropiava. Jove, ab carrera, y ab una posició regularment desahogada, confesso que era un bon partit, per més que la Victorina fos una xicota, al méu entendre, digna d' un trono.

Comensavam ja á remenar paperots, en vigílias d' estendre 'ls capítols matrimoniales; feyam passeras d' una parroquia á l' altra, preparant l' acte solemne de tirarnos troua avall, quan compiregué á casa don Segimón un es-

tripa cuentos, l'home que venia á desbaratar tots els meus plans, emportant-se de pas el riquíssim joyell per qui mon cor suspirava.

L'oncle Feliciano acabava d'arribar de Cienfuegos. No era pas dels americans que 'ns pintan á las comedias, vanitosots, infatuats, pero campetxanos hasta cert punt. Res d'aixó. Don Feliciano era negre de fora y de per dins, sech de cos, com aixut de paraulas, dur de cor y de closca, més llarch d'estatura que de bonas intencions, antipátich á la primera mirada y repulsiu desde 'l primer día. L'oncle Feliciano tenia comers á Cuba; comers de no sé qué, perque ni ell ho deya ni ningú gosava á preguntarli. Y feya diners;

molts diners, massa diners. Comensá fent regalos á la Victorina. Jo no podia oposar-m'hi; era l'oncle y 'l ser de la familia li donava certs drets y preferencias. Per dirt'ho d'una vegada, feu lo de César: *veni, vidi, vici*. A copia de valiosos obsequis, la pesada va decantarse del seu costat. La Victorina ja 'm trobava *cursti*; donya Gileta, un tarit-tarot; y don Segimón, un minyó curt de gambals y de baix llinatge.

De manera que van despedirme com qui llenca un gat ple de nafras, trobant més vicis en mí, que defectes té una criada quan la despatxan.

* * *

Donat el meu

génit, ben aviat va pellarsem la llaga. Als deu mesos no 'm quedava ni rastre d'aquell amor; pero, aixó sí, conservava una rancunia, un odi contra tota aquella familia, com jamay he sentit per cap enemich meu, ni 'ls que després causaren fermes perjudicis á mon migrat cabal.

Ab ells no hi tenia tracte de cap mena, pero 'ls veyia y 'ls observava de lluny. Jo 'ls havia trobat al café, al passeig, al teatro, á missa, y presumia que la pau y la ditxa d'aquell matrimoni no era de bon tros absoluta. Un desitj insá, criminal, naixia del fons de la méva ánima, y 'm semblava impossible que aquell don Feliciano pogués assadollarse de ventura al costat d'aquella dona que no era per ell, que me l'havia sustreta y pervertida. Y jo 'm deya: sí, es impossible que aquesta Victorina, voluble y vanitosa, que ha caygut als brassos del seu oncle enlluernada per las falsas llumanetas del luxo, permanesqui honrada y fidel al estaquirot que té totas las sévas condicions y mérits dipositats al Banch d'Espanya.

Passaren anys: sis... vuyt... deu. Y jo seguia en la méva fatlera. Jo hauria posat las mans al foch ab la seguretad de que allí hi havia un misteri, quelcom molt fosch y ocult qu'enverinava aquell llas, en mala hora nuat, per desgra-

cia nostra. Prou ho profetisava, pero 'ls méus pressentiments no tenían confirmació de cap classe.

***

La mort de la méva pobra mare, la *quiebra* d' un cosí que 'ns guardava interessos y la pérdua dels dos amichs més íntims, que marxaren á Australia, enmustehiren las mévas energías juvenils, convertintme en un fatalista empedernit. Tant se me 'n donava ja de tot. Comensí á disfrutar las delicias del propi aniquilament; vaig caure de ple dins del *Nirvana* indi. La dolsa laxitut de la indiferencia m' anesthesiava els sentits y m' ensopía las potencias el día en que per atzar trobí á la Claretta. La minyona de don Segimón Basora, frisoza de despit per haverla treta á caixas destrempadas, va contarme cosas qu' escruxían.

—Aquella Victorina, altre temps candorosa y pura com una coloma, avuy es una gata maula, falsa é hipócrita que las hi fá traginar al oncle Feliciano més llargas qu' un pal de telégrafo. Prou l' home busca y mira, investiga y furoneja, pero es el cas que may pot atrapar ni una sola proba. Don Segimón y donya Gileta temen per la séva filla. ¡Déu nos guard' d' un cop de génit de aquell engelosit sultá! Ella nega sempre, ab els ulls baixos, ab la veu apagada, com una mártir de la brutalitat de don Feliciano. Sospitas n' hi han, fonaments no 'n faltan, indicis abundan, pero la proba, la proba real, patent, positiva, segura, axiomática, no 's troba; y la existencia del marit es la de la fera engabiada.

Se parla d' un calaverón, diuhen de un que ja té nom de novela, d' un tal Rodolfo, que la ronda, la busca y la conquista. Tothom ho diu, pero ningú sab res; pero ¡vagiásaber, Mare de Déu, lo que ha succehit!

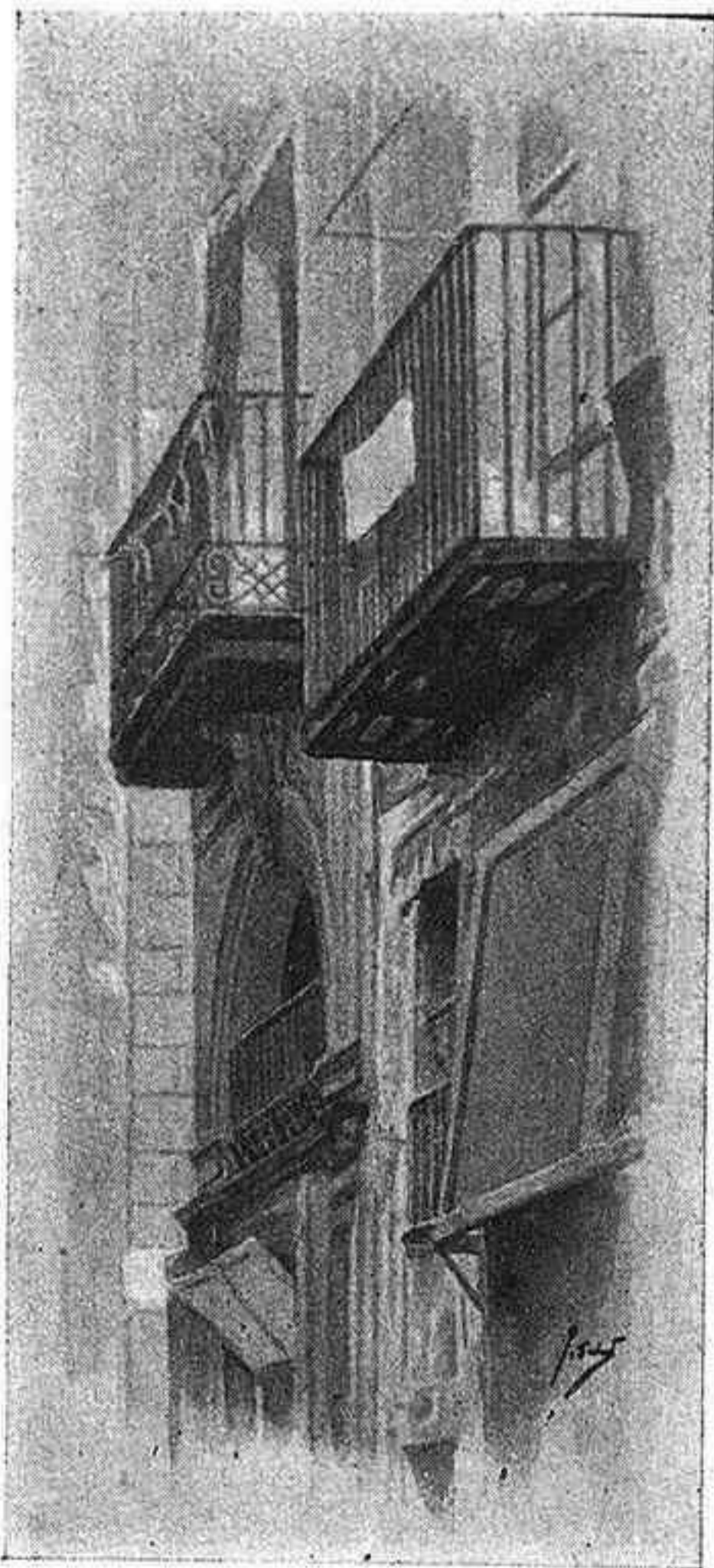
Entretant els sogres viuhén avergonyits y aterroritzats, pensant que la séva filla tindrà una mala fi, una mala mort, que servirá per ferne romansos de cego.

La filla sofreix, aguanta 'ls escándols del marit, esporuguida per un trágich desenllás, quan arribi á ferse la llum sobre la séva esbojarrada conducta; y l' americano maleheix els diners, perque 'l dupte crudel, pitjor cent cops que la mateixa certesa, el tortura nit y día ab remordiments de conciencia, perque no deixa de compendre 'l disbarat comés, veu que 'ls quartos no son el sol coixí de la felicitat, y pensa que bona part de culpa es séva, d' ell, que ha cregut que als cinquanta cinch anys podía fer parella ab una minyona de disset; no més que perque tenia la butxaca plena.—

¡Ab quin gust anava jo assaborint l' ambrosía de tals descubriments! ¡Qué ben merescuda se la tenia la propina que vaig entregar á la Claretta! ¡Quin goig tan poch cristiá, pero goig al fi, m' invadia de mica en mica! ¡M' entrava al cor un consol y un benestar com si 'm transfusionessin un *suero* vivificador que 'm treya de sopte l' ensopiment que de mi s' ensenyoria!

¡Ja regnava el desorien aquella casa!

***

A la mina carregada, sols hi feya falta encendre la metxa. Y, conforme á lo que 't deya, en un pis per llogar vaig trobarhi el fulminant.

Noto papers en un segón pis del carrer de Mendizábal. Pujo, acompanyat de la portera, me 'l miro ab detenció, y comenso á entregarme á las cavilacions propias del meu *sport* preferent. ¿No hi ha xaradistas y endavinayres, y desxifradors de geroglífichs, rombos y logogrifos?

Esquitxos d' aygua en varios recóns, tinta en tres dormitoris y molts ganxos de penjarobas. Consequencia: molts que 's rentan, molts que escriuhen y molta roba escampada. Luego, senyal de que en dit pis s' hostatjava molta gent.

—¿Eran gayres de familia els que hi vivían? pregunto á la portera.

—No eran familia. Eran dispesas.

Entro dins d' una arcoba: gotas d' espelma als ánguls del capsal y cera á terra, á cada costat.

—¿Hi ha mort algú aquí?

—Sí, senyor, pero no tinga escrúpol que ja van venir aquells de la regadora á *furmigiarho*. Hi va morir un jove ben tranquil, va gastarse del *palmó* á la flor de la juventut. Prou greu va sabernos á tots els de la escala. Cregui que va doldre'ns, porque de després y trempat com ell no 'n corren gayres. Els séus companys van dir que era de fer massa el Tenorio. Era un calaverón, portava una vida molt desbaratada. Retirava qué sé jo á quína hora de nit, sempre ple de donas. Vaja, era molt de la gresca el senyoret Rodolfo. Res; un día per cada hú. ¡Déu l' haja perdonat!

Després d' aquesta oració fúnebre, passém á la cuyna y veig un escampall de cartas miij socarradas.

—¿Qu' es aixó?

—Els paperots que van trobarli. La dispesera, avans d' anarsen, va cremarne una pila, porque diu que ab els papers aixó de la tisis s' encomana.

—¡Ben fet! ¡Ben fet!

Aquell nom de Rodolfo m' havia obert de bat á bat la porta á la sospita de que 'm trobava en camí de grans descubriments. Una ánsia extranya m' esperonava l' ánima, y en aquells instants hauría pagat qualsevol cosa de saber fil per randa la vida íntima d' aquell calaverón. Pretextant una necessitat, m' apodero dels papers y 'm fico al *re-trete*. Els repasso, y 'n veig un d' escrit ab una lletreta fina, atapahida, decantada cap á la dreta, que m' era ben coneguda, y llegeixo:

«...me exiges. Sólo tú has sabido encender en mi corazón ese amor ardiente que no puedo hallar donde debiera encontrarlo. He faltado á mis deberes, pero tú me has hecho olvidar mi falta con las ternezas de un amor sin límites, embriagándonos con las dulzuras de un cariño tan intenso como eterno.

Mañana, en ausencia del tirano, disfrutará nuevamente el placer de tenerte en sus brazos tu apasionada
— V.»

—¡...! ¿V.? ¡Victorina! ¡Ni s' ha cuydat de disfressar la lletra!

* * *

Arribo á casa, agafó un sobre, hi enquibeixo aquell tros de carta y

ab una ploma del gruix d' un saltador de canaris escrich al damunt la direcció:

Al Sr. D. Feliciano Basora.

Rambla de Catalunya, 523, principal.

Interior.

***

L'explosió fou grossa. El desori d' aquells que fan época. La familia, els coneguts, els vehíns, tothom n' ha hagut esment. Don Feliciano ja es á Cienfuegos altra vegada, y la Victorina y 'ls séus papás me 'ls tens ara á Castelllleó, á la Vall d' Arán, vegetant en una petita hisenda, desterrats per la vergonya, aburrits del mon, ab el desconsol y la pena del benestar perdut.

¿Dius qu' es vil? Potser sí. Pero, per vil, traidora é infame qu' haja sigut la méva conducta, no hi puch fer més, goso sols de pensarhi.

¡Ja tenen rahó els que diuhen que la venjansa es el menjar dels déus!

XAVIER ALEMANY.

HISTORICH

A ca 'l retratista un dia una familia hi va anar al objecte de fé un grupo d' un tamanyo regular.

Després de veure las mostrás y d' haverne una triat, á la galeria entraren y en *facha* 's varen posar.

La gent, que pagesos eran no 's podian colocar; costá molt de fé'ls asseure lo que no havían fet may.

Per fi 'l fotógrafo 'ls diu: —¡Atenció! que are bé están; no 's moguín; *una... dos... tres...* Ja ho veuhen; hem acabat.

—¿Y 'ls retratos—preguntaren— no 'ns éls podém emportar? —No, senyors, d' aquí vuyt días els trobarán acabats.

Pero porque 's tranquilisin y vejin que bé han quedat, els ensenyaré lo *vidre* esperin un sol instant.—

Dit y fet; lo retratista entrá per desarrollar la placa, en un quarto fosch del que 'n sortí al cap d' un quart.

—Ja ho veuhen, ja no es possible que pugan més bé quedar.

—Es veritat—digué 'l més *jayo*— no ho haguera pas dit may.

¡Mireu que están bé las caras! ¡y qu' es exacte 'l teu nas! ¡y 'ls ulls de la Mariona! sembla que parlin, ¿vritat?

¿Vol fé 'l favor, retratista? giri del altre costat el *vidre* y aixís veurém cóm hem quedat del detrás.

J. ROLDÓS.

LLEVORS (per R. Miró)

—¿Llevors d' amor?
—Ca, no; de carbassa.

EPIGRAMAS

Parlant en Manel Canuda de l' impressor senyó Alonso, digué:—Ab tot y semblá un sonso té molta lletra menuda.

—No ho crech pas, puig imprimeix sols cartells (va di en Castells) y la lletra per cartells, si es menuda, no serveix.

—¿Qué vols per dinar, Sever?
—Com l' estómach tinch malalt, lo millor, será, Giralt, que sigui un menjar lleuger.
—¡Lleuger ray!... No hi ha perill de que quedis descontent, puig te puch serví al moment colom, llebra ó bé conill.

J. F. GERVASI.

EL PASSEIG TRIUNFAL DE UN MINISTRE (per M. Moliné)

Grans pitadas... gran cridoria...
¿Qu' es aixó?
Re: un *dato* pera l' historia
del partit conservadó.

SIGLE NOU, VIDA NOVA

—Estich resolt,—digué l' Ernest al acabar de llegir la carta del séu amich Artur.—Aixó m' acaba de decidir. Una colocació de xeixanta duros mensuals, una gratificació anyal y la promesa de millorar, constituheixen ja una bona base pera poder mantenir l' esperansa de véurem algún día regenerat y tornat en perfecte pare de familia. Déu anys que faig constantment el propòsit de *any nou, vida nova*, y el cambi consisteix en ésser cad' any més crapulós. Are es diferent; *sigle nou, vida nova*, y estich fermament decidit á cumplir aquestos sans propòsits. Estém á trenta hú de desembre. Vaig á despedir al sigle vell sopant fort, y demá 'm llevo fet tot un altre.—

Aquest Ernest era un jove de trentacinch anys, envellit per l' abús de tota mena de vicis. Fill únich d' uns pagesos rics del Urgell, l' enviaren sos pares á Barcelona pera que seguís la carrera del comers; pero ell preferí seguir la carrera del bon viure. Intelligent, viu y de caràcter agradabilíssim, malgastava aquestas qualitats y 'ls quartos que son pare li enviava, en ápats, donas y jochs, no posant molsa en cap dels escriptoris ahont havia treballat, porque, ó ell se 'n cansava y despatxava al principal, ó era aquest qui 's cansava aviat d' ell y 'l despatxava.

Moriren sos pares, y l' Ernest s' apressurá á patejarse el patrimoni heretat, acabant de perdre per complert l' *aburridor vici de treballar*, com solia dir ell.

Rodant per l' alegre abím de la vida gatzarosa, s' avesá fàcilment á no pagar á ningú y á gastarse ab alegria 'l primer duro que li queya á las mans. En l' actualitat anava brillant ab els quartos que treya d' una *jamona* semi-

vella y lletja, á qui feya l' amor, segons deya, *com una penitencia á la mala vida que portava.*

Pero á pesar de tot, l' Ernest comensava á aburrirse. Alguns cabells se li tornavan blanchs, y alguna volta pensava ab el pervindre, sentint com un esferehiment que 'l deixava tres ó quatre dias de mal humor.

Adonantse que sovintejavan aquestas malas estonas, procurá redoblar sas bojerías; pero veyent que, per efecte natural de tot lo que no es espontani, com més s' esforsava en gosar, més l' invadia el fástich, pensá seriament en cambiar de conducta, y resolué fer *sigle nou, vida nova.*

Encomaná al séu bon amich Artur la busca d' una colocació, li jurá cumplir com un home, y com el tal Artur coneixia sas bonas condicions y estava ben relacionat, no trigá en enviarli la noticia que acabava de llegir l' Ernest al comensar aquesta narració.

Sortí l' Ernest de la casa de dispesas ahont vivia y, després de sopar fort, tal com s' havia proposat, aná al Colón á pendre una copa.

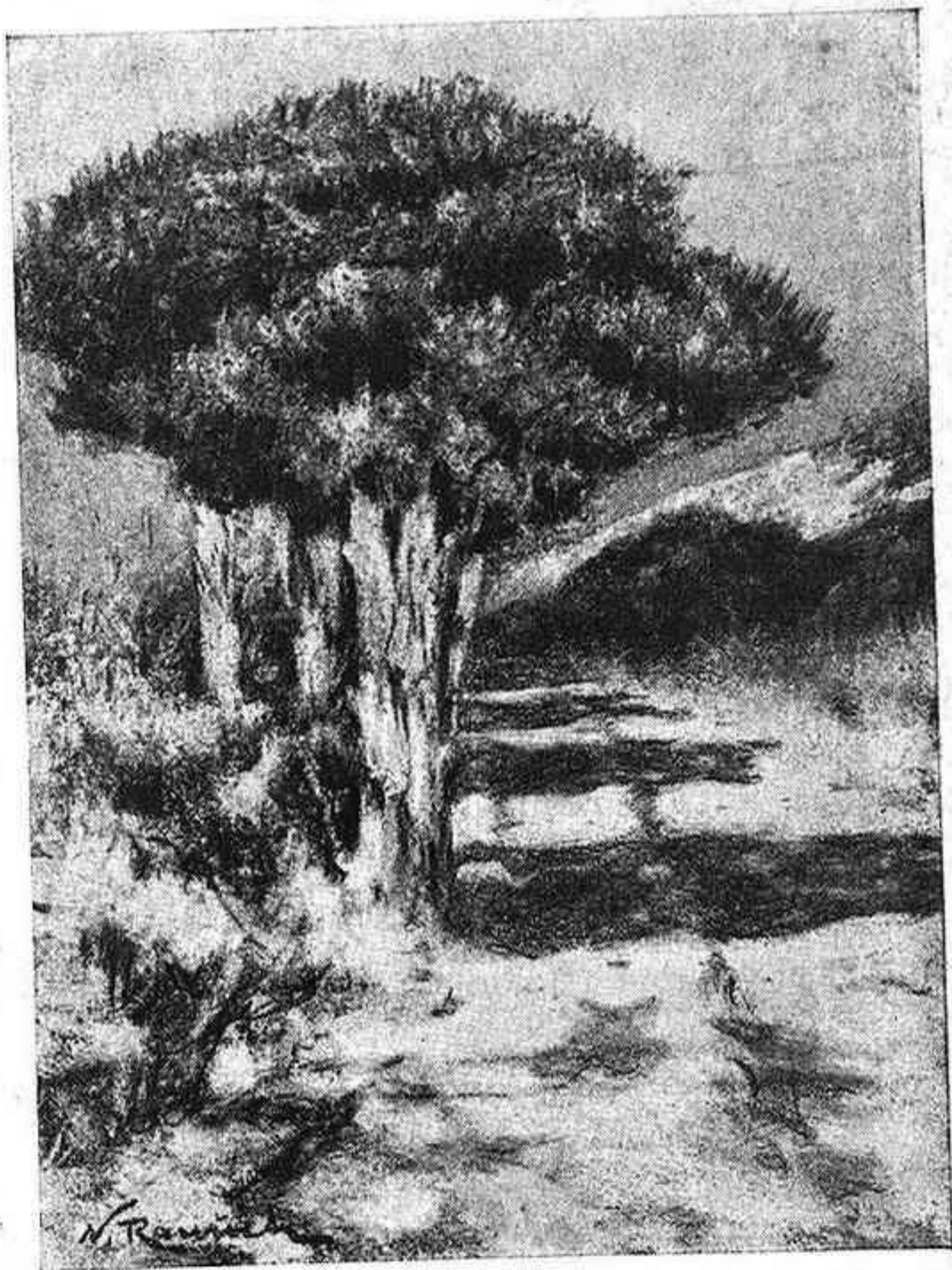
La casualitat el portá al costat d' una dona hermosíssima, jova y d' ulls sensuals, que prenia café ab son marit, un vell apagat que segurament no servia més que per atiar els desitjos voluptuosos que 's traslluhian en la mirada d' aquella dona.

L' Ernest era atrevit y acabava de sopar. Buscá el peu d' aquella incitant vehina, que no l' apartá, y ab els peus y els ulls comensáren una animada conversa. Fent com si copiés una *gacetilla* del diari, l' Ernest escrigué:—*L' estimo: diguim ahont podré repetirli ab tota la forsa de ma passió.* Ella, fent el distret llegí aquellas ratllas, somrigué, y al alsarse pera recullir l' abrich dels brassos d' una cadira, aprofitá un moment de distracció del séu marit pera dir ab veu baixa y rápidamente: *Demá á las vuyt del vespre passaré sola pel carrer de Xuclá.*

Sortí l' Ernest del café entussiasmat per sa bona ventura y entrá un moment á un cassino ahont se jugava fort. Probá las pessetas que li quedavan per acabar el sigle net de butxacas, pero estava de bonas y á las onze y mitja sortia del cassino ab la butxaca plena de bitllets de Banch.

Al arribar al séu quarto trobá sobre la taula una carteta. La obrí y llegí: *Contant ab tu, hem quedat l' Enrich, l' Albert y jo d' anar demá á Valldidera á esmorzar. A las nou passarem á buscarte. Son de la partida la Pura, la Clara, la Casta y la Remey.—Teu, Eduard.*

L' Ernest se quedá mirant la carta una estona y recordá á la vegada sa sort en el joch, sa cita ab l' hermosa del

RIERA DE GAVÁ. (Apunte al llápis de N. Kaurich)

Colón, l' esmorzar á que l' invitavan... y sos propòsits d' esmena.
Mentres estava abismat en no sé quinas reflexions, senti un rellotje que tocava las dotze. Se passá ab nerviositat la ma pel front y exclamá:—No; estich resolt y vull cumplir ma paraula. Sigle nou, vida nova.
Y obrint un calaix, empunyá un revólver y s' enviá una bala al cervell.

JEPH DE JESPUS.

LA ESPANYOLA CABALLERIA
(per R. Riera Moliner)

Esperant l' hora de donar la carga.
—¿Al enemich?
—No: á las amigas.

ESPLAY ÍNTIM

—Massa bó, massa bó vol dir tonto.—
Aixó 'm deya la mare al senti
que, parlant dels companys, m' exclamava
de que 'l rebre 'm toqués sempre á mi.

Massa bó, massa bó vol dir tonto.
Mare méva, tenias rahó;
qu' es probat que 'l dolent en la vida
á tothora triomfa del bó.

¡Massa bó, massa bó vol dir tonto!
¡Cóm hi penso en aixó constantment!

¿Y per qué no vas fer de manera
d' ensenyarme'n á ser de dolent?

MAYET.

COMPARACIÓ

¿Veus aquella hermosa estatua
que simbolisa el Amor
y es una dona arrogant,
de ben perfilats contorns,
de boqueta petonera,
de tan ben modelat cos,
d' ulls de mirada expressiva?...
Donchs ab tu s' iguala molt:
ella es de tu ¡oh ingrata dona!
la fidel reproducció:
tu com ella ets arrogant,
tens ben perfilats contorns,
tens boqueta petonera,
molt ben modelat el cos
y fins igual que la estatua,
no tens cervell, ni tens cor.

B. RAMENTOL.

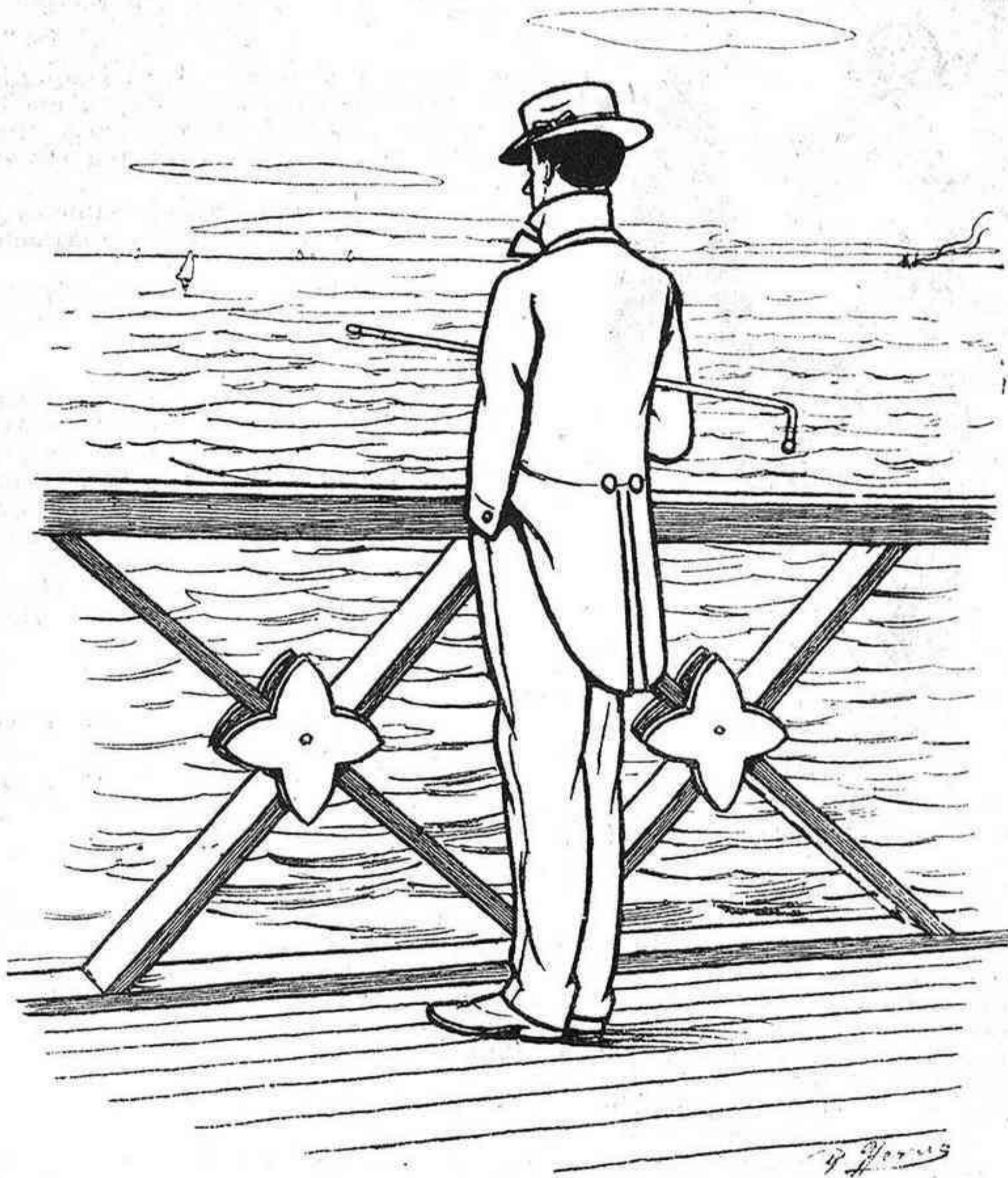
ÍNTIMA

Jo l' estimava ab deliri
y ella no 'm volia gens.
Per un somris dels séus llabis
ó un esguard dels séus ullets
vaig fer tants papers ridícols
per tot y á cada moment
que, al veure las mil ximplesas
que l' amor me feya fer,
la gent de seny me tenia
per un tocat del bolet.

Ara s' ha girat la truyta
y el contrast es sorprendent:
com que la rahó m' inclina
á altre amor sá y verdader,
al véure'm ara, que resto
impassible vora séu,
fan corre que soch un home
ab el cor tot plé de fel,
y que si tingués conciencia
no faria lo qu' he fet...

Pensar que tothom ignora
lo més grave del cas; y es
qu' encare tinch per la ingrata
més de boig que de dolent!

ALTER EGO.

¿Es el mar ó la mar? Hi ha que distingir: *el mar*, á l' hivern; pero al istú quan s' hi banyan noyas macas, llavoras per mi es *la mar!*

ALL-Y-OLI

En una reunió.

L' amo de la casa:—Escolti, senyor Morros, vosté sab de música, ¿veritat?

En Morros.—(Qu' está morintse pera donar una proba de las sevas habilitats). Ja veurá, si, casi bé puch dir, que 'n tinch coneixements.

L' amo:—Bravo, home, bravo. Miri, la meva filla está á punt de tocá 'l piano, ja 'm farà 'l favor de girarli 'ls fulls.

La filla (que no fa gayre temps que s' ha casat).—Mamá, ¿quán acostuma á durar la lluna de mel?

La mare:—Hasta qu' has de demanar diners al téu marit, filla meva.

J. PAGÉS CUBINYÁ.

PASSAT

ANTROPOS tancá la porta y 's mirá aquella dona ab la cobdiciosa curiositat qu' excíta la femella llogada. Ell era un més; una més ella. D' altre modo no podía ser en aquella casa.

Se tragué 'l *gabán* mandrosament, y tombat d' espatllas sentí el cruiximent del vestit que queya á terra.

Vejentse en la necessitat de dir alguna cosa

—¿Cóm te dius? preguntá.

—Gina.

Antropos va girarse de cop trobant cert timbre extrany en la veu d' ella. Gina s' estava asseguda y 'l mirava profundament, en silenci, apoyada la barbata en els palmells de dugas mans blanquíssimas y afilladas. Llavors pot dirse qu' antropos la vejà ben bé, tal com era, desempallegada de monerías y de flochs de modista, el cos lliure, inclinat el coll per la postura, aixecats els párpres y per sota d' ells dos ulls grossos, negres, fixos, hermosíssims.

S' alsá Gina y li posá 'ls brassos al coll.

—Vina, li digué.

Mes, Antropos, l' apartá ab suavitat, la va fer asseure de nou, s' acomodá á son costat y agafantli 'l cap ab las dugas mans, cercá en sos negres ulls quelcóm qu' avans havia vist passar rapidament.

—¿Qué téns? preguntá ab accent de suprema pietat.

Gina no respongué. Sentia ab delicada percepció la conmisericòrdia que tancava la pregunta, acotá 'l cap deixantlo caure damunt del pit d' ell y plorá en silenci. Antropos experimentá llavors com una mena d' estrabada, perdé la noció del lloch hont se trobava, de lo que hi havia anat á fer, de lo que podria succehir... de tot. Del cor á la gola sentia pujarli una nosa que 'l privava d' enrahonar. Agafá altre cop, en silenci, 'l caparronet de Gina y l' apretá contra 'l séu pit. Al fi, equilibrantse un tant, alsá fins al séu el rostre de Gina y li digué ab veu un xich tremolosa:

—¡Parla! Còntam'ho tot: ¿ho sents? ¡Tot!

Déu y Antropos solzament sentiren aquella confessió rápida, turbulenta, dolorosa, que Gina foragitava com aquell qui s' aixeca de damunt del pit una pesanta llosa que l' ofega. Va escoltarla ell gravement, posant tots cinch sentits en cada sílaba, sentint encare'l nus á la gorja, xuclantse ab els ulls aquella melangiosa hermosura qu' era séva y deixaria de serho al sortir d' aquella cambra...

¿Era possible? En aquella casa y ab aquella dona, ell, el metje excéptich y fret fins davant de sa propia fama; ell, que vivia solitari y ben avingut ab son aborrimient envers la miserable rassa! Sí; era possible, es més, *era ja*; allí s' estava, escoltant ab dolorós atontament el cóm y el quánt de la venda que fins allí l' havia portada pera un, pera dos... pera tots. Y en el fons... ¡ah! en el fons lo únich que no pot vendre's y era encare ben séu, intacte, puríssim, esclau ja d' aquella pietat mascle d' Antropos que resplandia en son rostre seriós.

Fins allí arribá ell posant la ma dreta sobre 'l cor de Gina.

—¿Y aquest?—preguntá.

—De ningú,—respongué ella.

Antropos la mirá profundament. Y tement ella que no s' ho cregués, enretirantse ab un esclat d' orgull:

—De ningú,—afegí,—ni tan sols téu... encare. Vaja, passa com tots els demés y olvidemnos.

Antropos l' apropá de nou y Joh, cultivadors de la moral convencional! la besá al mitj del front després d' haver possehit un dret menos limitat.

—Vestéixte y anémse'n,—digué tot seguit.

El diner va fer obrir la porta d' aquella casa com fa obrirlas totes, y eixiren al carrer. Parpellejavan encare las estrellas dalt del cel y li semblá á Antropos que 'l miravan; s' interrogá á sí mateix, y sentint el pes d' aquella desventura que caminava vora séu, va dirse:

—Has fet bé.

Els homes de seny van dir qu' Antropos, aquell cervell tan ferm y assombrós, s' havia tornat boig; pero Antropos, sense fer mica de cas d' aquesta opinió, ab lo que demostrá ésser exacte lo de la fermesa de son cervell, continuá dihentse cada cop que mirava las profunditats hont parpellejan las estrellas com si 'ns cridessin á altres mons més justos:

—Has fet bé.

Cercavan encare la séva ciencia perque era molt gran, més anaren apartantse del home y sentia Antropos que Gina entrava més endintre d' ell á cada defecció, ab amorosa energia, ab apassionada tenacitat, com la verda molsa que quan més fondo cau, més fort s' arrapa á la pedra, y sospesant una cosa y altra, Antropos va sentirse tranquil. A voltas sondejava la mirada profunda de Gina, pero allí no hi veyá may altra cosa que son propi rostre batxiller, las ninas dels séus ulls investigadors reflectidas com en el fons negre y sossegat d' un pou. Sí; l' ánima d' aquella dona era séva, ben séva avants y ara. Y 's tornava á repetir pera sí mateix que havia fet bé.

No diuhen las memorias que d' aixó tractan, en quína cantonada d' un carrer fou ahont Antropos sentí la veu d' un home que deya á un altre, al passar:

—Jo he conegut aquesta dona.

Pero sí que consignan ab tota claretat que aquesta frase 's clavá com una rabiosa gavinetada en el cor d' Antropos. Ni tan sols va girarse pera guaytar á aquell home. ¿Qué l' importava véure'l? Lo que sí li importava era saber que en aquell home hi havia quedat la remembransa de mitja hora de possessió, mitja hora que no era séva. ¿Y ella? ¿Y la memoria d' ella? ¡Oh, aspre pensar en aquell passat que 's desvetllava davant d' ell, al mitj del carrer, com un espectre que creya enterrat per sempre més!

Retorná amatat de melangia y silenciós á casa séva. Gina vejé passar una nuvolada per son front y se li assegué als genolls, y entorn del coll li passá un bras. Antropos, el desdixat Antropos, perdé son admirable equilibri de voluntat y la rebutjá ab energia primer y l' agafá bruscament després per las munyecas.

—M' has fet mal,—digué suaument Gina.

Com tantas altras vegadas, Antropos li tirá 'l gentil capet enrera y mirant en sos ulls, cercá, cercá ab ánsia... Res: sempre aquella negra serenitat, y sempre ell en aquell fons, sempre ell.

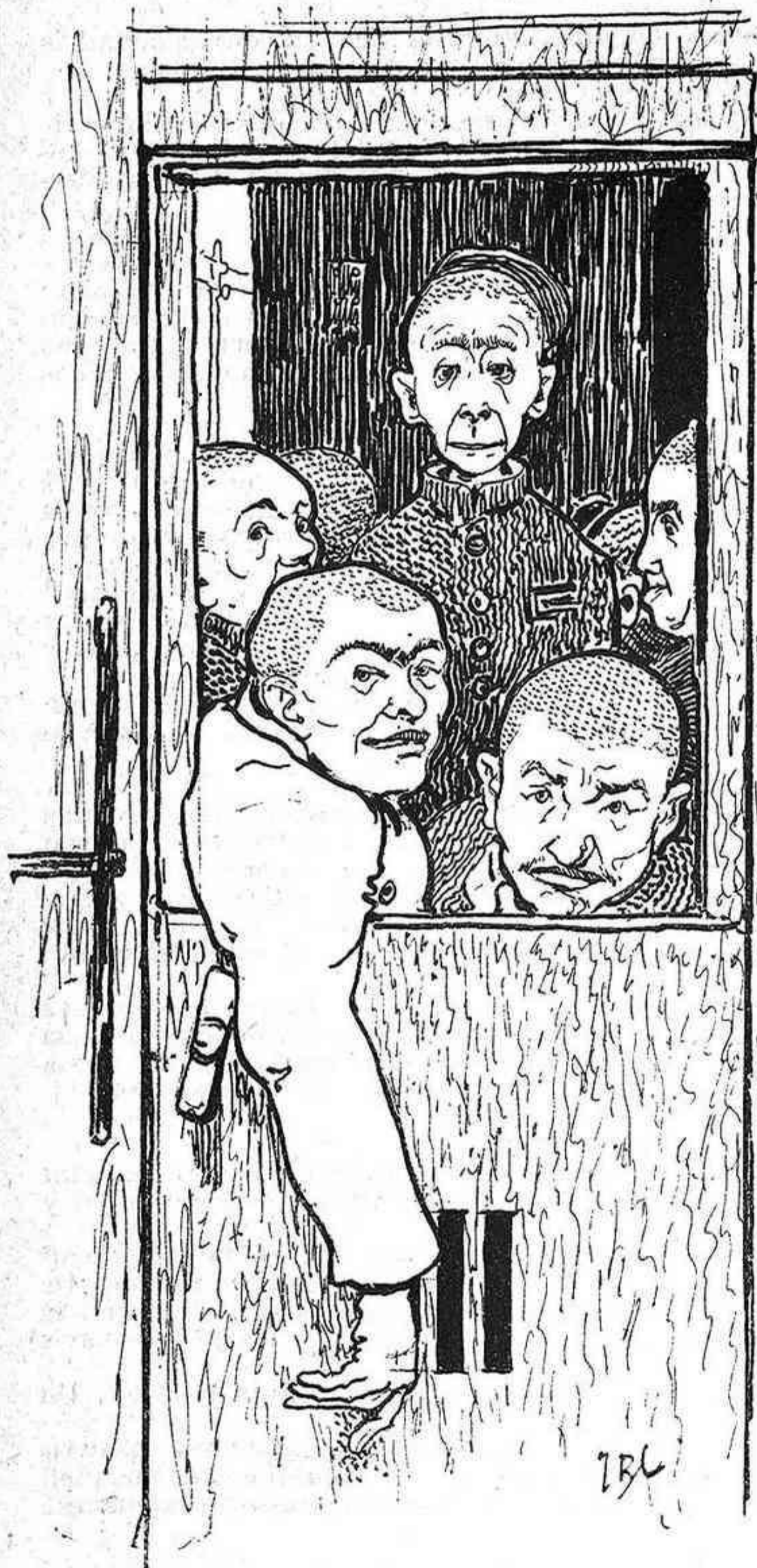
Va tancarse en sa cambra y 's deixá anar de colzes damunt de la taula d' escriure fent caure á terra els llibres de ciencia de que estava rublerta. ¿De qué servia la ciencia si no sabia de quína manera 's pot borrar del cervell la memoria dels fets passats? ¿De qué, si no podia fer que no fos lo que havia sigut?

Nit d' insomni, lúgubre nit... Las dugas... las tres... apunta l' alba... Un día nou.

Antropos seguía ab els colzes damunt de la taula, aguantantse 'l cap ab las mans, els llabis aixuts, els ulls humitejats, pensant en aquell home, en aquell espectre que se li aixecá al mitj del carrer... y en aquella frase punxanta com un punyal.

Una por infantil el privava de llansarse al carrer ab Gina, mes, al últim eixí, malcarat, sorrut, fent sempre un pam d' orelles. La hermosura de Gina

ELS DE CAD' ANY: TREN DE QUINTOS (per J. Blanco Coris)

—¡Mia, mia, Barcelona!

solicitava las miradas famolencas y cada cop que 's fixavan en son rostre 'ls ulls d' un home, tremolava 'l desventurat y, vivint per dintre, se deya ple de angoixa:

—¿Haurá sigut aquest? ¿aquest altre? ¿Qui? ¿Quants?

Y al trobarse de nou ben sol ab la Gina á casa séva, tornava á la cassa perfidiosa d'aquellas ombres en els ulls d'ella y sempre hi trobava, ab inmutable serenitat, reflectidas las ninas investigadores dels séus propis ulls. No, no hi eran allí, pero ¿y la memoria? ¿Ab quins ulls podia arribarhi ell al recó misteriós del cervell, sagrari de la memoria? ¡Oh, miseria! ¿De qué li servia la séva ciencia si no li servia per' aixó?

Aquella idea entossudida comensá á fixar sos tentáculs en el cervell del desventurat y Gina 'l veje tornarse flach, enfonzarse en un abím desconegut hontanava cayent la séva rahó per un forat invisible. Els homes de seny declararen resoltament que 'l sabi prodigiós s' havia tornat boig y 'l deixaren sol. La idea fixa se li encastava cada cop més enérgicament al cervell, y

á solas ab Gina, darrer apoyo amorós que li restava, despenhava Antropos son abundós cabell y ab els dits afilats cercava en son cap l' amagat recó de la memoria hont hi devia haver *els altres*, sí, hont segurament se trobavan.

L' ombra complerta va ferse, al fi, en aquell esperit y l' admirable dona cuidá del cos sense llum ab manyaguerias de mare, ab amorosa abnegació. Va ésser la bogeria del desventurat Antropos, dolsa y tranquila, dócil á la suau tirania de Gina, en quins ulls negres y tristos seguía sempre reflectans' hi 'l rostre d' Antropos, no ja curios sino inmóvil y sens expressió.

Quan en fugitivas ratxadas de rahó, Antropos li tirava 'l cap enrera com en altres temps, prenent sondejar lo insondable, la pobra plorava en silenci pera que no ho notés ell y agafant el cap del malalt y acarontantlo damunt de sa falda, veyá brillar la veritat en sos ulls fixos de boig y li deya petonejantlo en la boca com á un nen encapritxat:

— ¡Téva, téva; no més que téva!

El desgraciat somreya satisfet un moment, y retornant á l' ombra, seguía cercant ab sos dits flachs, entre la cabellera de Gina, l' amagat recó de la memoria, hont hi havia el passat, aquell passat renascut com un espectre que no havia pogut enterrar ab totes las fermesas de sa voluntat enérgica.

FREDERICH URRECHA.

CANTARELLAS

De noyas pobras y macas
ne solen quedar per tias;
pro el qu' es de lletjas y ricas
no 'n trobas per medecina.

Diuhen que l' amor es cego;
pro jo veig ben clarament
que mentres jo molt l' estimo
ella no m' estima gens.

SISKET D. PAILA.

Quan dos venen de la iglesia
de pronunciar el sí,
els solters al nuvi envejan,
els casats el compadím.

AMADEO.

No sé pas si es veritat
lo que de tu varen dirme;
pero sí m' estranya molt
que sempre dormis de dia.

V. CARNÉ.

T' estranya de que m' estranyi
qu' en globo 't vulguis alzar?...
Dispensa, ¡com que jo encare
no he vist cap ase volar!

AIGER ELÍAS F.

Fan corre que t' has perdut
y diré jo qu' es mentida,
donchs te vaig veure ahir nit
que ab tres homes la corriás.
¡Ves com dimontri 't pots perdre
portant sempre companyia!

FIDEL DELFÍ.

ENTRE MARIT Y MOLLA

— Escolta, Matilde, y no extranyis que te 'n parli. Las cosas han arribat á tal punt qu' es necessari.

— ¡Qué vols dir, Enrich?

— Que aquí ve cada día l' Antonet, y aquestas visitas tan assíduas, francament, me desagradan...

— ¿Es dir que desconfías de mi?...

— Jo no desconfío de tu ni de ningú; pero repeteixo que no m' agradan las visitas del Antonet.

— ¡Pobre xicot! Donchs sápigas que ve ab molts bons fins, perque es un jove incapás de propassarse. Figúra't que sempre diu que 's casará ab mi, quan me quedi viuda, y de aquí no passa.

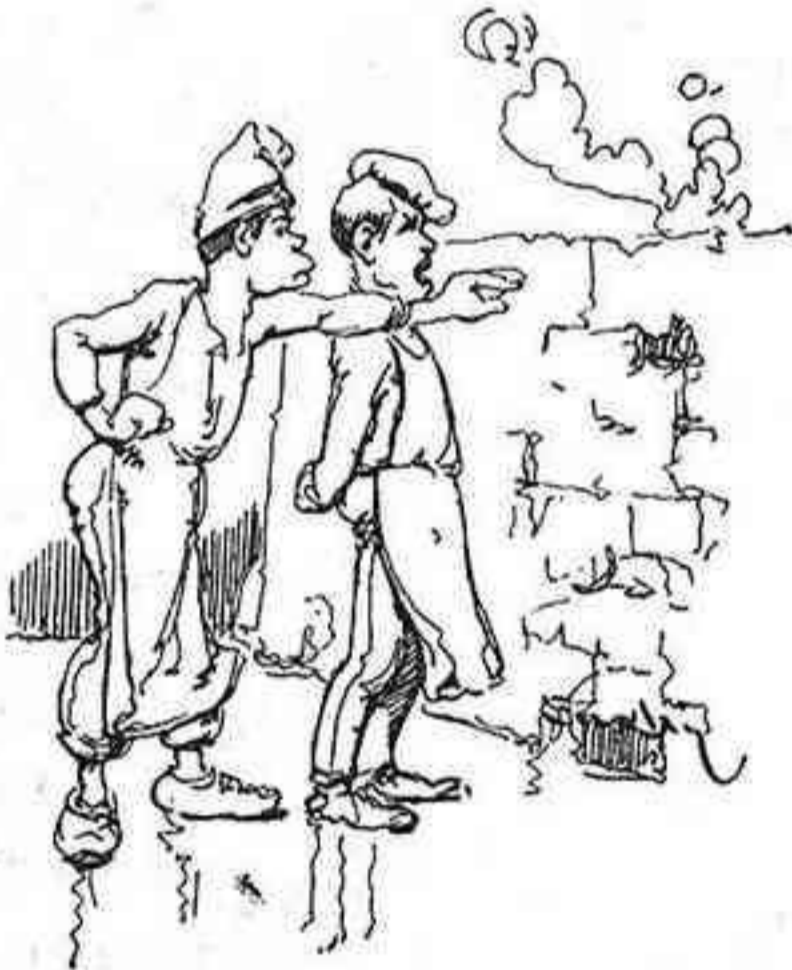
JOSEPH DURBAN.

PER UNA BURILLA (per J. Cuchy)

En Pelat y en Mamadits, varen sortir junts á la casa de cigalas.

—Mira, noy, fum darrera la paret.
—Y no hi ha fum sense foch.

—Ni foch sense cigarro.
—Ni cigarro sense burilla.

ETS AL BALL Y HAS DE BALLAR

¿Veus, casarte á cop y volta?
¿Veus lo que porta? ¿ho veus bé?
¿No 'm deyas tu poca solta
y farsant y cedacé?
Si passas més d' un treball
ja que no 'm vas escoltar,
procura, ja qu' ets al ball,
fé 'l que fan molts, ballar.

—
No es pas «bufar y fé ampollas»
ensopegá be 'l casori,
s' hi trencan molts plats y ollas
quan sobrevé algún desori.
Ara d' ell fas escrafall...
pero filla has d' aguantar...
y creume: ja qu' ets al ball
paciencia y vinga ballar.

—
¿Ara 'm surts ab l' embaixada
de qu' ell, per fútils qüestions,
vá darte una clatellada
que va amorrarte als fogons?
Aixó no es mes que un detall
de lo que 't toca passar...
mes re hi fá, ja qu' ets al ball
lo millor, creume, es ballar.

—
—Com es tan guapo, tu 'm deyas,
l' enveja 't té trastocat.—
¿Oy qu' es guapo? ¿eh, que no 't creyas
que fes tan be l' estofat?
¿Que no t' agrada ara el tall?
¿que no fa de bon menjar?
Res, filla, res, ja ets al ball,
ja ets al ball y has de ballar.

—
¿Ara 'm surts qu' es mal parlat
y que hi sofreixes en gran
y que té desarrollat
més que 'l que més l' os bertrán?
Pren l' os ja que has pres el tall,
mal no 'l pugas rosegar:
y res, filla, ja ets al ball,
ja ets al ball y has de ballar.

—
¿Dius qu' es d' aquells que la corra
y que 't diu ab molt orgull
que del séu llibre t' esborra
ja que 't troba al darrer full?
Vet' aquí un altre detall
que també deus apuntar:
mes en tant, ja qu' ets al ball
no paris pas de ballar.

—
També es farsant y embustero
segons dius, y llarch de dits:
¿aixó més? ¡apa, salero!
¡ne vols més de descusits!
No parlis més; tira avall
y no 't probis d' aturar...

¿qué 'n trauriás? ja ets al ball,
ja ets al ball y has de ballar.

Llavors, al ferte avinent
lo qu' ara t' está passant,
tu 'm deyas impertinent
y enredaho tot é intrigant.
Jo 't deya:—No alsis el gall;
«Qui 't vol be 't farà plorar...»
No hi pensém més, ja ets al ball,
ja ets al ball y has de ballar.

Tu fíxa't en la guapesa...
y extasia't sols en ell!
veste rihent del que ab franquesa
te dava el millor consell.
¡Ves rihent!... si es un detall
de lo molt que 't pot passar.
Riu, filla, riu,... ja ets al ball,
ja ets al ball y has de ballar.

*Jóvenes que vais bailando,
que deya el Pare Claret,
al infierno vais saltando...
¡tu sí que hi has saltat de pet!
Hi has saltat fent un badall
qu' es lo que més me con mou:
mes ¡qué hi vols fer! ¿no ets al ball?
balla fins que 't diga prou.*

L' HEREU D' HORTA

¡PER ELLA!...

Tothom s' estranya de veure'm
passejarme sempre sol,
que res me causi alegría,
que 'm cansi desseguit tot,
qu' enraioni sols per forsa
siguent ans tant tabalot,
que exhali ab molta freqüencia
sospirs tristos y profonds
seguits d' indiscretas llágrimas
que 'm creman ab lo séu foch...
—¿Qué li deu passar?—preguntan—
que deu tenir pobre noy?—
Molts pochs ab compassió 'm miran
rihent y burlantse'n molts.
Tot per ella, per la nina
que va encendre mon amor,
tot ho sufreiro per ella
befas, escarnis, tot... tot...
¡cóm volen que canti y rigui,
cóm volen que gasti humor,
si tinch lo cor fet á trossos,
si aquella ingrata no 'm vol!...

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

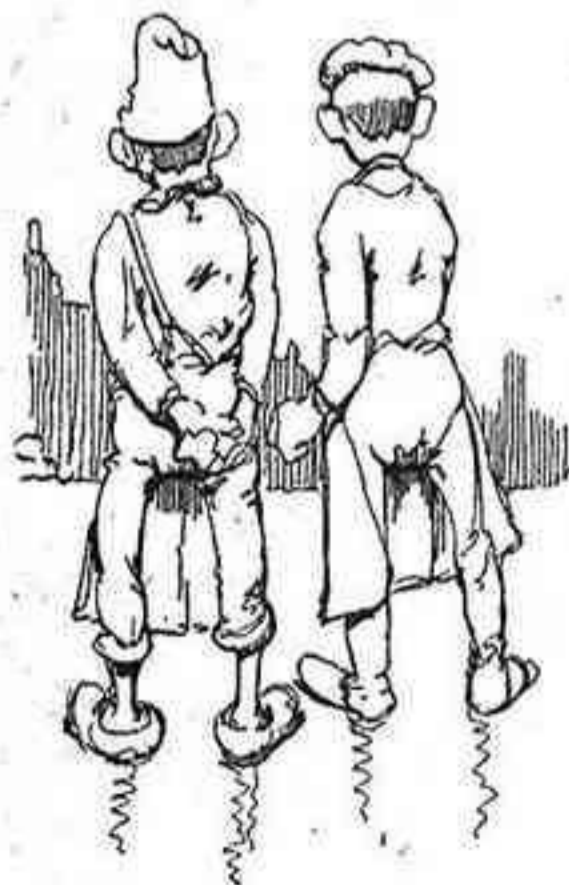
PER UNA BURILLA (per J. Cuchy)

—Ja vola: es méva.

—No, del primer que l' arreplegui.

Y después d' haverse pegat, fan la
pau, convenient en que hi donarán una
pipada cada hú.
Aprengui la diplomacia conquista-
dora.

UN RABÍ.—(Estudi per un quadro de J. M. Marqués)

ALENADAS

L' auba, reyna matinal,
 del estiu hermosa dea,
 en l' immensitat del cel
 reflecta sa llum primera,
 saluda á los pastorets
 somriu á las pastoretas
 y amanyaga aucells y flors
 ab son dols mirar de verge.
 Per serraladas y prats
 pasturan duas ovellas;
 son blanques com flochs de neu
 y triscan com dos gacelas.
 La pastoreta gentil
 una cítara punteja
 y enllá d' enllá 'l pastoret
 ab son flaviol contesta.

Las ovellas ab son bel
 fan cloure 'ls ulls de la verge
 que dessota un ginestar
 ha quedat adormideta;
 bufa ja 'l vent de Llevant
 y 's despulla la ginesta
 en tant que 's vesteix de groch
 lo pit de la pastoreta.
 El pastor está aprop séu
 y embadalit la contempla,
 s' agenolla ab la ma al cor
 y sos ulls mitj closos, besa.

Forta alenada de vent
 va matá la ginestera;
 feble alenada d' amor
 feu viure 'l cor de la verge.

AGUSTÍ MUNDET ALVAREZ.

AMOR FI DE SIGLE

CARTA OBERTA

Simpátich Pau; amor méu:
 Si vols ésser mon esclau,
 no fassis més el babau
 y descubreixme 'l pit téu,
 perque la baba ja 'm cau.

Acaba ja de fer l' ós
 y seguirme pels carrés,
 pels teatros y cafés,
 que 'm fas l' efecte d' un gos
 y aixó no treu nas á res.

Si vols venir á ma casa
 pots ferho ab tota franquesa;
 pero ha de ser ab llestesa
 si del foch d' amor, la brasa,
 desitjas mantení'encesa.

Per tu dia y nit suspiro
 y boja d' amor deliro;
 ¡que no 'm desdenyis, t'imploro
 ó del contrari jo 'm moro,
 si acás no d' amor, d' un tiro!

SABOREJANTLA (per R. Miró)

—¿Diuhén que la cervesa fa oriar panxa? ¡Mi-
 llor que millor! Com més grossa, més n' hi cabrá.

Vina, donchs; no 't causi pena
 el declarar-te á una nena
 que 'l ser ben rebut t' abona
 y lliure l' entrada 't dona
 sens imposart' quarantena.

Si no vols fer aquest pás
 per temor als méus papás,
 pots entrar á dintre 'l pis
 las tardes de quatre á sis
 que ben sola 'm trobarás.

Y si aixís y tot no gosas
 y ab paraulas vergonyosas
 de vení á casa t' escusas,
 em farás creure qu' abusas
 de las noyas candorosas.

En fi, d' un bon rapé, polsa,
 ton apocament espolsa,
 arma't de valor y... ¡alsal!
 ves si, posanthi la salsa,
 et menjas la

OLIVA DOLSA

ESPURNAS

Emborratxat per un bes,
 al mitj del carrer vaig caure,
 y la dona que 'm besá
 passá de llarch sens mirarme.

Es mon cor un dipósit de despreci,
 en el qual solzament una llum brilla:
 una mirada qu' era per un altre
 y jo vaig recullirla.

RUY DE GORCH.

AL PAÍS DEL SOL (Apunte per *J. Benlliure*)

PER LA PATRIA (1)

Per la patria morí—aixís al menos ho diu la gent.—¡Pobre home!... al séu poble hi tenia la vida, y el dugueren á buscar la mort allá lluny, en las planurias africanas... Jo ho sé bé quant s' estimavan, jo ho sé bé, que 'ls coneixia y sabia la grandesa de llur ánima. Al mateix poble nasqueren, y junts van creixer, junts sempre jugaren; del afecte de germanó infantívol, sense adonarse'n, van arribar á l' amor, á l' estimació que 's tenen dos que 's comprenen... ¡Quí més felissos qu' ells, si s' estimavan!

Mes tot de sopte, la gent comensá un dia á parlar de guerra y de venjansas, d' honor nacional y de banderas tacadas... y, ¡ay! pobres de nosaltres los pobres, quan la gent y 'ls diaris públichs comensan á xerrar de semblants cosas! Lo sacrifici será tremendo, inhumá... ¡qué hi fa que quedin mares sense fills, que quedin fills sense pare, que quedin esposas sense espós, que quedin homes sense vida... sense la séva vida! ¡Quín sarcasme! diuhen qu' es lliure l' home, y li prenen quan volen l' existencia... si bé diuhen qu' es en nom de la patria.—¿Y qué es la patria?

Sigui lo que vulgui la patria... pero embarcaren á mon amich, y ell no hi

(1) Ja fa bastants anys qu' escrit tenia aquest articlet; avuy el publico, puig crech que tot temps es bona hora pera dir las grans veritats.

creya en la patria; no hi creya, com que de cert no més sabia una cosa: qu' estimava á la *séca* dona, qu' era estimat d' ella.

¡Quin día 'l día del embarch!... Fou un día negre. Aquella nit ningú dormí al quartel: uns pensant en llur mareta, que tenian allá, á un poblet mitj amagat entre las arrugas d' una montanya; altres refent la darrera carta qu' escrivieren á llur promesa, de la que no 'n tenian resposta encare; y altres pensant en la patria que prompte deixarian, una patria que 'ls enviava á morir lluny, lluny... á terras extranjeras, ¡ves si no es cosa rara! Una patria que llenza á sos fills—que son homes lliures—á paratjes llunyáns, pera que morin per ella... ¡No ho entench pas aixó!

Y arribá 'l dematí, y cap al moll... y 'l moll estava plé de gent, aquella mateixa gent que 's troba sempre á tot arréu hont no hi té res que fer; aquella gent que fa rotllo quan dos gossos se barallan al mitj d' una plassa, que s' apilota á la Rambla pera veure passar una professó, que reb empentas y trepitjadas pera veure morir un home al patíbul...

Y d' un á un los soldats comensaren á passar la palanca, entafurantse tots moixos al barco... Hi havia qui, al passar, los hi donava tabaco, qui alguns céntims... Feya llástima y feya riure, tot á l' hora; ¡ves qué tenen que veure ab la patria aquestas bestiesas! Ningú se 'n recordava d' aquests pobres soldats, mentres al quartel passavan días y més días de miseria; días negres, días de desesperació... Molts d' aquests idiotas que fan ara escarni de la pobresa dels soldats, donántlos hi una pesseta ó una dotzena de cigarros y cridant com ximplés ¡visca... qualsevol cosa! feyan avans una giragonsa pera no fregarse

ab un home vestit de roba vermella, per por al tuf de quartel...

D' en tant en tant, algú dels qui 's quedavan en terra cridava: visca *aixó* ó visca *alló*, y una colla de trin-xerayres responia ¡visca!... y la comedia seguia avant.

El méu amich plorava... com qu' enrera hi deixava la vida, com qu' al davant seu se li aixecava negra la mort, una mort sense solta, puig que no moria per cap d' aquests grans ideals que fan caminar á la Humanitat.

Y després cada hú s' entorná tranquilament á casa séva, y 'ls pobres soldats feren vía cap á l' Africa; no més ells ho saben lo que patirían dins d' aquell barco. Jo sé cóm se viu en un quartel, y no més pensar en aquella barcada d'

CANTAR ANDALÚS (per J. Blanco Coris)

«Unos dicen que lo blanco
y otros dicen que lo negro;
otros que lo colorado,
yo digo que lo moreno.»

homes m' horrorisa. Tant se val: al endemà 'ls diaris descrigueren ab jochs de paraulas que lo mateix serveixen pera donar compte d' un crim que d' un embarch de tropas, l' entusiasme del *todo Barcelona*, explicant per menut tots los accidents qu' á las orelles dels diariayres arribaren, molts d' ells sense haverne vist res del embarch; pero, aixó sí, posanhi forsa colors violats y forsa vegadas *honra nacional* y la *patria ultrajada*... ¡Jo 't flich! com que no n' embarcan de diariayres; qu' ho probin, y ja 'ls sentirían cridar.

De l' Africa estant, lo pobre de mon amich no més pogué escriure una carta, y deya que 'ls moros no son pas tan valents com ell se creya; qu' una guerra, ben mirat, ben mirat fins es cosa divertida; que ja no l' estimava tant á n' ella, puig s' havia enamorat d' una morena, pero que ja voldria haver tornat... porque tot sol s' hi consumia... Ella prou feya 'l cor fort, llegintla; prou volia creure que 'l séu promés tornaria prompte, mes lo plor li venia als ulls, lo sentiment l' ofegava... entre aquellas ratllas, hont hi havia tantas mentidas consoladoras, ella hi veyá clarament lo sufrir del séu estimat, l' angunia de mort que 'l corsecava.

Y ja no n' escrigué cap més de carta; agafá tot de sopte una malaltia extranya, y 's morí depressa, depressa, talment com si li donés pena de veure lo que veyá entorn, com si 's donés vergonya d' ésser home... Los metjes digueren que 's morí de febres... ¡quí ho sabrá may aixó!

¡Y tu, oh dona que l' estimavas, no ploris, lo téu dol es prou bó d' aconsolar!... Pensa que l' estimat del téu cor, aquell home que t' hauria fet felissa tota la vida, aquell home qu' hauria sigut pare dels téus fills... ha mort per la patria!

RAMÓN POMÉS.

ANECDOTAS

D. Tiberi y la séva familia están invitats á un ball que ha de donarse en una casa particular: se sab que 'ls invitats son en gran número y que 'l saló, en cambi, es bastant reduhit.

D. Tiberi, qu' es un home molt previsor, fa algunas observacions á las sévas noyas, y acaba dihent:

—Com que hi haurá tanta concurrencia, es convenient que 'us estrenyéu bé la cotilla, porque aixís estarém més amples.

En una escola:

—Escolta, Lluiset: ¿sabs qu' es una bona acció?

Resposta del alumno:

—El méu papá diu que una bona acció es la que milló 's cotisa.

Un senyor molt distret va assistir á un casament.

Y al eixir de la iglesia digué á un dels que formavan part de la comitiva:

—¿Que 'ns despedim aquí, ó aném fins al cementiri?

JOSEPH M.ª FELIU.

EPÍGRAMA

—Desde qu' ets pentinadora ¿sabs, Flora, qué hi reparat? Que á las noyas que pentinas prompte las tocas del cap.

R. HOMEDES MUNDO.

DÍA DE MALA LLUNA (per A. Pedragosa)

—¡Quín fastidi! ¡No passa un' alma!

QUÈNTO VELL

En una casa tenían
un gos y un gat allotjats,
y cert dia que sopavan
y menjavan bacallá,
'navan tirant las espinas
sota de la taula. 'L gat,
al veure que 'l gos hi anava
y era 'l primer en soptar
la presa, va dirli ab calma:
—Gos, hem de parlá un instant,
perque veig que ossos y espinas,
tot passa pel téu *calaix*
y son massas las vegadas
que 'm quedo sense menjar.
Tu ja sabs que temps enrera,
gossos y gats vam firmar
un contracte ab escriptura
d' aquest modo redactat:
*«Serán pels gossos els ossos
y las espinas pels gats»*
y ja veus que aquest contracte
tu ab mi no 'l cumpleixes pas.
—¿Qué dius ara? 'l gos va dirli.
Crech que no estás gens bó, gat.
Si bé es vritat que un contracte
vam firmarne, no crech may
que per vosaltres deixessem
tan sols un bossí de pa.
—¡Ay gran pillo! ¡estrafalari!
contestá 'l gat indignat.
Sápigas que las espinas
per nosaltres vau deixar,

considerantnos més débils
y ab ménos forsa als ullals;
sino, veurás, arribemnos
á ca 'l notari ab un salt
y allí veurém, desseguida,
quí té rahó, 'l gos ó 'l gat.

Un cop van sé á ca 'l notari,
van comensá á regirar
escripturas y escripturas,
fins que la d' ells van trobar.

Al llegirla, van ficarse
que allí hont deya net y clar:
*Serán pels gossos els ossos
y las espinas pels gats,*
un tros de papé hi faltava
ab els mots *«pels gats»*, abaix,
que sens' cap dupte las ratas
ho havían rosegat,
deixant tan sols las paraulas,
per tots los gats tan fatals:
*Serán pels gossos els ossos
y las espinas.*—¡Mal llamp!
exclamá 'l gat plé de rabia,
aquí hi falta 'l principal.
¡Oh ratas desvergonyidas!
en nom del méus, aquí faig
jurament de atropellarvos
sempre que 'us trobém al pas.
Y quedá desd' aquell dia
aprobat per tots els gats,
sentir en contra las ratas
¡odi etern! ¡odi mortal!

M. CARBÓ D' ALSINA.

AMOROSAS

Que 't diga 'l qu' es l' amor vols, Rosalía;
aparta lluny de tu aquest pensament.
De mi no ho sabrás may fins aquell dia
que t' ho podré explicar prácticament.

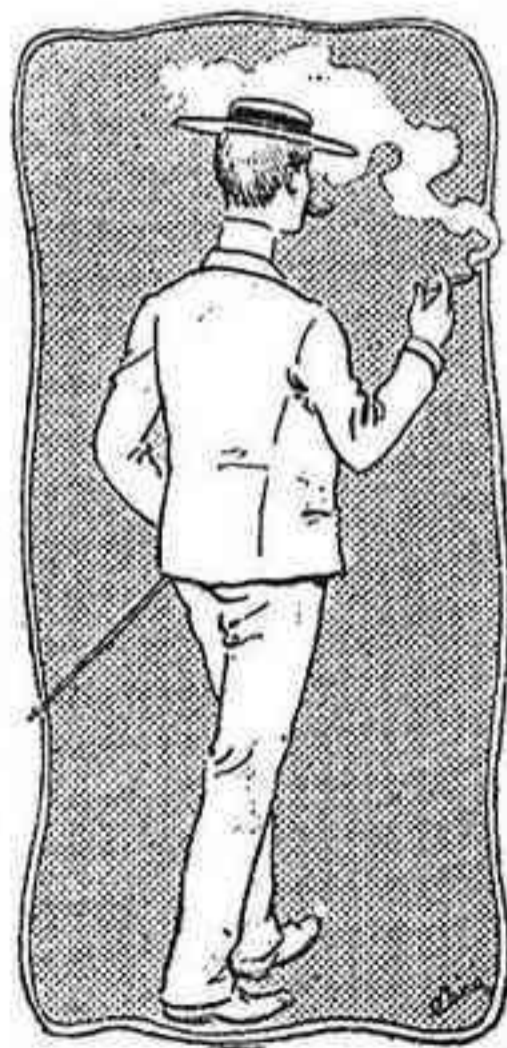
Vigila y mira si atrapas
qualsevol de tos galants,
que molts com tu y més guapas
s' han quedat per vestir sants.

El qu' estima á una dona y va y li diu,
ella 'l fa recremar de viu en viu.
Procura du' amagat lo téu amor
y al moment serás duenyo del séu cor.

No 'm fassis pas juraments
d' estimarme sempre, ¿sents?
deixa aixó pels dramas mansos
y estima'm ara que 'm tens,
que lo demés son romansos.

JAUME VILAR.

UN ELEGANT (per R. Miró)

Si va de blanch, es per
creure que aixís serà 'l blanch
de las miradas d' ellas.

L' AMOR Á TRAVÉS DELS SIGLES (per *Apeles Mestres*)

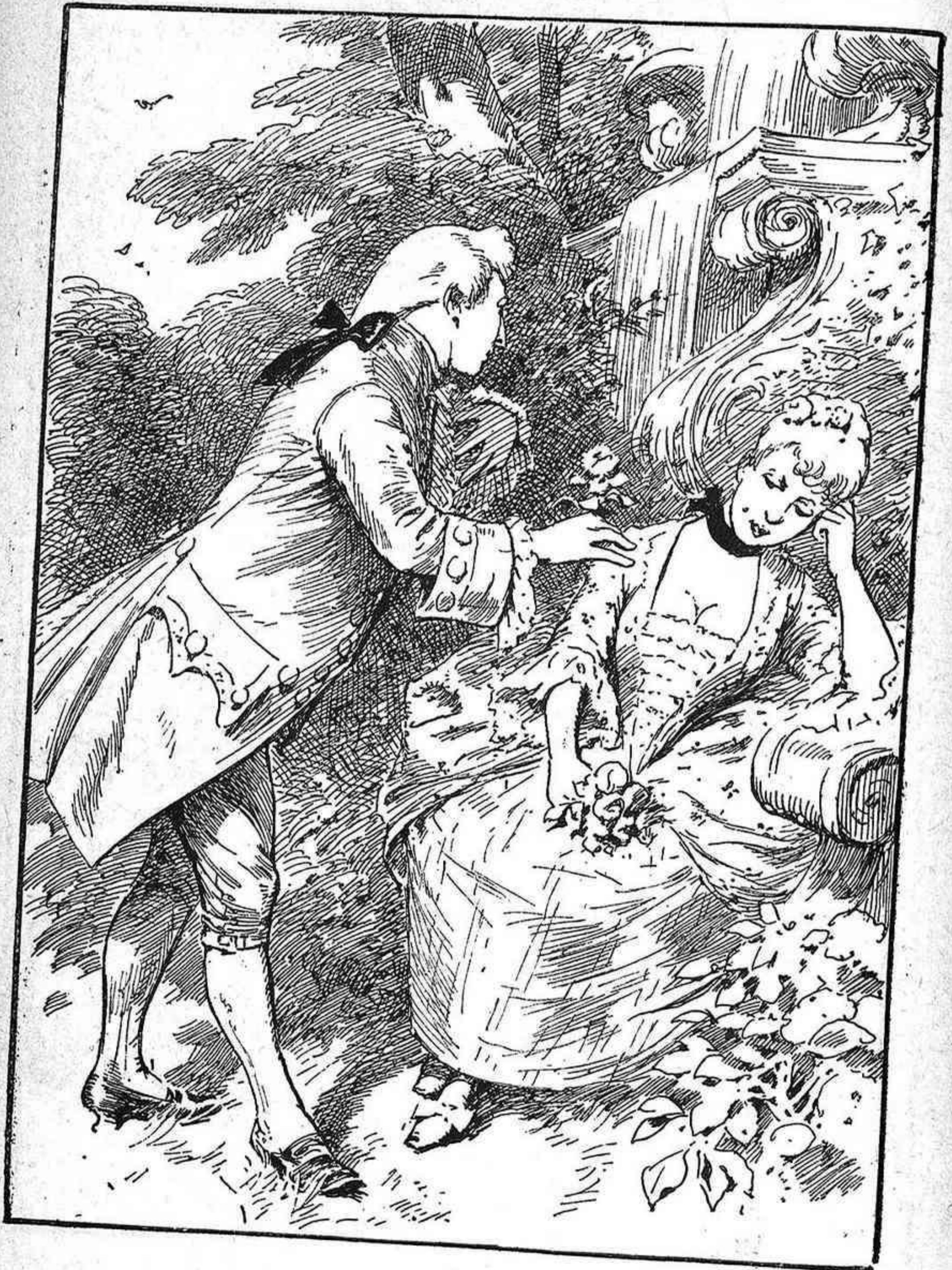

En els temps prehistòrics.

En temps de las Creuhadas.

L' AMOR À TRAVÉS DELS SIGLES (per Apeles Mestres)

En temps dels nostres avis

Fi de sigle.

PESCA DOBLE (per A. Figuer)

El marit mirant el suro, y queixantse sempre de que no pican.
(1)

EPIGRAMAS

Preguntá un día l' Agnès
á un bon home geperut:
—¿De que fá?

—Jo soch burgés—
va respondre ell resolut.

Y ella al punt li replicá
ab tó de qui fa brometa:
—Vosté 's pot ben alabá
de viure ab l' esquena dreta.

—¡Salada!—li diuhen molts
á l' hermosa Margarida;
y 'l séu marit sempre crida
perque li fa 'l menjar dols.

PERE CARRERAS.

Digué un día en Francisquet
á n' el séu company Enrich,
que ab tot y ser fredolich,
no sentia may el fret.

Y al acte exclamá la Tana,
que passava pel carré:
—No ho extranyi, ell no sent ré:
qu' es més sort que una campana.

JOSEPH GORINA ROCA.

L' AMISTANSADA

—Mireula, es aquella que passa tota endolada; avants prou lluhía, pero ara la miseria la treu de casa, y tot per la malaltía d' un home que no era el séu.

—Sí, veyéu, es aquella, tothom la coneix y ningú hi vol conversa.

—Y es clar; ¡quí voleu que s' hi fassi ab una dona aixís!

—Al menos s' hagués llensat ab profit; ¡pero era un pobre com ella mateixa, si no més!

—Es clar; no té perdó de Déu.

Conversás per l' istil eran las de sas vehinas quan ella sortía de casa, y lo que més xocava eran los escarafalls que feyan totas cada vegada que devan lo de: *¡si no era 'l séu home!*

—¿Sabéu, pensava jo, si verdaderament es *rostre* 'l que teníu? ¿N' estéu ben convensudas?

Vivíu ab ell, menjéu y dormíu plegats; pero ¿ja sabéu ben bé qu' es el vostre? Teníu la seguretad de que no 'n té d' altra, que 'l teníu á casa totas las horas que 'l treball li permet; pero, aixís y tot, ¿cóm ho fariáu, quinas rahóns donariáu pera demostrar que 'l vostre home es verament

DE PARE Á FILL (per J. Blanco Coris)

—Escolta, noy: si t' ho posés com una penitencia, ¿que 'l durías aquest coll que 't fa anar tan encarcerat?

el vostre? ¡Quántas de vosaltras qu' al véurela passar no sabéu dirli altra cosa que: *no era el téu home*, viviu ab un que no tan sols no ho es, sino que ni sisquera hi havéu pensat may!...

¡Quedá viuda molt jove encare y s' ajuntá ab un casat, ab un d' aquests que s' casan perque sí, y que després s' adonan de la grán errada que feren. Quan s' amistansaren, ell ja estava malalt, pero poch ó molt encare treballava; després el mal aná creixent y el retingué mesos y mesos en un clot de llit fins á la mort. Lluny d' abandonar-lo, ella se 'n sentí enamorada y el cuidá amorosa fins al últim moment.

Aixó li valgué no tan sols la malavolensa de sa familia, sino també de la gent del vehinat. Las donas, sobre tot, li trobaren alló molt mal fet; per ellas lo sacrifici d' aquella bona dona era un pecat dels grossos, dels més negres. Y es que no hi entenen en cosas d' amor y de sacrifici...

— ¡Al menys hagués sigut rich! li deyan cada vegada que li recordavan sa miseria. ¿Qué vol dir aixó, sino que si son honradas moltes es perque la tentació no ha vingut á férlos'hi pampellugas vestida d' or?

Quan pel vostre costat, oh donas, passi tota endolada y ab posat entristit, en lloch de criticarla, pareu esment en la trista expressió de son rostre ahont s' hi veu retratada tota la pena que porta dintre, fixéuvos'hi forsa y llegireu en sa mirada eixas paraulas que potser vosaltras no podreu dir may:

— Era 'l méu home; l' amor y la caritat varen donármel... ¡era ben méu!...

A. SPAU VILAPLANA.

MARINESCAS

¿Veus que lleugera la barca
va tallant l' aygua del mar
y també ab quína faltera
se gronxa sense parar?
Es que té gran alegria,
perque sab que á dalt hi du
á dos amants, que s' estiman
ab deliri; ¡som jo y tu!

Si contant tota la sorra
que hi ha en el fondo del mar
fos segur perque juressis
que m' haurías d' estimar,
de grá en grá la comptaria,
sense tindre gens de pó
de sufrir anant contantla
d' un sol grá equivocació.

Mentres vegi á ma estimada
que ab sas mans guía 'l timó,
quan més forta es la tempesta
ab més gust navego jo.

EMILI ALBERT

LA RITETA (estudi al llápis de Bonit)

ÍNTIMA

Tenia 'ls llabis sechs ¡pobreta! ja espirava...
¡Mon cor, quín desconsol!...
La vida de ma vida
moría sens retop...
De sopte, ¡oh, Deu del cel, quín raig de flum divina!...
Mos llabis vaig posar
dessobre dels séus llabis,
y somrigué al instant.

RAMÓN LLEI.

LA INSPECCIÓ MUNICIPAL (per M. Moliné)

El gat Golfin no donava un pas per aquelles oficinas, que no se li aixequés un batalló de ratas.

COSAS DE TEATRO

Durant una representació, un espectador surt del teatro y se 'n torna á la taquilla:

—Home, fassim el favor, pagant lo que sia, de canviar-me aquesta butaca per un altra. Al davant meu hi tinch una senyora ab un sombrero carregat de llassos y plomas tan altas, qu' en lloch de comedia no més veig que sombrero...

—Tingui, aquesta es de primer pis, primera fila.

—¿Vol dir que aquelles plomas no hi arribarán?

***

Entre autors dramátichs:

—¿Qué tal noy, cóm tens aquella pessa?

—Acabada...

—Vaja, me n' alegro.

—¡Acabada la paciencia, home!

***

Assegurava un empresari de teatros, que 'ls cómichs eran gent intractable, amichs de moure bronquina é informals.

—Home,—va dirli una persona qu' escoltava aquelles afirmacions,—si es cert lo que diu, ¿cóm dintre continúa exercint el càrrech?

—¡Qué li diré!—va respondre ingenuament—fa tants anys que m' hi tracto, que ja 'm considero com de familia.

***

Un autor está explicant á un amich séu, l' argument d' una obra que acaba d' escriure.

—Lo més interessant es l' acció... L' acció de la méva obra se desarrotlla en la Isla de Cuba...

—Sí, vamos, quèstió de l' última guerra.

—No; precisament la cosa transcorra en época de pau.

—Donchs, permet que 't digui que si es en temps de *pau*, no hi sé veure el motiu de l' acció.

* * *

En Badó está llegint la ressenya d' un estreno. La ressenya acaba dihent: «...al final surti l' autor á rebre 'ls aplausos desde el palco escénich.»

En Badó llensa 'l diari y exclama:

—¡Me crema que clavin aquestas bolas!... Jo hi era. L' autor no va surtir á rebre los aplausos desde cap palco, sino desde l' escenari estant.

* * *

Lo director d' escena dirigintse cremat al cabo de comparsas:

—¡Salvatje, més que salvatje! ¿Que no veyeu com ha sortit aquell comparsa?

—¿Quín, aquell del grupo de *condes*?

—Sí, aquell; ¡ha sortit ab espartenyas!!

—Y bé, home; ja s' haurán fet cárrech qu' era un *conde* que venia de lluny.

JOSEPH XIMENO PLANAS.

CAS CLÍNICH

Per més qu' he fullejat, llegit y rellegit varis tractats de Frenopatía, en cap he trobat mentat el cas clínich de la méva cullita: ni Esquirol, ni Hammond, ni Regis, ni Baillager, ni Esquerdo, ni Giné y Partagás, ni Galcerán, ni altres alienistas de cap de brot, ne fan menció en sas clasificacions.

La meva historia clinica proba d' una manera evident la existencia de molts boigs, ab un quadro sindrómich y uns trastorns psíquichs tan poch clars que, no solzament pera 'ls profans, sino també pera 'l psiquiatra més expert, passa desapercebut l' estat patològich.

De poeta y loco todos tenemos un poco; refrá que científicament parlant, vol dir: qui més qui menos, en nostra complicada y laberíntica máquina cerebral, els que no hi tenim un tornillo flux ó una molla poch flexible, contém ab una roda rovellada ó una rosca trencada; pero d' aixó al espatllament complert d' un orgue encefálich, hi va encare molta distancia.

* * *

Entre 'ls suros, alzinas, arbosos, bruchs, estepas y romaníns que ufanosos creixen en una petita vall, tancada per dugas montanyetas brancas de las Gavarras—lo terrat ó miranda de la Selva y l' Ampurdá—s' amaga una casa de pagés, part integrant, fa una colla d' anys, de la méva clientela rural.

En set horas á l' encontrada, ¿quí no coneix á en Salvi de la Lloreda, home d' uns quaranta cinch anys, alt, sapat, farreny, aymant espós, excelent pare y bon conreuhador dels camps? El mas de la Lloreda cull oli, pa y ví pel consúm de la casa. Un rosqué del que, un any ab l' altre, els tapers de Calonge pagan vint y cinch doblas de quatre, dóna per atendre á tots los demés gastos y necessitats, proporcionant als Lloredas, morigerats en sas costúms, un bon passamentet de vida. En tot el Baix Ampurdá, en Lloreda y sa nombrosa familia passen per una gent de bé á carta cabal.

Els Lloredas son uns dels clients que menos feyna 'm donan. Sigui degut als sanitosos ayres que respiran, sigui degut á la vida arreglada y metódica que portan, may están malalts. No obstant, el cap de casa, en Salvi, sense ell

DE TRÀNSIT (per J. Blanco Coris)

També 'ls charrets tirats per caball tenen la séva *chauffeuse*.

tocar unas variacions de fiscorn, fa sis horas de camí; no deixa festa 'hont sab que un fiscornista de fama té de tocar els obligats indispensables. ¿Que aixó li costará molt car y farà que quedin desatesas sas obligacions de cap de casa y 'l conreu dels camps? De cap manera: no falta may á las treballadas al front de sos fills y mossos. ¿Cóm s' ho arregla? ¡Oh! Déu ho sab. Lo cert es que 'l veuréu á totas las plassas ampurdanesas y á tots los concerts (*lats*) d' envelat ahont sab ell que 's *fiscornisa* de valent; pero cert es també que ni la sega, ni la pela, ni 'l batre al estiu, ni las llauradas ni las sembras á la tardor, quedan desatesas.

¡Oh, cóm hi gosa ell ab aquells bo... bo... boms, y ab aquella ratxa de notas inarmónicas, produhidas per la agilitat prestidigitadora y llabial d' un fiscornista! ¡Cóm s' hi extasia! ¡cóm s' hi embabieca!

***

L' última vegada qu' he vist al *fiscornómano* de la méva historia, prèd d' un verdader atach agut de deliri fiscornómich, fou l' estiu passat á la festa major de Palafrugell.

¿No hi heu estat may á la festa major d' aqueixa vila ampurdanesa? Donchs no heu presenciát un dels quadros més típichs y pintoreschs d' una festa de fora. Al vespre, després de sopar y avans de que las societats comensin els balls, se reuneixen á la plassa nova més de cinch mil personas, la major part sentadas al entorn de las taulas que tres cassinos y cinch cafés tenen á fora, á las aceras, sota las acacias y voltant la font. Fanalets de color, llums eléctrichs y de gas, engarlandan el quadro. Dugas ó tres coplas barceloninas, verdaderas coplas d' estiu, enganyabobos, formadas per dos ó tres solistas y uns quants murguistas escadusers, fan las delicias de tota aquella munió de gent.

Tocan las deu, y primer d' un cassino y després dels altres, surten las or-

saberho, pateix una enfermetat; una malastrugansa, sobre la qual no ha consultat may á cap metje.

En Lloreda té una verdadera passió, degeneradora en bogeria, per la música; passió qu' estudiada detingudament, sense, com he dit més amunt, haverla vista may mentada per cap frenópata, he cregut convenient batejarla ab lo nom de *fiscornomania*. Perque es d' advertir que á n' ell, de la música no més li agrada 'l fiscorn.

Coneix y sab cóm se diuhen tots els concertistas d' aquest instrument, no sols els de las coplas ampurdanesas, sino qu' també de altras regions ó comarcas. Aixís com tots los *taurómanos* tenen els séus espasas favorits, nostre *fiscornómano* també té 'ls séus solistas predilectes. En la séva llarga llista, en *Rusinyol de Castelló* y en *Sisó de Cornellá* ocupan el primer lloch.

En Lloreda, per sentir

questas acompanyades pels joves que formen la junta d' obsequis, més tiessos que raves, més contents que un gos ab un os, perque un crítich setciencias á qui tota la vila té per un orácul, ha dit que aquella copla ho feya molt millor que las altras. Els músichs se situan al peu de la font, uns quants xicotets aguantan las solfas, els *amateurs* paran las orelles, el director dona la senyal y als dos minuts un silenci sepulcral reyna en la plassa. Ningú diria qu' allí hi hagués cinch ó sis mil personas.

La pessa es una obligada de fiscorn. ¿Heu sentit, durant una tempestat d' estiu, un tró que, llunyá al principi, se va acostant á poch á poch, fins que descarrega en un terratrémol horrisson y recargolat, que vos deixa blaus? Donchs lo mateix feya aquell fiscorn; alló no eran notas, ni harmonia, ni música, ni cosa que se li semblés, sino uns verdaders espatechs de tre! tre!! tre!! tres!!! y de bot... bot... boms!!

¡Ah! l' haguessen vist llavors á n' en Salvi de la Lloreda aixecarse de puntetas, abrassarse ab la soca d' una acacia, al objecte de veure millor al solista, enlayrats los cabells, saltantli 'ls ulls del cap, frenétich, febrosench, sufrint, en una paraula, un verdader atach de deliri fiscornómich que esclatá, al terminar la tocata, en una serie de crits inarticulats y picaments de mans. ¡Oh! y lo que son las cosas; ¡cóm es una veritat com un temple alló de que un boig ne fa cent! La majoria dels concurrents á la plassa nova quedá contagiada.

Si algún dupte havia abrigat fins llavors sobre l' estat patológich d' en Salvi de la Lloreda, quedá per complert desvanescut y vaig exclamar:

—¡Boig, boig rematat!

Sens pensar que la *colla del Tres per quatre*, que á vora meu, á l' acera del *Fraternal*, prenian la cervesa, dirian segurament que 'l boig era jo.

ROMUALDO VIDAL.

NOTA EXCEPCIONAL

El *dinou*, en son final, s' ha vingut á despedí deixant, per recort, en mi una nota excepcional.

¡Estaría ell de tabola quan, ratllant jo á n' als seixanta pel Montseny me troba y 'm planta... ¿qué diriau...? la verola.

Es el temps en que L' ESQUELLA vol l' escrit per l' Almanach y l' inesperat atach tots els plans me desgavella.

Si no m' estigués al llit, lligat de peus y de mans per mils cadenas de grans que no entench d' hont han eixit,

ben segur que m' extendria en fe alguna narració de llegenda ó tradició que aquest vell Montseny congría.

Peró estant aixís, n' hi ha prou en que 'ls hi hagi explicat aquesta excentricitat de fi de sigle dinou.

Que 'l cas es extraordinari singular y excepcional, que ja 's poden fe 'l cabal de que es un fet llegendari.

CONRAT ROURE.

UN FIGURÍ (per J. Pando)

—La dona que no caygui postrada als méus peus, demostrará que no té gust.

LO JURAMENT

(QUÈNTO VALENCIÀ)

I

ELABA. La neu que caent moments ans en remolins, com un estèns llansol blanquinós, cubria per complet lo poétich paisatge qu' es distinguix dende les altíssimes crestes de la serra de Mariola, encomensaba á cuallarse, y el fret se deixaba sentir d' una manera espantosa en tota aquella contornada. Era á la caiguda de la vesprada, y á pesar del mal temps, que no convidaba gens á sofrir les inclemencies de l' atmósfera, per ú dels camins de ferradura de la esmentada serra, envolicat fins al cap en una roja manta morellana, caminaba á peu un pobre home, malahint la séua estrela, que l' obligaba á anar per lo mon en busca de fortuna. Era 'l donsainer d' Agres, lo famós Pastrana, conegut en tot l' antich reyne valencià, per sa destrea en tocar l' arábich instrument, al que tanta afició demostren los fills d' aquella privilegiada terra. L' estiu passat havia segut roïn;

la pesta havia fet estragos en la majoria dels pobles de la regió, y com estos no estaben pera festes, la faena havia amainat, y el pobre donsainer sentia en l' ivern els efectes no tenint foch pera caldejar sa freda llar, y carint hasta de pa pera les prendes més volgudes del séu cor: sa muller y els fillets.

De sopte 'l pobre home, deixant escapar un renech, exclamá:

—Estich tan desesperat, que ab tal de trobar faena, sería capàs d' anar á

tocar fins al infern.

—Acepte 'l tracte—digué una veu al séu entorn.

Lo donsainer se quedá molt més gelat de lo que per causa de la fredor que se sentia estava. Jirá 'l cap vers al costat ahont havia ouit la veu, y se trová ab lo dimoni; pero no al dimoni elegant y fi que nos presenta 'l poema de Goethe; sino al esperit infernal popular, ab banyes, rabo y ales, tal com la imaginació de les gents de la Edat Mitja se 'l forjaba.

No per aixó s' entorná Pastrana arrere. Tragué forses de sa propia flaquea, y diritxinse al aparegut li digué:

—Soch home de paraula; lo dit está dit.

—Está bé—li va respondre 'l diable—¿quánt vols guanyar per vindre á tocar al infern?

—Doscents duros.

—¿Per quánt temps?

—Per vintiquatre hores.

—Convenguts: puja 'l méu bè y no tingas por.

Lo donsainer s' em pujá als lloms del dimoni, el qual, estenent les ales, com una bestia apocalíptica, se llansá á volar á través del espay.

En pochos minuts s'

APUNTE DE PARÍS (per A. Solá)

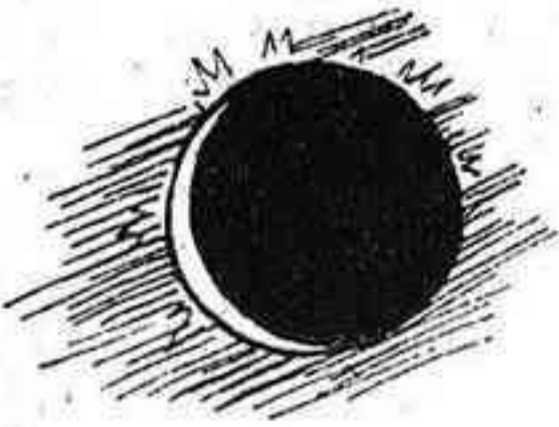
Quai de GESVRES.

TARDOR.

DIRUIX DE O. JUNVENT.

L' ECLIPSE (per M. Moliné)

ment se sol dir. Mes cosa rara: á pesar de que caminaba per mitx d' un riu de foch, no se cremaba. De sopte, nadant en una gran caldera d' oli brusent, va vore á un vehí de 'l séu poble que no fea molt temps que havia mort. Era un llaurador prou acomodad, que, per sa falta de caràcter, el coneixien sos paisans per lo mal nom del tío Sinagües. Pastrana, admirat de trovarlo allí, no pogué menys de preguntarli el motíu que l' havia conduhit á tan espantós suplici.

—Estich condenat—li respongué—per ser massa bó.

—¿Es posible?

—Com t' hu dich. Per no haver tengut prou enerjía pera ferme respetar de ma muller y de mos fills, me veus en este estat. Pero no es aixó lo pitjor—continuá llansant un sospir;—lo pitjor es que dins de poch, mon torment será encare més gran.

—¿Per qué?

—Perque aixina que muiga, vindrá á patir en esta mateixa caldera ma muller, y, acompanyat d' ella, no hi ha diable que tant de torment soporte.—

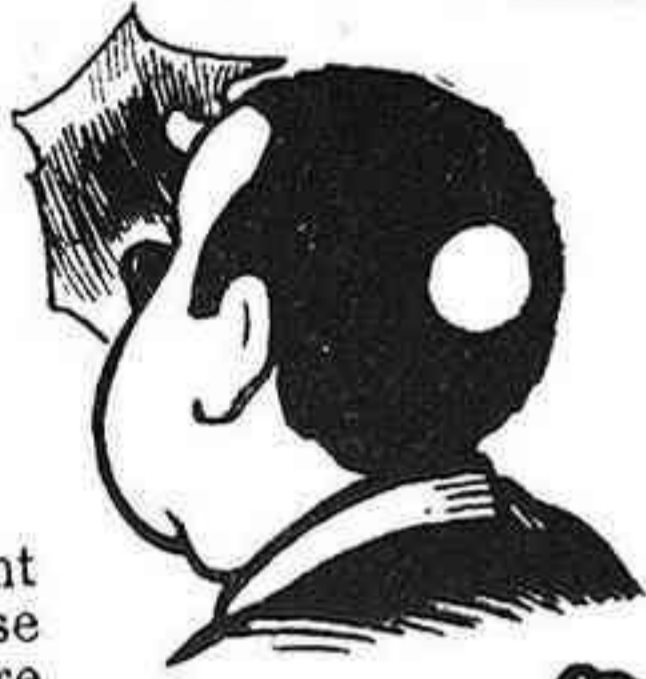
Pastrana mirá ab ulls compassius á aquell desditjat; seguí avant, y no molt llunt va vore á un altre conegut del séu poble. Pero ¡cosa estranyal Lo subjecte que miraba encare no havia mort; tot lo contrari, estava en lo mon plé de vida y nadant en l' abundancia.

Maravellat del cas, no po-

alluntá del punt de partida; pas-sá per damunt de Xátiva; se deixá darrere Carcaixent, Alcira y demás pobles de la ribera del Xuquer; estengué sa malahida ombra sobre Valencia, y aná á aturarse al fi, avans qu' el día finara, en las cercanías de Molvedre, á la entrada d' una cova qu' els naturals del país coneixen dende antichs temps per la boca d' el Infern.

II

Lo dimoni y Pastrana se ficaren de cap en la cova. Era esta fonda y fosca com gola de llop, y demprés d' haver anat alguns minuts per las sehues entranyes, sense més llum que la que d' els ulls de 'l esperit maligne se desprenia, se trovaren en la mansió infernal. Era aquell un lloch pestilent que olía á sofre per tots los séus costats, y que, pera descriure'l, fea falta una imaginació dantesca. Tot quant d' horrible s' ha pogut inventar pera martiri de les humanes criatures, estava en ell acumulat; pero de tots els torments, el del foch era 'l que predominaba. Lo diable y Pastrana passaren avant, sent saludada la presencia del rey d' aquell espantós antre per forts aullits que, com á gossos, llansaren els condenats, y per la guardia roja infernal que, trident en ma, li feu els honors deguts á s' alta gerarquia. Lo donsainer estava admirat al vore en aquell lloch; al pobre home no li aplegaba la camisa al cos, com vulgar-

Causas y efectes.

gué manco de preguntarli al rey del abisme si era aquell el tío Sagrantana, ù dels primers sonturróns del seu poble.

—No es ell—li va respondre—pero com si ho fora, perque es la séva imatge. Ahí ahont el veus, totes ses virtuts no son més que pura hipocresía. Es un fariseu qu' enganya al mon ab capa de santitat, y que dominat per l' avaricia, jupla la sanch dels pobres, deixant dinés á un rédit escandalós.

En estes y en aquelles, demprés d' haver corregut una giqueta part d' el recint infernal, aplegaren al saló del trono. Lo diable major se sentá en ell rodejat de les principals dignitats de sa cort, y li doná orde á Pastrana pera que demostrara s' habilitat en lo maneig de son instrument. Lo donsainer encomensá á tocarlo; pero com si l' esperit satánich l' inspirara, les armonies que d' ell trea eren propies d' aquella horrorosa mansió. A una senya del infernal soberá, una colla de diables encomensá á ballar una dansa lujuriosa y repugnant, que tenia molt de cancanesca. Acabada ésta, lo dimoni major s' endugué á Pastrana á altre saló, replet fins al trespol de montóns d' or, y li digué:

—Me complau com toques. Com pera fer més jolives les tristes hores d' este desterro—perque assí ahont me veus yo no soch més que un desterrat del cel—me fa falta un artiste com tu, quedes dende ara nomenat músich de ma real cambra. Estarás assí á cos de rey y no patirás may els torments dels condenats. ¿Aceptes el tracte?

Llavors Pastrana no sabé qué respondre. Se rascá 'l cap com home que busca una idea lluminosa, y demprés de pensar un curt ratet, exclamá:

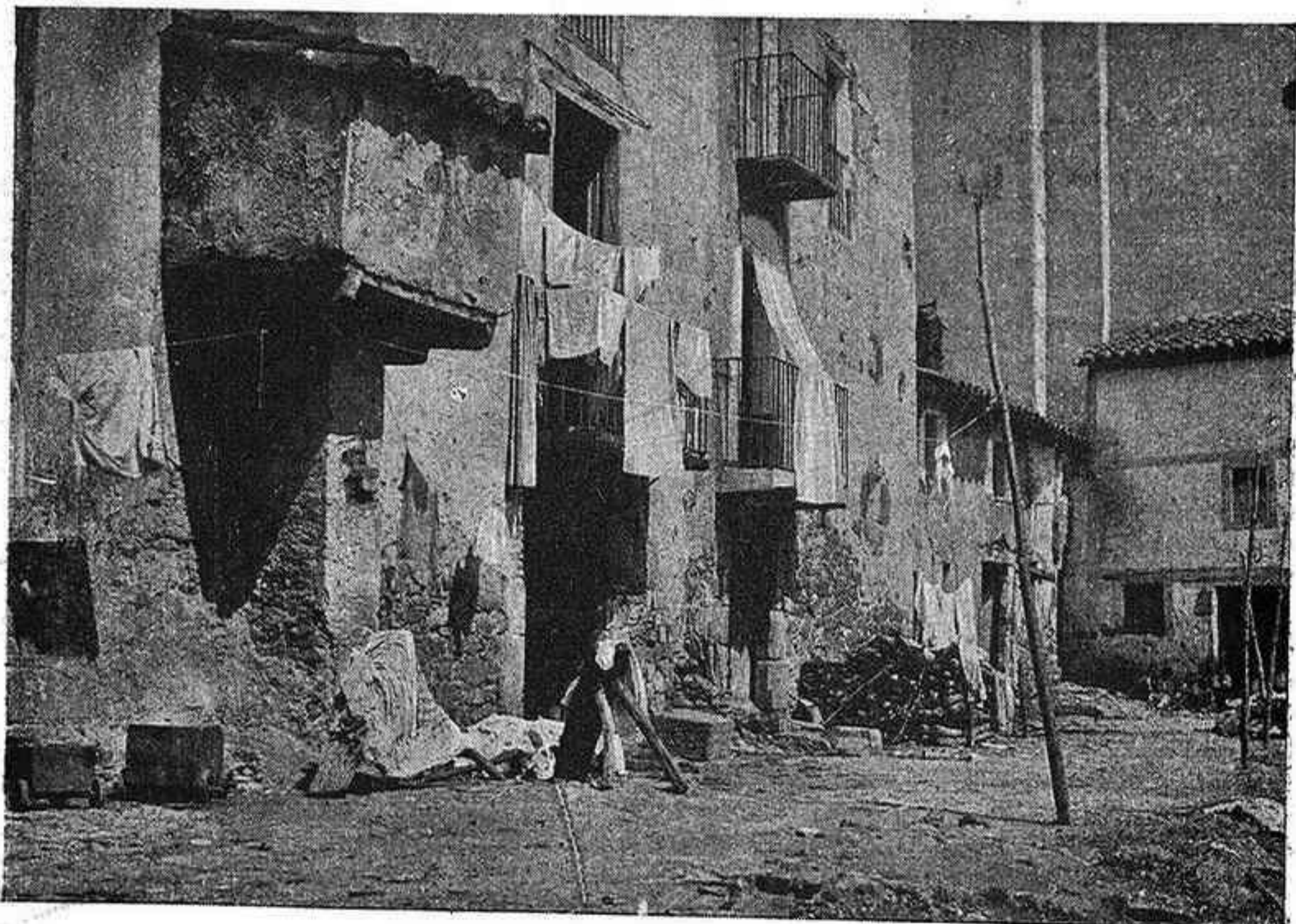
—L' accepte; pero ab dos condicions.

—¿Quínes?

—Que m' has de deixar endur tot l' or que capia dins de ma faixa; y que m' has de donar huit dies de temps pera anar al meu poble y deixar arreglada la meua familieta.

VISTAS DE LA TERRA (Fot. de A. Mas)

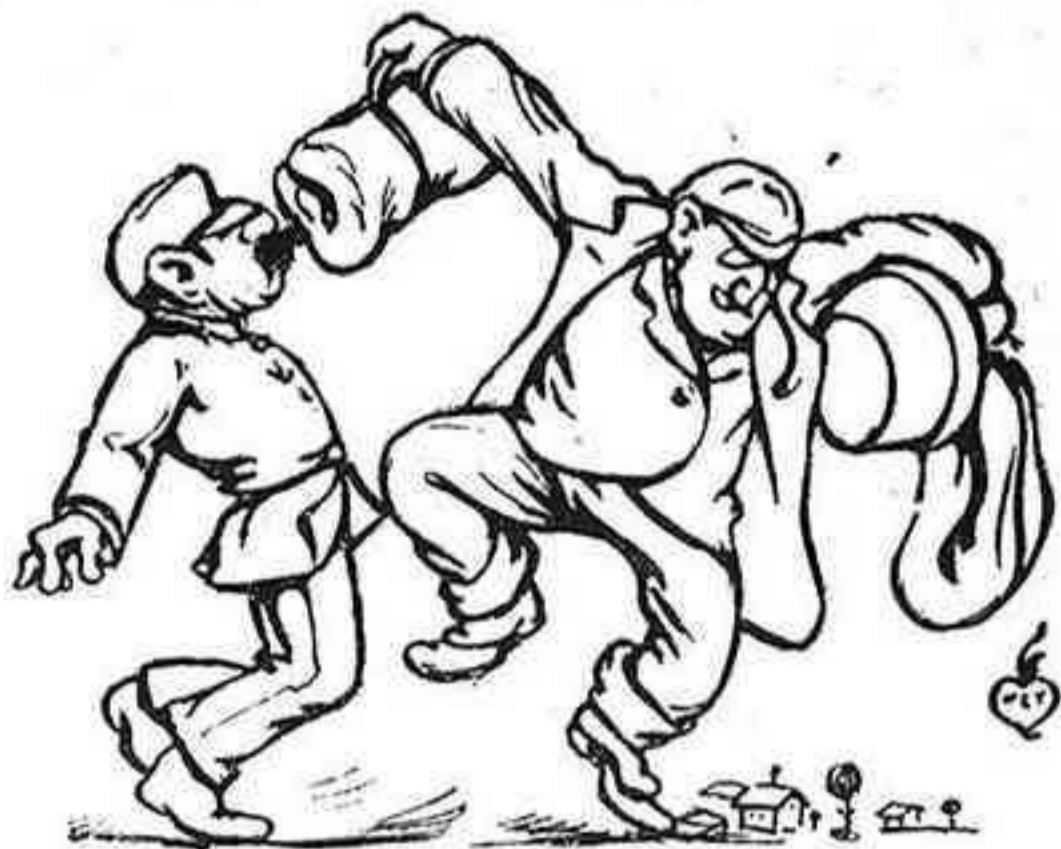

Un recó de Sant Hilari

TORNANT DE L' EXPOSICIÓ (per G. Cornet)

—¿Sabría dirme Barcelona ahont cau?

— Ara precisament hi té el peu á sobre.

—Conforme. Pero ¿me jures que tornarás?—li preguntá lo dimoni recelós.
—T' hu jure per la creu d' este duro—li va respondre 'l donsainer traenne ú de la boljaca de son jopeti.

Y tancat el tracte per les dos parts, demprés d' haver ficat en sa faixa quant or pogué, acompanyat del dimoni, s' en aná Pastrana en busca de la porta, dispost á tornar al seu poble.

III

Acababa de pòndres el sol quan, sin saber de quín modo, se trobá lo donsainer altra volta en ú dels camíns cuberts de neu de la serra de Mariola. L' home encomensá á recordar quant li havia ocurrit, y no aveninse á créureu, pensá que tot havia segut un ensómit. Pero al tirar ma á la faixa y vore l' or qu' en ella duya, no pogué manco de reconeixer la realitat de s' aventura.

Llavors sense perdre temps se dirixí al poble, y una volta en ell, maná reunir en la cuina á la seua familieta, feu qu' el senyor retor y el mestre d' escola se trobaren també presents, y á la caloreta de la llenya que purnejaba en la llar, els contá punt per agulla tot lo que li havia ocurrit en son extraordinari viatge.

—Aixó es un quènto que t' has forjat—digué en tó de ducte el senyor mestre.

—¿Quènto? Vaig á demostrarli lo contrari,—digué Pastrana amostrant als presents les monedes d' or que contenia la faixa.

En vista d' aquella proba, desapareixqué tot ducte, puix lo donsainer era massa home de be pera pensar d' ell un mal cuinat, per lo qu' el pare d' ànimes, horrorisat d' aquell infernal pacte, exclamá alsant los brassos al cel:

—¡Desditjat! ¿Qué has fet? ¡Estás lligat per un jurament al dimoni pera tota una eternitat!

A conseqüència d' aquelles paraules, la muller y els giquets de Pastrana, tement per la salvació d' éste, romperen en un plor; pero 'l molt guilopo, que havia sabut enganyar al diable, els digué:

—No asustarse; porque 'l jurament qu' he fet no es válit.

—¿Per quín motiu?—li preguntá lo senyor retor plé de curiositat.

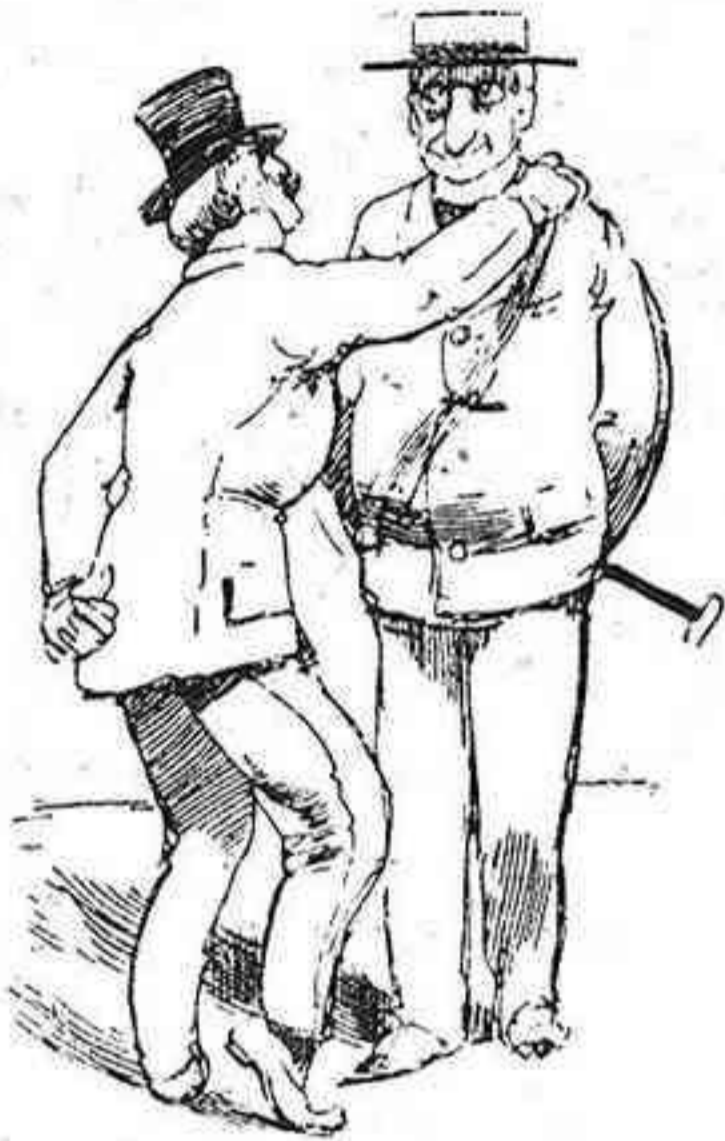
Y li va respondre Pastrana socarronament:

—Perque aquell duro era fals.

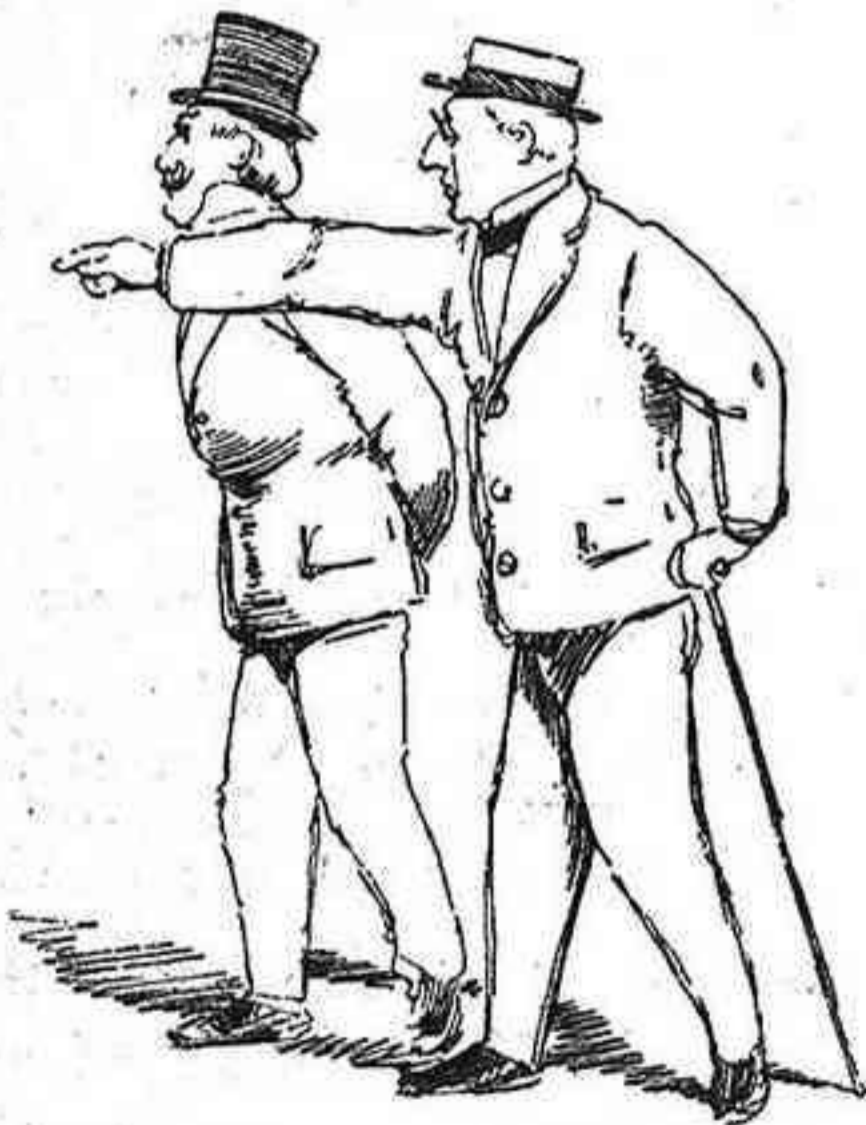
J. F. SANMARTÍN Y AGUIRRE.

ANÉCDOTA ILUSTRADA (per J. Cuchy)

—Tinch un grà al darrera que no 'm deixa viure. Vosté que sab tant, senyor doctor, ¿no podria indicarme un remey que m' obrés ràpidament?

—Prou, home, prou, la pomada Pancho; miri allà, al segón pis. Demánila y li servirán.

¡ EL MEU DEBUT !

Era un diumenje á la tarde.
Passejava ab dos amichs
per lo saló del Cassino
contemplant los *Serafins*
(alguns d' aigüera, pro *camos*
Deu n' hi doret) quant, *crich, crich*;
el Director de la orquesta
fa senyal, y tot seguit
comensa aquesta una polka,
més saltadora que un grill.

A pesar de que á las festas
no faltava may allí,
no obstant, al rompre la música
sempre feya corro al mitj,
perque la vritat, dech dirho,
no m' atrevia á *embestir*
aquell floret de noyetas
que ab son deliciós somris
y fent cadena ab sos brassos
de ballar tenen desitj.
Jo 'm dalía y no gosava
per por d' un *tinch compromís*:
qual resposta la temía,
y hauría sigut per mi
més preferible á las horas
una punyalada 'l pit.

¡ *Animol* lo cor me deya.
¡ *No siguis cobart, Lluís!*
Quan veig una moreneta
mirantme de fit á fit
ab uns ulls com volguent dirme:
¿ *No veus que 'l pelo?* ; *Qu' es trist!*
Ja 'n vaig tenir prou. M' hi acosto.
Li dich: ¿ *ballas?* Que no, 'm diu.
Li dono 'l bras. Me 'l agafa.
Fem quatre passas ó cinch.
M' aturo. 'S posa de *frente*.
Jo tremolo. Ella somriu.
L' apresono ab lo bras dret.
Ella s' apoya en mon pit.
Y... allà va: aixecant las camas
comensém, pobre de mi,
á ballar la polka aquella
ab gran desfici y neguit,
mentres cara avall me queyan,
augmentant mon compromís,
unas gotas de suor grossas
tant com uns sigróns bullits.

De moment sento un que crida:
Sembla que pitxas rahims.
Porta llum que aquest pert l' esma,
diu un altre de tranquil.
Ja 'n vaig tenir prou. Al veure
qu' era el *blanco* dels amichs,
las camas me tremolavan
com si cometés un crim.
¡ *Quín ball!* Era interminable.
¡ *Déu méu y quín compromís!*
Quan, no sé com, m' entrebanco
ab uns peus, jo no sé quíns,

y... *pataplum*, caich d' esquena
 y la noya sobre mi
 rebent al clatell un *nyanyo*
 quedant mitj estaboruit.
 M' aixeco. *Planto* á la noya.
 M' escabulleixo entremitj
 d' un espetech de riallas,
 burlas sarcásticas, crits,
 que tots, donas y criaturas
 feyan coro ab els amichs,
 mentres que tothom cridava:
 ¡Noy qu' hem vist! ¡Ay noy qu' hem vist!

Surto al carré: 'm pren un ayre.
 Arribo á casa y, au, al llit
 ab trenta y tants graus de febre
 y no sé 'l que succehi;
 sols sé que no vaig morir-me
 porque encare avuy soch viu;
 més desde aquell fatal dia
 mil vegadas he malehit
 els ulls d' aquella morena,
 el ball, la polka, els musichs,
 y la meva valentia
 que 'm va portá 'l compromís.
 Mes lo que 'm dol á ne l' ánima;
 lo que més me va entristir
 es que 'l caure jo d' esquena,
 confós, cego, avergonyit,
 no 'm va ser possible veure
 la lluna que va surtir.

LLUIS PINADELL.

ANÉCDOTA ILUSTRADA (per J. Cuchy)

¡...!
 Y, en efecte, van servirle de parroquiá.

ACLARACIÓ

—¿Sabs que treballa en Valero?

—¡Ja treballa! ¿De qué fa?

—Segons ell se va explicá,
 treballa de *puntillero*.

—¿Fa puntas per adornar
 vestits?

—No fa pas aixó.

—¿Apunta comedias?

—No,

que no parla gayre clar.

—¿Potser ha entrat á torero
 y remata toros?

—Cá,

per fé aixó li sol faltá
 forza, valor y salero.

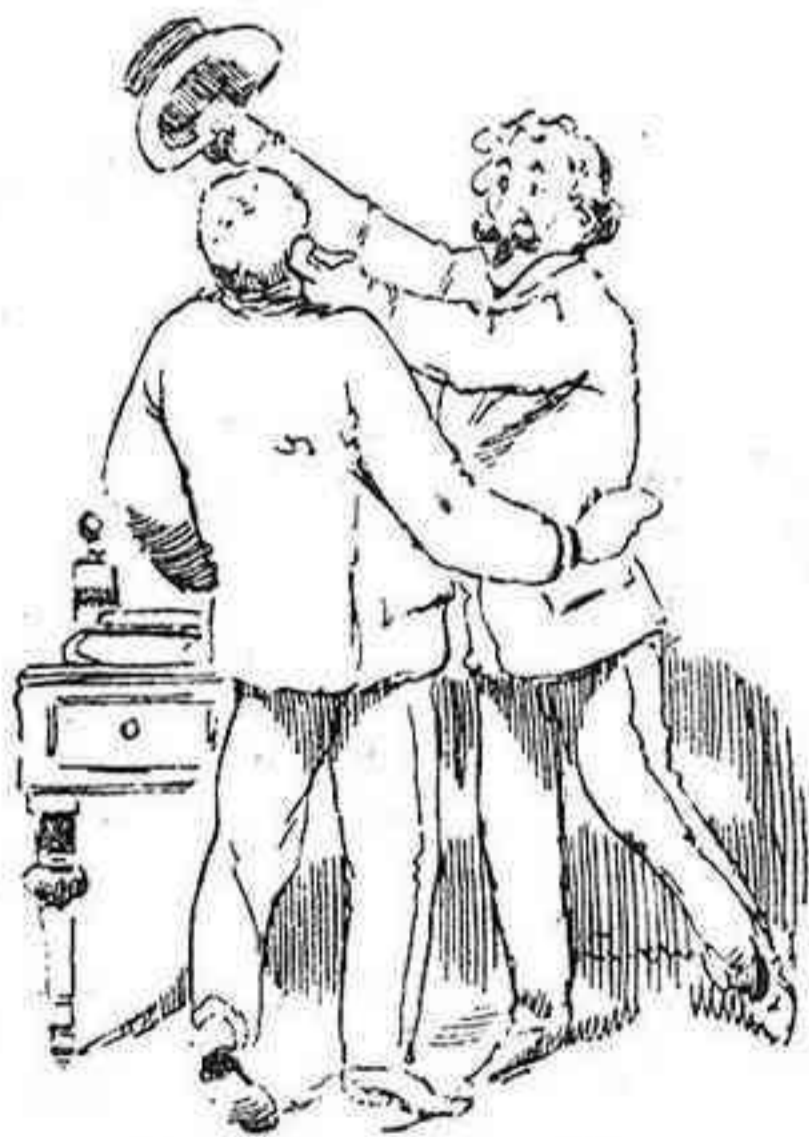
—En una ferreteria
 deu fer puntas per clavar.

—Subjecte no pot estar,
 puig camina tot lo día.

—Siguent ell bastant bagarro,
 no entech pas lo que pot fé.

—Es *puntillero*, porque
 recull puntas de cigarro.

EMILI SUNYÉ.

—¡Mil gracias, Sr. Doctor! ¡De primera!
 Pero celebraré molt que vosté no la ne-
 cessiti may.

LA GABIA DELS PECATS

(ILUSTRACIONS DEL AUTOR)

ERA en aquells dies de turbonada revolucionaria, durant la que, ab justa indignació de la gent sensata, 's convertien els temples en quartels y en cantinas las sagristias.

Veus aquí, donchs, que á la iglesia parroquial de Potademula va serhi destinat un destacament de cipayos al mando d' un capitá. No cal dirvos que la santa casa havia sigut previament abandonada pel senyor rector, y que la soldadesca va aprofitarne tots els recóns per instalars'hi segóns las aficions y gustos de cada galifardeu.

El capitá d' aquella forsa tenia el capritxo d' anar acompanyat d' una cotorra molt xerrayre, regalo qu' acabava d' enviarli un germá, també militar, que residia á Cuba.

Cercant un lloch apropiat ahont acomodar á la bestiola, l' assistent del capitá va creure que molt bé podria servirli un confessional. Y aixís ho feu. Un cop tapada ab *gelosia* de canyas la boca d' aquella gabia improvisada, allí va ésser conduhida y tancada la cotorra, ab gran xibbarri d' aquella desenfrenada patuleya.

Ja pots suposar, piadós lector, que no serian pas llatinórum ni pare-nostres lo que sortiria d' aquellas gorjas pecadoras. Pera fêrse'n cárrech, cal dir que, al cap de vuyt días, la cotorrota—que Deu la perdoni—enjega cada

renech capàs de ruborisar al Esperit Sant de fusta, que feya de *remato* al cim del confessorari.

* * *

Una vegada fou cauterisat el *floronco* revolucionari, la iglesia parroquial de Potademula fou desallotjada d'aquells estafalaris, y consagrada de nou á las prácticas religiosas. Ab tants mesos de *retenció* forrosa, ¡ja podeu contar si n'estavan de replenas las conciencias de las feligresas!

Y succehí que, al posarse lo venerable mossén Cristofol á confessar y á fer la neteja d'impuresas á tanta carn pecadora, va comensar á descapdellarse del fons del confessorari un enflay de renechs y de malas paraulotas qu'esgarriava.

Per ofegarlas, el bon confés conjurava á las donas, fent ús dels exorcismes que allu-nyan als mals esperits. Per no sentir las, las feligresas fugían escandalisadas del confés y del confessorari.

El sacrilegi va repetir-se. Y com l'escándol anava creixent y l'assumpto valía la pena, va ferse precisa una detinguda informació.

Va practicarse un minuciós registre á n'el confessorari y ¡va descubrirse al blasfemo!

¡Déu va permetre que 'l sagristá ne sortís ab un xiribech al dit!

El *picotasso* corresponia á n'el béch d'aquella cotorra, en mal hora abandonada pel capitá dels cipayos.

J. LLOPART.

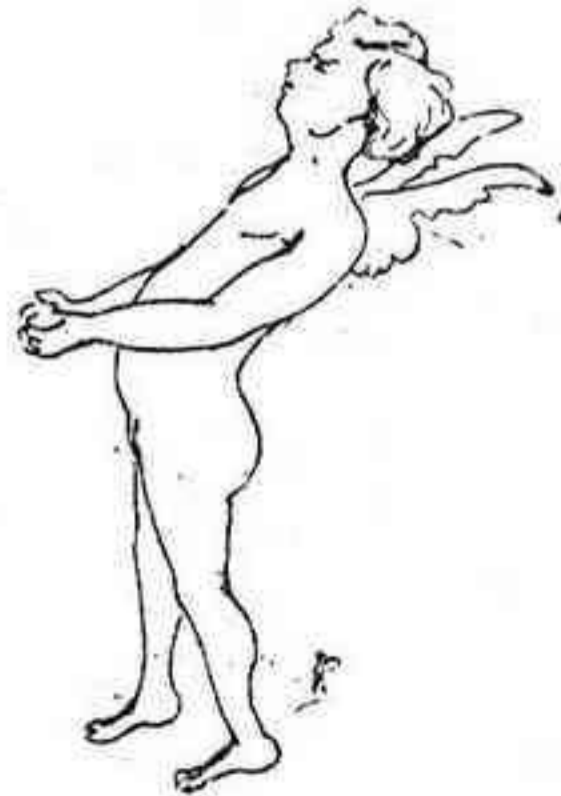
HUMORADAS

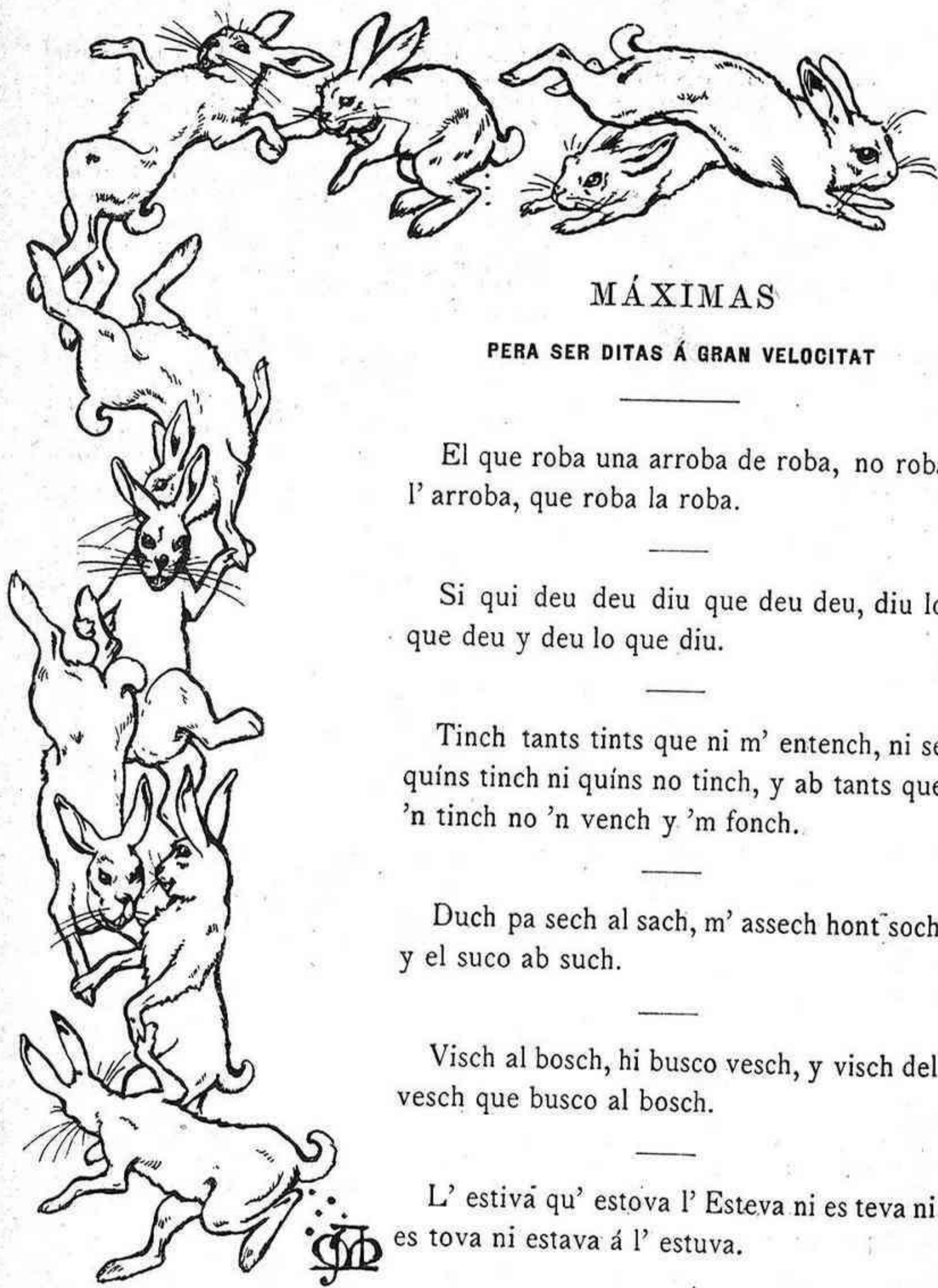
Juntém, videta méva, 'ls nostres llabis
sens que ta mare ho noti,
y... veurém qui dels dos té més bigoti.

Al véure't tan primeta y tan salada
¡me venen uns desitjos... d'arengada!...

¡Ditxós marit, si guanya per quaranta
y la dona li gasta per cinquanta!
Ditxós, porque, sens moure's de la terra
pot donar grans passeigs per Inglaterra.

CARRIQUIRI.

MÁXIMAS

PERA SER DITAS Á GRAN VELOCITAT

El que roba una arroba de roba, no roba
l'arroba, que roba la roba.

Si qui deu deu diu que deu deu, diu lo
que deu y deu lo que diu.

Tinch tants tints que ni m' entench, ni sé
quíns tinch ni quíns no tinch, y ab tants que
'n tinch no 'n vench y 'm fonch.

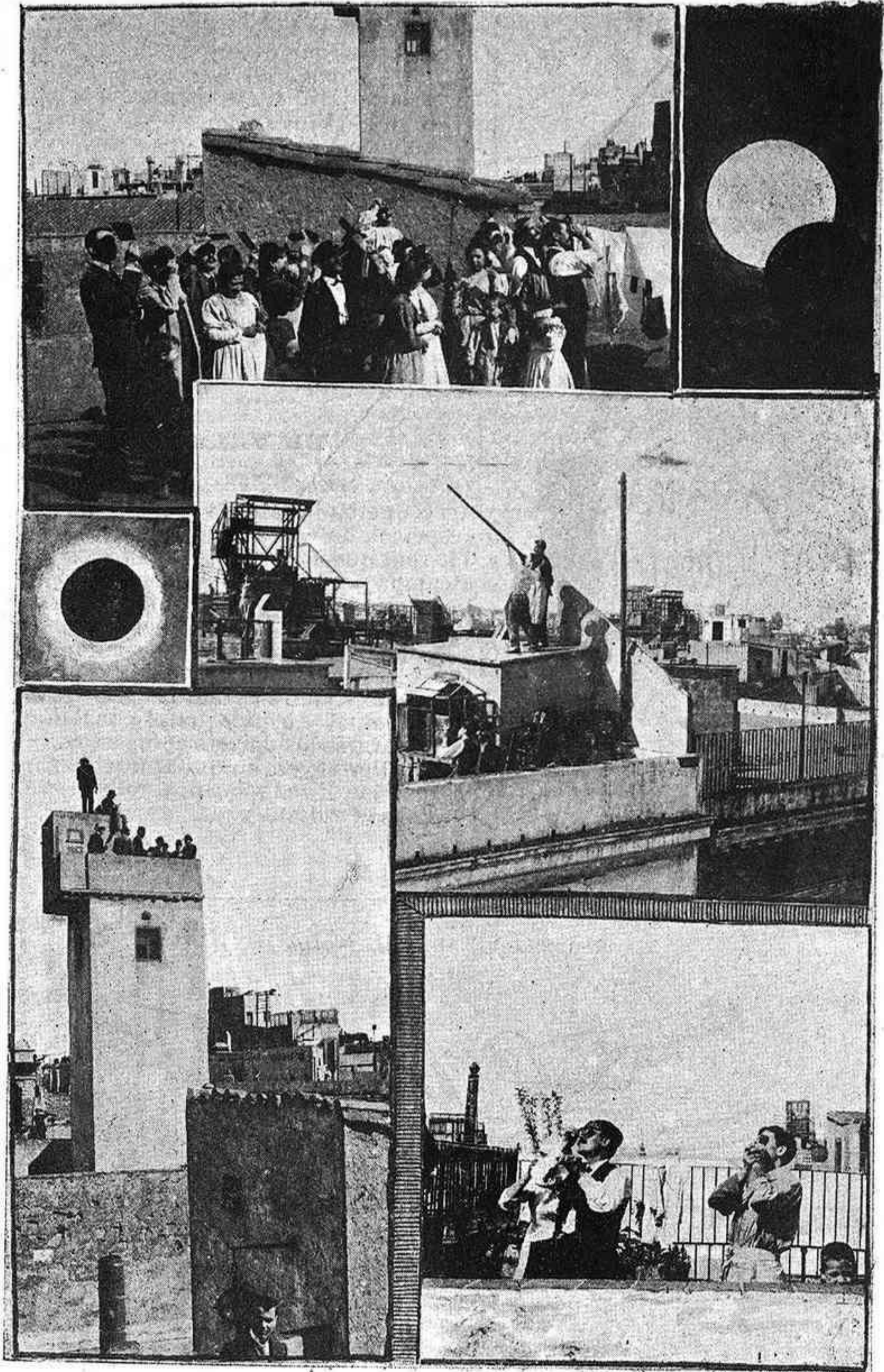
Duch pa sech al sach, m' assech hont soch
y el suco ab such.

Visch al bosch, hi busco vesch, y visch del
vesch que busco al bosch.

L' estiva qu' estova l' Esteva ni es teva ni
es tova ni estava á l' estuva.

APELES MESTRES

RECORT DEL ANY.—EL DÍA DEL ECLIPSE (Fot. de LA ESQUELLA)

Escenas de terrat

DESPRÉS DE LA CULLITA
(per M. Moliné)

El sach del Pagés

ELS QUE VIUHEN

Un ser acaba de neixer,
y hi van com llops famolenchs
las ilusions de la vida
y aixís el trossejan dihent:
L' Amor:—El cor á mi 'n toca.—
L' Amistat:—¡Mitj cor es méu!—
La Religió:—¡Vinga l' ánima!—
La Ciéncia:—Vull el cervell.—
L' Egoisme:—Me 'n duch el ventre.—
L' Honor:—La sanch jo la prencn.—
El Plaher:—¡La carn es méva!—
El Dolor:—¡La partirém!—
La Compassió:—¡Vull las llágrimas!—
La Vanitat:—¡Vull la pell!—
La Mort:—¡¡Donchs jo prencn els ossos!!—
...Y del nat... ¡no 'n queda res!!!

S. DEL PALAU.

EL VALS

SONET

Aixís que han acabat la sinfonia
un espetech de vals al punt ressona,
y 'l jovent que esperava feya estona
s' escampa per la sala ab alegría.

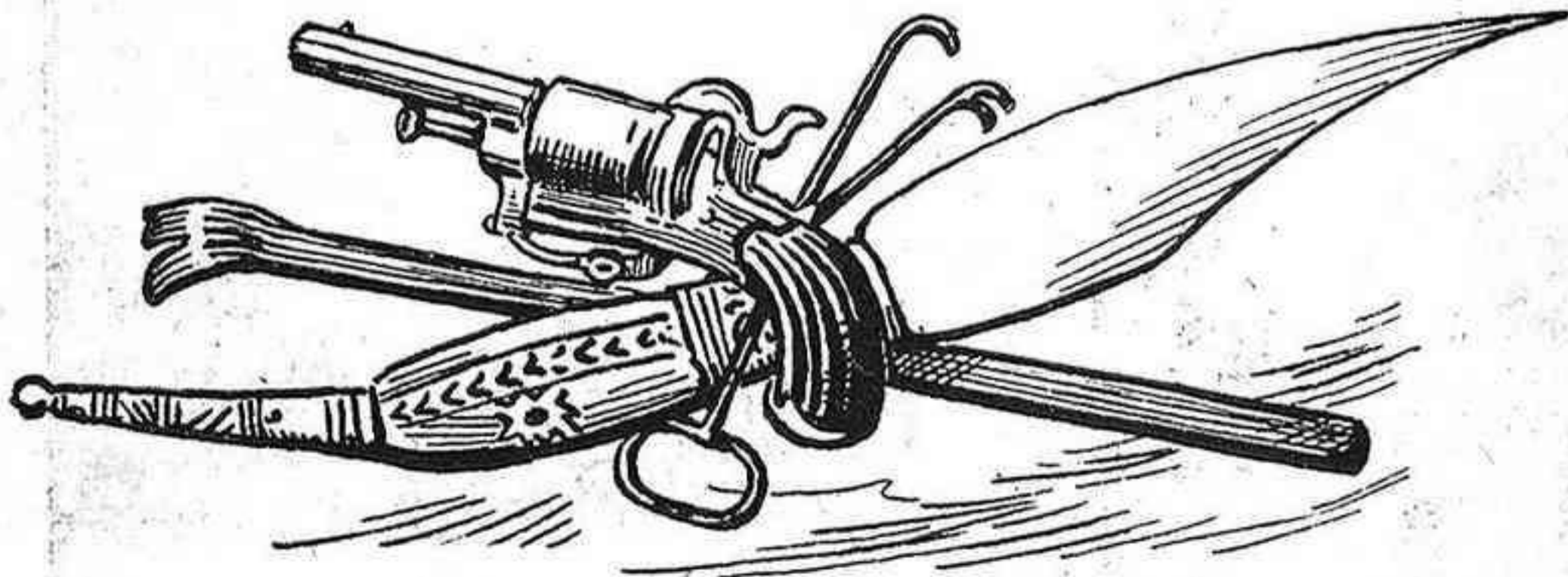
Volta que volta ab delirant follía,
abrassats fortament l' home y la dona,
fugint de qui 'ls empeny y 'ls estalona
empenyen y estalonan á porfia.

Volta que volta recorrent la sala
entre empentas y cops y ¡hala! y ¡hala!...
sense parar fins als darrers compassos.

A lo millor veyeu un que trontolla:
s' ha marejat, li roda 'l cap, sorolla
tot lo del séu voltant y ¡paf! de nassos.

AUGUST FONT.

LA REGENERACIÓ (per M. Moliné)

Els instruments que han estat més de moda durant l' any que acaba de transcorre

LO TRESOR DE L' AMELIA

Jo l' havia coneguda ja vella. ¡Vaja, vella!... d'aquell modo que 's diu, que ja ho son las pobras solteronas que no s' han despatxat, las que s' han quedat per vestir sants; devía anar pels quaranta.

Li deyan, li deyan... Li dirém Amelia, que 'l nom no fa al cas, ni jo, que guardo una simpática memoria d'aquella dona, me sento disposat á divulgar son nom aquí, després que l' única vegada que l' han pogut veure estampat los mortals fou sota una creu y entre quatre ratllas negras.

Al conéixerla, encare vivía 'l séu pare, un magistrat jubilat, molt fi, molt discret, excelent persona, pero curtet de gambals y tan habituat á adormirse, que, si no 's feya 'l tresillo, no podía resistir despert la conversa de la séva tertulia.

—Papá: mira que ja estás jubilat. ¿Que no te 'n recordas?—solía dirli llavors la séva filla, ab rialleta benévola y tostantlo dissimuladament pera desvetllarlo.

Y aqueix *acudit* y aqueixa situació 's reproduhían tan sovint, que 'l día que hi mancavan, la tertulia resultava més ensopida que de costum.

Pare y filla vivían al carrer de Raurich, en un piset molt modest y de pocas llums, pero arregladet y senyor, y perfectament comparable á tot lo que havia dat de sí 'l cap de son amo avants de la magistratura, durant la magistratura y després de jubilarse. Viudo anys há y reduhit á menor paga, sort tingué de sa filla Amelia, que, educada ja per una mare estalviadora, arribá á ser un prodigi d' ordre y d' economia. Aixís en vint y tants anys que vaig freqüentar aquella casa, may hi vaig veure un trasto nou ni mudarne cap de lloch.

Potser per aquest caràcter d' eternitat qu' allí tenia tot, va sorpèndrem tant la mort del amo, fins sabent que passava dels vuytanta y que ja duya ben bé set ó vuyt anys de patir de mal de pedra. Pero la veritat es que jo 'm vaig quedar blau. ¿Qué se jo? Ja m' havia fet compte de que pare y filla (aquesta llavors ja tindria 'ls séus cinquanta sis) m' havían d' enterrar á mi.

La mort d' aquell bon senyor tampoch alterá la casa en lo més mínim. La Amelia continuá en el pis, y passat el dol, seguí empolaynantse del mateix modo. Cada vetlla que 'm deixava caure en aquella tertulia de vells, hi veyva cremar lo mateix quinqué de sempre, regnar lo mateix ensopiment de sempre,

DE LA TERRA (per J. Lluís Pellicer)

—Jo soch de aquells que quan se posan una cosa al cap... M' hi he posat la barretina y no me la trech per ningú.

sostenir *mutatis mutandis* las mateixas conversas de sempre, per la mateixa gent de sempre.

¿Donchs per qué,—m pregunto jo,—per qué, davant d' una immovilitat semblant, m' havia intrigat tant aquell objecte?

Parlo d' un cert cucurutxo que vaig notar ja damunt la consola de caoba d' aquella sala, 'l primer día de posarhi 'ls peus, y que hi vaig veure envellir com tot lo demés, en son lloch de sempre. Era cónich com un cubilet, de un rosa enxarolat que s' havia anat esgroguehint y escrostonant, enduguentse assi y allá fragments del dibuix barroch que, avants daurat, ressortia ara en verdet fastigós. Tenia la boca tancada per una veyna de seda de color ja indefinible y d' ella penjavan uns cordóns enfosquits per l' ús.

Allá ahont tot hi arrelava y envellia, ¿per qué hauria de xocarme que hi continués y hi envellís aquell pobre cucurutxo?

—¡Y qué n' hi té de miradas!—exclamá la velleta, un día qu' estavam sols, sorprenentme en un instant en que jo me 'l contemplava dissimuladament desde l' apartada butaca qu' ocupava davant d' ella.

—En efecte,—vaig dir,—molt, molt me l' he mirat. Fa tants anys que 'l veig aquí...

—¿Sab quant fá? Miris... del día tres de febrer de mil vuycents cinquanta vuyt.

—Molt se l' ha d' estimar, quan ne dú tant just el compte.

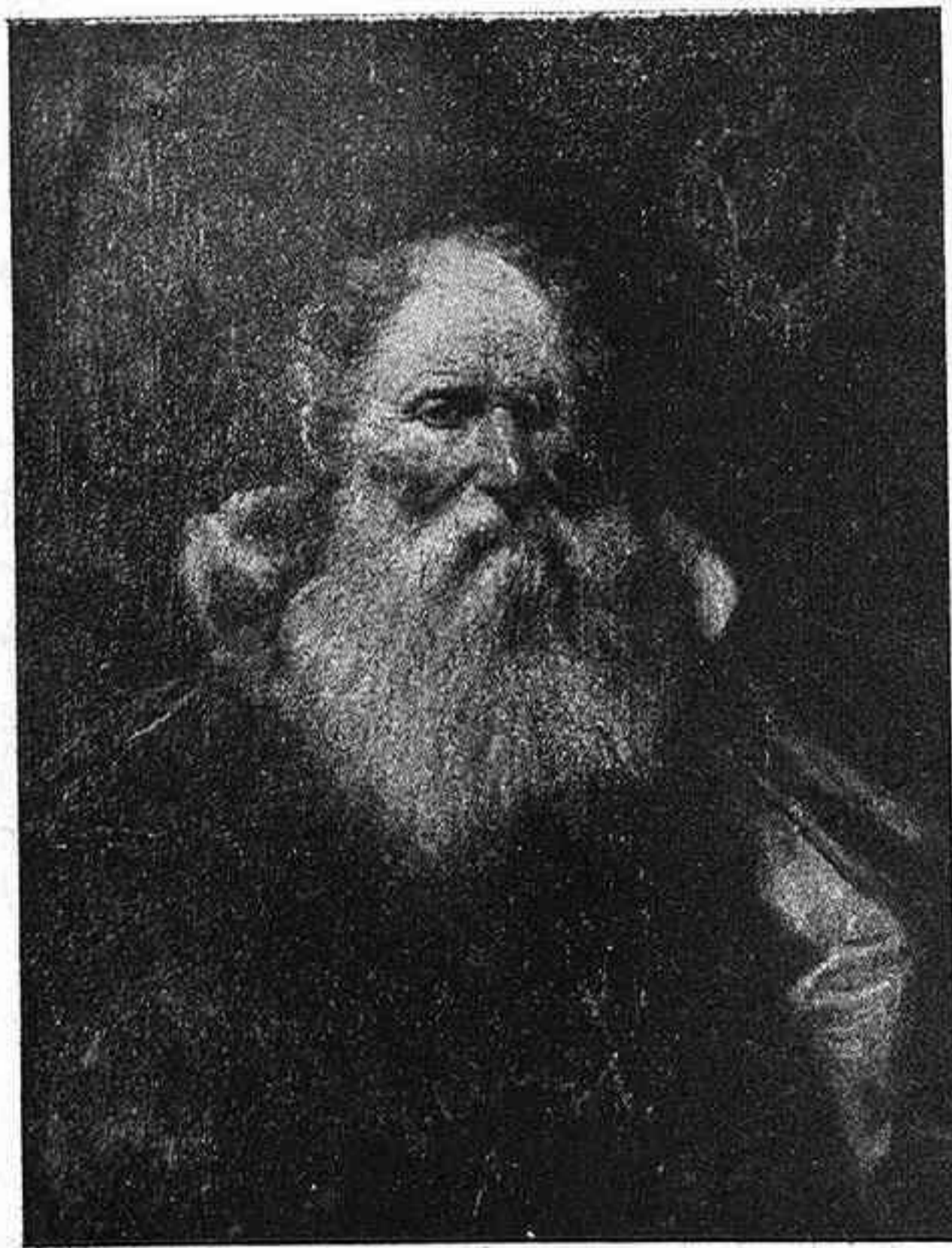
—¡Ay!—va fer ella, sens poder ofegar un sospir.—¡Trenta anys ja fa, fill méu, trenta anys! Jo era una nena, una criatureta.

—Ja entench, deu ser un recort d' infancia. Potser li van dur los Reys,—

vaig dir jo, ofegant la rialla que se m' anava á desbocar davant la contumacia d' aquella solterona que, pera amagarse 'ls anys, feya com los nens que s' aclucan d' ulls quan no volen que 'ls vegin.

L' Amelia no sabia que jo estés ja en possessió de son preciós secret. ¿Qué s' havia de pensar la pobra dona lo cedassers que som los novel·listas quan la curiositat nos pica, ni las manyas de que 'ns valém pera satisferla? Jo havia reparat moltes vegadas que, en parlantse d' amors en aquella sala, ja estavan los ullets de l' Amelia, pansits y tot com els tenia, acarontant ab dols entendriment aquell cubilet de cartró estentís, despedint vesllums d' anyoransa ó delatant desmays de fruició que no sabia dissimular prou. Y aixó bastá pera que jo sospités alguna d' aquellas historias d' amor que las donas saben guardar ab refinada traydoria dins del cor pera fruirne secretament davant dels altres ab la perversa satisfacció ab que l' avaro contempla son amagatall tot fentse lo pobre.

Y aixó bastá pera que jo no parés fins á esbrinarho tot.

ANTI-MODERNISME

(Estudi al oli per R. Tusquets)

Aquell cucurutxo era ben bé l' amagatall del tresor de l' Amelia, d' aquella senyoreta tan recullida y judiciosa, consagrada de petita al cuydado de son pare, tan entregada últimament a la Iglesia, y á qui may ningú havia conegut ni l' ombra d' un pretendent. Moltes donass' havian burlat d' ella, d' altrás l' havian mirada ab compassió, casi com un ser apart d' aquest sexo, que al dir detantas fou creat no més que pera agradar y dur un ó dos homes á la rectoría. Lo que d' aixó pensaria la mateixa Amelia á certas horas, jo no

ARPEGI (Apunte de N. Vázquez)

ho sé, porque lo criteri que solém posar en nostres judicis depén molt de las circunstancias que 'ns rodejan; pero lo que sí, es, que, sobre tot, cap á las darreñas de sa vida, cada cop que 's mirava aquell cucurutxo ronyós y abonyegat, la méva amiga 's llepava ab més dalé 'ls bigotis, y que, quan feya aixó, era per las dolsors secretas qu' en aquella contemplació trobava. Me 'n recordo que una vegada una noya 'm va donar una misera fulleta de clavell y que jo la vaig guardar una pila de temps dins d' un llibre, com el tresor més gran de la terra. Si la donadora ó altrás donas no m' haguessin dat després probas molt majors de afecte, ¿no podria ser que encare seguís guardant aquella fulla com el més gran tresor? Las cosas no 'ns valen per lo que son, sino per la fruició moral ó per l' utilitat material que 'ns repositan. Per aixó hi ha tants adresses de diamants, tants anells de nuvia que may podrian superar la válua d' aquell cucurutxo rónech als ulls de l' Amelia.

Jo os explicaré tot lo qu' aquell objecte li recordava.

Li recordava que l' any 58, quan ella ja 'n tenia 31, per fi lográ entussiasmar un home. Era al Liceo, al ball de la Candelaria, un ball, segóns ella, may vist, imponderable, com no se 'n farà cap més. Es veritat que, aquell home, llavors jove y *lechuguino*, tenia ja fama de ser l' home més lleig del mon; pero... ¿y qué hi vol dir... si la qüestió está en veure ab els ulls del cor? El cas es que, segóns ella, va estar amabilíssim, eloqüent, entretingut y tan entussiasmat que no volia deixarla, si ella no 's treya aquell antifás de vellut negre que li amagava 'l cel qu' ell endevinava judicant per la barbeta, la boqueta, els clotets y 'ls ullets que podia contemplar; tan galant, tan fi, tan espléndit, que li regalá aquell cucurutxo, *haute nouveauté* del día, ple de confits riquíssims, deliciocíssims, com are no 'n fan.

Ja sé que tot aixó passá en poch més d' un' hora; un' hora que va semblar á l' Amelia una exalació, un instant de Paradís; pero també es cert que durant ella, va parlar per quatre, va viure per vint, va gosar per cent. Y sé que, allá á la matinada, avants de somniar que volava abressada ab un ánima blanca é inmensa, se va refermar en el propósit de compareixer á la cita que 'l galant li havia dat pera 'l Pireo, y, un cop allí, compláurel trayentse la carreta per no ferlo glatir més.

Y vingué 'l ball del Pireo, y ella comparegué á la cita tota frisoza d'emo-
cions novas, ab aquella sed insaciable d'ideal ab que s' inicia l' amor en els
cors verges. Empesa per aquest afany, va escometre al *lechuguino* apenas el
va veure, va treures la careta en quant aquest li demaná. Y si se li glassá la
sanch fins casi perdre 'l mon de vista al llegir en la cara del galán un gesto
de desilusió, si aquella nit acabá per ella d' un modo terrible, y, al trobarse
sola, l' Amelia plorá de rabia y motejá mil voltas al lleig de *rebuig* y no sé
qué, una esperansa vaga, estranya, com la de primera hora del vensut, vin-
gué á sostenir son esperit y li lligá las mans quan tractá de llensar aquell cu-
curutxo.

Pochs días després, s' alegrava de sa indecissió. Pe 'l carrer va rebre una
afectuosa barretada del *lechuguino*, y, desde aquell moment, aquella espe-
ransa tan vaga comensá á perfilarse, concretantse á la fi en aquesta exclama-
ció: «Poch á poch, de mica en mica, hi veurá clar. Tornará, tornaré.» Y du-
rant deu ó dotze anys, centenars d' altres cortesias igualment afectuosas van
anar sostenint aquella esperansa de retorn. Finalment, el temps va anar es-
borrantla, pero l' Amelia, llavors s' aconsolá, pensant que si ella s' havia
quedat soltera, ell s' havia quedat conco; que si ella s' havia anat fent vella,
ell no havia envellit pas menos; que si ella s' havia dat á l' Iglesia, ell havia
anat fentse assíduu á la missa d' onze y á las Quaranta horas. Y aquest para-
lisme de vida tenia per aquella velleta un no sé qué de constancia amorosa
molt refinat y secret, que li omplia 'l cor y li feya batre ab més forza, cada
cop que, á la porta de l' iglesia, se saludavan un y altre, cada cop qu' ella con-
templava aquell cucurutxo, vell testimoni del goig més gran de sa vida.

¡Si 'n contenia donchs de poesia, si n' hi recordava de cosas aquell tros de
cartró ranci! Lo menos dols qu' arribá á guardar foren aquells confits riquís-
sims, deliciosíssims, com ara no 'n fan.

NARCÍS OLLER.

COMENTARI (per R. Miró)

—¿Saben, senyors, qu' es extrany?
¿Saben qu' es extrany aixó?
Com menos crema un cigarro,
més fa cremá al fumadó.

L' ÚLTIM SISTEMA

Un mestre d' estudi fa algunas
preguntas á un noy procedent de
un' altra escola, desitjós de coneix-
er els punts que calsa.

—Vamos á ver—li diu:—ex-
traiga usted el cuarto del núm. 228.

El noy se queda com alelat da-
vant de la pissarra.

—El cuarto del número 228—
repeteix el mestre.

Y 'l baillet, no sabent de que fer
mánegas, y gratantse l' orella mur-
mura:

—Oh, 'l quarto... no 'l sé pas. Al
altre estudi contávam per céntims.

J. V. PONS.

PENSADA

D' ensá que habitas, Pilar,
á n' el pis de sobre 'l méu,
no 't pots pas imaginar
l' inmens qu' es lo méu penar
al coneixe 'l trepitj téu.

Al sentirlo, hermosa, jo,
encisat aixeco el rostre,
y exclamo ab boja passió:
¡Quín panorama mes bó
si fos de vidre aquest sostre!

JOAN VÍA.

LO MISSATJER
HISTORIA EN VARIAS MISSIVAS

Pel correu

«Encantadora María:
Quan tingas una ocasió,
buscant el més pròxim día,
me remets, sens dilació,
aquell colom missatjé
que 'm guardas á casa téva;
perque ab ell t' enviaré
la millor noticia méva,
la del tan esperat dia
que tornaré de ciutat
y una que no 't dich, María,
plena de felicitat.
¡Adéu! Reb en eixa carta
d' en Pau Guerra 'l gran amor.
Que l' ausencia gens t' aparta
del séu enamorat cor.»

Contestació correu

«Pau del cor, lo missatjer
colom, ton amor t' envía;
ab cuydados estaré
fins que retorni.
MARÍA.»

Pel colom missatjer

«María, bella estimada:
Reb del téu enamorat

la noticia que casada
vas á ser molt aviat.
Si 'm surt tot mitjanament,
seré l' home de la terra
més felís el mes vinent,
puig ens casarém:

PAU GUERRA.»

Uns días després, pel correu

«María: Mon estimat
missatjer, enviám prompte,
puig del día destinat
per casar'ns te daré compte.
Vull que de nostra ventura
siga 'l bell colom, el *clau*.
Que arribi á mas mans procura,
ben aviat: soch tot téu.
PAU.»

Contestació á volta de correu

«Pauhet: Va ser tan sens mida
l' alegria que 'm portá
ton colom, que desseguida
vaig dir:—ho has de celebrá—
y á la salut de tots dos,
com la cosa ho merexía,
me 'l vareig menjá ab arrós
per celebrarho.
MARÍA.»

Per las copias,
A. DEU.

ACUDITS

Entre gent de fora.

—Estich molt cremat ab en Janot.

—¿Qui vols dir? ¿El carreter que fa 'ls transports del poble á Barcelona?

—Sí, 'l mateix: figura't que quan me passa pel costat may me torna 'l
saludo.

—Home, es clar: ¿no veus qu' es un *ordinari*?

Entre cegos:

—Escolta, Miquel: tu 'm tornas un ral y jo 't vaig
deixar trenta céntims. Au, au, vingan els cinch que
faltan.

—Bé, home: *no miris tan prim*—respon l' altre
ceguet.

En Pau, en ocasió de regalar un objecte á un séu
amich, li diu:

—Home, jo t' he regalat moltes cosas; mes tu no
m' has donat may res á mi.

—¿Cóm s' entén! No recordo una sola vegada que
m' hajas entregat alguna cosa, que jo en cambi no
t' haja donat las gracias.

LLORENS BONNÍN.

TANT SE ME 'N DONA

¿Desitjas maridarte?
No, no 'm sab greu, María;
al contrari, m' agrada ta ocurrencia.
Per mi no has d' anguniarte,
puig l' amor que 't tenia,
conservo ab la mateixa vehemencia.
Ja sé que tens consciencia
y si no m' abandona
ta estimació, 'l demés, tant se me 'n dona.

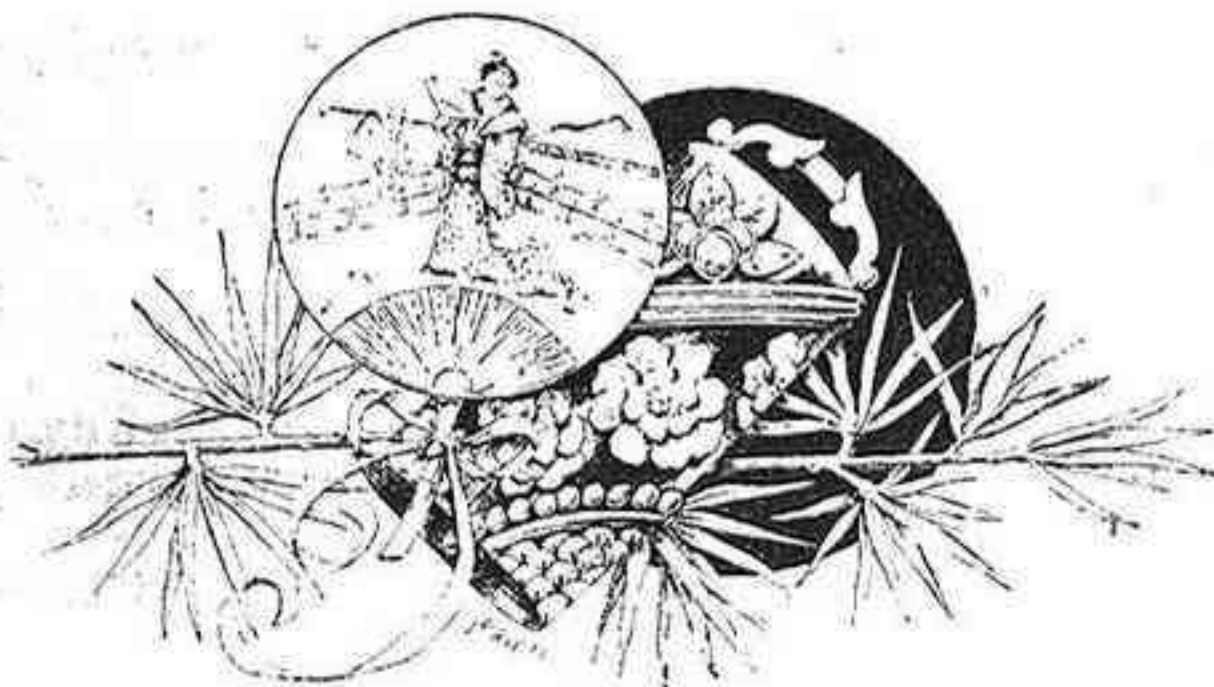
Que vingui l' ansiat día,
en que tu, encantadora,
engalanada ab blanca vestidura,
darás lo sí en mal' hora.
Jo 'l sentiré ab lo cor plé de tristura;
mes pots estar segura
que si algú se 'n adona,
faré veure que alló, tant se me 'n dona.

Tu, tan enjogassada,
¿sabrás ser respectuosa
ab ton marit com sant Ignasi mana?
¿O més d' una vegada
no sent molt vergonyosa,
lo tractarás de ximple y tarambana?
¡Recórda't de santa Ana
qu' era tan bona dona!
mes si no hi vols pensar... tant se me 'n dona.

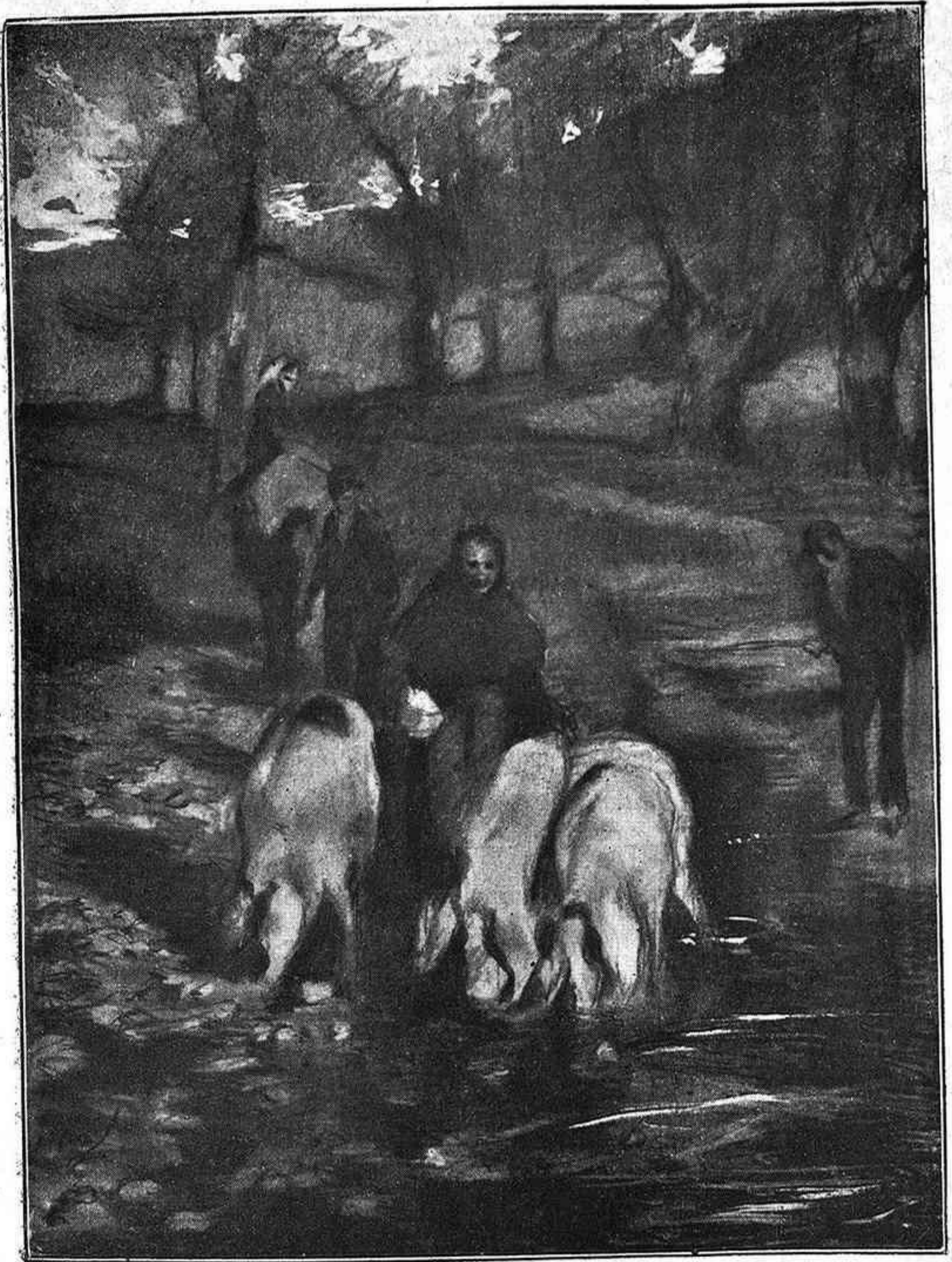
Al marit ab fermesa
sant Pau, diu que s' estimi;
aprécial donchs, que ab ton amor s' encanti;
mes quan de ta bellesa
ell se cansi y no 't mimi,
lo deixas y 'l dimoni que l' aguanti.
Pensa ab mi y no t' espanti
lo que m' haurás fet, dona,
perque ja del passat, tant se me 'n dona.

No ets tu de las primeras
que la fortuna ansias;
cása't y la tindrás, la qüestió es viure.
Serán molt passatjeras
per cert las penas mias,
que després de plorar, sempre ve 'l riure
y mentres sigui lliure
de rendirme á tos peus alguna estona,
del téu home, y del mon, tant se me 'n dona.

AMADEO DORIA.

CAMPESTRE (per *J. Mir*)

L'abeurada dels gúdays

EL PRIMER DIÀLECH

L'escena representa un jardí que 's pert de vista, pero molt mal cuydat. Cap Oliva, ni cap Piera, ni cap Aldruseu, hi han posat may la ma.

En el segon terme y al mitj de l'escena, una pomera que fa pomas que tenen mil gustos y cap de dolent; pero pobre del que 'n menja; ¡ay que tinch! ¡ay que tinch! y lo treuhen del jardí á cops de sabre.

De bestioletas, bestias y bestiassas n' hi ha en el jardí més qu' un foch no en cremaria, pero no solzament no 's veuhen, sino que ni menos se senten cantar, ni wisclar, ni lladrar, ni bramar; saltan, ballan, s' empaitan, se fan festas ab conseqüencias, pero tot aixó sense que l' home y la dona que prenen part en aquest diàlech n' haguin esment.

PERSONATJES:

A.

E.

I. O. y U. no surten fins que 'l diàlech s' ha acabat.

De tant en tant atravessa l'escena una serp que sempre fa llangotas, al principi d'impaciència, y al acabar de satisfacció, cayentli la baba y tot.

Edat de A: uns quinze minuts, pero representa uns vint anys.

Edat de E: uns quinze segons, pero representa QUINCE ABRILES.

A y E portan vestiduras enterament iguals: d'istiu, pero d'istiu rigorós, tal com anavan quan se varen conèixer lo nostre pare Adam y la nostra mare Eva. ¡Com que á la quènta ell es Adam y ella es Eva!

ESCENA 1.ª Y ÚNICA

Al aixecarse 'l teló, Adam, que acaba de fer una siesta y encare no té els ulls ben oberts, té la ma al pit contantse las costellas y després de repassar el compte fins á set vegadas, se convens, ab gran tristor, de que n' hi falta una de costella.

Després, molt resignat, estira els brassos (se DESPEREZA, que diuhen els

PROFECÍAS PEL SIGLE XX (per G. Cornet)

El foraster, al arribar á Barcelona, preguntarà:

—¿No hi ha cap convent aquí?

—Sí, senyor—li respondrà un municipal—encare n' ha quedat un: es aquell de allá lluny!...

castellans) y fa un badall horrorós, deixantshi anar, cregut de que está tot sol.

Eva, que s' está pentinant ab els dits, al sentir aquell badall tan estrepitos, deixa la feyna y diu á Adam, molt cremada:

—¿Y ara? ¿Ahont n' hi han ensenyat de badallar d' aqueix modo davant d' una senyora?

—¡Com que jo 'm figurava que estava tot sol! ¡Esecolti, escoltil! ¿Y vosté ahont ho ha après aixó de presentarse als homes ab l' uniforme d' anar á pescar refredats?

—¡Pot ben enrahoná vosté!

—¡Es que jo soch á casa méva, y puch anar com me dongui la real gana ¿Pero d' ahont ha sortit vosté?

—¿Qué sé jo, pobra de mi? Jo aquí no hi he vingut, sino que m' hi han portat. ¡A la quènta soch persona manada!

—¿Qué m' explica á mi? ¿Qué 's pensa qu' he caygut d' aquell arbre? (Referintse á la pomera.)

—¿De quin arbre vol dir?

—D' aquell que hi ha aquell lletrero que diu «Vedado».

—¿Y qué vol dir vedado?

—Vol dir: «Miram y no 'm toquis».

—(Acostantse á Adam:) Pero ¿per qué no 's pot tocar?

—¡Perque ho ha manat aixís qui pot manarho!

—Pero ¿per qué ho ha manat? (Acostantse més.)

—¡Ay, ay, ay! ¡Fássim el favor de no acostarse tant.

—Pero ¿per qué?

—¡Es molt preguntona vosté!

—¿Que li sab greu que li enrahoni? ¿que li faig por per ventura?

—Por, no senyora, pero no 'm fa gens de goig.

—Pero ¿per qué?

—Perque, perque...

—¡Digui, digui!

—Perque té aquesta veu que fa pessigollas, y aquests ulls que...

—¿Que, qué?

—Que, que... ¡'m deixi está en pau, veliaquí!

—Allavoras estigui bonet y ara dissimuli.

—Pero ¿ahont anirá tota sola per aquests mons de Déu?

—(Ploriquejat:) ¡Com que vosté m' ha tret!

—¡Aixó no es pas veritat! Vinguim aquí dona, vinguim aquí. Aixuguis aquestas llágrimas, y segui aquí al méu costat.

PROFECÍAS PEL SIGLE XX (per G. Cornet)

D. Manuel, embafat de ser rich, tirará tota la ginesta pel balcó.

—Tantas gracias, no estich pas cansada; lo que m' hagi de dir díguimho, que tant bé ho sentiré asseguda com dreta.

—¡Segui, dona, segui! ¡Deixis de compliments!

—¡Com que vosté m' ha dit que no feya goig!

—Jo volía dir que tenia por d' enamorar-me de vosté, y era una por ben fundada á la qüenta, perque, perque...

—Digui, digui, que ningú 'ns pot sentir.

—Perque, perque ja me n' he enamorat com un animal.

—¿Pero de que s' ha enamorat?

—D' aquesta cabellera, d' aquests ullassos, d' aquest nasset, d' aquesta boqueta, d' aquestas manetas, d' aquests peuhets, y sobre tot d' aquest total.

—¿Que no s' ha burlat de ningú avuy?

—(Entussiasmat:) ¡Ni avuy ni may! ¿Me vol fer la caritat de pendre assiento?

—(Asseyentse:) ¡Tinch sed!

—¡Vosté demani! ¿qué vol pendre per ferse passar la sed?

—Una poma, que ja ho diu el ditxo.

(La Serp se cargola tres vegadas en senyal d' alegria y fa una llangota que n' hi ha un tip.)

—Vosté no 's mogui d' aquí, que jo n' hi aniré á buscé una de poma de la millor pomera que trobi.

—¡Aixó sí que no! ¡no ho vull de cap de las maneras que per mi 's cansi ni poch ni molt!

—¿Pues qué vol, filla méva?

—¡Una poma de las d' aquell arbre!

—(Esgarrifat:) ¡Déu no 'ns en guard y María Santíssima! Aixó sí que no pot ésser de cap de las maneras.

—Pues digui que vosté no m' estima; la primera cosa que li demano ja me la nega.

—Demanim qualsevol altra cosa, dona.

—Ha d' ésser una poma d' aquellas y vull que vosté me la culli.

—¿Qué jo la culli? Encare que 'm matés no la culliria.

—¡No en parlém més! (Aixecantse molt resolta.)

—Pero ¿qué va á fer ara?

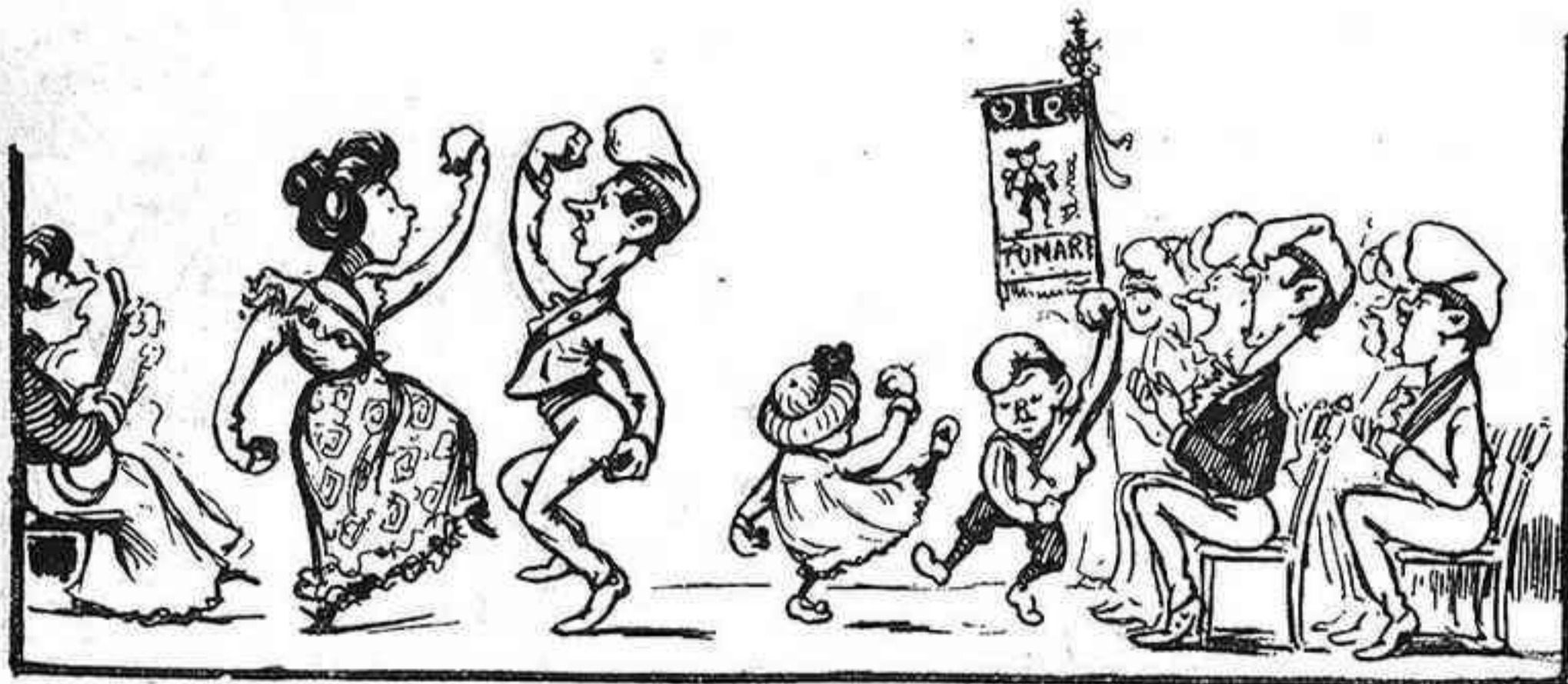
—Anarmen á rodá mon, ¡perque veig que vosté no m' estima!

—¡Més que á la méva vida! ¡Escolti, dona, escolti! Pero ¿qué li ha agafat ara? ¿Per qué aquesta poma ha d' ésser de la pomera en que hi ha el lletrero?

—¡Es un capritxo!

—¿Es á dir qu' es capritxosa?

PROFECÍAS PEL SIGLE XX (per G. Cornet)

L' Orfeó Catalá 's dedicarà á donar vetlladas de un caráoter nacional molt accentuat.

—¡Soch dona!

—(Molt trastornat, pero menjantse à Eva ab els ulls:) Ja li dich jo qu' es-tém ben frescos!

—Fem una cosa, ni la téva ni la méva, partím la diferencia: la poma la culliré jo, pero vosté 'm farà esqueneta.

(Al veure Eva que Adam está indecís, li posa 'ls brassos al coll y com un way lo porta fins dessota de la pomera; com un way lo fa ajupir; ella li puja à sobre l'esquena; arrenca la poma; s' hi fa à mossegadas, se 'n menja la meytat y plora que plorarás, demana y suplica à Adam que 's menji l'altra meytat. Ell que no, que no y que no, fins qu' ella enjega l' infanteria, la caballeria y l' artilleria y tot. Tracta à Adam de tu, li fa una abressada de las que casi escanyan, y li fa un petó d' aquells que calan foch à la carn, als ossos, à las entranyas y fins à l' aygua y à la sanch y als humors que tentm dintre del cos.

Y veliaquí que com que la poma ha perfumat la boca d' Eva, el perfum se n' hi en va en tren directe cap al cervell del pobre Adam, que 's menja l' altra mitja poma, y ¡¡¡patatùm!!!

* * *

Ara ve quan à la Serp li cau la baba, quan Adam y Eva senten esgarri-fansas de fret y quan ab fullas de figuera ella se fa una bata, y ell una capa madrilenya, y un cop vestits, ¡ay qué tinch, ay qué tinch!, y 'ls treuhen de casa à cops de sabre.

ALBERT LLANAS.

* * *

—Preguntas, —¿qué dirém?—veyentnos cada día.

—No res, dona, dirém.

Y ¿qu' hem de dir, bojota?

(¡Quí ho diría!

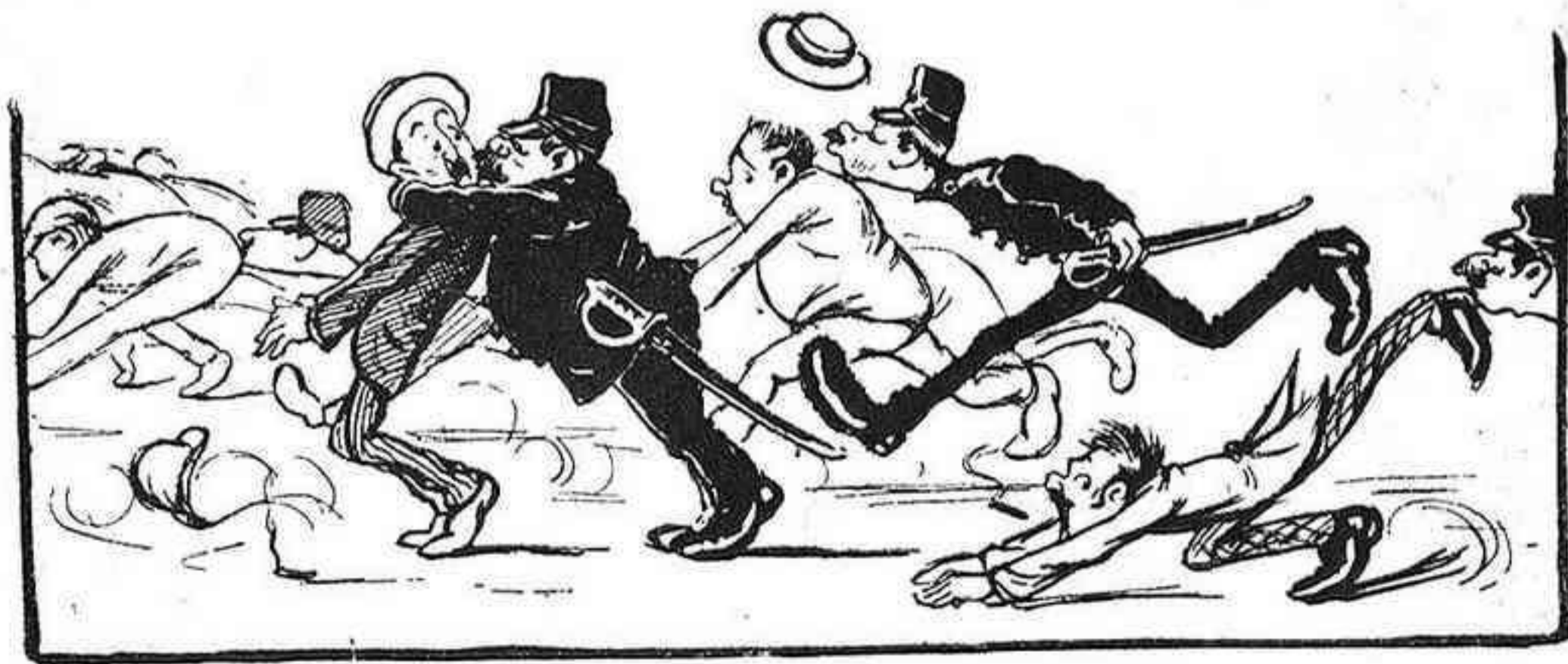
nosaltres no parlém.)

Nosaltres som més sabis.

Bén fit á fit els ulls y aprop els llabis,
els cors batent á un temps, y ens entendrém.

J. PUIG Y FERRATER.

PROFECÍAS PEL SIGLE XX (per G. Cornet)

Res de garrotadas ni cops de sabre; la policia s' esbravará donant abressadas y pe-tóns als transeunts.

ÍNTIMA

Casi sempre ab alegría
á festejarte venía,
quan lo téu xicot vaig sé,
perque 't veyá
guapa y creya
que m' estimavas també.
Quan á ta casa arribava
ab gran passió t' abressava
y 't deya:—¿M' estimas?—Tu
responías
tots los días:
—D' aixó 'n pots estar segú.
—¿No m' enganyas, vida méva?
—No t' enganyo, soch ben téva,
fins t' ho juro si es precis,
contestavas,
y 'm deixavas
convensut y molt felís.
Mes després de cop y volta
y ab la més gran poca solta
á un altre vas estimar.
De mi 't reyas
y fins deyas:
—El disgust l' ha de matar.—
Y ja ho veus, encar respiro
y visch tranquil, no deliro
á pesar del téu rampell,
que de donas
més bufonas
y ab més cor n' hi ha un reguitzell.
Tu ets felissa fent ta vía,
jo he sentit gran alegría
sapigüente al fi olvidar
ab paciència,
qu' es la ciencia
que més costa dominar.

L' AVI RIERA.

EPIGRAMAS

—Estém molt mals—deya en Coca,—
Jo ab prou feynas puch menjá.—
Y té rahó, puig temps ha
que té un tumor á la boca.

Perque quedá viuda y pobra
la Carme, tothom ne fuig;
y ella, qu' ho comprén, exclama:
—¡No tinch consol de ningú!

—Avuy ha caygut al mar
el noy gran de ca 'n Saldoni.
—¿Y 'l metje que diu?
—¿Que diu?
que 'l pobret ha begut oli.

A. DEL SINGLOT.

MANXIULAS

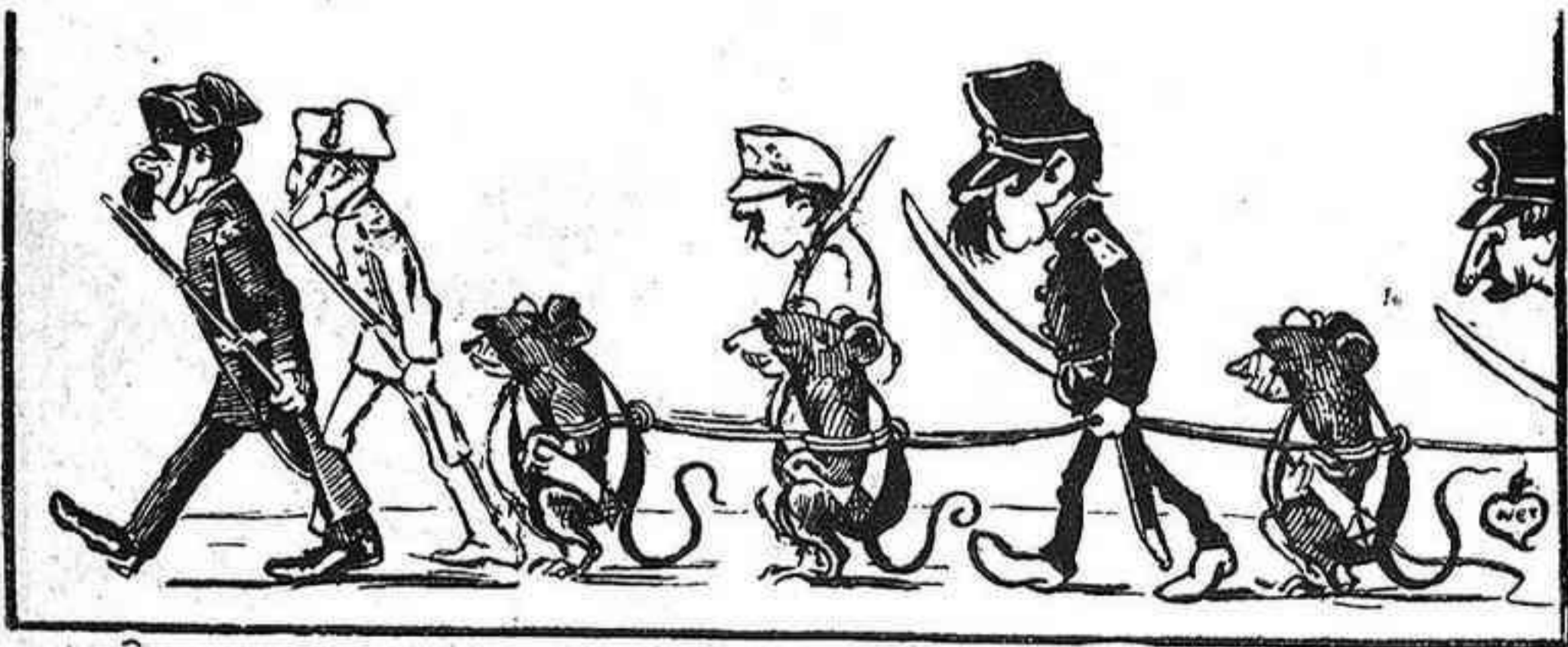
Lo día que 'm vas deixar
se pensavan que 'm moría
perque 'm van veure plorar...
¡Y 'ls tontos no van pensar
que plorava d' alegría!

¿Dius que no tens enemichs?
¡Lo dimoni que ho entenga!
¿Quín enemich vols més gran
que la téva propia llengua?

A la noya que jo estimo
li vull dir sens que s' ofengui
que ja que soch son esclau,
si vol fer diners, que 'm vengui.

LLUIS SALVADOR.

PROFECÍAS PEL SIGLE XX (per G. Cornet)

Lo únich que no ha de veure ningú ni en el sigle xx, ni en el següent, ni may, es aixó.

LA EPÍSTOLA DE L' AVIA

A la Pepeta Rusinyol y Rosés.

Barcelona.

Filla de la méva filla:

Donchs que demá 't casas, ¡benehida siga l' hora en que ho fassis!

Jo no podré venirhi á casament; ja sabs que las camas no m' aguantan. Pero si, aytal com m' escrius, tens el desitj de qu' estiga al téu costat quan dongas el sí sacramental, ja hi estaré si portas allavors aprop del cor, entre carn y roba, aquests mots que t' envió, y en els qu' hi poso tota l' ánima.

Potser avuy, ingénua com ets, no trobarás oportuns tots els consells que vaig á donarte; pero, días á venir, has de convèncer't de que no n' hi ha cap d' inútil, sino molts d' omesos, puig qu' es impossible reunir de cop y volta la méva experiencia de muller virtuosa, de mare entranyable, d' avia que té set fillas casadas y de dona que sent batre 'ls cors de tres generacions.....

Crech lo que m' has dit moltas vegadas, roja de vergonya y tartamudejant de primer, decidida y precipitadament al final: qu' estimas al promés. Pero, bé, ¿estimarás al marit? ¡Estimar al marit! Vetaquí la columna mestra de la casa que t' espera ab portas y balcóns oberts de bat á bat. ¡Ay, conhort de la méva vellesa! Si algún día arribas á no estimarlo, podrás dir alló de «Todo se ha perdido...» fins lo que 'l general derrotat salvá. Lo trist, lo des-

esperador, es que pots arribar á no estimarlo, contra la téva voluntat mateixa. Tu deus pensar: però ¿es possible que deixi de volguer al home que avuy ompla tota la méva vida? Es possible, ángel d' ignocencia, ¡y tan possible! ¿Cóm? ¡Quí sab! Son tantas las causas que poden obligarte á que l' aburreixis, que no 'm veig ab cor de dírtelas totas. Tingasne prou ab saber que l' amor, com tot lo més dols, si 's menja sense cordura, embafa. Mes per acabarte de convèncer de las dificultats que ofereix aquest punt, no oblidis, per altra part, que 'l matrimoni es una balansa que té al platet dels pesos l' amor de la dona y á l' altre 'l del home: sota del téu plat hi ha 'l dimoni; sota del altre el mon y la carn; ja compondrás que seguint aquesta comparació, per assegurar la felicitat la balansa ha d' estar sempre á nivell; si 'l téu home es lleuger, pósahi poch pesos al téu plat; si es enganxós, impertinent, pesat, carrega el contrapés. Procura por-

MODAS (per J. Lluís Pellicer)

¿Han vist moda més estafalaria que la de gratarse anant pel carrer?

tar la cosa d' un modo que ni ell caygui may al carrer ni tu als brassos del diable. Y, sobre tot, en aquest cas evita 'ls extrems.

Sigas honrada y no vulguis saber may perquè ho ets; la honra es com una nina de porcelana: si la trencas per mirar qué hi té á dintre, veurás tres cosas ben tristas: qu' á dintre no hi ha res, que no 's pot tornar á afegir sense que d' un modo ó altre 's conega la soldadura y que quan una nina no es

CELEBRITATS MUNICIPALS (per M. Moliné)

Qui no vulga pols que no vaji... á presidir corridas.

ben sencera 's llença al quarto dels mals endressos ó al carrer, perquè hi jugui la canalla dels pobres.

No medeixis ni comparis may la téva virtut; aixó es ó no es; y si es, es sempre igual. D'aquella balansa que 't deya, la téva virtut n' es el punt d' apoyo; ¡ves, donchs, si per la téva felicitat es important qu' estiga ben ferma!

Per disculpar las tévas faltas—que totas ne fem cada día y cada nit—no diguis may: «Fulana es prou honrada y respectada y decent, y també ho fa aixó.» Pensa qu' aquella es bona á pesar d' alló y que aquell pesar ella l' ha de sentir més que ningú quan s' adongui de la falta.

No 't repetiré que la netedat es mitja vida, pero 't diré que la dona que té neta la casa sol tenir una fulla de serveys sortint de bugada.

Sigas estalviadora, que 'l celler plé y la dona borrarxa no pot ser, y nota que tots els qu' han fet fortunes las han fetas ó ab la dona... ó sense las

donas; y el teu no 's podrà posar en aquesta última situació, si t' hi casas. Tingas la costum de fer totas las feynas de la casa, que val més que t' hi acostumis de grat, que no que t' hi hakis d' acostumar per forza. Y en el seu govern no 't refihis de ningú, perquè com tothom sab que tu ets qui ha de governarla, tothom se refiará de tu, y aixís, si l' encarregas, será com si l' abandonas.

Si el teu marit es gelós, dónali ó no li donguis motius pera duptar de tu, segons ell ho vulgui ó no: perquè n' hi han que acaban per aburrir á qui 'ls dona gelosía y altres qu' aburreixen á qui no 'ls ne dona. Desseguida coneixerás á quin grupo pertany ell, si no oblidas un detall que vaig á donarte: els segóns, en las lluytas d' amor... ab sobre-cel, se senten inferiors. Sempre, apart, has d' excitar la gelosía ab oportunitat y bona fé; un' altra cosa podria resultar en perjudici teu.

Si el teu espós es un *me gustan todas*, no 't presentis davant d' ell ofesa y venjativa, ni suplicant y ploramicas, sino exuberant d' hermosura y gracia. Tu li has de fer entendre que 't creus ser la séva esclava, boy enseyantli que mereixes ser la séva reyna; y per altra part, las llágrimas son un recurs molt gastat, que ja casi may fa efecte. Si quan ell s' esgarrihi no te 'l retorna la bellesa de la téva joventut, ja te 'l retornará la séva jove vellesa.

Fuig de tota discussió ab ell, y, quan parli, escolta'l admirada. Aixó li agradará molt y farà que t' expliqui cosas que, en altre cas, se callaria y se 'n aniria á explicarlas als amichs ó á qui las entengués. Si té aficions artísticas, inicia't en art lo suficient perque ell te parli ab gust dels séus mestres y 't reveli 'ls séus projectes, que serán molts, y las sévas obras, qu' afortunadament serán menos. Si es un adorador de la ciencia, estudia ciencia ab fé, no més que per indagar las teorías d' ell, que has de creure ab fervor religiós. Si es un industrial ó un comerciant, parlali de las sévas operacions, encare que sigui ab poca solta, perque la cosa tampoch ne té gaire. Si es un obrer, en fi, fes veure quel' estimas, més que per res, per digne, per oprés, per mártir; renega dels burgesos y déixali ser un tirá teu.

No diguis may d' ell res de mal ni exageris las sévas bonas qualitats; desalabar á n' ell es demanar-ne un altre de millor, y alabar-lo massa es fer entrar als altres en recel y á n' ell donarli rahó perque no deixi 'ls séus defectes que, pochs ó molts, sempre 'n tindrán.

Si 't diu que Fulana es guapa, demóstrali, sense tussudería, que no ho es tant com ell diu; si 't diu qu' es lletja, no vulguis que ho siga tampoch tant, veyám si aixís, ab qüestions de gust, li fas perdre l' esma, y, no trobant cap plat extraordinari, 's queda ab l' escudella de cada día, qu' es el més barato y el més bó pel cos.

Procúrali comoditats á casa, perque veji qu' en lloch está tan bé com allí, y perque no anyori á sa mare, dona á qui haurás d' estimar, malgrat sembli que tot se conjura perque no ho fassis.

No li ensenyis may tot lo que vals com á esposa y com á dona; guárdali sempre nous atractius de la téva bondat y de la téva bellesa que fassin etern el misteri, el gran aperitiu del cor.

Quan vulguis alguna cosa, insinúali al dematí, demánali á la tarde y préngali á la nit. Si aixís no consegueixes res, déixaho correr y no 't fassis pesada, qu' es la classe de dona que fastigueja més aviat al home.

HIPOCRESÍA EN CAMPANYA (per J. Gómez Soler)

La cayguda de la *Fulla*... sobre 'ls periódichs ilustrats

Estudia las sévas costúms, enmóttla't ab las que t' agradin y modificali las altrás per procediments ben indirectes, que si ell s' adonava dels téus propósitos, l' amor propi no li permeteria fer lo que 'l bon sentit y 'l téu amor li aconsellessin.

No surtis gayre, y menos sens' ell, que si á casa téva com á reyna ets inviolable, al carrer, al extranjer, no ho ets, y convé que ho siguis. Y si á casa téva alguna amistat no 't reconeix aquesta condició, la expulsas dels téus dominis, fallantli la causa per procediment sumaríssim y privat. Aixó es: depressa y sense dir res á ningú, ni al téu senyor; aixó es lo prudent.

Ab tot lo que t' acabo de dir hi haurás pogut veure una sola tendència: la de assegurar la téva felicitat com á muller d' un home felís. Donchs bé: quan tinguis fills, riute'n d' aquests consells; si 'l téu home *els* estima, ja 'l tens ditxós y vensut per sempre. De la manera com tu els has d' estimar no te 'n puch dir res: d' aixó qu' ara no 'n sabs ni una paraula, desde 'l moment de ser mare te 'n sentirás mestra.

Per ara, segueix las mévas indicacions, supleix las que hi faltin ab bona voluntat, ab la experiéncia que vagis adquirint y ab la imitació dels bons modelos, y no t' hi fixis ab la *epístola de sant Pau* que 't llegirá el capellá, porque l' home es una bestiola d' intencions tan diabólicas, qu' es impossible dominarlo ab los elements que 't puga oferir un pobre varó, tan ignorant, tan *pau*, qu' hagi arribat á sant.

Y ara, poncella d' aquests Rosés que jo 'n soch un empelt corgelat, Déu te fassi ben casada y encamini tos passos cap á mi, cap ahont jo soch, presidint una familia més nombrosa que la de sant Lluís. Vulga 'l cel que sápigas envejar la méva sort... com jo ara envejo la téva.

Ja haurás rebut á temps el present que t' envío. ¿Veritat qu' es mono? L' he fet arreglar y sembla nou; ab ell hi bressava á ta mare. Es la méva última ilusió ¡arribar á besavia!

Reb ab un petó un tros de la méva vida.

Ton avia,

TERESA MIRET DE ROSÉS.

Vilasar de Dalt 14 Octubre 1900.

E. MARTÍ GIOL.

ÍNTIMAS VULGARS

I

En la dolsor dels besos que tu 'm donas
hi sento un puntet d' agre.
Al apretar tos llabis en mos llabis
ni t' entregas ingénua, ni m' enganyas.
Y es que, en l' esclat d' amor qu' exteriorisas
per correspondre á la passió que 'm mata,
ó no hi posas prou art,
ó no hi posas prou ánima.

II

—Vos estiméu de bó; tindrem casori—
parents, amichs y hasta vehins ens deyan.
Mes la veritat del cas no la sabían
y es que l' amor aquell fou sols quimera.

—¿Ja heu renyit, tan aviat? Ja es fetje, vamos...—
els mateixos, al any; ens van di al veure'ns.
Mes la vritat del cas no la sabían,
y es que 'ns moríam allavors de pena.

No, la vritat ningú may l' ha sabuda;
sols nosaltres sabém ara, ab prou feynas,
que tot alló van ser quatre mentidas
que fins tu y jo vam arribá'ns á creure.

III

Els ulls negres ó blaus
diu que son ulls que parlan;
els d' aquesta dona son
verdosos y sense gracia:
els seus ulls no diuen res
¡y qui conegues son ánima!

IV

No 'm vull dalir d' angunia y de tristesa
pels amors que se 'n van;
al darrera d' aquests ne venen d' altres,
tinch cor per estimá encare altre tant
y está vist y probat qu' es sempre l' últim
el més bó y el més gran.

V

¿Dius que tu per mi has mort y que t' olvidi
ja que tot ha acabat entre nosaltres;
que faré santament si no 't saludo
quan lo atzar ens coluqui cara á cara...?

Dius que tu per mi has mort y que t' olvidi.
Tan indigne ja 't sents que creus culpable
el conservar corrents de simpatía
ab qui t' ha volgut bé y ab tota l' ánima...?

¡Dius que tu per mi has mort y que te olvidi!
Si has deixat d' existir, donchs ¿qué t' extranya
que 'm descubreixi gravement al veure't
com aquell qui saluda á un mort que passa?

VI

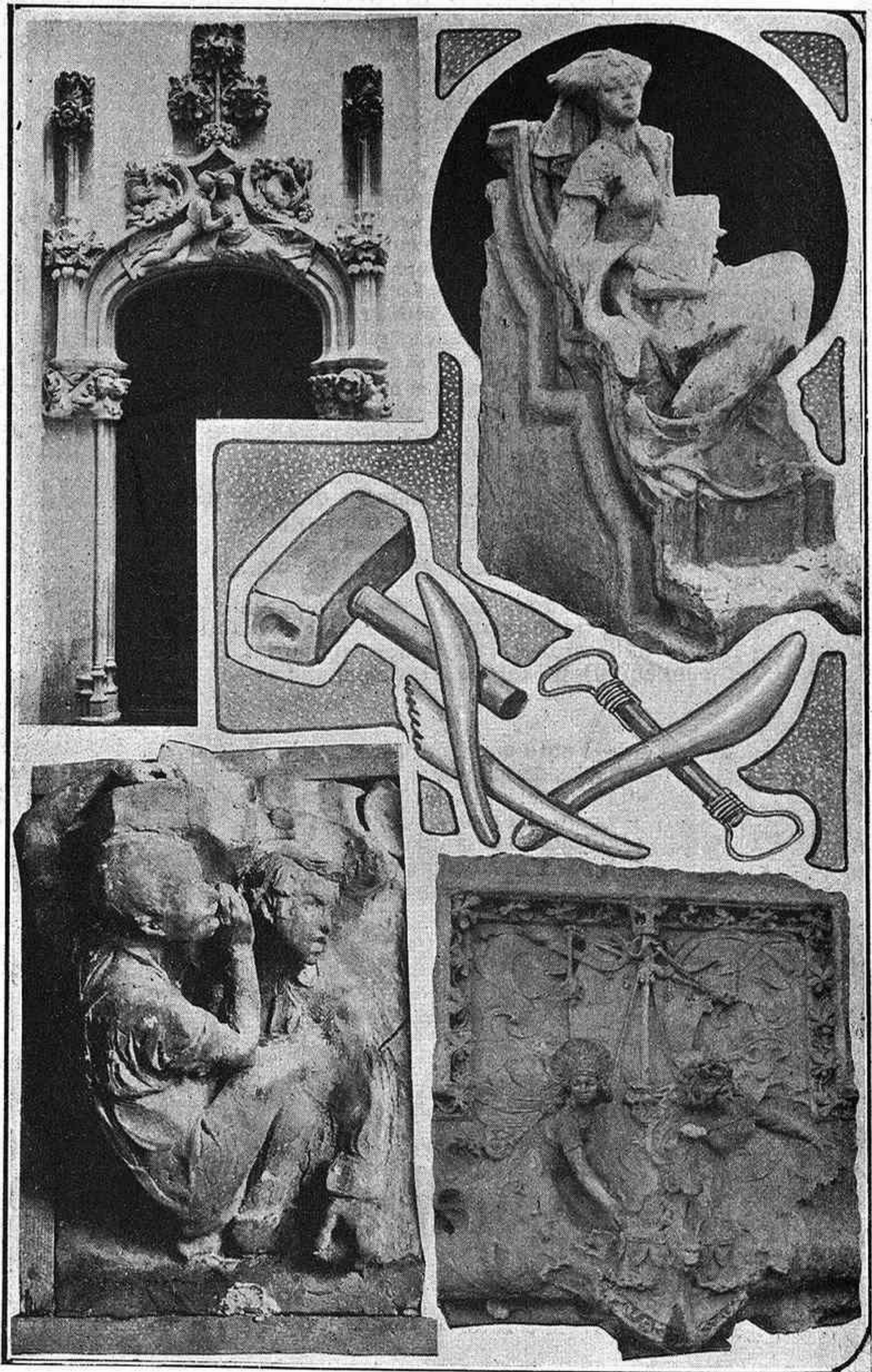
— Veniu aquí, per favor,
mestres de patologia;
diguéume: ¿qué hi tinch al cor?
— Lo que hi téns es un amor
sadollat de melangia.
— Lo que hi tinch es molt pitjor;
lo que hi tinch es poesía.

J. BURGAS.

ESCULTURA DECORATIVA (per E. Arnau)

L' anell de prometatje. (Adorno de una porta de Casa Ametller.)

¡Nyébit! (Fragment de un fris de Casa Macaya.)

La lectora. (Figura decorativa de Casa Ametller.)

América y Europa. (Fragment de xama- noya de Casa Ametller.)

LA FONT DELS MASOVERS

No devallém á la font
de la canella de marbre,
de rengleras de desmays
y flors de jardí preuhadas
hont beuhen els senyorets
ab la copa cisellada.
Aném amunt... més amunt...
¿Veus allá dalt? entre canyas,
s' escorra mansa la deu
d' aygua fresca y regalada.
Allí á la soca del olm
repenjats, mirant enlayre,
veurém tot el cel més blau
pel blau de nostra mirada.
Seguts en l' herbey humit,
ab els peus amoixant l' aygua,
sentirém al nostre entorn
esbatechs de tendras alas
y cansons y refilets
y alens frescos de montanya
que la vida aixamplarán
ab l' amor y l' esperança.
Junts veurém boy ajassats
ab els llabis al toll d' aygua;
ab els llabis ben aprop
y alegroyas las miradas,
ens riurém dels senyorets
que ab la copa cisellada,
allá á la font dels desmays
se beurán las nostras babas.

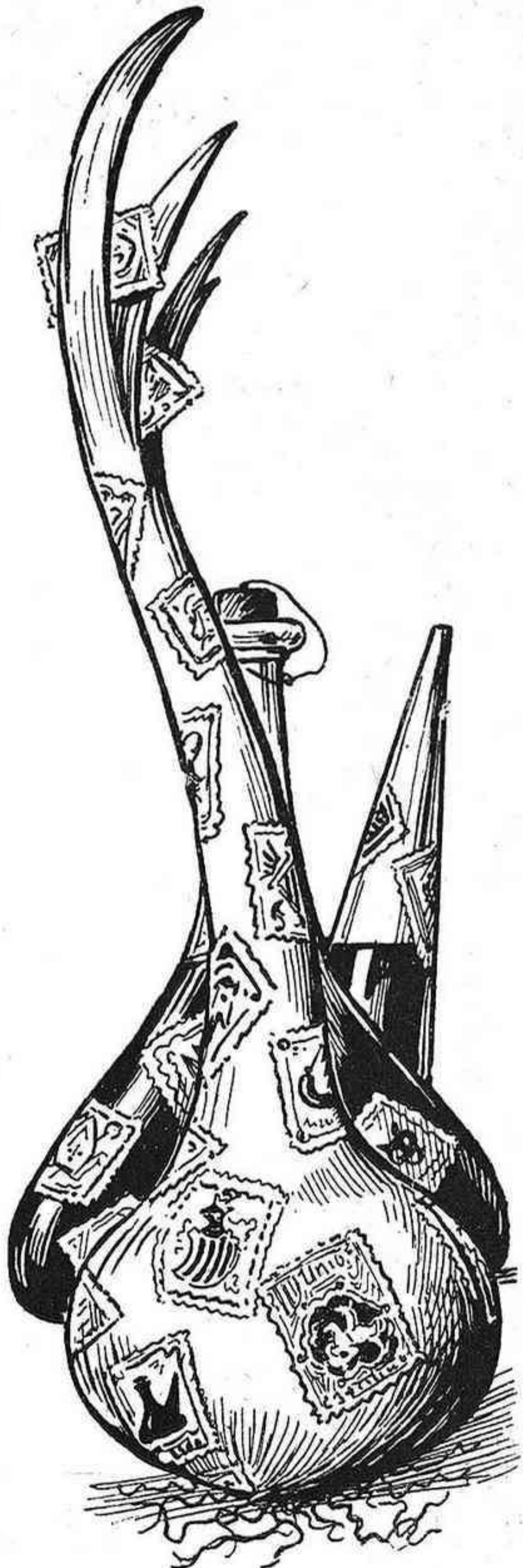
J. PUIG Y FERRETAER.

RECORT DE PARÍS

L' ACERA MOVIBLE

*Le trottoir-roulant —
de Raoul Ponchon.*

Roda acera voltadora,
roda del matí á la nit;
roda sempre, rodadora,
roda ab calma ó ab dalit.
Volteu, Russos y Francesos,
volteu, Xinos y Alemanys,
volteu, Italiáns y Inglesos;
volteu... pero deus las mans.
Volteu, may més joves qu' ara;
volteu en eix torniquet
y ¡alerta! perque 'us prepara
un timo lo pickpocket.
Ningú té d' arribá á l' hora;
de fer tart no hi ha pas po;
que cap pressa enmohinadora
no 'ns destorba á l' estació.
L' acera no es com la vía
del carril, no 's fa may tart!
Volteu sempre ab alegría,
volteu, que no ve d' un quart.
Volteu, tot fenthi la rua
damunt d' aquesta serpent
que 's vol mossegar la qua

La dels sagells.

EL PORTER DE LA GLORIA (per R. Miró)

—No sé pas que ho fá: quants més convents á la terra, menos feyna aquí dalt.

nit y día, eternament.
Cad' hu hi troba joia inmensa
en tan interessant joch;
volteu; ara recomensa
—¡Noy... bitllets per un badoch!
Cert es qu' eixa plata-forma
la maleheixen els vehíns
perque ab son soroll enorme
els destorba dels séus fins.
Si 's quedan á casa seva
s' hi troban atabalats,
¡aquest rodar sense treva
á tots els té mitj locats!
Mireulos; la caravana
rodant, davant dels balcóns
á tots els hi ha tret la gana
y 'ls trenca las oracións.
¡Ay! ¡pobres vehíns del Sena!
aquest joch espiritual
vos trastorna, 'us dona pena
tot y sent intelectual.

JOSEPH WHITE.

VIOLÍ DE LLUNA

(de Albert Giraud)

L' esprit del trémol violí
ple de silenci y d' harmonía
dins de sa caixa fantasía
un fantaseig que no sab di.
¿Quí fará ab bras dolorit, quí,
vibrá en la nit de llarga vía
l' esprit del trémol violí
ple de silenci y d' harmonía?...
La lluna ab raig calmós y fi,
que té dolsuras d' agonía
acaricia ab l' ironía
com lluminós arquet divi
l' esprit del trémol violí.

VIRG. D' ALAX.

LAS ÚLTIMAS FADAS

A trench de día vam sortir de casa.

Las primeras horas del matí las passarem trasant pels cimals pelats, respirant l' ayre fresch, sanitó, contemplant desde aquella alsaria sublim, la vall extesa á nostres peus. Veyentho tot avassallat, dominantho tot ab una ullada, nos creyam gegantíns, tan gegantíns com las montanyas. Nostres cors s' omplían d' una majestat robusta, sentíam la forsa feréstega d' uns deus salvatjes, fills de las penyas duras, germáns de las áligas. Folls pel deliri d' anar amunt, amunt, avansavam escalonant rocassas, arrapantnos á las herbas, clavant las unglas á terra, pantejant, plens de dalit. Semblava que volguessim estripar ab un cop de ma la gassa blava del cel inmens y contemplar de fit á fit els misteris més grans, las fondarias infinitas del' Univers desconegut... Mes... ¡oh pretensions fonedissas de la imaginació esbojerrada! nos vam tenir d' asseure, rendits, impotents.

Un tros avall, en una afrau estreta, hi negrejava un bosch de pins, salvatge, ple d' un misteri impenetrable. Ens hi vam dirigir: allí reposariam millor. Teniam de baixar per un córrech dret qu' esglayava.

—No podrém,—vaig insinuar.

—Si, sí... Somi,—me va contestar el méu company ple d'energia.

Y comensarem á escórrrens per aquell córrech format per l' aygua de las neus... Y baixavam poch á poch, despenjant darrera nostre una pluja de pedras y terrossos que, rodolant y rebotent d'aquí d'allá, nos seguía y 'ns avansava, saltironant avall... avall.

El bosch espés, casi impenetrable, brunzia majestuament. L' aroma sabrosa dels pins ressechs aixamplava nostres pits. A primer moment, la quietut, el misteri grandió del bosch se 'ns imposaren.

—No hi podrém entrar,—vaig dir al méu company.

—Es aquí que deu ser tan espés y ple d' herbotas, més endins no ho será tant... Fiquemshi... fiquemshi.

Y comensarem á penetrar per aquell bosch verge, relliscant per sobre la pinassa, esgarrinxantnos els vestits y apoyantnos ab una soca y un altra soca. El bosch udolava tristement, ab un udol llarch, magestuós, qu' imposava.

—Tu, tu... prou; aturemnos.

—No; endins, endins;—va contestar el méu company decidit.

De cop vaig tenir un ensurt. Darrera méu vaig sentir un sospir delicat... dols.

—¿Has sentit... tu?—vaig demanar ab la veu apagada per l' espant.

—No he sentit res... Aném més endins. Aquí de segur que may hi ha estat ningú.

Y seguirem relliscant per sobre la pinassa, apoyantnos en una soca... y un altra soca. Al cap d' una estoneta, tots dos vam decidir asseurens.

—Ens perdrém,—vaig advertir.

—Tirant per aquí sempre sortirém á la vall,—va contestar-me l' amich ab seguretad.

—No ho sé... ¿Y si 'ns trobém ab una timba?... Potser tindrém d' entornarnos per ahont hem vingut.

Silenci llarch. Pantejavam de cansanci y d' emoció. Una tanahor fonda, llunyana, nos va gelar la sanch...

—¿Trona?—vaig preguntar aturad.

—Una tempestat aquí dalt fóra terrible.

El méu company no 'm va contestar. Estava blanch com el paper, inmóvil, ab els ulls fits en

LE RACCOMMODEUR DE FAÏENCES
(Quadro al oli de A. Fabrès)

un tronch. Vaig seguir sa mirada... ¡Ah, qué encantadora! Una dona hermosa, de pell nevada, cuberta per una gassa rosa, casi transparent, nos mirava ab tristesa... ¡Qué suaument pantejava aquell pit, niu de dolcesas, sota la gassa fina! Tot jo 'm vaig estremir de goig.

—Anemhi...—Y 'm vaig aixecar dirigintme cap á ella... Ab pas lleuger la dona fugí uns arbres més avall y torná á contemplarnos ab aquella tristesa de avants y nosaltres ens hi atansarem altra volta, y ella, lleugera com un aucell, saltá uns arbres més avall.

El bosch ja no brunzia; arreu s' escampava un refrech sedós, suau com música divina. La flayra dels pins ja no embaumava l' ayre; perfúm delitós, inconegut, omplia nostres pits. Entre una boyrina que s' ajeya casi á flor de terra, se veyan dansar, en religiosa sardana, donas de carns nevadas, de figuras hermosas, de cabelleras d' or... ¡Oh Déu, quín somni! En un recó tan aspre aquell quadro deleytós, ple de suavitats de dona.

—¡Company, anemhi!—vaig exclamar... y correguerem cap á ellas... Mes una veu dolça, sortida de no se ahont, ens va aturar.

—No vinguen, no... Deixeunos... No 'ns treyeu l' últim recó de mon que 'ns queda... Som las fadas de las terras verges, may trepitjadas pels peus impurs de l' home. Entornéusen, mortals; deixenos solas.

Mes nosaltres no escoltarem aquella veu, y sentint rebullir per nostras venas la passió salvatge, nos posarem á correr cap á ellas. Y ellas ab mística dansa, confosas entre la boyrina, fugían... fugían, voltant al compás d' aquella música sedosa, celestial... Y nosaltres no las deixavam y las perseguíam relliscant per sobre la pinassa, apoyantnos en una soca... y altra soca, folls, plens d' un amor de foch. A la fi, vam veure 'ls raigs daurats del sol, atravesant l' atmósfera, endinzarse majestuosos fins al fons de la vall. Una timba esglayadora 'ns privava d' avansar. La vall abaix de tot floría pálida, boyrosa, quieta, ab un repós fondíssim.

Y la música sedosa seguía entreteixintse damunt nostre com els refilets llunyans d' un vol de rossinyols perduts entre l' espay... La boyrina blanca

GRANADA.—PUESTO DE FRUYTA (Dibuix de T. Moragas)

s' allunyava amunt, amunt, plena de cants, d' harmonías... Ellas anavan dansant entre la boyrina... ben enlayre... Y la boyrina anava atapahintse y aviat se convertí en un nuvolet que 's feu petit... petit... fins que desaparequé... endins, penetrant per l' atzur puríssim ab la suavitat d' un suspir.

No vam sentir més aquella música sedosa. Com despertant d' un somni el méu amich y jo nos vam trobar l' un al costat del altre. Al fons la vall; á sobre la volta immensa, serena, plena de llum.

—¿Qué hem fet?—vaig demanar ab tristesa. El méu amich va enconjir las espatillas.

—No ho sé,—va contestar feblement.

La consciencia 'ns remordia. Folls, cegats per un amor de foch, havíam penetrat per terras verges de petjada humana. Desd' aquell instant, el silenci, el repós, el benestar havían fugit d' aquell bosch per sempre. L' home ja 'l coneixía, ja l' atormentaría ab sas mans profanas. Las fadas que conservavan sa puresa havían sortit de! mon cavalcant en la boyra fina, dansant al compás de la música sedosa... ¿Ahónt deurían anar? Sens dupte á altres mons més verges que 'l nostre. Adéu encants, adéu poesia; l' home ja era amo de tot.

Y nosaltres cap-moixos, sentint el trist remordiment de qui ha comés una profanació, vam tornar á atravessar aquell bosch misteriós, feréstech, qu' havent perdut tota sa puresa, odulava extremintse impetuosament, majestuós, casi amenassador al pas del ventijol fresquívol de la tarde que ja comensava á caure.

JOAN OLLER Y RABASSA.

QUADRET

A ma nebodeta

Leocadia Ferrer y Riera

En xich bressolet,
niu de la ignocencia,
dorm un angelet,
sa mare lo vetlla.

Tres días fa ja
qu' en sos llabis tendres
no s' hi ha dibuixat
un somris alegre.

Tres días d' angunia,
de doló y de febra,
que una pobra mare
no dorm ni sossega
y ab els séus cuydados
y 'ls de la ciencia
á la mort traydora
disputa sa presa.

Tot bressolejant,
cantant la non-neta,
la son y 'l cansanci
á la mare vencen;
mes no dorm tranquila
puig son pit panteja,
té 'l cor oprimit,
sos ulls llagrimen
y tristos insomnis
bullen en sa pensa.

Enfront li apareix
la mort que feréstega,
ab la dalla al bras
y ab sonris que gela,
ve á segar la vida

LA PIPA (per A. Cardunets)

—Ben mirat, la pipa es un' arma de foch, que serveix per matá 'l temps.

L' ENSAIG (Apunte de M. Quevedo)

de la pobra nena,
qu' es part del séu cor,
qu' es sanch de sas venas.

Al bressol s' atansa
la mort ab cautela;
son bras descarnat
ja la dalla aixeca;
s' hi aferra la mare
y lluyta, forceja,
fins que ab crit de l' ànima
diu:—¡Es méva, méval—

Tan forta impresió
al punt la desperta:
son primer esguard
es per sa filleta;
veyentla al bressol
'hont dormida resta,
gracias dona al cel
y á la santa Verge.

—¡Filla del cor,—diu,—
te 'm volían pendre!...—
Y al ferli un petó
en mitj la boqueta,
sos ullets de cel
obra la nineta,
y en tant que la mare
plora de contenta,
sa filla somriu
y li fa manetas.

JAPET DE L' ORGA.

LA NOCHE-BUENA

Borrascosa era la nit:
en un mal catre per llit
una nena agonitzava;
sa pobre mare plorava
y la besava ab delit
tot dihent: «Si per dissort
de mi 't separa la mort,
sense tu y sense 'l téu pare
¡qué trist será per ta mare,
filla méva del méu cor!»

Y entretant en lo vehinat,
no sabent la novedat,
un cantava á boca plena:
«*Esta noche es Noche-buena
y mañana Navidad.*»

MAGÍ CASANOVAS

LO PRIMER BES

SONET

Mon cor un jorn tot plé d' ansia amorosa
volgué de ma passió 'l sagell grabarte;
en ton rostre diví vaig demanarte
que 'm deixessis posar un bes, hermosa.

Tu al principi, modesta y recelosa,
de mon desitj volías esquivarte,
mes qu' ets dona per fi vas recordarte
y en mos brassos caygueres pudorosa.

Recolzada en mon pit ab indolencia
contemplo de tos ulls las bellas ninas,
y encegat per son brill, qu' es ma existencia,
n' estremeix un petó tas galtas finas;
restant mos llabis bruts á conseqüencia
del coloret y 'ls polvos que traginas.

LLORENS BONNIN.

BALLS D' ENTRADA

Las reuniones particulars del marqués Ch., las *matinées* de part de vespre del conde Ll. y las *soirées* de gala del baró X., ab sos cotillóns de honor y rigodóns sense aixó, ab sos *lunchs* y gelats á discreció y ab tota la *finolis* y *goma* que forman la nota típica de aquestas expansions aristocráticas, me las figuro, puig jo no hi he assistit may, com una manifestació esplendent de

cursileria, hipocresia y moltes altres *ias*, amagades sota una gran capa de coloret, *leche de Venus*, *Crème Simón*, polvos *beauty* embolcallades en cruixentas sedas, artístichs brodats, calats guipures y relluhents enxarolats.

En cambi, 'ls saraus de entrada, *Can Clavé*, l' *Universal*, l' *ex-Ramalleras* y demés *similares* corretjits y disminuïts com el *Pataco*, el *Soterrani*, etc., etc., ab els séus *schotischs* de refilón y aquellas americanas recargoladas; ab lo séu *cigaló* de rom ó la *grasiosa* ab aixarop á la mitj' hora; ab las gorras de tres pisos y repicó y 'l mocadoret de seda al coll, serán... tot lo que vostés vulguin, pro la naturalitat, el realisme més pur y descarnat no 'ls hi pot negar ningú.

Es lo que 'm deya l' *Enrich*, 'l que té relacions ab la cunyada d' en *Pata-tata*; allí 's gastan poch romansos; t' acostas á una dona y li fas *pillo*, pues res de escarafalls ni fleumerias, *enjonqueu* y anéu de tronch fins que l' un ó l' altre 's cansa; al revés, si no li fas *pessa*, ab una mirada de cap á peus y un moviment de cap te deixa més *zeco* que 'n *Triquitraque*. Allí las etiquetas, las fórmulas d' educació y els convencionalismes socials s' han de deixar á la guardarropia que las colocan ben amagadas y 't donan un número de llauna per recuperarlas al sortir. Si, com es molt fácil, te *prenen el número* ó tu donas la *llauna*, adió educació y fórmulas y etiquetas que quedan *esgarro-nadas* ab l' espatech de *mastegots* que s' escampan á discreció com pluja menuda.

Aquests *centros* han tingut l' alt honor de covar y ajudar els primers passos en la carrera als célebres *Pelat de la Bordeta*, el *Garrofa*, el *Lloro petit*, el *Rovellat*, el *Peladuras* y altres y altres que seria *prolijo* enumerar, lo mateix que á las sévas dignas *arrimadas* la *Set sachs*, la *Xeca*, la *Perrinxá*, la *Morruda* y la *Chinchorro*, que si be la carrera la feyan fora, tenian *academia* cada día de festa en aquestas salas ahont tallavan el bacallá entre las demés *educandas y quintoys* de primer grau.

L' ECLIPSE DE SOL (per O. Junyent)

—;Ditxosos ulls que 't poden veure, Lluna del meu cor! Vaja, atánsa't, que esmorzarém plegats.

Ara tenen el Patata, el Moreno y el Teixidó, triumvirat *de tres* que posa 'ls peus á rotlo als assíduos concurrents, que 's *xala* ab las donas que vol y que al que 'ls hi *echa 'l gallo* li arreglan 'l ventre com una guardiola. Aquests tres *genios* no tenen compte corrent al Banch de Espanya, ni teléfono, ni apartat de correus, pero, en cambi, tenen una porció de adeptes y semi-fanátichs que 'ls divinisan, els converteixen en ídols y que al parlar d' en Patata ó al anomenar el Teixidó 's treuen respectuosament la gorra y llensan la burilla de escanya pits que rosegavan.

Aixó es cert; aquesta *patuleya* que se las *tira de paquet*, que presumen de pinxos y desseguida volen ratllar caras, se converteixen en escarbats pilots per valentia y 's posan al nivell de las sargantanas quan se parla de un de aquells més poca vergonya qu' ells.

***

En aquests Ateneos s' apren un diccionari especial y pintoresch y 's cassa al vol cada diálech que dona l' hora. Aquí va una mostra per botó.

—¿Vols vení á ballá, tu?

—..... (Moviment negatiu.)

—Tira, dona, tira. No f... l' enza.

—Tinch compromís.

—¿Ab qui? ¿Ab el Nyitus de Gracia, aquell que ven plomeros á la fira? No vindrá més, dona. Diumenje, al sortir li vaig *adinyar* la gran *panadera* per que no 'm va deixá ballar ab tu; además li he jurat pel teu honor que si torna á *badá* ab tu 'l faré *viajar* de buit estalonantse las tripas.

—¡Adios, *camalón!* Ja 'm van dir que 't volian cambiá 'l motiu. En lloch d' en Llagosta ara 't dirán la *Fiera melvada*.

—Diguin lo que vulguin, t' asseguro que si torna á *fer nas* l' esmoco com un barat.

L' ECLIPSE DE SOL (per O. Junyent)

—Si 't vé de gust, atípa't, y no 't refhis de las passadas.

—Ne deus haver après d' ensá que tiras l' art á ratos perduts.

—Bé, veurás, prou *jumetria* y aném á *dansá* que ja son á mitj. Dirán si tenim una *circunferencia*.

—Donchs mira, no 't cansis perque ab tu no hi ballo. Primer m' estaré tota la tarde esmolant las faldillas ab la cadira. Aixó per lo que vas fer, animal. Sápigas que 'l Nyitus cada tarde á la mitj' hora 'm portava á pendre un got de vi ab melindros á la taberna d' aquí fora y fins un día 'm va pagá 'l tranvía desde la Rambla. Recórda't de quan *me feya* ab tu si 't 'vías portat may tant persona, y recórda't de las tres *bufas* que 'm vas regalar una nit que se 'm varen clavar á la cara aquests *pinrés* que 'm *habillas* com cinch fabas ab tabella. ¡Ves si encare ballaré ab tu!

—No retreguis el passat y aném á ballar. Mira, 'l Negre y 'l Bufat ja riuhen perque 't dono tanta *udienza* y t' asseguro que si no *rutlles* ab mi, 'l día que t' arreplego á solas te poso la cara com un fetje dels de las taulas de menuts.

—Potser pendrás mostra del téu ¡trinxeraire! que mereixerías que 't fiques sin al *estaro* y 't fessin patí 'ls *tormentos* de Montjuich.

—Calla, *tomáquet*, sino aquí mateix te la carregas. ¡Budell!

—Arri allá ¡mossega! ¡timadó!...

—¡Bandarra...!

—¡Escapat de *presili*...!

¡¡Pif!! ¡¡¡Paf!!!... Aixó vol dir que 'ls *pinrés* d' en Llagosta altra vegada estableixen contacte ab la nacarada fesomia de la Bizcochos, qu' exhala quatre *esgarips*, ell deixa anar quatre renechs, paran els que ballan, ve 'l conserje y un polissón y posan á la sílfide de *patitas* al carrer perque s' oregi un poch la vermelló de las galtas.

No ha *sido res* (aixó passa cada día) *puede el baile continuar*.

PLÁCIT ROSÉS.

L' ECLIPSE DE SOL (per O. Junyent)

—¡Y ara vina als méus brassos!...

Vels'hi aquí per qué la Lluna va tapar al Sol.

LA MONA NANA

FAULA

Una mona petita y desnarida
de ferse 'ls séus vestits molt s' alabava;
pero un mico formal que l' escoltava
—¿Vols callar,—li va dir,—desvergonyida?
La mona nana, fent la ressentida,
—¿Per qué m' has dit aixó?—li preguntava;
mes lo mico ben clar li contestava:
—Perque tens vanitat y ets presumida;
puig jo sé que 'ls vestits que dus cofoya,
una modista 'ls fa molt bona y vella
y tu pretents brillar, sent falsa joya,
ab lo mérit y enginy natural d' ella.

L' autor que ab obras d' altres s' engalana,
te 'l títul ben guanyat de mona nana.

FRANCISCO LLENAS.

ESCOLTANT

Las horas del rellotje
de Camprodón
ressonan ab tristesa
que fa feresa
al despedirse del mon.

«¡May més, may més
tornarás á sentirnos!
¡Justa es la feredat
ab que 'ns sents esvanirnos,
pels vols d' eixas montanyas,
cap á la eternitat!
Cor que, com nosaltres, ploras
al sonar las tevas horas,
¡Deu t' haja ben perdonat!»

J. RIERA Y BERTRÁN.

EPIGRAMAS

A en Pau, factor del carril,
que no fa sa obligació,
l' ha pres la guardia civil,
tractantlo de mal-factor.

Anant pel carré en Marés,
á n' en Batista trobá,
y al anarlo á saludá
passá aquest sens dirli res.
Trobantlo més tart,—¿Cóm es,
li va dir, que un papé 'm fassas
tan extrany? ¿per qué aixís passas?
—Dispensa'm, digué 'n Batista,
com que soch tan curt de vista,
no veig un ruch á tres passas.

NEMESI GILI

LO COLÓM BLANCH

Dessobre la paret del cementiri
he vist que s' hi aturava un colóm blanch...

· · · · ·
Era ja tart y el sol se despedía
darrera d' un turó tot alzinar;
y 'l cel rojench, guaytat entre las branca,
la tristór reflectía á tots costats.

He sentit tot d' un cop remor de fullas
y era 'l vent que passava acompassat;
enmudían las aus, ja feya estona
y després... ja era tart...

Dessobre de la tomba de la mare,
ovirava 'l colóm bequetejant;
y lo cel més tristesa reflectía...

¡y he romput á plorar!...
Ensempls la nit venía acompassada,
envolta de misteris y de cants...

· · · · ·
Per sobre la paret del cementiri
he vist que 'l vol alsava un colóm blanch!..

JOSEPH M. CASTELLET PONT.

XINESCA (Fot. anónima)

Quefers femenins

RECORTS DE LA GUERRA

(ANÉCDOTA)

Era poch avants de comensar las operacions per la provincia de Cavite.

Destacada ma companyia en una de las avansadas més perillosas de Manila, totas las nits sortian dugas patrullas á recorrer 'ls encontorns del destacament, pera major seguretat del mateix y descans dels pochos soldats que 'ls tocava la nit franca.

En una d' aquestas nits que á mi, junt ab quatre companys més, cataláns tots, ens correspongué la segona patrulla, es á dir, de dotze fins á que 's fes de dia, sortirem com sempre per aquells voltants, procurant fer lo menos soroll possible á fi de no demostrar nostra presencia, dat cas de que hi hagués per allí algún espia insurrecte.

Haviam ja recullit dugas vegadas la *novedad* de una guardia propera al fortí, quan al anar á buscar la tercera, digué un company en veu baixa:

—¿Aném á donar un vol pel cementiri?

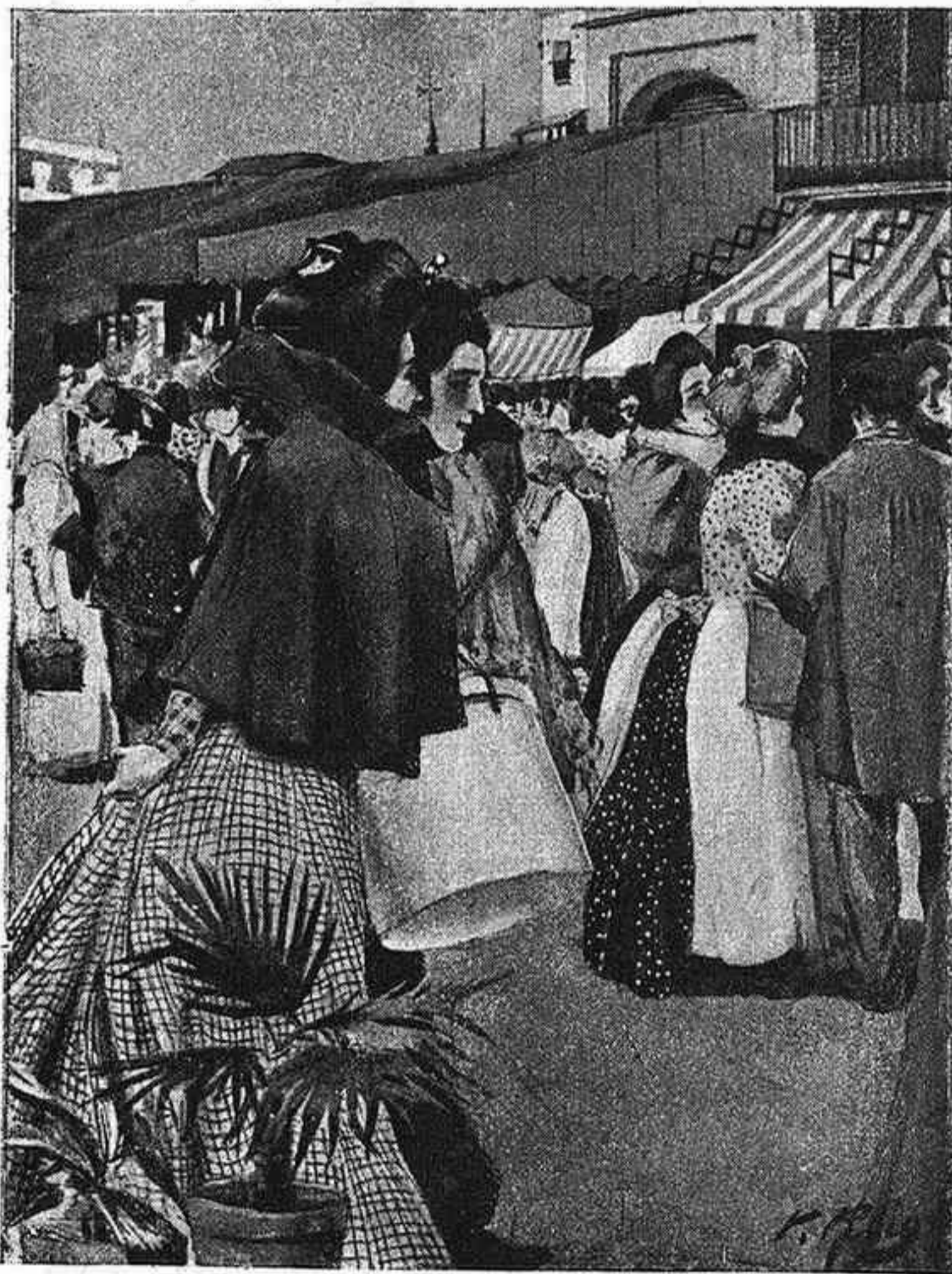
Jo, com á comandant (1) de la forsa y tenint en compte la responsabilitat que 'm podia recaure per haverme excedit de las ordres, dat cas de que 'ns passés alguna desgracia, vaig posarhi algún reparo, alegant el que no tenia atribucions per allunyarme més de lo acostumat; pero aquells amichs no van convéncers y tant me van punxar, que al últim vaig cedir y 'ns vam dirigir cap al lloch indicat, tot refunfunyant entre mi mateix:

—¡Pot sersí que aquests me tindrian per un poruch!

La nit era fosca. Ab l' arma al bras, posada al disparador, y caminant poch á poquet, seguirem carretera avall.

Al arribará una curta distancia del

A PLASSA (per P. Roig)

Ni 's veu tot lo que hi va, ni 's compta tot lo que hi surt

(1) Cabo interi.

EL MOVIMENT DE LA TEMPORADA (per M. Moliné)

allotjament, un remoreig de fullas me feu parar sobradament y posar l'índice al disparador, y veient que d'entre las fullas que 's movían sortia un bulto, que caminant de quatre grapas procurava amagarse millor, vaig disparar l'arma, imitantme 'ls méus companys, y l'objecte á qui anaren dirigitse ls tiros caygué rápit, sens fer la més petita demostració de dolor.

¡No hi ha dupte, las balas s'han aprofitat!

Ens acostárem tots al bulto, y veient á qui havíam tallat el fil de l'existencia, exclamarem tots á coro: —¡Ah!!— y sens dir cap més paraula carregarem ab la víctima y la portarem cap al fortí, ahont ens rebé l'oficial de guardia y 's feu cárrech de la mateixa.

A l'endemá á las onze del dematí, formats ja pel ranxo, comensá la distribució, y, al tocar-me 'l torn, allargo 'l plat y 'l ranxero me n'hi aboca un cassó, del qual vegí caure un hermós tros de llengua del porch que hi havia, y al agafarla per menjármela vaig notarhi un foradet rodó y amoratat pel voltant.—Una de las feridas que varem causarli ahir—vaig

Gran escampall de bisbes

dir entre dents; y pegant mossegada, vaig continuar menjant y pensant en aquells moments d' espectació que passarem la nit avants, en presencia de un enemich tan misteriós.

JEPH DE L' HOSTIA.

EL SOSTRE MORT

¡Qué bé s' está entre valtres, trastos vells!
Sou bons amichs, de plácida conversa
que 'm contéu de temps llunys
historias, melangias y tristesas.

Plens de pols, sens color y deformats
evoqueu en mon seny follias vellas,
recorts descolorits
ab la crosta de pols que l' olvit deixa.

Al bell damunt d' un sabatot garrell
que te un estrip igual qu' una müeca
hi ha, tirat, un pellinch que algún temps fou
rica falda de seda;
entre sos plechs, d' un groch esblanquehit,
em sembla hi veig surar l' ánima d' ella,
d' aquella que passeja son cos buyt
cobert de virolada vestimenta.

El retrato d' un vell aixut y groch
jau al damunt d' un feix d' estoras vellas;

DE VIATJE (per J. Lluís Pellicer)

La vaca de la diligencia

arrán del nas hi té un gros esboranch
com una boca oberta
pel badall monstrüós
que 'l fastigueig engendra;
un raig de sol que filtra pel terrat
ompla de llum aquella gorja negra.

Una torsada gabia sense aucell,
un llantió sense vidres, brut de cera,
y un march escrostonat
que la esquerdada fonadura ensenya,
m' omplan ab sa buydor
d' infinita tristesa.

Un bressolet de jonchs fet á bossins,
un caball de cartró fet penjorellas,
y un mocador del coll mitj rosegat
me recordan tres épocas:
els primers anys de vida inconscient,
la esbojarrada edat de l' infantesa
y l' ardenta agredolsa joventut
tan bonica en sos goigs com en sas penas.

¡Qué bé s' está entre valtres, trastos vells!
¡Cóm me plau vostra plácida conversa
y ab quín gust revivint ab els recorts
faria entre mitj vostre vida eterna!

JEPH DE JESPU

ÍNTIMA

¡Y quín hivern! ¡quin fret!
Sort del vi qu' encar' queda, ¡sort del vi!

Beu, vida méva, beu,
que 't veig pálida avuy, dols amor méu,
y tota tu tremolas.
¡Qué grochs que tens els llabis!
Beu, que aquest es lo vi de los méus avis,
es un vi que retorna.

¿Te 'n recordas quan eram tan petits,
que boy jugant corriam com cabrits
per las inmensas vinyas?
Las vinyas fa molts anys que ja s' han mort,
jo encar' conservo d' ellas lo recort,
y aquest vi, hermosa aymía.

Eix vi no es extranger;
del cup, va aná al seller,
no s' ha mogut de casa.
Té, beu, dona del cor,
que no 't farà cap mal, no tinguis por,
es vi pur de la terra catalana.

Dom la copa que vull tornarla á omplí,
té, beune més, á ma salut, sí, sí,
cuyta, estimada méva.
¿Ja t' ha passat el fret?
Beu, beu un xiquet més, sols un xiquet;
¿prou? doncas porta, que 'm beuré 'l que deixas.

Pobreta, ¡tota tu t' has revifat!
dona del cor, m' havías espantat.
... ¡Y que n' estás d' hermosa!
Deixam ferte un petó...

· · · · ·
Ay Déu... ¡quina dolsó
que hi trobat en ta boca!...

R. SURINYACH SENTÍES.

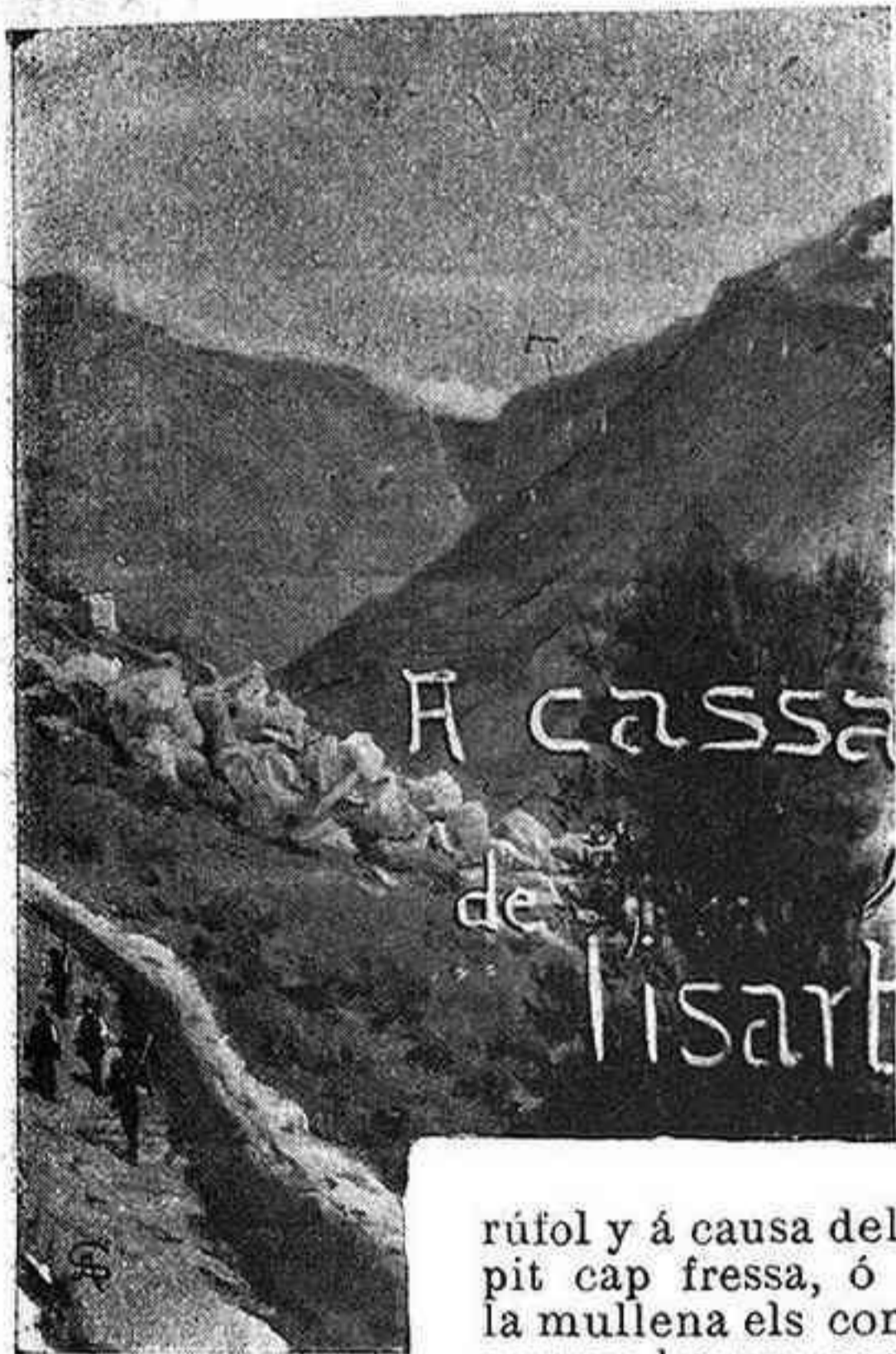
L' ESTIU DEL 1900 (per M. Moliné)

Va fer una calor tan horrible, que era en vá ensajar tots els sistemas, pera refrescarse.

À CASSA DE L' ISART

(ILUSTRACIONS DEL AUTOR)

Ingènuament confesso que m' havia tornat ben escèptich en materia d' obtenir cap resultat d' aquestas casseras que preparavam ab antelació, aquestas que avans de portarlas á la pràctica passeu quinze diás remenantlas ab els companys tractant de prevenir'ho tot, tenint en compte mil petits detalls pera assegurar-se l' éxit, y, *sin embargo*, el noranta nou y pico per cent de las vegadas que m' hi he enredat, el resultat no ha pogut ser més desconsolador. Tant, que havem arribat al cap-vespre ó al final de la batuda, y si he volgut etjegar la escopeta, he tingut que tirar á las garsotas de carn detestable ó contra misèrrims enganya-pastors.

Prou ens havíam arbitrat gent coneixedora del terreno elegit pera camp d' operacions, y menavam una gossada *d' élite*; teníam la certesa que la cassa abundava per aquells paratjes, tot lo que vulgan; pero ó perque 'l día s' ha tornat

rúfol y á causa del ventot els gossos ni menos han glapit cap fressa, ó perque se 'ns ha posat á ploure y ab la mullena els conills s' han mantingut encauhats, ó perque havem ensopegat un día de boyra terrera, tan atapahida, que de seguir cassant anavam á riscos de fu-

sellarnos els uns als altres, la veritat es que sempre per culpa d' incidents per l' istil m' havia aburrit en grau superlatiu, al extrém que de quatre ó cinch anys en aquesta banda, quan els amichs han organísat una nova sortida y han volgut tentarme, empenyats pera que 'ls acompanyés, rodona-ment, fins ab mals modos, els he dit que no y que no.—Pero home, no sigas estrambótich—me deyan.—Creu que aquesta vegada ens divertirém; els conills hi son á remadas y 'l temps se presenta inmillorable...—Donchs... no hi vinch, ¿ho voleu més clar?

¡Refuma! estava tip y cuyt de rondar fet un pillo per serrats y montanyas, darrera una cassa que may veyá, arreplegant cada cansament que 'm deixava malmés per tota la senmana, y pera desfogar mos ardors *cassadorils*, en lloch d' empendre aquellas grans caminadas, m' havia engorronit cada festa al tiro de colom ahont, cómodament assegut ab el quisso als peus, tirava uns quants «pactes» y entrava á casa ab una penjarella de colomins, reposat y satisfet. Veus' aquí tots els ressabis que conservava del méu *sport* predilecte.

Pero l' altre istiu, retornant de Puigcerdá á Ribas, vaig trabar coneixensa ab el Mécu, el millor cassador d' isarts que han parit las mares, famós *en ambas Cerdanyas é islas, etc., etc.* Donchs sí, ab el Mécu 's va escaure que vam dinar plegats á la mateixa fonda, y per medi del *Tello*, aquest *pointer* magnífich, d' un nas més fi que 'ls compliments, que m' enmeno sempre que surto d' excursió, vam entrar en conversa, y parlant de gossos, casseras y torna casseras, me vaig deixar escapar el cotxe, y el vespre 'ns va atrapar encare asseguts frech á frech á la mateixa taula. Aixís va neixer la méva amistat ab el Mécu. Quan vam alsarnos semblava que 'ns havíam tractat

de tota la vida, y va ésser tan ferma la simpatia que vaig sentir per aquell mata-isarts incomparable, que 'ls dos ó tres cops que ha baixat entr' any á Barcelona, no li he permés pas que anés á la fonda, allotjantlo á casa y tractantlo *á cuerpo de rey*, y l' home, reconegut á las moltes atencions, la darrera vegada que 'l vaig tenir me va fer prometre, vulgas que no, que 'l primer dia qu' ell sabés la presencia d' algún isart per aquells llocs de la seva jurisdicció, organisaria una sortida en regla, de la que jo devia formarne part.

—Mécu, ¡no 'm tentéu!—li repetia jo, dissimulant els desitjos que sentia —mireu que la esgarrarém; estich escamat de las sortidas en regla, que ja vos he contat diferents vegadas la méva mala astrugancia...

—¡Calli, home de Déu, calli, que hasta m' ofen! ¿Qué vol dir la mala astrugancia? Jo no crech en bruixas y déixim fer á mi; vull que tiri al isart una vegada á la vida, ¡el Mécu li diu!... El dia que jo tinga la cosa enraigada y segura li *mandaré* quatre mots de lletra y vosté agafa l' *artipatje* y se 'n vé cap amunt.

Y va ser ara, á primers de juliol, que vaig rebre la desitjada missiva, de quina, á copia de matar'hi horas delletrejanla, vaig tréure'n en clar que teniam isart al cove, si 'm posava en camí immediatament, l' endemá á més tardar.

Vels'hi aquí, donchs, explicat el motiu d' haver deixat ma passivitat de cassador, reintegrantme á la vida activa, y de que m' haguessen pogut veurer *enchiquerat* dins d' una tercera del ferrocarril de sant Joan, arriat ab el trajo de *ritual* que feya anys havia arreconat á l' armari d' inutilitats baix promesa de no posárme'l més, provehit de la escopeta y tota la requincalla, fent via cap á Ripoll, dirigintme á la cassera, ilusionat com colegial que s' encamina á la primera cita d' amor.

A las set del matí sortia de Barcelona; á quarts de dugas dinava á Ribas, á ca'n Nissot, y á las cinch de la tarde la tartana 'm deixava sota Caralps, al peu d' aquella escala més alta que la de Jacob y un bon bossí més cansada, en quin replá superior se troba edificat el rónech poble patria adoptiva del gran Mécu y lloch ahont ell m' esperava.

* * *

Encare el dia era ben lluny quan vam empendre la marxa en direcció á la Ruyra. Anavam quatre: el Mécu, dos companys d' ell y un servidor, ben provehits de tot el menester pera passar dos ó tres dias á fora. L' esblaymada claror de la lluna, cayent com rosada d' argent, amarava 'l feréstech paissatje y ens deixava veure perfectament el camí. Jo no recordo haver fruhit ab més delectació cap espectacle de la Naturalesa com el que oferian las montanyas del camí de Nuria en aquella hora. ¡Quina sublimitat tenia el silenci, en mitj de las grans masses de rocas que alguna convulsió geológica havia estímbat per las vessants ahont permaneixian encaballadas en agrupaments fantástichs, acusant ab vigorós clar-obscur formas de monstres petrificats al mellor d' encarnissada lluyta! A baix, á nostres peus, s' ohía feble el remoreig del Fresser, precipitantse penyas avall, y á dalt, á la nostra esquerra, xiulavan els duchs prompts á encahuarse, no bé las tintas del auba que s' atansava daressiu las agullas que coronavan l' alterós penyal.

Tot d' una, un brugit en els matolls vorers me baixá del cel ahont se rajava el méu esperit, donantme un sobressalt, ensemps que una bestiola rara atravessá com una exhalació 'l camí. Vaig quedar fit al lloch fins que una forta detonació, que repercutí més de deu segons per las cavitats de las cingleras, me torná 'l respir. El Mécu era qui havia disparat, terrasant la bestiola á una distancia de més de cinquanta metres, en el moment de passar per una clapissa. Era un gatás selvatje que semblava un mal esperit.

—*Bravo*, Mécu insigne! ¡la fama no menteix pas, considerantvos el rey dels tiradors de la Cerdanya!... No, no vos excuseu, aixó no es pas casualitat; lo que verament hi ha es qu' en vos la modestia va de brasset ab el mérit, mes jo l' he reconegut desseguida.

Y l' home, estimulat per l' elogi, 'm va contar verdaderas maravellas del seu cop d' ull prodigiós, tenint un' arma de foch als dits, *blancos* que por-

tava fets tan redifícils que, francament, jo 'ls hauria cregut inverossímils, si 'l que acabava de fer á ma vista no ho hagués acreditat.

Totas aquestas cosas qu' ell m' explicava, promogudas per l' incident del gat selvatje, contribuían á fer reviure dintre méu hermosas esperansas; tot pareixia augurar una sortida felís, y un cop al menys en ma llarga vida de cassador *manqué*, hauria assaborit el goig de l' éxit. Ell parlava ab un aplom, ab una seguretat que allunyava el dupte; matar un isart eran fabas contadas desde l' instant que sabia l' aparició del animalet en tal ó qual lloch; sabedor de sas costúms més que l' isart mateix, deya: «haventlo vist á tal hora á tal indret, jo desde la matinada l' esperaré á tal altre, y tart ó d' hora l' isart compareixerá», y rarament havían fallat els séus cálculs.

En aquestas ja 'l sol apuntava darrera la collada que deixavam á la dreta, internantnos per aquella especie de ruta céltica bordejada de dólmens y menirs, que mena al vell pont que enllassa las dugas bandas del Fresser en el lloch conegut pel «Salt del Sastre». L' atravessarem, y un xich més amunt deixarem el camí de Nuria per un corriol perdut entre malesa, quín devia conduhirnos á puesto.

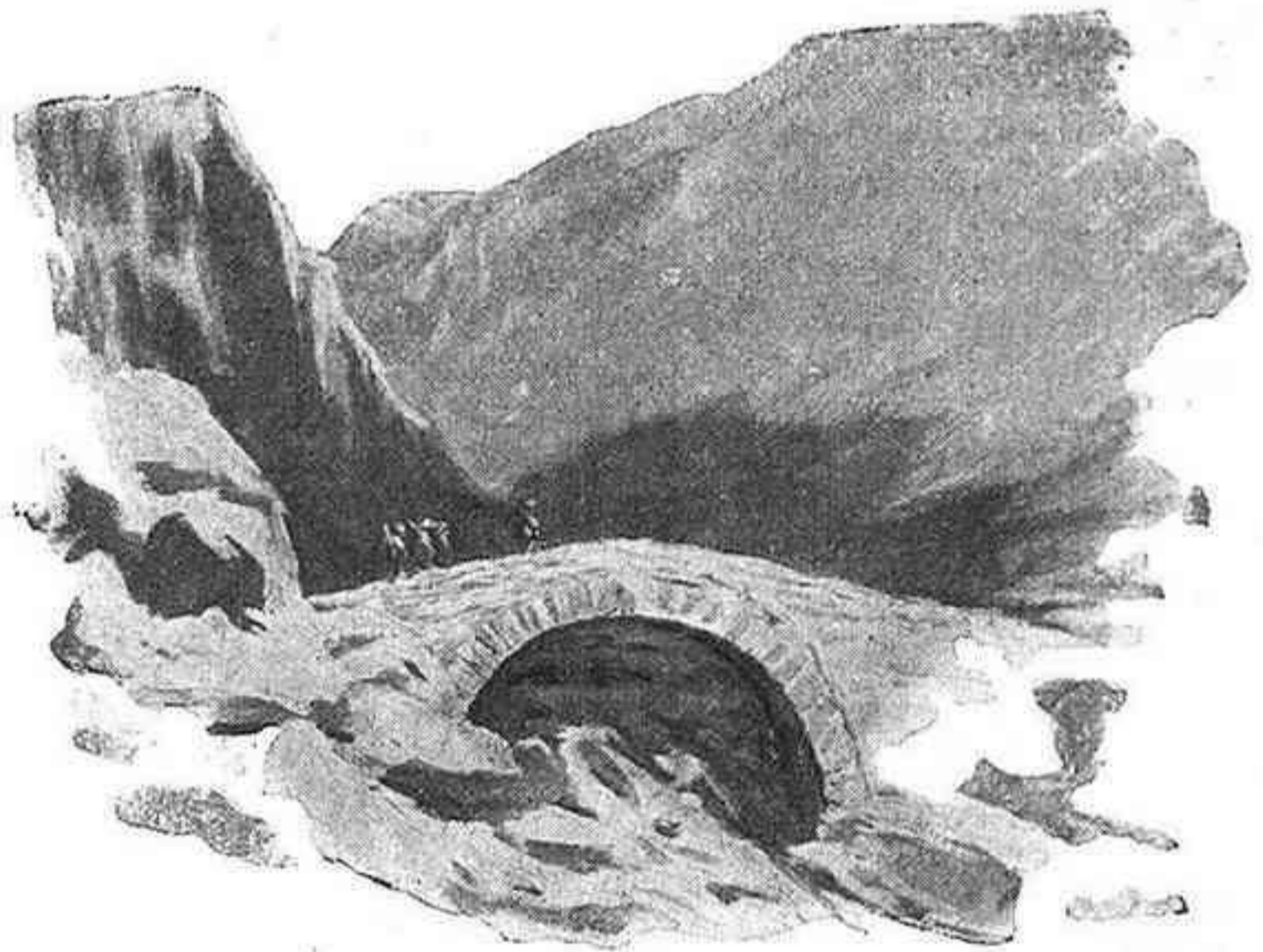
Mentres l' oreig del matí refrescava, no vaig sentir gota de cansanci; pero á mesura que 'l sol anáenlayrantse propagant sa llum y encenent els átomos, al respirar semblava qu' engollíam baf de fornal, y llavors comensá el méu calvari. Quan més ens enfilavam, més altas pareixían las montanyas. Era alló de no acabar may. Els méus com-

panyos, habituats á fer aquesta lley de marxas que no veyéu el fi fins á topar'hi de nassos, prosseguían animosos el camí. Jo 'm sentía bullir las plantas dels peus, la cara y clatell escaldats, y á cada nova gambada talment semblava que m' afegían pes al damunt. ¡Ah! si per aquells llochs hi hagués passat un mal tranvía, ¡ab quín gust l' hauria agafat pera retornar á casa, etjgant al botavant totas las casseras d' isart juntas!

A prop de mitj dia vam assolir un racé ombrívol al peu d' una font. Jo ja no podia més ab la méva ánima, y mentres els companys arreglavan el dinar me vaig deixar caure tan llarch com era damunt de l' herba fresca. ¡Qué deliciós es el descans en un seti aixís, després de tant penosa caminada!

No bé 'l sol s' hagué amagat darrera la coma vehina, y per tota l' afrau s' hi extengué benefactora sombra, tenyint'ho d' una finíssima entonació lila y plata, reprenguerem el camí. Encare 'm sentía las camas com baldadas y 'l clatell me cohía com si m' hi haguessen refregat bitxos.

—¡Animo, y amunt!—repetía el Mécu pera encoratjarme.—Aviat hi serém y horas ens quedarán pera revenirnos del fatich, no s' apuri. Més de quatre cops m' he trobat esperar l' isart deu y dotz' horas apostat al aguayt, bellugantme ben repoquet pera no escampar flayre, rosegant un mos de pa y una mica de formatje quan la gana m' apretava y refrescantme la gola á traguitxóns d' ayguardent; potser avuy ens caldrá fer lo mateix, y vulgas que no tindrem que plantarnos com estaquiots darrera els matolls; ja li sabré dir aixís que tinga 'l terreno inspeccionat si hi aconseguím claror de día.

Y hala, hala, anavam pujant sempre; quan més avansavam més sensible 's feya aquell gran silenci de las alturas, y la paraula vibrava tan clara que sense esforços s' hauria pogut sostenir una conversa á mil metres de distancia. Sovint ens trobavam tots embolcallats d' una munió de boyras que precipitadament devallavan del carener, esfilagarsantse per las asprositats, refentse més avall, enlayrantse al trobar una corrent favorable, y al traspasar el cim de las montanyas de l' enllá, esdevenían lluminosas, desfentse en polsina d' or en mitj del blau infinit.

—¡Mécu, ja no puch més! ¿encare no hi arribém?

—*Luego.* ¿Veu aquells dos abrets sobre aquell pelat, aquí, á la esquerra? Donchs un cop els haguem assolit ja no pujarém més, el camí vindrá planejant y allavoras, caminant mitj' horeta...

—¿De las vostras?

—*No, hombre, no,* de las de tothom—feu esclafint la rialla.—Entregui la escopeta al Baletó, y ell que li deixi 'l gayato, que anirá més *aliquerat*, ¡no siga tonto!

Ja alguna estrelleta mirotejava en la gran cúpula al arribar al peu dels dos arbres que 'l Mécu m' havia senyalat; allá ferem una mica de reixupó y fumarem un cigarret, amanyagats per las caricias d' un ayret frescal, lleugerament saturat dels liquens pirenenchs.

—Miri, si puja aquí ahont soch, encare podrá distingir la planola ahont anirém á fer cap... ¿No la veu en direcció d' aquell espatat, baix sota, tota clapejada de matolls?

No vaig pas ovirar el punt que 'l Mécu 'm senyalava, pero li vaig dir que sí, que ho veyia perfectament, pera acontenta'l. Lo que més me satisfeya era el no pujar més, que 'l camí que 'ns faltava recorre vingués planejant. Gracias á Déu, teníam el terror de l' isart á la vista, á poca distancia; veritat es que m' havia seduhit la cassera empresa, pero es ben recert que no la creya una part tan penosa; mes ¡qué diable! tocavam al fi de la jornada, lo més costós estava ja passat y no 'm dolia 'l cansament.

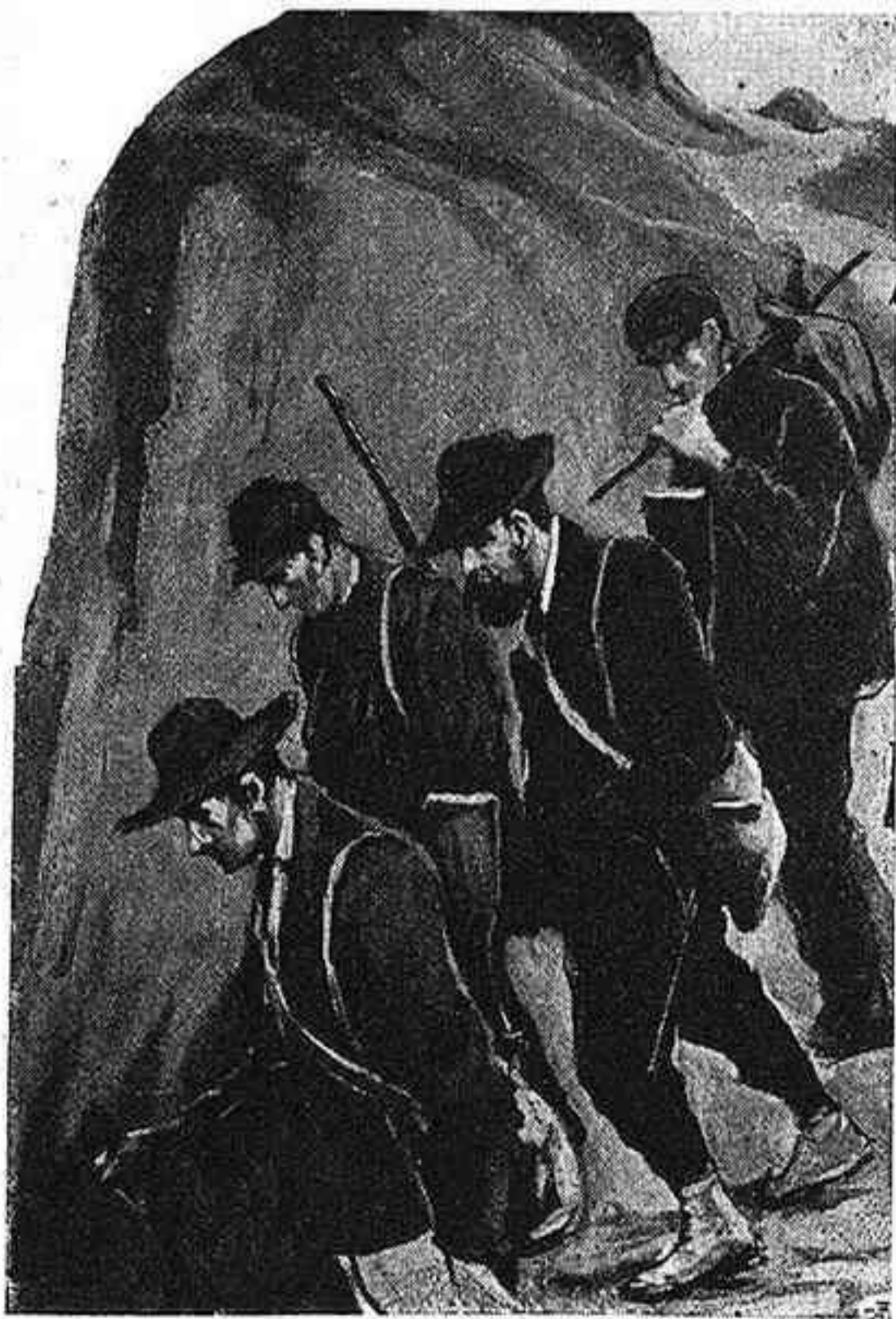
Recullíam el fato pera emprendre la darrera etapa, quan el Mécu 's va adressar soptadament parant l' orella.

—¿Qué tením?—vaig preguntar-li tot emocionat, estrenyent la escopeta, esperant veure sortir un isart.

—¡Calli!—'m feu tant ab l' ademan com ab la paraula—¡algú vé!

Y en el mateix instant, á l' enfront nostre, giravan la colzada atansantse un parell d' homes, que resultaren ser els Gotsos de Pardinás, rivals del Mécu en l' art de la cassa, portant cada hú d' ells un isart mort penjat á la espatlla, en bandolera. Ab la cara que va posar el Mécu al reconéixe'ls ja 'm vaig veure perdut, endavinant que l' havíam espifiada una vegada més; aquell parell de menestrals ens havian guanyat per ma, y m' ho corroborá més encare la rialleta de conmisericordi ab que 'ns saludaren al fregarnos.

Efectivament, l' *encuentro* no va privar que arribéssim á lloch; pero una vegada allá, prou ne varen fer de facecias en Mécu y els dos companys prenent els punts estratègichs y posant paradas, mes

HIVERN.

DEUX DE O. JUNYENT.

el resultat fou un desastre; ni una mala sargantana vegerem corre en tot el temps que estiguerem de punt. L'endemà al ferse dia, allà, als nostres bigotis, varem descobrir els revolcalls ahont sens dupte havían caygut ferits de mort els dos isarts que portavan els Gotsos; la sanch que 's veyá per allá encare era ben tendre.

Motxos y cara-llarchs, com si vinguesim d' un dol, comensarem á desfer el camí; á la nit arribavam á Caralps; l'endemà al vespre rentrava á casa ab la resolució ferma, *inquebrantable*, de no intentar cap més sortida en tot el temps que 'm queda de viure.

Era un escéptich ab tendencias á renaixer á la fe; pero, desde llavoras, m' he tornat incrédul empedernit, fins á dils' hi que si el propi sant Hubert, patró dels cassadors, baixés assegurantme que al cap del Besós ha comparegut un vol de maravellosas *aves Fénix*, y que anant' hi podria tirarls'hi á gratcient, créguinme, plantantlo en sech y ab un rebufo li diria que ho anés á contar á son avia, que de *sarròns* jo no 'n porto més.

ANDREU SOLÁ.

AL MONTSENY (Fot. de A. Mas)

Esperant la cayguda de la tarde

ESCENAS FORANAS (Fot. de LA ESQUELLA)

Enterro de un albat á Arenys de Munt

ECCE-HOMO (*)

Está moix, te neguit, mes dissimula
v aparenta calmosa indiferencia.
Fatal nova per ell ha estat la gloria
assolida bregant en noble lluyta
per l' amich... ó 'l germá, que á tant arriba
de son odi l' extrém abominable.

Venjatiu, rancuniós, el mérit d' altres
l' aclapara, 'l consúm y l' atormenta,
li contorba y confón el clar judici,
l' endureix de sentits, el seny li embota,
li remou las entranyas una á una
y ab violencia li agita 'l cor de pedra...

Foch ardent que l' abrusa fins á l' ánima,
verm traydor que li rauta la consciencia,
lladregots que li afanan l' alegría
son els llors y homenatjes al artista,
al poeta, al lletrat y á quants més d' altres
per dessorre aquest munt de vil materia
generosos y ardots la vista aixecan.

En sa pensa migrada son desvaris
la justicia, 'l deber y la consciencia.
També al *home sancer* busca ab llanterna
com el cínich mentor de la vella Atica

(*) Premiada ab un artístich *barret de copa de plata* en el Certamen Literari celebrat á Reus l' any 1898.

li cercava á la clara llum del dia.
Y d' un vil causticisme fentne gala,
abomina de tot, de tot fa burla
y esclafeix insolent sa rialla histérica
entre mitj de la xusma crapulosa
(filosops de barret y calsas novas,
gastaments de la fauna darviniana)
o de necis rastrers entre la cáfila!

Re 'l con mou. Lo sublim es lo ridícul
per eix tipo d' orgull y droperia.
La evidencia dels fets qu' al geni exaltan
troba en ell la callada per resposta;
concedeix el silenci per tot premi
á la nova qu' escampa gloria y fama;
cautelós y manyut se tanca dintre
d' un mutisme prudent, si creu trobar'hi
lo quelcóm misteriós qu' engendra duptes
y al saber ó virtut roba prestigi.

Se condol á veu plena y justa mida
del fracás que no té cap importancia
y pregon a ab mentida parsimonia,
en *secret d' Atmetller*, els infortunis
y 'ls afanys de sos íntims, quan entelan
de la honra ó del crédito l' ara santa...

La dissort d' un rival li es benefici,
el descrédit agé la mellor honra,
la tristesa dels altres sa alegría,
la desgracia del pròxim, llum intensa
qu' aclareix las tenebras miserables
de sa vida mesquina y rencorosa...
Es Caín que rodola per l' abisme
ab el cranch arrapat á las entranyas!...

Veus' aquí l' envejós. Ell ne congría
altres mil que *mossegan* á tot' hora
sens vergonya ni fre; mes, pot ben dirse
que, malgrat la baixesa y 'l descaro,
son els fills bordissenchs bon xich més nobles...

Veus' aquí l' envejós. Que Déu l' esclafi
y al infern lo rebati, amén, per sempre!

J. BAUCCELLS Y PRAT.

ELS NOSTRES XANXES

Un periodista 's presenta á casa del personatge X, ahont un municipal
exerceix funcions de porter.

Al preguntarli la causa de l' ausencia dels senyors, aquest li respón:

—Han anat á tomar baños á Cestona.

El periodista ja 'n té prou. L' endemá apareix el diari comentant el viatge
del senyor X al balneari ahont hi estiuhejà en Silvela.

Pero ¡cosa rara! Poch després de sortir el número, 's presenta á la redac-
ció 'l senyor X, demanant explicacions sobre 'ls sueltos que parlan falsa-
ment del séu viatge.

Al excusarse 'l redactor de que 'l porter era qui havia dat la noticia, fan
compareixer al municipal, y, al interrogarlo, respón ingénuament:

—Jo dije al señor: Han anat á tomar baños *hace estona* y era la verdad,
porque hacía más de dos horas que me habían deixat solo.

J. GRAU PRUNADES.

L' AMOR AL CAMP (per F. Urgellés)

L' Amor vigilant

L' home obrint els ulls

La primera escamesa

¡Fletxats!

L' última empenta

Conseqüències

LA SOBRETAULA

No soch ni he sigut may partidari de la *siesta* després de dinar, ni tampoch estich conforme ab els metjes que pretenen que 'l joch de billar es el millor exercici pera facilitar els *traballs de la digestió*.

Reconech que la costúm es cosa respectable en aquells que adoptan el sistema d' entregarse á Morfeo més ó menys temps, després de menjar á mitj día; y no pretench tampoch esmenar la plana als deixebles de Galeno, que recomanan el billar; però, ho repeteixo, no 'm simpatisan las prescripcions dels facultatius en aquest cas, ni m' agradan els gustos dels rutinaris.

Deixo apart aquella máxima, sentència, ó lo que sigui, que diu: *es millor que de peu dret, estar assegut; millor que assegut, ajegut...* porque si fins á cert punt son acceptables las dos primeras proposicions, per dirho aixís, la tercera ó 'l final de la sentència, que diu: *millor que ajegut, mort*, me sembla un solemne disbarat.

Deixo també apart que 'l dormir es una *mort petita*, com diuhen alguns; donchs tenint que passar indispensablement per una *mort gran*, val més que ho deixem per darrera hora, y ja que per precissió hem de dormir totas las nits, crech que basta y sobra qué fassám la *mort petita* una y no dugas vegadas cada vintiquatr' horas.

Ab referencia al billar, cert que no son poderosos els arguments qu' en sa contra puch aduhir; pero com siga que 'l joch, més qu' entretin-

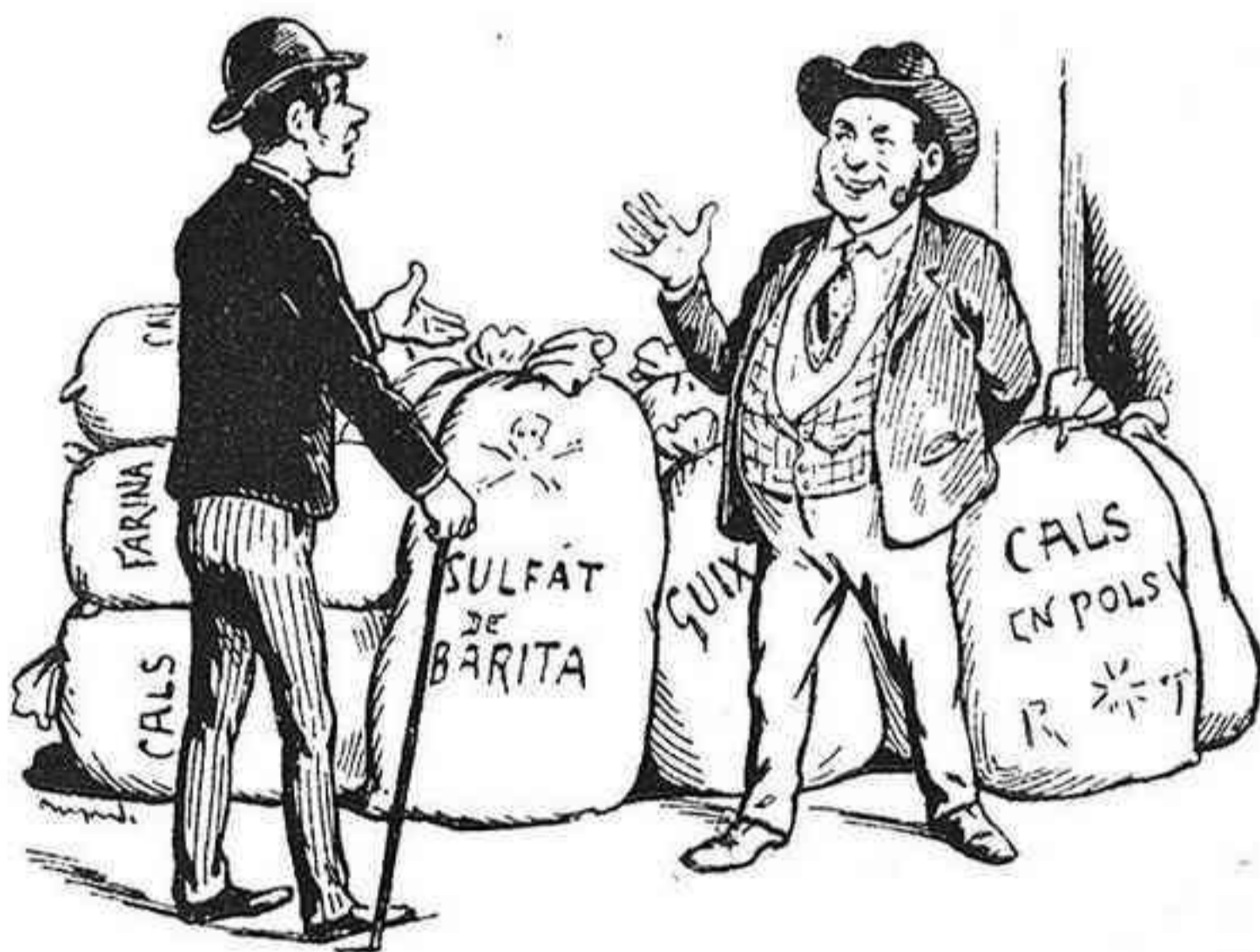
gut, resulta car, en aquests temps més ó menys *allendes-villaverdistas*, sembla més lògich guardarse 'ls diners, pera satisfacer mansament els impostos de la contribució en sas *diferentas aplicacions* que, gracias á nostras *eminencias* financieras, hem de soportar els espanyols.

Y sobre tot, la experiencia aconsella que prengám exemple dels sabis y que 'ns unim ab la majoría en la práctica de certs y determinats fets que, per sa repetició, pugan constituhir una costúm.

¿Qué fan els amichs quan se reuneixen pera menjar en tal ó qual fonda, en el camp, etc., després de dinar? ¿Per ventura jugan al billar? ¿Van á dormir acás? No, senyors: fan petar la xerrada, projectan, discuteixen sobre 'l porvenir dels negocis; en una paraula, están lo que se 'n diu de *sobretaula*.

Y la familia després del dinar ¿qué fá? Donchs lo mateix: enrahonan el marit y la muller sobre las cosas íntimas, discuteixen tots aquells assumptos que tenen relació ab abdós; es veritat que si hi ha sogra, sol degenerar la disputa en batalla campal; pero, 'l cas es que no jugan á billar.

EL PA Á BARCELONA (per M. Moliné)

—Y aixó, Jaume, ¿que potser posas botiga de drogas, que has comprat tanta farda?

—No, home: ho tinch per fer pa á la moda del día.

¿Qué fan nostres homes públichs, verdaders sabis, ja que saben convertir la política en una carrera productiva per ells baix tot punt de vista; qué fan, repeteixo, quan els graves assumptos de la patria 'ls reuneixen á cruspirse un cubert de 50 pessetas? ¿Abandonan després dels postres y del café 'l puesto d' honor pera entregarse á la *siesta*, ó per ventura jugan una *partida de palos* á tres dugas? ¡Res de aixó! Pronuncian eloqüents discursos encaminats á buscar lo bé y prosperitat del país; resolen ab calurosos brindis intrincats problemas socials; donan á conéixer plans rentístichs de gran importancia; tractan de las qüestions internacionals; pesan, midan y discuteixen totas las circunstancias que pugan concorre al desenrotllo de la industria, las arts y la agricultura patrias; y de quan en quan exposan programas polítich-económich-socials sense 'ls que, segóns ells, es impossible l' engrandiment de la nació.

Cert que molt sovint els eloqüents discursos, en lloch de donar prosperitat al país, el *reventan*; que 'ls intrincats y difícils problemas que ab calurosos brindis tractan de resoldre, quedan més embrollats que may; que las qüestions internacionals tractadas ab tant calor, deixan al pabelló nacional més desairat qu' estava; que 'l cúmulo de circunstancias pesadas, medidas y discutidas, en lloch de contribuir al desenrotllo del comers, la industria y la agricultura, sols serveixen pera matarlos y entorpirlos, y borrar las arts del catálech de las existencias prácticass; y que, en fi, 'l programa polítich, etcetra, etc., sens' altres principis que un egoísme refinat y personal, sens' altre fi que agafar, per la sorpresa que tota novetat causa sempre, la batuta de la governació del Estat, ab lo benéfich y *patriótic* objecte de férse 'ls séus. Aixó vol dir que ni la vida pública ni la privada se comprenen sense la *sobretaula*.

Donchs la *sobretaula* es l' únich exercici pera després de menjar; perque, ja ho he dit, la *siesta*, després de ser una costúm antiquada, renyida ab els adelantos moderns, té l' inconvenient de ser la ficció de la mort, y respecte al billar, júguis á *palos*, júguis á *carambolas*, bé prou que 'n rebém de *palos* els espanyols gracias á nostres ministres en general, y en particular per ma del ilustre ministre d' Hisenda.

Donchs la *sobretaula* es l' únich exercici pera després de menjar; perque, ja ho he dit, la *siesta*, després de ser una costúm antiquada, renyida ab els adelantos moderns, té l' inconvenient de ser la ficció de la mort, y respecte al billar, júguis á *palos*, júguis á *carambolas*, bé prou que 'n rebém de *palos* els espanyols gracias á nostres ministres en general, y en particular per ma del ilustre ministre d' Hisenda.

N. BAS Y SOCÍAS.

SERVEY DE NOYAS (per E. Lagarde)

Li vaig preguntar á un jove:
—¿Qué vol pendre?
Y 'm digué:
«Un petonet dels téus llabis
y una tassa de café.»

LO PESCADOR DE CANYA

LAS DOS EDATS (per J. Blanco Coris)

INVECTIVA

A tots aquells que critican
y pretenen molestarme
mofantse de la fat-lera
de ser pescador de canya,
els suplico que llegeixin,
si volen, aquestas ratllas,
perque vegin y 's convencin
qu' es una diversió sana
l' anar cada festa al moll
y posá 'l cordill á l' aygua.

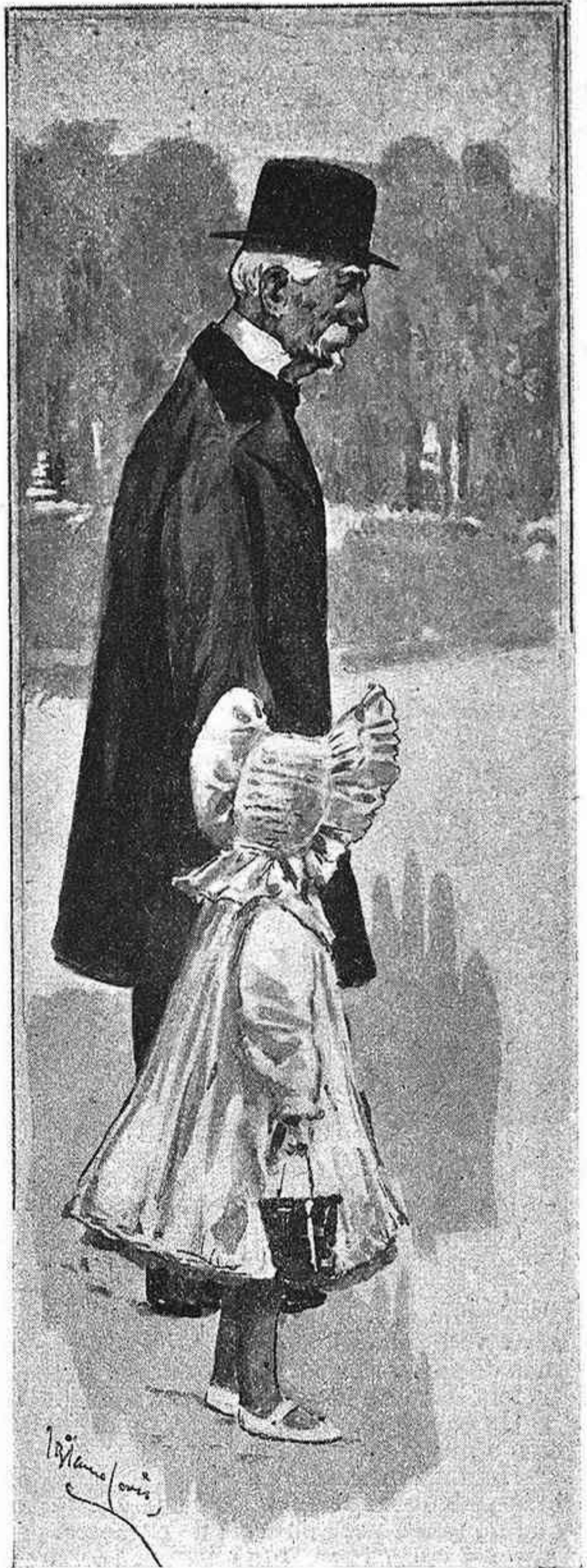
L' home, casat ó solter
que está renyit ab la mandra;
aquell que 'l café 'l desvetlla;
aquell que 'l teatro 'l cansa,
ó aquell que dorm á la nit
y 's lleva al despuntar l' auba;
aquell qu' espera ab desitj
un dia per esplayarse,
qui la pega per *las telas*,
qui las pega per *la canya*;
jo soch del gremi dels últims,
perque soch *home de calma*.

Ab llargas canyas al coll,
calsant espartenyas blancas,
vestint brusa de pintor
y una *payola* de palla
cada festa al dematí
vers al moll ab santa calma,
me 'n vaig á veure si *pican*,
ó més ben dit: si s' *enganxan*.

Pel mes de Mars, á las rocas;
pel mes d' Abril, á la *llarga*;
Maig y Juny á l' *esparrall*;
Juliol y Agost, á l' *orada*...
y 'ls demés mesos del any
els pesco fregits á taula.
Unas voltas pesco ab *cuch*,
y otras voltas pesco ab *gamba*.
Tinch guarniments de primera;
tinch fitora, y bonas canyas,
un barret per dur l' *esqué*
y un banquet per assentarme.

Y contemplant el *suret*
que flota damunt de l' aygua,
observant ab atenció
si senyala l' ensorrada,
me passo horas y més horas
aguantant la soleyada;
ara contant fins á cent,
ara embabiecat ab l' aygua,
fins que tiro fil amunt
perque he sentit la *picada*,
y á voltas pujo un bon peix,
y á voltas pujo una garba
d' herbas y mil porquerías
que 'm fa renegar de rabia.

Mes, jo, com bon pescador,

¡Tan llunyanas, y sempre tan aprop l' una de l' altra!

ab paciència y ab catxassa,
torno á posá *esqué* á n' els ams
y á aguantá altre cop la canya.
Y aixís passo 'l sant diumenje,
y passaria una anyada
sense móurem d' aquell lloch,
aguantant frets y geladas,
calors, plujas, temporals,
llamps y trons y... calamarsas,
ab tal que de tant en tant
me sentís *una picada*.

—
Ja veyeu, donchs, criticóns
si tinch l' afició arrelada.

Aneu seguint criticant
que vostre crítica es mansa,
y ó molt poch haig de poder
ó 'us haig de deixá enganxada
l' afició, y 'us haig de veure

com jo, aguantant una canya
y ansiant poder *treure un burro*
per ser dos al aná á casa.

VICENS ANDRÉS.

ESCÁS PODER DE LO CONVENCIONAL

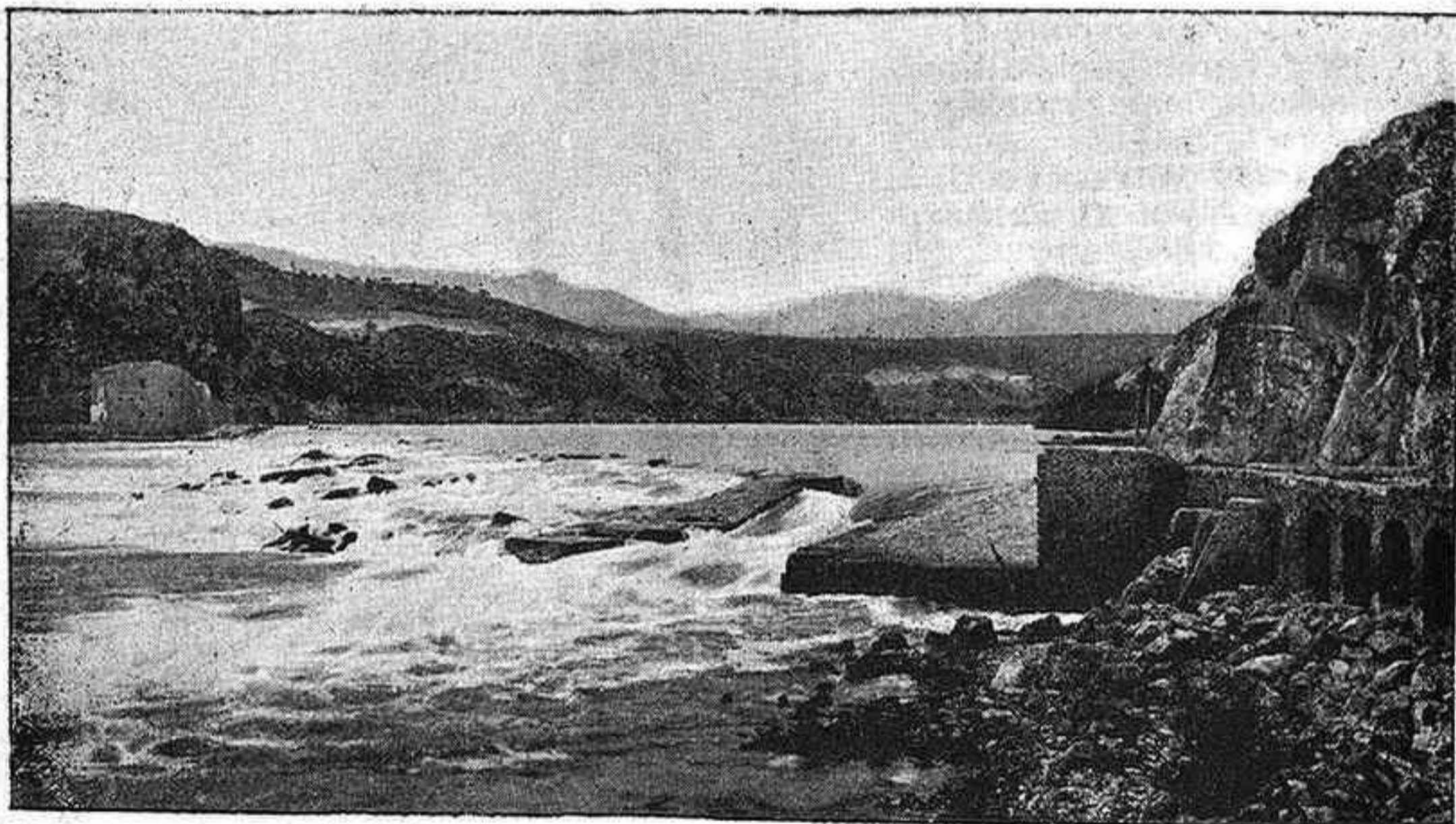
Sens saber res del sentir
del llenguatge de las flors,
donguí á la que 'm fa dalir
un roser blanch que vol dir:
falla d' encesos amors.

Y ahir, ja 'l llenguatge après
de aqueixos fills del prat bells,
vareig donar á l' Agnès,
per qui may he sentit res,
un pom de rojos clavells
que volen di: amor encés.

E. SOLER DE LAS CASAS.

L' EBRO Á CATALUNYA (Fot. Rus)

Un salt d' aygua.

TAL HI VA...

En aquest mon no son sempre 'ls més valents els que més ponderan la séva valentia, ni son tampoch els que més gala fan de la séva decisió els més decidits. Per punt general, sol succehir tot lo contrari, que la llengua y 'ls fets están en contradicció las més de las vegadas.

Un exemple, entre mil que podria citar; pero 'm decideixo per aquest, com á pintoresch y salat.

Haguessen sentit, un día, al entorn de una taula de café, ab quín desembrás y ab quina forsa de convicció parlava en Pep Batalla contra 'ls homes que no tenen prou energia de carácter. ¡Y cóm els posava en ridícul, citant cassos y més cassos, que feyan esqueixar de riure á tots els contertuliáns!...

Tots reyan, menos un, en Pau Tristany, qual caràcter seriós y concentrat era de tots els presents ben conegut.

En Pau Tristany escoltava impassible, y fins podia jurarse que las sátiras agudas d' en Pep, lluny de ferli gracia 'l molestavan.

Arribá un moment en que 'l perorador digué:

— Vaja, senyors, que l' home que 's deixa portar las calsas per la dona, es un ningú, y mereixeria que tothom, en lloch de saludarlo estrenyentli la ma com s' acostuma, li plantés els cinch dits á la cara. Quatre bofetadas li daría

RÉPÉTANT SON RÔLE (quadro al oli de A. Fabrès)

Laboratori del doctor Ferrán.

jo á tot tipo d' aquests que dintre del matrimoni no sápigam mantenir la séva dignitat de mascle...

Al sentir aixó, en Pau Tristany s' alsa tot d' una, s' acosta á n' en Pep, y parant la galta, diu:

—Aquí 'n tens un. Apa, donchs: vingan las quatre bofetadas.

Estupefacció de tots els presents. En Pep se 'l queda mirant sense saber lo que li passa.

Y en Pau, més decidit que may, continúa:

—Tu acabas de dir que donarías quatre bofetadas á tot home que 's deixi governar per la dona. Donchs sápigas y entengas, que jo soch un d' aquests: la dona 'm mana, fa de mi lo que vol, me porta las calsas... Per lo tant, ja no ets home tu tampoch si no 'm ventas las quatre plantofadas.

—Pero Pau... jo no parlava per tu, —refunfunyava en Pep.

—¿Me las donas ó no me las donas? Mira que si no ho fas tu ho faig jo. A la una.

—¿Qué vols dir?

—A las dugas.

—Pero...

—A las tres.

Y plaf! plaf! plaf! plaf!... las hi venta sense més cumpliments, dugas á cada galta, alternadas.

El café en massa s' alsa dels assientos, acudint tothom al lloch hont han sonat las bofetadas. Els contertulis, tementse qu' en Pep s' hi tornarà, 's preparan per contenir-lo, evitant que la cosa acabi malament.

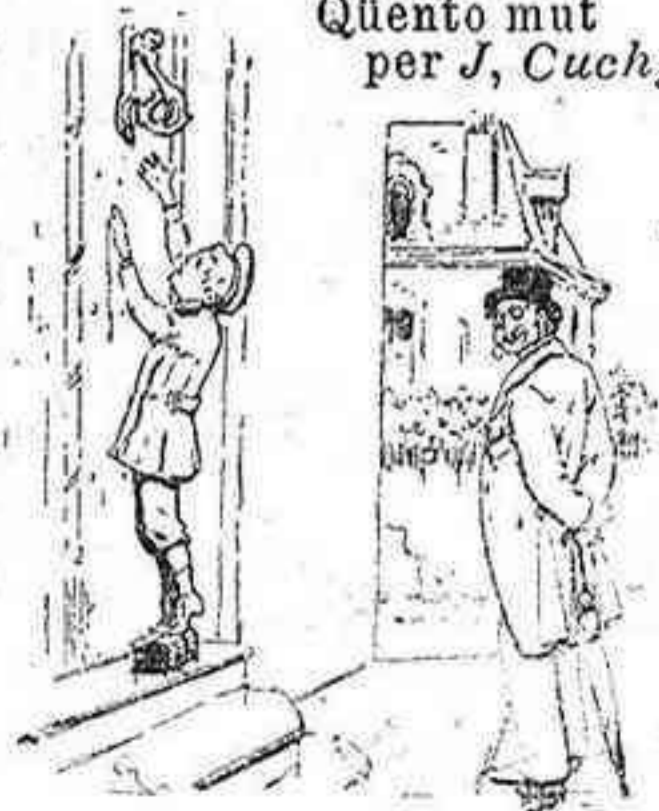
Pero en Pep no s' hi torna.

En Pep, se posa las mans á las galtas, y diu:

—M' está bé, per xerraire... Y ara no ho feu corre: á mi també me las porta las calsas la de casa.—P. K.

Qui ab criaturas s' embolica...

Quento mut per J. Cuchy.

LA BARQUETA

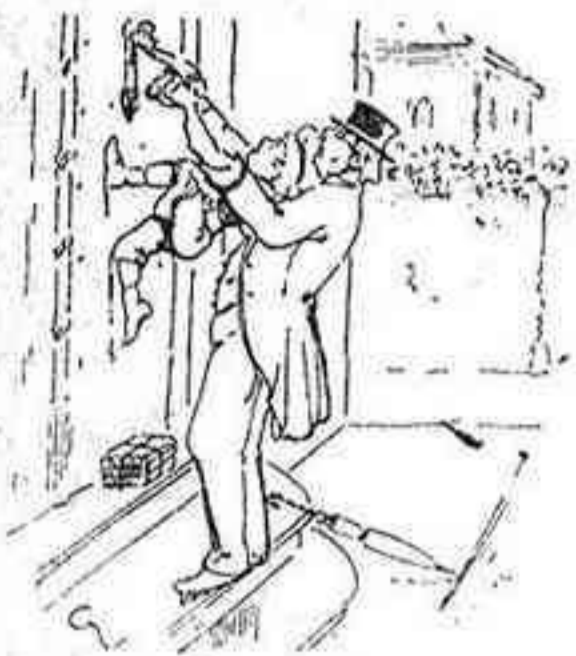
Com fa lo centinella, de cara al enemich en l' avansada, desperta sempre á tot remor la orella y al lluny la vista constantment clavada; vora la mar tot' hora del *Salvament de náufrechs la barqueta*, la onada escolta, 'ls horitzons explora, frissosa d' ánsia y á llensarse atreta.

Bella es la mar. La vista y el cor al esplayars'hi, ¡quánts vindrian, fujint del dol qu' en terra los contrista, en sa falda á gronxarse, si podian!

Mes, ¡ay!... de sa bellesa cóva en lo fons, intermitenta ratxa

Qui ab criaturas s' embolica...
Quento mut per J. Cuchy

de una febre potent que, un cop malmesa,
la nau rebat á trossos per la platja.

Febre de monstre, febre
devoradora que cap forsa doma,
quina embestida lo penyal al rebre
l' espay aixorda, esferehint al home,
y á quants, per desventura,
llavors lo temporal sopta fent via,
abandonats en la hórrida planura
que per mirall fa poch lo sol prenía,
feresta cara á cara
preséntasels la Mort, la Mort traydora
y... ¡ay en tal punt de quí 'l Cel no l' ampara,
enviantli *la barqueta salvadora!*

Al mar llença's resolta,
dels remes alsapremants á las brandadas
y entre montanyas d' onas va revolta,
saltant abíms y combatent ratxadas.

Bramula la tempesta
lo pélach de dalt-baix girant terrible,
zichzeja 'l llamp en la negror feresta,
esglaya el tró, la llevantada fibla.

Y allá 'hont juguet de l' ona
la nau perduda 'l cop fatal espera,
quan ja la Mort al náufrech s' abrahona
que resa, plora, lluyta y 's desespera,
dret l' apurat navili
la barca salvadora ardida avansa,
portantli 'l cable de son brau aussili
y 'ls conhortadors remes de la esperansa.

Be pot sa furia tota
la rabia del infern pel mar extendre;
res tors de la barqueta la derrota,
res lo temor en los que hi van engendra.

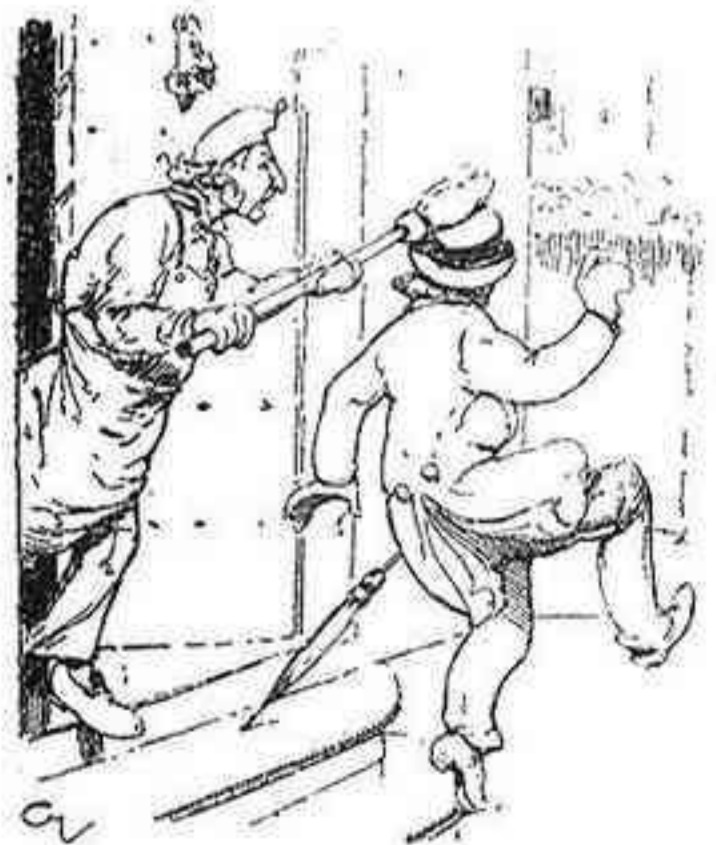
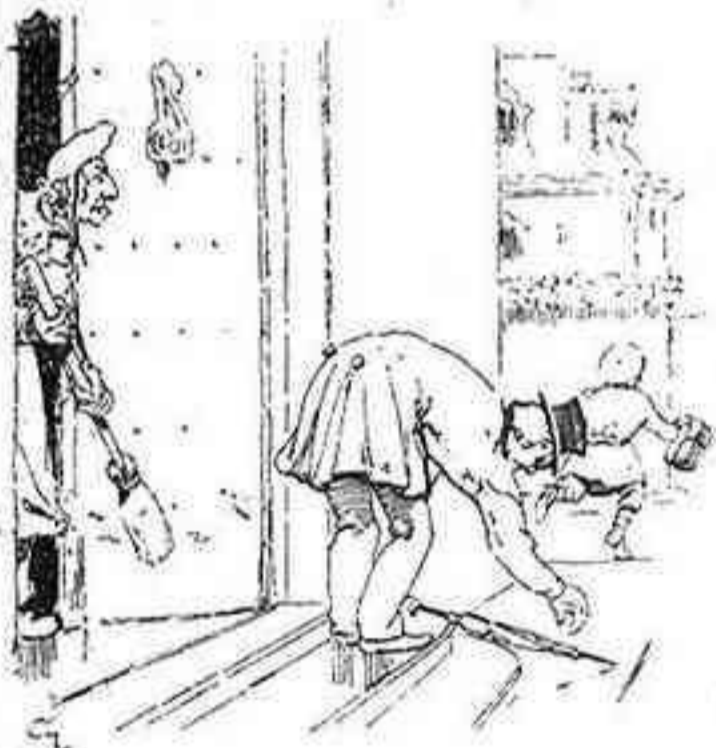
Del próxim en ajuda
empénylos son bon cor, la Verge 'ls guia;
no hi ha empresa per ells més benvolguda
que al náufrech arrancar de l' agonía.

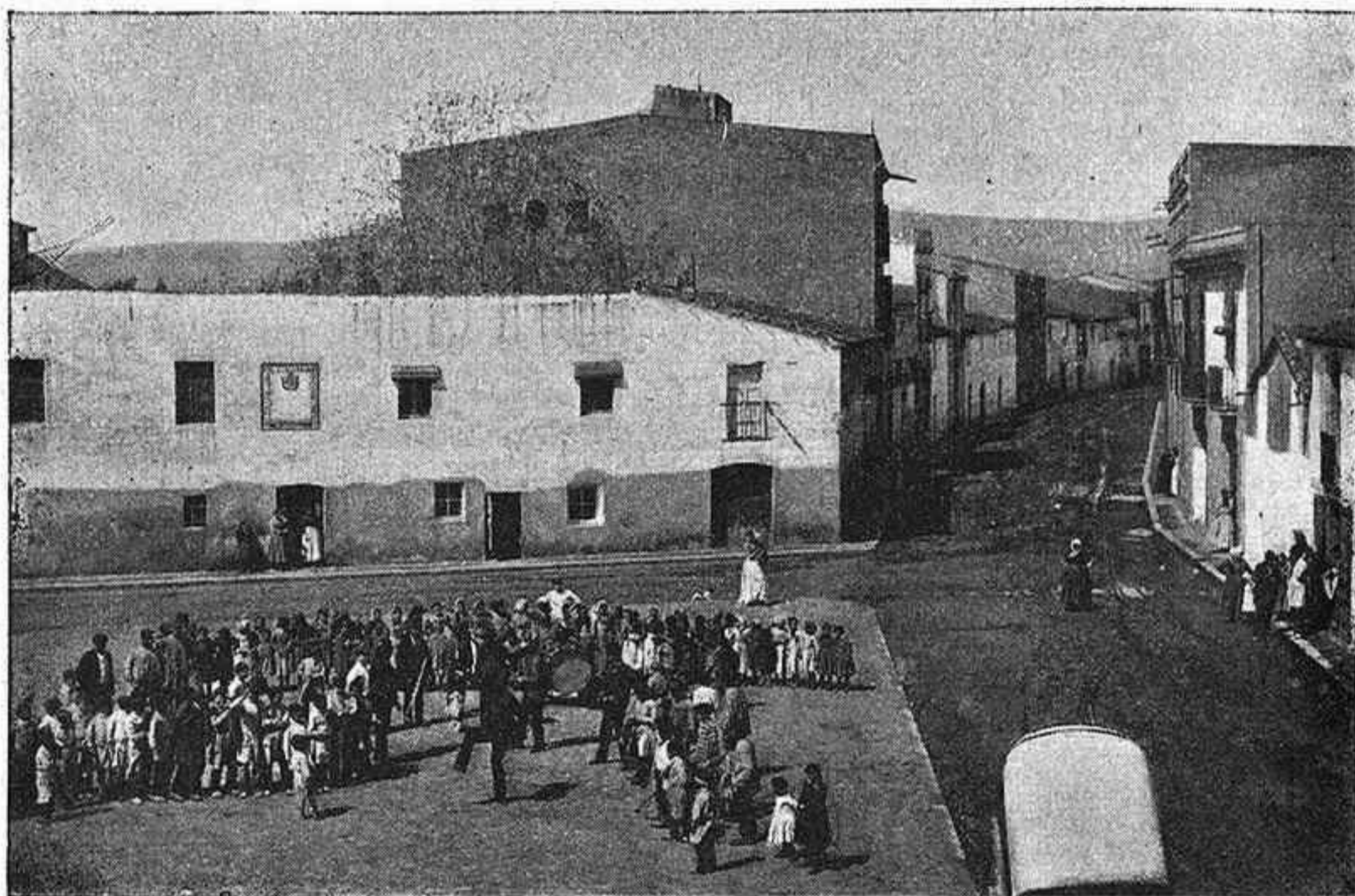
Y si per fi mereixe
alcansan poguer véurel en la sorra,
prop la barqueta que 'l aná á guareixe,
l' oració als llabis y á la ma la gorra;
si arrencan al abisme
una víctima més; si en estrets llassos
l' amor de la familia y 'l del prohisme
eczalsat miran, ab petóns y abraços,
senten lo cor glatirlos
al eco de una veu que 'ls afalaga,
lo be que han fet á sos semblants al dirlos
que sols l' agraument, no l' or, el paga.

• • • • •
¡Benhaja la barqueta,
benhaja la barqueta, estoig riquíssim
de la deixa més gran que al home ha feta
l' amor inacabable del Altíssim!

Donchs sentne timonera
la Caritat, jamay podrá l' abisme
dragarla á son pregón, que Déu prospera
y ajuda sempre al verdadé heroísme.

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

En la Plassa Major del Prat.

DESPARIADA

Quan cau la tarde y 'l sol envia
las llums darreras al séu balcó,
la noya guayta cóm mor' lo día,
cóminva aquella trista claró.

Mira dels arbres lo vert fullatje
cóminva tornantse color de nit,
contempla 'ls núvols fer son viatge
y 'ls llums encendre's del infinit;

y dalt la serra torna la vista
hont la darrera claró ha finat...
¡oh, sa mirada qué n' es de trista!
son cor de verge, ¡cóminva s' ha nuat!

Allá hont van ara, la llum, lo día,
allá se 'n vola son pensament,
y gosa ditxas sa fantasia
que dobla encare l' anyorament.

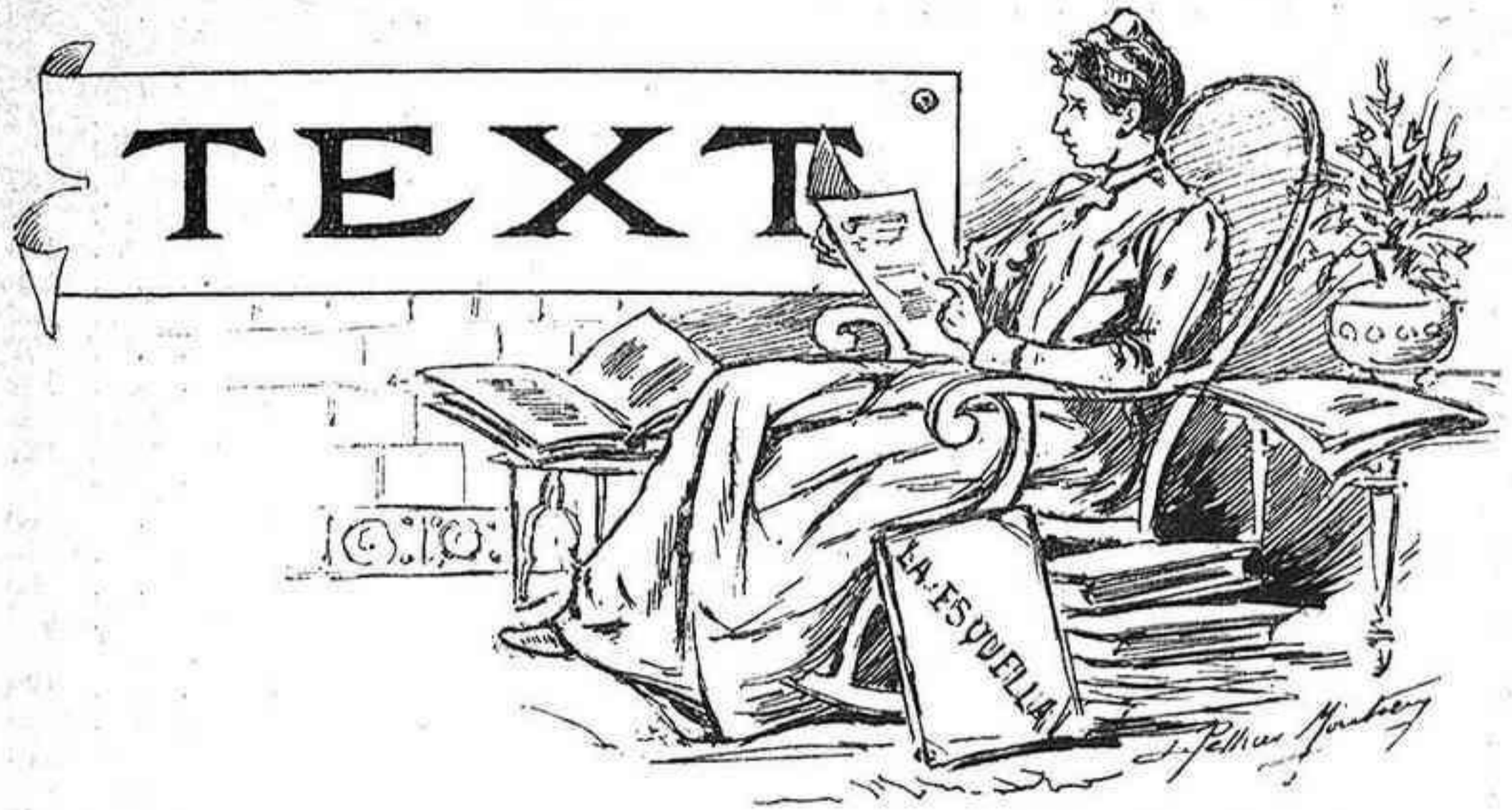
Y, com en somnis, reveu aquellas
llunyanas platjas ahont té son cor...
L' oreig du idilis de flors y estrellas;
ella las guayta y arrenca un plor.

¡Pobra coloma despariada!
Jo sa tristesa sé endavinar.
Plora la ditxa tan anyorada.
¡Qu' es dols, amiga, poder plorar!

FRANCESCH MATHEU.

TAULA ALFABÈTICA DE AUTORS

	PÀG.		PÀG.
Aguileta. —Camí del Cel.	66	Casanovas (Magi).—La Noche-	
— Bon recurs.	83	Buena.	162
Aiger Elías (F.).—Cantarella. . . .	109	Castellet Pont (J. M. ^a).—Lo colom	
Alax (Virg. de).—Violi de Lluna. . .	158	blanch.	166
Albert (Emili).—Marinescas. . . .	123	Coca y Collado (E.).—Esperant. . .	45
Alemaný (Xavier).—La Venjansa. . .	97	Coma (Abelardo).—Aposta.	50
Alsina y Clos (S.).—A una morena . .	11	Deu (A.).—Lo Misatjer.	143
Alter Ego. —Intima.	104	Delfí (Fidel).—Cantarella.	109
Amadeo. —Cantarellas.	109	Dolsa (Oliva).—Amor fi de sigle. . .	113
Andrés (Vicens).—Lo pescador de		Doria (Amadeo).—Tant se me 'n	
canya.	183	dona.	144
Badia (M.).—Cada hu cull lo que		Durbán (Joseph).—Entre marit y	
sembra.	36	molla.	109
Barbany (J.) - ¿Autor?.	29	Fantástich. —La frontissa.	67
Bartrina (Domingo).—Espigoleig. . .	44	Feliu (J. M. ^a).—Anécdotas.	116
Bartrina (Francesch).—Quadrets. . .	66	Figueras Ribot (F.).—Perque va	
Bas y Socías. —La sobre-taula. . . .	181	caure la Munda.	9
Baucells Prat (J.).—Ecce-Homo. . . .	178	Folguera (J.).—Cantars bilingües . .	18
Bertrán (Ramón).—Grans de pe-		Font (August).—El vals.	138
bre.	80	Forguerón B. (Pepeta).—Canta-	
Bonafé (Matías).—Ciencia moderna . .	92	rellas.	77
Bonnin (Llorens).—Acudits.	143	Gadea Mira (J.).—Rimes.	38
— Lo primer bés.	162	Gavires (J. F.).—Espurnas.	77
Bori y Fontestá (A.).—En Quel		Gervasi (J. F.).—Epigramas.	101
d' Argelaguer.	32	Gili (Nemesi).—Epigramas.	166
Boy y Verdalet (S.).—Lo sant del		Girbau y Tordera (J.).—*	21
Avi.	33	Gorina y Roca (J.).—Epigrama. . . .	122
Burgas (J.).—Intimas vulgars. . . .	154	Gracia (Pepet de).—Epigrama. . . .	96
Busqué (J. F.).—Epigramas.	72	Grau Prunades (J.).—Els nostres	
Campanyá (Lluís).—Epigramas. . . .	66	Xanxes.	179
— Grans de pebre.	80	Gumá (C.).—A cal retratista.	81
Capella (Jascinto).—De la carn. . . .	46	Horta (L' Hereu d').—Ets al ball y	
Carbó d'Alsina (M.).—Quento vell . .	117	has de ballar.	110
Carné (V.).—Cantarella.	109	Homedes Mundo (R.).—Epi-	
Carrasca Gayán (A.).—En la festa		grama.	116
major.	91	Hostia (Jeph de l').—Recorts de la	
Carreras (Pere).—Epigramas. . . .	122	guerra.	168
Carriquirí. —Humoradas.	135	Janer (E.).—El crim triomfant. . . .	51

	PÁG.		PÁG.
Jeph de Jespús — Sigle nou, vida nova..	102	Rahola (Frederich).—La cansó del vell xaruch..	96
— El sostre mort..	170	Rahola (Victor).—Somni infernal..	49
Juan y M. (F.)—Cantar bilingüe..	18	Ramentol (B.)—Comparació..	104
Llanas (Albert).—El primer diálech..	146	Ramón (Jaume).—1837-1873..	12
Llei (Ramón).—Íntima..	123	Ramón Vidales (Ramón).—En «Mitja-cullita»..	87
Llenas (F. ^{co}).—La mona nana..	166	Revoltós (Martí).—Modernisme..	68
Llimoner (A.)—La vida..	38	Riera y Bertrán (J.)—Escoltant..	166
Llopart (J.)—La gabia dels pecats..	134	Riera (L' Avi).—Íntima..	150
March (A.)—¿Colocació bona?..	55	Roca y Roca (J.)—Catalunya..	94
Martí Giol (E.)—L' epístola de l' Avia..	151	Roig (Q.)—Amors frustrats..	57
Mas y Jornet (C.)—La congoixa del poeta..	8	Roldós (J.)—Històrich..	101
Maseras (Alfons).—Íntima..	21	Rosés (Plàcit).—Balls d' entrada..	162
Massip (Ramón).—Pensaments..	95	Roure (Conrat).—Nota excepcional	127
Matheu (Francesch).—Despariada	188	Rusiñol (Santiago).—Los caminants de la terra..	69
Mayet .—Esplay íntim..	104	Ruy de Gorch .—Espurnas..	113
Mestres (Apeles).—Instint de conservació..	17	Sagrera (B.)—Grans de pebre..	80
— Maxisimas..	136	Salvador (Lluís).—Manxiulas..	150
Millá (Ll.)—L' amich X..	74	Sanmartín y Aguirre (J. F.)—Lo jurament..	128
Moreno (P. A.)—De mal en pitjor..	28	Singlot (A del).—Epigramas..	150
Mundet Alvarez (A.)—Alenadas..	113	Solá (Andréu).—A cassa de l' isart..	173
Novellas de Molins (J.)—Montsenyencas..	51	Soler de las Casas (E.)—Escás poder de lo convencional..	184
Oliva Bridgman (J.)—Brindis..	29	Spau Vilaplana (A.)—L' amistansada..	122
Oller Rabassa (J.)—Las últimas fadas..	158	Staramsa (J.)—La <i>soirée</i> de don Silveri..	86
Oller (Narcís).—Lo tresor de l' Amèlia..	139	Sunyé (Emili).—Aclaració..	133
Omar y Barrera (C.)—Lo darrer petó..	82	Surinyach Senties (R.)—Íntima..	171
Orga (Japet de l').—Quadret..	161	Talladas (P.)—Diálech poétich-geroglífich..	78
P. del O. —Entrada de sigle..	6	Tasso (Torquato).—Pedretas..	18
P. K. —Tal hi va..	184	Tomás Salvany (J.)—Sibaritisme	45
Pagés Cubinyá (J.)—All-y-oli..	105	Ubach y Vinyeta (F.)—La barqueta..	186
Paila (Sisket D.)—Cantarellas..	109	Urrecha (Frederich).—Passat..	106
Palau (S. del).—Els que viuhén..	138	Vendrellench (Un A.)—Grans de pebre..	80
Pinadell (Lluís).—¿El méu debut!..	132	Vía (Joan).—Pensada..	142
Pomés (Ramón).—Per la patria..	114	Vidal (Romualdo).—Cas clínich..	125
Pons y Massaveu (J.)—El traje negre d' en Gasparó..	21	Vilanova (Emili).—La cosina dels Hernández..	58
Pons (J. V.)—L' últim sistema..	142	Vilar (Jaume).—Amorosas..	117
Pons (Rossendo).—Literatura xina	39	Vilassar (G. P.)—L' amor d' ells..	77
Pont y Espasa (J.)—Epigramas..	72	Viura (Xavier).—Quadret..	81
Puig y Cassanyas (J.)—* * *..	38	White (Joseph).—Recort de París..	157
Puig y Ferrater (J.)—* * *..	149	Ximeno Planas (Joseph).—Cosas de teatro..	124
— La font dels masovers..	157		
Pujadas Truch (J.)—¿Per ella!..	111		

IL·L·L·L·S·- T·R·A·C·I·O

	PÁG.
Anónim. —Figurins per carnaval.	78
Argemí. —Vinyeta.	48
Arnau (E.) —Esculptura decorativa	156
Atché (R.) —La fi del rey D. Joan II de Aragó.	10
Bagunyá (J.) —L' Avi.	13
Benedito (M.) —Celebritat artística.	23
Benlliure (J.) —Al país del Sol.	114
Blanco Coris (J.) —Las sogras.	17
— Entre nuvis.	67
— Els de cada any..	108
— Cantar andalús..	115
— De pare á fill..	122
— De tránsit..	126
— Vinyeta.	155
— Las dos edats.	188
Bonit (J.) —La Riteta.	123
Cabrinety (J.) —La Venjansa.— Il·lustració..	97 á 100
Cardunets (A.) —Mandrosa.	63
— La pipa..	161
Casals (R.) —Cabecera.	50
Cilla (R.) —Un tiempo fué.	30
Clarassó (E.) —Amor.	11
Cornet (G.) —Nota del any..	12
— Un cas com un cabás..	41 á 43
— Un obrer indignat..	82
— Tornant de la Exposició.	131
— Profecias del sigle xx.	146 á 150
Cuchy (J.) —Modisme antich.	38
— Durant la fosca del eclipse.	56
— Soca amunt.	68
— Per una burilla..	110 y 111
— Anécdota ilustrada.	132 y 133
— Qui ab criaturas s'embolica.	186 y 187
Dalla Francesca (T.) —Gatada..	40
— Serenata culinaria.	57
— Pilotas y noys.	70
Ensenyat (L.) —Toreros d' hivern.	79
Escaler (L.) —Notas escultóricas.	86
Fabrés (A.) —Le raccommodeur de faïences.	159

	PÁG.
Fabrés (A.) —Répétant son rôle.	185
Figuier (A.) —Pesca doble.	122
Foix (Mariano) —Estiuhejant.	60
Fradera (R.) —Capritxo gráfich.	37
Grau (J.) —Orla..	29
Gómez Soler (F.) —Recort de un amich.	47
— Vinyeta.	55
— Durant la funció.	69
Gómez Soler (J.) —Un reconet de la terra.	22
— Hipocresia en campanya.	153
Heras (R.) —Dupte filológich..	105
Juliana (J.) —Las baladreras de Italia.	33
— Parroquiana..	77
Junyent (O.) —Portada.	3
— Estrambotiquesas de París.	60
— A París..	84 y 85
— L' eclipse de Sol.	163 á 165
— Las quatre estacions (en colors)— Intercaladas.	96
Lagarde (N.) —Tipo sevillá..	96
— Servey de noyas.	182
Llopart (J.) —La gabia dels pecats. — Il·lustració..	134 y 135
Llovera (J.) —Manolas..	26 y 27
Masriera (J.) —Recort de Cata- lunya.	76
Marqués (J. M.^a) —A l' estany de Remolá.	25
— Un Rabí.	112
Mecachis. —Modisme castellá ilus- trat..	77
Mestres (Apeles) —L' amor á tra- vés dels sigles..	118 á 121
— Orla..	136
Mir (J.) —Campestre.	145
Miró (R.) —Preservatius.	21
— Vents.	36
— Un cotxero enrahonat.	49
— Just y cabal.	49
— Vinyetas.	83, 95 y 188

	PÁG.		PÁG.
Miró (R.)—Desequilibri conjugal.	66	Pellicer Monseny (J.)—Poli-	
— Lo positiu.	66	cía urbana.	9
— Titular.	72	— Gracias al sombrero.	51
— Atravessant la salzereda.	79	— Vinyetas.	51, 190 y 192
— Cabecera.	87	— Cabeceras.	189 y 191
— Llevors.	101	Prieto. —Vinyetas.	2 y 144
— Saborejantla.	113	— Cabeceras.	46 y 92
— Un elegant.	117	— Inicials.	74, 106 y 128
— Comentari.	142	Quevedo (M.)—L' ensaig.	162
— El porter de la gloria.	158	Raurich (N.)—Pedregal.	20
Moliné (M.)—Dibuix.	4	— Riera de Gavá.	103
— L' arribada del sigle xx.	5	Riera Moliner (R.)—L' espanyo-	
— El planeta del any.	7	la caballería.	104
— En el Transvaal.	28	Roig (Pau.)—En la Rambla de las	
— Celebritats municipals.	31, 71 y 152	flors.	14
— La puja del pá.	45	— Desigualtats socials.	59
— Caps de colla del catalanisme.	52 á 54	— A plassa.	168
— Diferencias socials.	62	Sala (A.)—Apunte de Paris.	128
— Carnaval del 1900.	80	Serra (Enrich.)—La vella Roma.	16
— El Temps á partir del sigle xx.	93	— L' hereuhet.	73
— El passeig trionfal de un minis-		Sierra (N.)—Una que ho entén.	19
tre.	102	— Banyes calents	58
— L' inspecció municipal.	124	Solá (A.)—A cassa de l' isart. —Ilus-	
— L' eclipse.	129	tració.	173 á 177
— Després de la cullita.	138	Tullot (B.)—Técnica artística.	81
— La regeneració.	138	Tusquets (R.)—Anti-modernisme.	140
— Cebetes del any.	157	Urgell (Modest.)—Rusticana.	8
— El moviment de la temporada.	169	Urgell (Ricart.)—Els de servey á	
— L' estiu del 1900.	172	las de servey.	61
— El pá á Barcelona.	181	Urgellés (Félix.)—L' amor al camp	120
Montserrat (N.)—Tristesia.	24	Vázquez (N.)—Arpegi.	141
Moragas (Tomás.)—Moro argeli.	91	Verdugo (J.)—Fora compromisos.	11
— Granada.—Puesto de fruyta.	160	— La ceua.	57
Mucha. —Cuberta.		— Veyentlos venir.	18
Murillo (Bartomeu.)—Lo pollós.	88	Wherle. —Pidolaire.	89
Pahissa (J.)—Monument campar-			
rol.	35	FOTOGRAFÍAS DIRECTAS	
Pando. —Vinyetas.	38, 50, 109, 135 y 143	Anónim. —Xinesca.	167
— Un figurí.	127	Banús. —Costúms de la terra.	39
Pedragosa (A.)—Día de mala		Esquella (L'). —Aconteixements	
lluna.	116	del any.	74 y 75
Pellicer (J. Lluís) —Reflexió.	34	— El día del eclipse.	137
— En la Costa de Llevant.	65	— Escenas foranas.	178
— De la terra.	139	Mas (A.)—Un recó de Sant Hilari.	130
— Modas.	151	— Al Montseny.	177
— De viatge.	170	Rus (F.)—L' Ebro á Catalunya.	184
Pellicer Montseny (J.)—Ante-		— Laboratori del doctor Ferrán.	186
portada.	1	— En la Plassa major del Prat.	188

JULIOL

- 1 Dill. S. Galo b. y sta. Leonor reyna
- 2 Dim. Sts. Procés y Martinià mrs.
- 3 Dimec. S. Trifó y companys mra y sta. Mustiola vg. mr.
- 4 Dij. S. Laureano b. y lo beato Gaspar de Bono.
- 5 Div. S. Miguel dels Sants cf y sta. Zoé mr.
- 6 Dis. Sta. Isalás prof. y Tranquill mr
- 7 Dium. La Preciosa Sauch de Nostre Senyor Jesucrist. S. Fermí b
- 8 Dill. Sta. Isabel vda., reyna de Portugal.
- 9 Dim. S. Zenón y comps. mrs.
- 10 Dimec. S. Cristófol mr. y Sta. Amalia.
- 11 Dij. Sts. Pio I p. y Abundio mrs.
- 12 Div. S. Joan Gualbert ab.
- 13 Dis. S. Anaclet p. mr. y sta. Mirope.
- 14 Dium. S. Bonaventura cardenal.
- 15 Dill. Sts. Enrich emp. y Camilo fr
- 16 Dim. N.ª S.ª del Carme y lo Triunfo de la Santa Creu.
- 17 Dimec. S. Aleix cf. y sta. Marcelina.
- 18 Dij. S. Frederich y sta. Sinforosa.
- 19 Div. S. Vicens de Paul fdr.
- 20 Dis. S. Elías profeta, s. Geroni-Emilia fdr. y sta. Margarida mr
- 21 Dium. Sta. Práxedes vg.
- 22 Dill. Sta. Maria Magdalena penit.
- 23 Dim. Sts. Libori b. y Apolinar mr
- 24 Dimec. Sta. Cristina vg. y mr.
- 25 Dij. ✕ S. JAUME APÓSTOL, PATRÓ DE ESPANYA, y s. Cugat mr.
- 26 Div. Sta. Ana, mare de Ntra. Sra.
- 27 Dis. S. Pantaleó mr. y stas. Juliana y Semproniana vgs. mrs.
- 28 Dium. Sts. Celso y Victor mrs.
- 29 Dill. Stas. Marta vg. y Beatris mr.
- 30 Dim. Sts. Abdón y Senén mrs.
- 31 Dimec. S. Ignasi de Loyola fdr.

AGOST

- 1 Dij. Sts. Pere ad-vincta, y Felu de Girona.
- 2 Div. Ntra. Sra. dels Angels
- 3 Dis. La Invenció del cos de s. Esteve protomártir y sta. Lydia
- 4 Dium. S. Domingo de Gusman cf
- 5 Dill. Ntra. Sra. de las Neus
- 6 Dim. Sts. Just y Pastor germs. mrs
- 7 Dimec. Sts. Gayetà fdr y Albert cf
- 8 Dij. S. Ciriach y comps. mrs.
- 9 Div. Sta. Romá soldat y Rústich mr
- 10 Dis. S. Llorens y sta. Asteria mrs
- 11 Dium. S. Tiburci y sta. Filomena mrs.
- 12 Dill. Stas. Clara vg. y fundadora y Felicíssima.
- 13 Dim. Sts. Hipòlit y Casià mrs.
- 14 Dimec. S. Eusebi mr. y sta. Limbania vg.
- 15 Dij. ✕ LA ASSUMPCIÓ DE NTRA SRA. y sts. Tarcissi y Napoleón mrs
- 16 Div. Sts. Roch y Jacinto cfs.
- 17 Dis. S. Lliberat ab. y s. Mamet mr
- 18 Dium. Sts. Joaquim, pare de Ntra Sra, Agapito mr. y sta. Elena vda.
- 19 Dill. Sts. Magí mr., Mariano cf., y Lluís b.
- 20 Dim. Sts. Bernat y Filibert abs.
- 21 Dimec. Sta. Joana Fran.ª Fremiot.
- 22 Dij. Sts. Sinforià y Fabricià mrs.
- 23 Div. S. Felip Benici cf.
- 24 Dis. S. Bartomeu ap. y sta. Àurea.
- 25 Dium. S. Lluís rey de Fransa y san Genís d' Arlés.
- 26 Dill. Sts. Ceferi p. y Simplicí mrs.
- 27 Dim. S. Joseph de Calasanz fdr.
- 28 Dimec. S. Agustí b. y dr.
- 29 Dij. La Degollació de san Joan Baptista y sta. Sabina mr.
- 30 Div. Sta. Rosa de Lima vg.
- 31 Dis. S. Ramón Nonat card. y cf.

SETEMBRE

- 1 Dium. Ntra. Sra. de la Consolació
- 2 Dill. Sts. Antolí mr. y Esteve rey
- 3 Dim. Sts. Nonito b. y Simón Estilita.
- 4 Dimec. S. Casto mr., stas. Cándia, Rosa de Viterbo y Rosalia vgs
- 5 Dij. S. Llorens Justinià b y santa Obdulia vg
- 6 Div. Sts. Onesíforo y Fausto mrs.
- 7 Dis. S. Augustal b. y sta. Regina mr.
- 8 Dium. LA NATIVITAT DE NTRA. SENYORA y san Adrià mr
- 9 Dill. Sts. Gorgoni y Pere Claver cf.
- 10 Dim. S. Nicolau de Tolenti cf
- 11 Dimec. Sts. Proto y Jacinto germans mártirs.
- 12 Dij. Sts. Leonci y Teodulo mrs.
- 13 Div. Sts. Eulogi y Amat bb. y cfs
- 14 Dis. La Exaltació de la Santa Creu.
- 15 Dium. Lo Dolís Nom de Maria. San Nicomedes mr
- 16 Dill. Sts. Corneli p. y Cebrià b. mr.
- 17 Dim. S. Pere d' Arbues m. y la Imp. llagas de s. Francesch d' Assisi
- 18 Dimec. S. Tomás de Vilanova b.
- 19 Dij. S. Genaro y companys mrs. y sta. Constancia mr
- 20 Div. S. Eustaqui y comps. mrs.
- 21 Dis. S. Mateu ap. y sta. Efígenia vg.
- 22 Dium. Los Dolors gloriosos de Nostre Sra. y s. Maurici y comps. mrs.
- 23 Dill. Sta. Tecla vg. mr. —TARDOR.
- 24 Dim. ✕ NTRA. SRA. DE LA MERCÉ y lo beato Dalmau Monner cf.
- 25 Dimec. Sta. Maria de Cervelló.
- 26 Dij. S. Cebrià y sta. Justina mrs.
- 27 Div. Sts. Cosme y Damià germ. mrs.
- 28 Dis. S. Wenceslao mr. y lo beato Simón de Rojas cf.
- 29 Dium. La Dedicació de s. Miquel abc.
- 30 Dill. S. Geroni dr. cf. y sta. Sofia.

1901

OCTUBRE

- 1 Dim. Lo S. Angel Custodi del regne d' Espanya y s. Remigi b.
- 2 Dimec. Los Sts. Angels de la Guarda y s. Leodegari b. mr.
- 3 Dij. Sts. Candi mr. y Grau ab.
- 4 Div. S. Francesch d' Assis cf. y fdr
- 5 Dis. S. Froilà b. y s. Plácit mr.
- 6 Dium. Ntra. Sra. del Roser. S. Bruno fundador y s. Emilio mr.
- 7 Dill. Sts. March p. y August cf.
- 8 Dim. Stas. Brigida vda. y Reparada.
- 9 Dimec. S. Dionís b. mr.
- 10 Dij. Sts. Francisco de Borja y Lluís Bertrán cfs.
- 11 Div. S. Nicasi b. mr. y sta. Plácida
- 12 Dis. N.ª S.ª del Pilar de Zaragoza y s. Serafi cf.
- 13 Dium. Ntra. Sra. del Remy San Eduardo rey y cf.
- 14 Dill. S. Calixtop. y sta. Fortunada vg.
- 15 Dim. Sta. Teresa de Jesús vg. y fund.
- 16 Dimec. Sts. Galo ab. y Florentí b.
- 17 Dij. Sta. Eduvigis vda.
- 18 Div. S. Lluch evangelista.
- 19 Dis. S. Pere de Alcántara cf.
- 20 Dium. S. Joan Canci cf.
- 21 Dill. Sta. Sabina mr. en Catalunya, y sta. Úrsula y comps. mrs.
- 22 Dim. Sta. Maria Salomé vda.
- 23 Dimec. S. Pere Pasqual b. mr.
- 24 Dij. Sts. Rafel Arcàngel, Bernat Calvó b. y cf. y Martirià b.
- 25 Div. Sts. Crispi y Crispinià mrs.
- 26 Dis. Sts. Evaristo p. mr. y Llucià.
- 27 Dium. S. Vicens mr y stas. Sabina, Cristeta de Àvila y s. Armando.
- 28 Dill. Sts. Simon y Judas Tadeo aps.
- 29 Dim. S. Narcís b. mr.
- 30 Dimec. Sts. Claudió y Marcelo, mrs.
- 31 Dij. S. Quintí mr y sta. Lucila vg.

NOVEMBRE

- 1 Div. ✕ LA FESTA DE TOTS LOS SANTS y s. Benigne pbre.
- 2 Dis. La Commemoració dels fidels difuns y sta. Eustoquia vg. y mr.
- 3 Dium. Los innumerable mártirs de Saragossa y s. Armengol b. y cf.
- 4 Dill. S. Carlos Borromeo b. y cf.
- 5 Dim. S. Zacarias prof. y sta. Isabel.
- 6 Dimec. S. Sever b. de Barcelona mr
- 7 Dij. S. Florenci b. y sta. Carina mr.
- 8 Div. Los quatre Sants germans mártirs coronats.
- 9 Dis. Sts. Teodoro y Orestes mártirs.
- 10 Dium. Lo Patrocini de Ntra. Señora. S. Andreu Aveli cf.
- 11 Dill. Sts. Martí b. y cf. y Mena mr.
- 12 Dim. Sts. Martí p. mr. y Diego de Alcalá cf.
- 13 Dimec. S. Estanislao de Koska cf.
- 14 Dij. Sts. Serapi mr. y Rufo primer bisbe de Tortosa.
- 15 Div. Sts. Eugeni b. mr. y Leopoldo.
- 16 Dis. S. Elpidi y comps. mrs.
- 17 Dium. S. Gregori Taumaturgo, san Iscle y sta. Victoria germans mrs.
- 18 Dill. Sts. Máximo b. y Bárulas mr.
- 19 Dim. Sta. Isabel reyna d' Hungria.
- 20 Dimec. S. Félix de Valois cf.
- 21 Dij. La Presentació de Ntra. Sra. en lo Temple y s. Gelasi p.
- 22 Div. Sta. Cecilia vg. mr.
- 23 Dis. S. Climent p. mr.
- 24 Dium. S. Joan de la Creu fr.
- 25 Dill. S. Mercuri soldat mr. y santa Catarina vg. mr.
- 26 Dim. Los Desposoris de Ntra. Sra.
- 27 Dimec. Sts. Facundo y Primitiu mr.
- 28 Dij. Sts. Gregori III p. y cf. y Rufo.
- 29 Div. S. Sadurní b. mr.
- 30 Dis. S. Andreu apóstol

DESEMBRE

- 1 Dium. S. Eloy b. y sta. Natalia mr.
- 2 Dill. Stas. Bibiana, Adria y Aurelia mártirs, y Elisa monja cartuixa.
- 3 Dim. S. Francisco Xavier cf.
- 4 Dimec. S. Pere Crisólech.
- 5 Dij. S. Sabas ab. y sta. Crispina mr.
- 6 Div. S. Nicolau de Bari, arquebisbe de Mira y sta. Leoncia mr
- 7 Dis. S. Ambrós b. y dr
- 8 Dium. LA INMACULADA CONCEPCIÓ DE NTRA. SRA., patrona d' Espanya.
- 9 Dill. Sta. Leocadia vg. mr
- 10 Dim. Ntra. Sra. de Loreto y sta. Eularia de Mérida vg. mr
- 11 Dimec. S. Dámas papa espanyol.
- 12 Dij. S. Sinesi lector mr.
- 13 Div. Sta. Llucia vg. mr.
- 14 Dis. Sts. Nicasi y Pompeyo, bisbes
- 15 Dium. S. Eusebi b. mr.
- 16 Dill. Sta. Albina vg. y mr y santa Adelayda emperatriu.
- 17 Dim. S. Llätzer b. cf.
- 18 Dimec. Ntra. Sra. de la Esperansa ó de la O. y sts. Zósim y Rufo mrs.
- 19 Dij. S. Nemesi mr. y sta. Fausta mr
- 20 Div. S. Domingo de Silos ab.
- 21 Dis. Sts. Tomás ap. y Severià b.
- 22 Dium. Sts. Zenón, Demetri y Fluvià soldats mrs.
- 23 Dill. Sta. Victoria vg. y mr y san Sérvulo paralítich. —HIVERN.
- 24 Dim. S. Delfi b.
- 25 Dimec. ✕ LA NATIVITAT DE NOSTRE SENYOR JESUCRIST.
- 26 Dij. S. Esteve protomártir.
- 27 Div. S. Joan ap. y evangelista.
- 28 Dis. Los Sants Ignoscents mrs.
- 29 Dium. S. Tomás arquebisbe.
- 30 Dill. La Traslació de S. Jaume ap.
- 31 Dim. S. Silvestre p. y sta. Coloma.

